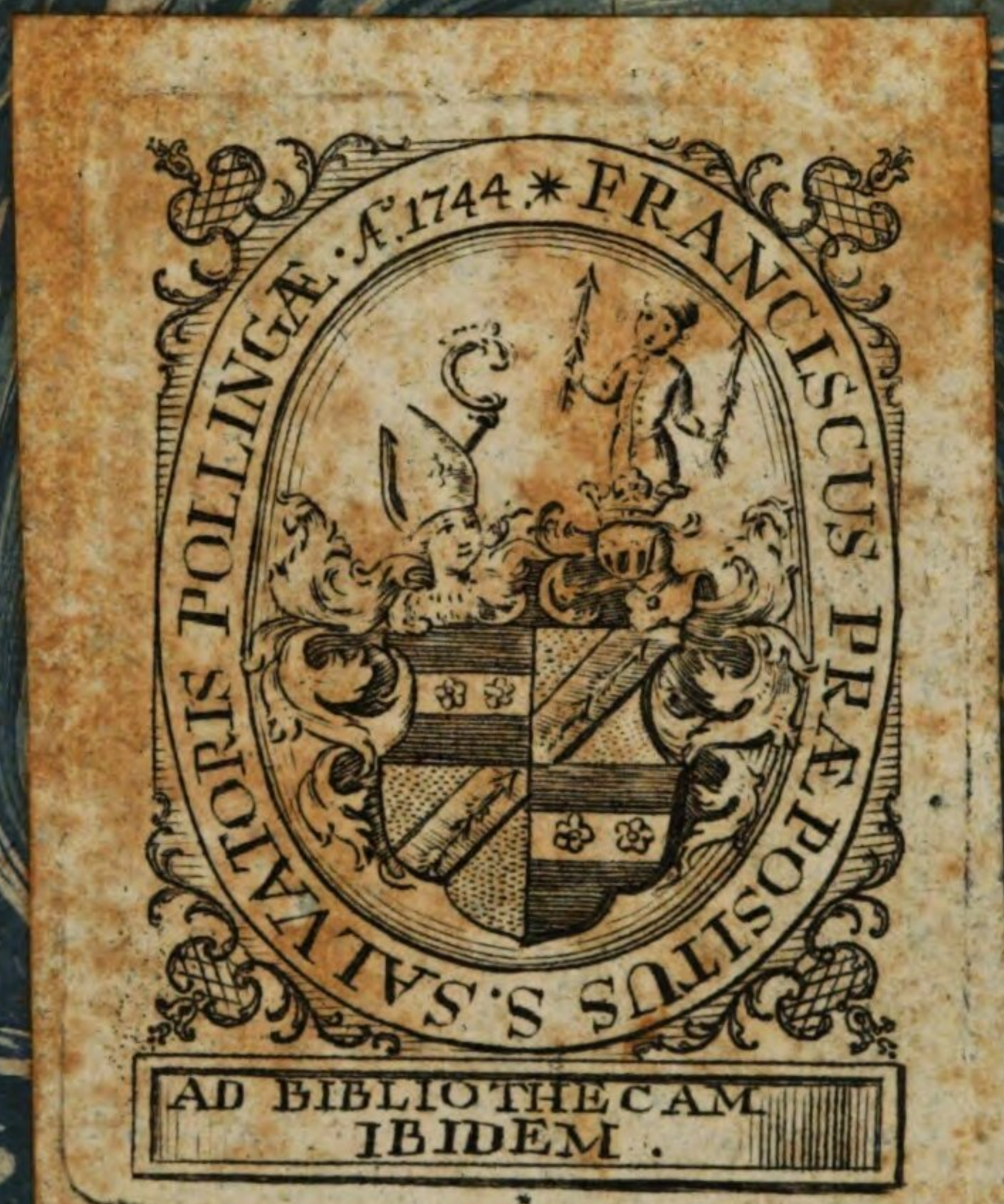

S. POLINGÆ · A°. 1744. * FRANCISCUS PRÆPOSITUS S. SALVATORIS
AD BIBLIOTHECAM
IBIDEM.

C.
S. VII.
240.

m

H. Eccl. p. 531.

Bell. Lett. Island.

p. 730

HUNGURVAKA,

PALS BISKUPS SAGA,

ok

ÞATTR AF THORVALLDI VIDFÖRLA.

EX LEGATO MAGNÆANO.

Apud SEVERINUM GYLDENDAL.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

HUNGURVAKA,

sive

Hiſtoria primorum qvinqve Skalholtenſium in Islandia Epiſcoporum,

PALS BISKUPS SAGA,

sive

Hiſtoria Pauli Epiſcopi,

&

ÞATTR AF THORVALLDI VIDFÖRLA,

sive

Narratio de Thorvalldo Peregrinatore,

Ex Manuſcriptis Legati Magnæani,

cum Interpretatione Latina, annotationibus, Chronologia, tabulis Genealogicis, & Indicibus, tam rerum, qvam verborum.

HAFNIÆ 1778.

Ex Typographeo Regiæ Universitatis apud Viduam A. H. GODICHE.

Ad Lectorem.

Jam dudum eſt, qvod orbi erudito polliciti ſumus, tam *Hungurvakam*, Kriſtniſagæ proxime ſubjungendam, qvam alia, ex amplisſimo penu Magnæano promenda, rerum noſtrarum borealium monumenta; qva in re præſtanda, ſpe votoqve tardius nonnihil qvod ſimus progreſſi, in cauſa fuere nonnulla, qvæ opus molientibus ſe obtulere impedimenta, non omnia gravia qvidem, ſed qvæ ta-

men erant amovenda, & ſerius amota ſunt: hinc otii defectus & ab aliis negotiis prærepta opportunitas, illinc objectæ à morbis difficultates, & hominum operi miniſtrantium facta mutatio.

Ut fidem igitur liberemus, prodeunt hic in lucem tria in uno lecta volumine antiqvæ noſtræ hiſtoriæ monumenta, qvæ res Eccleſiæ borealis, Islandicæ ſpeciatim tractant, primum generalius, nempe complectens qvinqve primorum Epiſcoporum Skalholtenſium hiſtoriam, qvod ex promiſſo dudum debemus; alterum *Pauli* Skalholtenſis Epiſcopi vitam ſpeciatim exponens; & tertium ſuccinctam exhibens de *Thorvalldo* qvodam *Kodrani* filio, *Vidförla* ſive Peregrinatore cognominato, narrationem.

Tres hi rerum Islandicarum commentarii, leni illa facundia & ſimplice ſermonis genere ſcripti, qvem animad-

verti-

vertimus in Christianismi historia & historia *Gunnlaugi*, antea à nobis editis, ut auctaria atqve appendices considerari possunt recens dictæ historiæ Christianismi s. Kristni-sagæ, insignemqve præstabunt usum avidis cognoscendi religionis Christianæ per Islandiam nostram progressum, nec non primorum & principum hominum, qvi dictam ibi religionem promoverunt aut firmarunt, adde, scriptorum ipsiusqve seculi genium, characteres moresqve. Facient hæc, ut si res qvædam, qvæ in *Pauli* Episcopi vita, nec non in brevi de *Thorvalldo* narratione occurrunt, exiles levesqve videantur, eæ facile excusari & possint & debeant. Qvam etiam ob rem, non est, qvod metuamus, ne qvæ in dicta *Thorvalldi* historia occurrit, sive narratio, sive fabula, de genio, Saxi ingentis incola, ab Episcopo *Friderico*,

precibus & aqva luſtrali in exilium pulſo, indignam videatur reddere, qvæ in lucem protrahatur: & pauca enim hæc ſunt, & nil niſi genium ſeculi, omnibus fere gentibus communem ſpirant, ſcriptoremqve Monachum produnt, cætera ſcriptoris fidei ne minimum qvidem detrahunt; præcipue ſi rite cogitemus, ab antiqviſſimis retro temporibus, majorum noſtrorum animis fixam adeo ſediſſe, & per totum medium ævum viguiſſe opinionem, loca fere omnia, flumina, lacus, montes, ſaxa & lapides geniorum eſſe habitacula, vid. *Jo. Erici* ſpecimen Obſervationum ad Antiqvitates Septentr., obſervat. 2da de Geniis, ut eam poſt coeptum Religionis Chriſtianæ in Islandia cultum, cum cæterorum hominum, tum ſcriptorum mentibus hæſiſſe, minime ſit mirum, nec veri abſimile.

Primum

Ad Lectorem.

Primum commentarium *Hungurvakam*, ſive famis excitamentum, vocare placuit ſcriptori, qvi ipſe hujus nominis cauſam nos docet, dicens in prooemio ſive capite 1mo, pag. 3.: "ita „ cum multis, non ſolum indoctis, ſed „ & imperitis, comparatum eſſe ſe „ judicare, ut hoc libro perlecto, multiplici deſiderio afficiantur, originem „ vitamqve cognoſcendi virorum, qvi „ in his (Islandiæ) claruerunt regioni„ bus &c." Pro more recepto antiqvis noſtris Scriptoribus fere omnibus, nomen profeſſus non eſt dictæ *Hungurvakæ* ſcriptor, nec proditum ab aliis invenimus. Attamen de ipſius ſcripti ætate, & tempore qvo vixit auctor, non adeo impedita erit qvæſtio.

Sub finem Seculi XII, qvo ipſo ut & proxime ſeqvente ſeculo, in hiſtoria ſcribenda præcipue occupati erant

Ad Lectorem.

Islandi, ſcriptorem noſtrum vixiſſe, rebusqve qvas ſcripſit, aut ætate æqvalem, aut certe proximum fuiſſe, indicant ſeqventia. 1) in prooemio libri dicit, cum ex aliorum celebrium hominum, tum ſpeciatim ex doctisſimi viri, *Gitzuri Halli* filii, ore & narrationibus ſe ſua hauſiſſe, qvi *Gitzurus* circa annum 1181 Islandiæ fuit Legifer, & anno 1206 ſenex obiit. vid. p. v. *Finni Johannæi* Hiſtor. Eccleſ. Islandiæ Tom. 1. pag. 195, & Kriſtni-Saga, pag. 188. 2) qvorum vitam narrat noſter, Epiſcoporum ultimus eſt *Klængus*, qvi anno 1178 morte eſt functus. 3) memorat noſter, cap. XIX, pag. 130, Islandiam neminem Sanctum habere, præter *Thorlakum* Epiſcopum, qvi Sanctorum ordini adſcriptus eſt, anno 1198: aſt præter eum, anno 1200, in album Sanctorum relatus eſt *Jonas Ogmundi* filius, primus

primus Holenſis Epiſcopus. vid. nota (89) pag. 131. *Hungurvakæ* noſtræ adſcripta. Qvæ rite penſitata, & in unum juncta, haud obſcure indicant, poſt annum 1198, aut etiam poſt annum 1206, vixiſſe vel vivere potuiſſe ſcriptorem *Hungurvakæ*, ſed intra biennium ſcripſiſſe, qvod ab anno 1198 ad an. 1200 effluxit. Plura hac de re dabunt, qvæ ex præfatione Tomi IV Hiſtoriæ Eccleſ. Islandiæ transſcripta hic noſtra fecimus (*). Nec eſt, qvod pro-

(*) Ibi auctor ſ. v. ita: " *Hungurvaka*, inqvit. ſ. *je-*
„ *juna vigilia* (id enim nominis operi imponere au-
„ tori placuit) compendium vitarum qvinqve pri.
„ morum dioeceſeos Skalholtinæ epiſcoporum con-
„ tinens, & circa aut paulo ante annum 1200
„ ſcripta; hoc enim anno Johannis I Holenſium
„ Epiſcopi ſanctitas innotuit, cum contra hic au-
„ tor ſolum, cum ſcriberet, inter Islandos, *Thor-*
„ *lacum* epiſcopum pro ſancto habeat. Scriptor
„ qvis ſit ignoratur; qvæ vero ſcripſit, ipſe in
„ præfatione profitetur ſe excepiſſe ex ore viri ſuo
„ ſeculo doctisſimi *Giſſuri Halli* filii, qvi qvondam
„ *Sigurdi*

Ad Lectorem.

prolixiores hic ſimus, in notando errore

„ *Sigurdi* Bronchi, Norvegiæ Regis, aulæ Ma-
„ giſter, & Islandiæ per plures annos Legifer fue-
„ rat, tandemqve anno 1206 valde *Grandævus* vi-
„ tam cum morte commutavit; unde de narratio-
„ num, qvippe qvæ tam gravem tantæqve digna-
„ tionis virum autorem agnoſcunt, veritate dubi-
„ tare non poſſumus; annorum vero computatio,
„ qvam ſcriptor ſecutus eſt (ut Hiſt. Eccleſ. T. III.
„ p. 201. not. (a) pluribus monui) pasſim vitioſa
„ eſt; qvemlibet enim epiſcopum ſeptem annis ve-
„ tuſtiorem facit, atqve re vera eſt; idqve, ut vi-
„ detur, qvia ſtatim ab initio in anno, qvo Islei-
„ fus Epiſcopatum obtinuit, erravit, & deinde ab
„ eo annos officii cujuslibet epiſcopi recte qvidem
„ numeravit, ſed ad annos æræ chriſtianæ perpe-
„ ram retulit; qvi error calculi, per totum librum
„ continuatus, efficit, ut uni & alteri Pontificum
„ Romanorum tribuat, qvæ ſucceſſori tribuenda
„ erant. Cætera liber multa bonæ frugis habet ad
„ hiſtoriam eccleſiaſticam pertinentia, multasqve
„ voces rariores, qvæ eis temporibus in uſu fue-
„ runt; cum vero, ex relatione b. *Arnæ Mag-*
„ *næi*, nulla ejus exemplaria hodie ſuperſint,
„ Apographis, qvæ epiſcopi *Thorlacus* & *Sveno-*
„ *nius* ſuperiori ſeculo exarari curaverunt, anti-
„ qviora, menda, qvæ præ ſe fert, corrigi nunc
„ neqveunt, niſi ex conjecturis.

rore calculi, qvo usus est scriptor in annis computandis, septem integros annos à vero variantis, cum hac in re otium nobis faciant, tam recens dicta, qvam qvi plenius rem tractavit, s. v. *Johannis Finnæi*, hodie Episcopi Skalholtensis vigilantissimi industria, in annotationum decima qvarta, qvibus scriptoris nostri narrationibus lucem affudit.

Qvæ de ætate scriptoris *Hungurvakæ* supra diximus, firmabunt, & post annum non solum 1206, sed etiam 1211 eum superstitem fuisse, monstrabunt sequentia. Qvi *Hungurvakam* scripsit, idem omni procul dubio fuit auctor *vitæ Pauli Episcopi:* id enim indicat, tum stilus in utroqve idem, tum plura alia, speciatim idem fere in utroqve scripto epilogus; scriptorem vero recens dictæ vitæ, non tan-

tantum *Pauli* Episcopi tempore vixisse, sed etiam mortuo fuisse superstitem, tam indicant hæc verba, qvæ habentur ad calcem capitis 18, pag. 242: *Pau-* "*lus* Episcopus se & illum Deo omni- „potenti commendavit, anteqvam „ipsum nobis auferabat mors," qvam qvæ mox subjungit scriptor, ad initium capitis, proxime seqventis 19, ubi ita: " nos, inqvit, amicorum ejus „intimi, ei superstites, ea re nobis „videbamur beati, qvod omnia fere „reliqvit emolumenta, qvæ relin- „qvere nobilissimo homini datur & „præstantissimo." Qvæ igitur ad oculum monstrant, proxime aut non diu post *Pauli* Episcopi mortem qvæ anno 1211 contigit, scripsisse auctorem nostrum.

Nobis face aliqva hoc forte præ-lucebit, ad dicti scriptoris nomen inveniendum. Qvodsi conjecturæ da-

bitur

bitur locus, veri haud abſimile erit, tam *Hungurvakæ*, qvam vitæ *Pauli* Epiſcopi auctorem fuiſſe *Magnum*, qvi anno 1215. ipſe ad dignitatem Epiſcopi Skalholtenſis evectus eſt. Hic ſupra memorati *Giſſuri* erat filius, ex cujus ore ſe profitetur ſua hauſiſſe; hic à *S. Thorlako* educatus & eruditus; hic cathedræ Holenſis cum *Gudmundo* candidatus, ſed huic poſtpoſitus, vid. Hiſtor. Eccleſ. Island. Tom. 1. p. 307. Hinc *Giſſuri* in noſtro erudiendo ſtudium; hinc *S. Thorlako* cumulatæ laudes; hinc contra in vita *Pauli* Epiſcopi iniqvi in *Gudmundum* Epiſcopum animi ſignificatio, in cujus vituperatione, veluti in *Pauli* Epiſcopi laudibus, totus fere ubiqve eſt, homo alias in vitiis Epiſcoporum haud acute cernens, aut ſi qva fuerint, ſtudioſe tegens.

Hic qvoqvè, occaſione ſe nobis offerente, non eſt prætermittendum,

qvi

qvi fuit ſcriptor *Hungurvakæ* & vitæ *Pauli* Epiſcopi, eundem etiam ſcripſiſſe *vitam S. Thorlaki*, qvam manuſcriptam habemus. Hoc tum alia indicant, cum qvæ *Hungurvakam* claudunt ſeqventia pag. 138: "jam ad ea, „qvæ de b.: *Thorlako* epiſcopo ſunt „referenda, noſtra deducta eſt nar„ratio; cujus qvidem hiſtoria, ut bo„nos oblectet, utqve rerum geſta„rum ſervet memoriam, hic eſt com„poſita, eodem modo, qvo ſupra „ſcriptæ cæteræ hiſtoriæ." Qvodſi igitur *Hungurvakam* & vitam *Pauli* Epiſcopi ſcripſit Magnus Epiſcopus, ſcripſiſſe qvoqve *vitam S. Thorlaki*, recens allata haud obſcure indicant.

Thorvalldi hiſtoria alium certe, & qvem ipſa prodit narratio, Monachum ſine dubio habuit auctorem, qvi ætate anteceſſiſſe videtur ſcriptorem Kriſtniſagæ ſive Hiſtoriæ Chriſtianismi,

mi, ſed vixiſſe poſt tempora *Gunnlaugi* Monachi, mortui anno 1218, utpote qvam *Thorvalldi* hiſtoriæ ſcriptor loqvitur pag. 298, nec non pag. 322, & narrationis ſuæ auctorem citat; niſi hæc non ab initio adfuiſſe, ſed manu recentioris eſſe adſcripta, exiſtimare vellemus: qvod ut verum eſſe poſſit, ita nec abſurda erit ſuſpicio, *Gunnlaugum* ipſum forte hiſtoriæ *Thorvalldianæ* eſſe ſcriptorem, qvi cum nomen aperte profiteri nollet, id enim iſtorum ſeculorum mos non ferebat, tamen hoc pacto obſcure & tecte indicare voluit. Monachus certe fuit ſcriptor dictæ hiſtoriæ, & ſermonis genus idem fere, qvo in ſcribenda Regis *Olafi Tryggvii* filii hiſtoria uſos eſſe *Gunnlaugum* & *Oddum* Monachos, monſtrant qvi ſuperſunt dictæ hiſtoriæ codices, qvalem eam hodie habemus. Nec prætermittendum, qvod ad rem

illuſtrandam nonnihil faciet, eodem modo, qvo narratio de *Thorvalldo* loqvitur *Gunnlaugum*, Hiſtoriam Hördi (Sagann af Hörde ok Holmverium) loqvi *Styrmerum Sacerdotem*, Hiſtoriam Gretteri *Sturleum Thordi* filium, qvos dictarum hiſtoriárum ſcriptores eſſe idcirco vulgo exiſtimant, ſane non immerito aut inepte: in tanta enim aliorum hominum turba, qvi hic rerum narratarum teſtes adhiberi potuiſſent, eos ſolos eſſe nominatos, res alias mira eſſet, & ſi qva alia, inconveniens & incongrua.

Poſtqvam hæc de ſcriptoribus trium commentariorum, qvos hic vulgamus, dedimus explicata, reſtat ut ſubſidia enarrentur, qvibus uſi ſumus, in dictorum ſcriptorum editione ornanda, atqve in lectionum varietatibus colligendis. Inter manuſcripta, qvæ ſervant foruli Magnæani, 18 exſtant

ſtant Codices, *Hungurvakam* continentes, qvi omnes recens dicti libri editioni parandæ adhibiti fuere, in folio octo, à num. 204 ad num. 211, cæteri in forma, qvam qvartam vocant, à num. 372 ad num. 381; qvi Codices hic notati atqve diſtincti ſunt litteris alphabeti Latini, à littera A ad R. Inter Codices formæ in folio, qvi ſignum præfert numeri 207, *Asgeiri* manu ſcriptus, *Jonæ* filii, qvo librario uſus eſt *Torfæus*, hujusqve notis criticis & chronologicis locupletatus, is eſt, ad qvem typis eſt expreſſa *Hungurvaka* noſtra.

Dicti Codices ad qvatuor commodisſime referri poſſunt claſſes; qvare Antiqvos qvosdam, Holanos alios, alios Jorundinos, cæteros Mixtos appellare libet. Antiqvos vocamus, qvod cæteris ſunt vetuſtiores, num. 205 & 206, nec non 209 & 210 in fol.; qvi

codices, inter lectionum diverſitates, hic notantur litteris A, B, C, D. Horum B & C omnium qvotqvot apud nos exſtant, *Hungurvakæ* codicum præſtantisſimi ſunt habendi, nempe transſcripti manu, qvæ nitide ſatis pinxit, ex progameno codice, atqve notas antiqvæ ſcripturæ, e pro æ, N pro nn, atqve p pro d præferentes, qvi pergamenus codex tamen ſeculo XV vix erit antiqvior, cum dicti codices, ex eo transſcripti, y pro *i* duro ubiqve habeant. Exarati dicuntur à Sacerdote qvodam Islando, *Johanne Olafi filio*. Cæteri ad hanc claſſem pertinentes, qvi notas litterarum D & A ferunt, rebus qvidem ipſis cum recens dictis conveniunt, ſed orthographiam ſi ſpectes, poſtponendi, præcipue codex A, ſcriptus manu *Johannis Giſſuri*, qvi vir, celeberrimi Epiſcopi *Brynjolfi Svenonii* frater uterinus, (vid. prooemium

mium Originum Islandiæ, Landnama-bok, pag. 11.) bonæ qvidem notæ codicibus usus est pergamenis, in vetustis libris transscribendis, sed ad formam scribendi, suo ævo receptam, recentiorem & depravatam, suam composuit. Qvi codicem scripsit D, *Johannes Erlandi* filius, sacerdos olim Villingaholti, melius stilum formavit, nec potuit aliter fieri ab homine, qvi dicto Episcopo *Svenonio* à codicibus vetustis exscribendis erat.

Holanos vocamus, qvorum agmen ducit codex E, qvi olim fuit Episcopi Holani, *Thorlaki Skulii* filii. Huc pertinent, qvi inter codices Magnæanos numerati sunt, 204 in fol., & in 4to 376. 379. 380. 381, hic vero notati litteris O. R. E. G. L. Horum præstantissimus est recens dictus E codex, sive num. 379. in pergamena exaratus anno 1654 (plures codices

pergameni *Hungurvakæ*, *Pauli*qve & *Thorvalldi* vitæ, hodie apud nos non exſtant) de qvo *Arnas Magnæus* hæc annotavit: "Scriptus videtur fuiſſe ad „exemplar probæ notæ, multumqve „facit ad loca reſtituenda alias inſana- „bilia, ipſe qvamvis in multis vitio- „ſus." Codices num. 380 & 381, ſive G & L, haud ſane ſunt ſpernendi, & ipſo, qvem nuper locuti ſumus, codice pergameno non inferiores, ac in orthographia meliores; ſed in codice L deeſt prooemium. Codex R multis mendis eſt deformis, ſed menda librarii correxit *Ar. Magnæus*, ad codicem recens dictum pergamenum. Codex O ſive num. 204 fol., exaratus manu, qvæ ductus ſuos ad normam antiqvorum formavit, dicto codice pergameno antiqvior eſſe videtur.

Forun-

Ad Lectorem.

Forundini dicuntur duo codices, num. 378 in fol. & num. 372 in 4to, litteris hic notati F & M, qvia exarati ſunt à *Ketillo Forundi* filio, qvi vir doctrina ſeculo proxime præterlapſo celebris, (vid. Hiſtor. Eccleſiaſtica Islandiæ Tom. 3 pag. 529) in codicibus transſcribendis ſedulus fuit, qvos perqvam nitide pinxit. Inter dictos codices, qvi littera F hic notatur, à *Ketillo* exaratus, forma in folio minima, orthographiam ubivis rite & accurate ſervat, niſi qvod pro (y) habeat (i), qvi litteræ (y) pro (i) ductus per omnes à *Ketillo* exaratos codices obvius eſt. Contra codex (M) cum recens dicto cætera conveniens, in orthographiam ſæpius impingit. Qvem dum loqvimur codicem, non poſſumus notandam ad *Hungurvakæ* paginam 56, ſed ibi omiſſam, hic intactam relinqvere

lectionis diverſitatem, præcipue cum haud exigui eſſe momenti videatur, & ſenſum variare: nam pro: *ohægendi*, *ef* &c., qvod habet liber impreſſus, in codice (M) legitur: *hægendi: en* &c.; qvæ lectio loco: *acuantur dolores*, hic ponere jubet: *leventur dolores*, *atqve eam in rem fiant vota*, ſenſu forſan aptiori, & qvi rei ipſi melius convenit.

Cæteri codices, qvos Mixtos diximus, modo cum hoc, modo cum iſto eorum conveniunt, qvos ſupra recenſuimus; qvare non eſt, ut illis diutius immoremur.

Superius dicti codices in folio, nempe A. B. C. D. O. etiam complectuntur *Pauli* Epiſcopi hiſtoriam, eadem, qva *Hungurvaka*, manu ſcriptam; qvocirca nec opus eſt, ut de illis plura dicantur. Hoc tamen notare abs re non

non erit, præter dictos codices, inter Msta Magnæana exstare duo fragmenta in 4to, num. 384 & 389, hic signata litteris S & T, qvorum posterius in omnibus fere convenit cum supra memoratis codicibus A & B; codex vero S manus esse videtur sat celebris antiqvarii Islandi, *Biörni in Skardza*. Fragmentum hocce ad nonnulla, sed pauca loca emendanda usui fuit.

Ad historiam *Thorvalldi* ut deniqve veniamus, duo tantum apud nos exstant codices ejus chartacei, qvi alicujus sunt pretii, ambo seculo proxime præterlapso scripti, alter, qvi hic signum litteræ (A) præfert, inter Msta Magnæana, num. 552 in 4; qvi codex, si orthographiam spectes, non spernendus, sed in rebus narrandis nimium brevis, compendium videtur esse alterius codicis, qvi hic (B) dicitur,

citur, ad qvem igitur, plerisqve in locis, typis expreſſa eſt, qvam hic damus, *Thorvalldi* hiſtoria, ſed ex codice (A) emendata, ex qvo, bona favente fortuna, qvæ in (B) corrupta erant, aut deleta vetuſtate, aut aperte falſa, qvalis e. gr. erat anni numerus ſub calcem libri adſcriptus, corrigi & reſtitui potuerunt. Dictum codicem inter ſuos numerat doctisſimus Studioſus Islandus *Gud. Magnæus*, cujus opera in indice chronologico, in interpretatione latina, hiſtoriæ præſertim *Pauli* Epiſcopi & *Thorvalldi*, nec non in indice rerum & nominum concinnando uſi ſumus, ſed ita, ut dicta interpretatio, ubi ea re potisſimum opus videbatur, nonnihil & qvantum fieri potuit, ſit emendata. Id qvod monere hic neceſſarium duximus, ne qvæ inter prima dictæ inter-

pre-

pretationis, qvod opus eſt cujusdam noſtrum, atqve ultima deprehenditur diverſitas lectorem offendat.

Qvæ cætera ſunt, tulit inſtituti noſtri ratio, ut chronologia adſcriberetur; ut res, qvæ narrantur, paſſim annotationibus illuſtrarentur, qvas operæ & ſtudio ſ. v. *Johannis Finnæi*, hodie Epiſcopi Skalholtenſis meritiſſimi, nos debere grati profitemur; ut Lectionum varietates annotarentur; & ut non tantum index chronologicus, ſed etiam index alius duplex, alter vocum, cui perficiendo operam adhibuit doctiſſimus harum rerum *Johannes Olavius*, alter rerum & nominum, nec non tabulæ genealogicæ, opus doctiſſimi *Grimi Thorkelini*, qvatuor adjicerentur, de qvibus omnibus qvæ dicere viſa ſunt neceſſaria, in prooemiis ad Kriſtniſagam

nec

nec non *Gunnlaugi* hiſtoriam monuimus; qvocirca hic eadem iterare nolumus.

Scribebamus Hafniæ non. Decembr.
MDCCLXXVIII.

LÜXDORPH. SUHM. KOFOD ANCHER. ERICHSEN.
SCHÖNING. SCHLEGEL.

HUNGRVAKA.

I. Cap.

Bækling þenna kalla ec *Húngrvöku*, af því at svo mun mörgum mönnum ófródum oc þó óvitrum (a) gefit vera, þeim er hann hafa yferfarit, at miklu mundu giör vilia vita upprás oc æfi þeirra merkismanna er her verit hafa oc fátt verdr fráfagt á þessari skrá. Enn ec hefi þó náliga öllu vidslegit at rita þat sem ec hefi í minni fest; hefi ec af því þenna bækling saman sett, at ei falli mer med öllu úr minni þat er ec heyrda af þessu máli segia hinn (b) fróda mann *Gitzur Halls* son (1) oc enn (c) nockura menn adra

(a) virdaz, *reputabitur*. H. M. Q.
(b) fródasta. C. fróma, *probum*, H. J. K. Q.
(c) marga, *multi*. F.

(1) De Giffure Halli filio vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 513. *F. Johannæi* Histor. Eccl. Island.

Cap. I.

Libellum hunc famis incitamentum *voco, eò qvòd ita cum multis, non solum indoctis sed & imperitis, comparatum esse judico, ut, eo perlecto, multiplici desiderio afficiantur originem vitamqve noscendi virorum, qvi in his claruerunt regionibus, de qvibus ut pauca qvidem attigi, ita tamen ferè omnia, qvæ mihi succurrebant, huic scripto includere animus fuit. Eqvidem libellum hunc duplici ratione conscripsi, tum ne mihi e memoria laberentur, qvæ* Gissurem Halli *filium, virum doctissimum, de his rebus narrare audivi, qvæqve qvidam*

Island. Tom. 1. pag. 195. Genealogiam ejus exhibuimus ad calcem *Kristnisagæ* pag. 188. Ubi observandum, ipsum illum Teitum Haukadalensem, qvi nostri avus erat, fuisse filium Isleifi Episcopi, cujus majorum series enumeratur loc. cit. pag. 189. 192. 193.

adra merkiliga hafa í fráſögur fært. Þat ber oc annat til þeſſa rits at tegia til þeſſ únga menn, at kynniz vort mál at ráda (d) þat er á *Norrænu* er ritat, lög, edr ſögur, edr mannfrædi; ſet ec af því heldr þetta á ſkrá, enn annan fródleik þann er ádr er ſkráſettr, at mer ſýniz mínum börnum edr ödrum (e) úngum mönnum, vera í ſkyldaſta lagi at vita þat (f), hvörnin framaz edr med hvörium hætti at her hefr magnaz kriſtnin oc Biſcups ſtólar ſetter verit her á *Islandi*, oc vita ſídan hvorer (g) merkismenn þeir hafa verit Biſcuparner er her hafa verit, oc ec ætla nú frá at ſegia; enn þat ſkyldar mic til at (h) greina hvorſu ſtadrinn hefr eflz oc magnaz í *Skálaholltе*, oc um þeirra manna rád er hann hafa vardveittan; (i) at ec hefir

med

(d) Þá á norræno, *plures.*
(e) úngmennum, 6. *Codd.*
(f) edr forminnaz, *pro* huernin framaz 4.
(g) mætis menn. A. B. C. D. & 4 *alii.*
(h) vita, *ſciam. Qvidam Codd.*
(i) enn *pro* at, *plures.*

alii celebres viri præterea tradiderunt, tum, ut adoleſcentes alliciantur ad lin-gvam noſtram noſcendam, qvæ Norræ-na, (*Norvegica*) *audit, ſive legum codi-ces, ſeu hiſtoriarum monumenta, ii-ve, qvi in honeſtioribus diſciplinis verſan-tur, libri conſulendi ſint. Atqvi eam potiſſimum ob cauſam hanc mihi præ aliis, qvæ jam dudum pertractatæ ſunt, ſcien-tiis materiam elegi, qvòd illud præcipuè & liberis meis, & juventuti reliqvæ officium incumbere autumo, ut diſcant, qvo pacto, hic in* Islandia *ortum duxe-rit, & incrementa ceperit Chriſtiana religio, ſedesqve epiſcopalis conſtitutæ ſint; porro, qvibus meritis excellue-rint viri, de qvibus nunc dicere ag-gredior; & qvoniam iis, qvicqvid mi-hi in vita commodi accidit, totum de-beo, tanto magis obligatum me dico, ut qvibus ex cauſis robur ſuum & potentiam nacta ſit ipſa* Cathedra Skal-holtenſis, *& qvalis illorum, qvi eam*

med Guds miſkunn alla gæfu af þeim hlotit þeſſa heims; enn mic varer at vitrum mönnum muni þikia bæklingr þeſſe jafnlíkr ſem hornſpónar efne; (k) þat er ófimligaſt, medan vangiört er, enn þá (l) allfagrt er algiört er. Enn þeir menn er ſvo henda (m) gaman at þeſſum bæklinge, mega þat af nýta at ſkemta ſer vid, oc þeim ödrum er lítillátliga vilia til hlýda, helldr enn hætta til hvat annat legſt fyri, þá er ádr þikker daufligt; því margr hefr þeſſ raun, ef hann leitar ſer ſkammrar ſkemtanar, at þá kemr eptir á laung áhyggia; ſýniz mer þat rád, (n) at hver hafi af þeſſu ſem her er ritat, þann fródleik, er beſt gegnir, oc hann hendi ſvo gaman at, oc vardveiti þat eptirá, er ſiálfum mun í ged falla, enn felli þat nidr er

(k) af því at er óefniligaſt, 4. óſmidligaſt, 3.
(l) afla giört, 4.
(m) giarnan *pro* gaman A. B. C. D.
(n) at ſá hafi af þeſſum fródleik, (er) hinum fátka er ritadr, er beſt gegnir; G. O. R. af þeſſu fátæka. *plurimi.*

tutati ſint, gubernatio fuerit, ediſſe-
ram. Suſpicor autem, libellum hunc
à prudentibus aſſimilatum iri mate-
riæ corneæ, ex qva cochlearia vul-
go fabricamus, qvippe qva nihil ab-
jectius videtur, qvamdiu rudis eſt, at-
qvi eadem, ſi bene informatur, venu-
ſtiſſima apparet. Si qvibus autem li-
bellus placeat, iis hanc ex eo utilita-
tem capere licebit, ut & ſe ipſos oble-
ctent, & alios, qvi ad audiendum fa-
ciles & modeſtos ſe præbeant, neqve
potius ducant, qvicqvid primum ſe
offert, arripere, qvando eos ceperit
tædium. Qvem enim non experien-
tia docuit, breviuſculam voluptatem
longum ſæpe poſt ſe trahere faſtidium.
Eqvidem conſultum duco, ut unusqvis-
qve inde decerpat, qvam ſibi conveni-
entiſſimam ducat, qvæqve adeo ſibi
arrideat, doctrinam, ſervando qvod
placeat, & negligendo, qvod minus.
Magis utiqve decebit, eos, qvi rectio-

er honum fellr ei í ſkap. Enn þeim ſýniz mer þat beſt (o) ſóma er bæta vilia um þat er ádr þiker her ómerkiliga ſagt vera oc þeir vita annat ſannara, heldr enn þeir færi þetta edr hafi at ſpotti, enn vilie ei edr hafi ei faung á um at bæta; enn því hefer ec jafnat þeſſu til horn-ſpónſins, at mer ſýniz forkunnar efni í vera, enn ec veit at miǫc þarf um at fegra, oc ſkal ec þadan (p) at um vera, medan ec er til fær, um at bæta, verd ec oc (q) af því ſkyldugr til, at þad muni af mínum völdum oc vanrækt, ef þat er nockut í þeſſu máli, ſem rángt reyniz þat er ritat er, enn ei þeirra manna er ec þikiunz þenna fródleik (r) eptir hafa. Enn þat er forn ordskvidr at hús ſkal (s) hiónum fá, ſegi ec af því fyrſt hvorſu bærinn hefr bygdr verit i *Skálaholti*, enn ſídan frá þeim er ſtadinn hafa vardveittann.

II. Cap.

(o) ſagna. F.
(p) af. G. *Qvidam omittunt.*
(q) at þvi. O.
(r) eptir gefa. F. & ſ. *al.*
(s) hióna. E. G. O. R. hús skal hiónum bióda edr fá. M. Q.

ra noverint, minus accuratè tradità in melius mutare, qvàm qvibus ad hoc vel animus defuerit, vel facultas, qvæ ſcripſimus in pejus traducere, vel habere ludibrio. Ideo autem hoc opuſculum cochleari corneo ſimile dixi, qvod ei egregia qvidem ineſſe videatur materia, ſed qvam magnopere lima indigere ſentio, utqve eam totis viribus, & qvam maxime poſſum, expoliam, me obſtrictum duco. Merito enim, ſi qvid prave dictum deprehendatur, incuriæ id meæ adſcribendum, mihiqve vitio vertendum eſt, neutiqvam verò viris illis, qvorum ex ore me ſingula hauſiſſe profiteor. Qvoniam verò, ut in proverbio eſt, ædes poſcit familia, primùm aggredior dicere, qvomodo villa in Skalholto *ædificata fuerit, & poſtea de iis, qvi ſedi epiſcopali præfuerunt.*

A. C.

II. Cap.

Ketilbiörn (2) hinn *Gamli* (t) bió á *Mosfelli* oc átti margt barna. *Teitr* het ſon *Ketilbiarnar*, hann var ſá gæfumadr at hann bygdi þann bæ (u) fyrſt er í *Skálaholti* heitir, er nú er allgöfugaſtr bær á öllu *Islandi*; ſú var önnr gæfa hans at hann átti at ſyni *Gitzur* hinn *Hvíta* (3) er med kriſtni kom út til *Islands*, oc bió í *Skálaholte* eptir *Teit* födr ſinn. *Gitzur* hinn *Hvíte* átti þriár (x) konur; fyrſt átti hann *Halldóru* dóttr *Hrólfs* af *Gautlandi*, þeirra dóttir var *Vilborg* er átti *Hialti Skeggia*ſon (4); *Gitzur* átti ſídan (y) eyverſka konu er *Þórdís* het, oc var þeirra ſon *Ketill*, er átti *Þorkötlu Skapta* dóttr; *Gitzur* átti ſídarz

(t) Ketils ſon, *Ketelis filius*. L. *addit*.
(u) fyrſtr, *primus*. F.
(x) þeſſar *pro* þriar. F. & 10. *al*.
(y) Eyfirdſka, J. Svenſka, *Svecam*. H. M. Q.

(2) De Ketelbiörne Grandævo vid. *Ladnámabók* Edit. Hafn. pag. 368. *Sturlúngaſaga* libr. 4. cap. 1. Ejus genealogiam vide in *Kriſtniſaga* pag. 192.

Cap. II.

A. C.

Ketilbiörn Grandævus *habitavit in* Mosfello, *& multos habuit liberos. Unus filiorum ejus* Teitus *nominabatur; vir felix, tum qvòd villam, qvæ* Skalholtum *appellatur, totiusqve* Islandiæ *celeberrima eſt, ædificavit, tum qvod* Giſſurem Album, *qvi Chriſtianam religionem in* Islandiam *introduxit, & in* Skalhollto *poſt patrem* Teitum *habitavit, genuit. Tres* Giſſuri Albo *uxores erant. Duxit primum* Halldoram, Hrolfi *ex* Gothlandia *filiam, ex qvo conjugio nata eſt* Vilborga, *qvæ* Hialltio Skeggii *filio nupſit. Deinde foeminam ex inſulis,* Thordiſam *nomine, eratqve eorum filius* Ketell, *maritus* Thorkatlæ, Skaptii *filiæ. Deniqve* Thordiſam, *filiam* Thor-

---

(3) De Giſſure Albo vid. *Kriſtniſ.* pag. 8. 189. 192. *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 58. ſeqv. & loca nuper c:t.

(4) Plura de Hialltio Skeggii filio vid. *Kriſtniſaga* p. 9. 66. ſeqv. & *F. Johannæi* Hiſtor. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 57. ſeqv. 79.

A. C. ſidarz Þ*órdíſi* dóttr Þ*órodds* Goda (5) á *Hialla* í *Ölveſi*, oc áttu þau margt barna, þeirra ſon var *Isleifr*, hönum fylgdi *Gitzur* utan, oc ſeldi hann til læringar abbadíſi einni í borg þeirri er *Herfurda* (6) heitir. *Isleifr* kom ſvo til *Islands*, at hann var preſtr oc vellærdr, hann kvongadiz oc feck *Döllu* Þ*órvallds* dóttr úr (z) *Aſi*. Þau gátu þriá ſonu. *Gitzur* het ſon þeirra, er ſidan var Biſcup. Annar het *Teitr*, er bió í *Haukadal*, þridi Þ*órvaldr* er bió í *Hraungerdi*, mikill höfdingi. *Gitzur Hvíti* let giöra hina fyrſtu kyrkiu í *Skálahollti*, oc var þar grafinn at þeirri kyrkiu. *Isleifr* bió í *Skálahollte* epter födr ſinn; *Isleifr* var vænn madr at áliti, oc vinſæll vid alþýdu oc alla æfi rettlátr oc rádvandr, (a) giöfull oc gódgiarn, enn alldrei audigr; enn er *Isleifr* var fimtugr at alldri, oc *Island* hafdi ei (b) fiarri því at

(z) Hálfi í Hnióſkadal *rectius eſſe ſentit* A. Magnæus, *in margine exemplarium*, F. M.

(a) giafmilldr. F. M.

(b) fiarri áleingd. A. B. C. D. *cum pluribus.*

Thoroddi *Pontificis in* Hialla *in* Ölveſo, A. C. *multosqve hi conjuges procrearunt liberos. Erat filius eorum* Isleifus, *qvem* Giſſur *peregrinationis comitem habuit, & cuidam abbatiſſæ erudiendum tradidit in urbe, qvæ* Erfurda *dicitur. Erat verò* Isleifus *& ſacerdos, & bene doctus, cum in* Islandiam *rediret. Matrimonium iniit, duxitqve* Dallam Thórvalldi *filiam in* As. *Eorum tres filii erant, unus* Giſſur, *poſtea epiſcopus, alter* Teitus, *qvi poſtea in* Haukadal *habitavit. Tertius, cui* Thórvalldo *nomen, habitabat in* Hraungerde, *vir dignitate conſpicuus.* Giſſur Albus *primum in* Skalhollto *templum, in qvo & ſepultus eſt, extruxit.* Isleifus *in* Skalhollto *habitavit poſt patrem. Erat* Isleifus *forma ſpectabilis, popularis, ſemper juſtitiæ & honeſtati addictus, largus & beneficus, at opulentus nunqvam. Poſtqvam* Isleifus *qvin-*

---

(5) De Thoroddo Pontifice vid. *Kriſtniſaga* pag. 8. 90. & *Gunnlaugsſaga Ormstungu* pag. 57. 63. 315. Ubi & Isleifi genealogiam, ex ramo in *Kriſtniſaga* loc. cit. omiſſo, exhibuimus.

(6) Abbatiſſam illam Erfordenſem nominant *Kriſtniſaga* pag. 106. & *Landnámabók* in Mantiſſa p. 382.

A. C. at lengd verit kriſtit, þá var hann bedinn til utanferdar, oc (c) valinn til Biſcups af allri alþýdu á *Islande*. Sídan fór hann utan, oc ſudr til *Saxlands*, oc ſókti heim *Henrik* Keyſara *Konrádsſon*, oc gaf hönum hvíta biörn er kominn var af *Grœnlandi*, var þat dýr hin meſta gerſemi; enn Keyſarinn feck *Isleifi* bref ſitt med inſigli um allt veldi ſitt, ſídan fór hann til fund-
1056 ar vid *Leonem* Páfa (7), enn Páfinn ſendi bref ſitt *Adalberto* Erkebiſcupi í *Bremen*, at hann ſkyldi gefa *Isleifi* Biſcups vígſlu á hvítdrottinsdag, oc qvedz Páfinn þeſſ vilia vænta med guds miſkunn, at þá mundi (d) lánggæduſt tign vera at þeim biſcupsdómi, ef hinn fyrſti Biſcup væri vígdr til *Islands* á þeim degi er gud prýddi alla verölld í gift H. anda, oc var *Isleifr* þá vígdr til Biſcups á þeim degi at bodordi Páfa af *Adalberto* Erki-

(c) valldr, *plerique*. (d) lángæduſt. H.

(7) De Papa Leone, num Isleifus eum convenerit, qvædam annotavimus ad *Kriſtniſagam* p. 106. ſeqv.

Stur-

qvinqvageſimum ætatis annum abſolve- A. C.
rat, Islandiâ *jam durante eodem fere tem-*
poris intervallo Chriſtianis ſacris initiata,
rogatus, ut exteras adiret regiones, ab
univerſo populo epiſcopus eligitur. Pere-
gre deinde auſtrum verſus in Saxoniam
profectus, Imperatoris Henrici, Conradi
filii, aulam petiit, eiqve urſum album, in
Grönlandia *captum* (*qvod animal pro maxi-*
mo cimelio reputabatur) *dono dedit. Im-*
perator autem Isleifum *litteris, ſigillo*
ſuo munitis, per regnum ſuum transeun-
tem inſtruxit, qvo facto, Isleifus Leonem 1056
Pontificem M. adiit. Pontifex litteras ad
Adalbertum *Archiepiſcopum* Bremenſem
mittit, ut Isleifum *epiſcopum conſecraret*
feſto Pentecoſtes, *addens: confidere ſe,*
dignitatem hujus epiſcopatus dei gra-
tia diuturnam fore, ſi primus Islandiæ *epi-*
ſcopus initiaretur ipſa ea die, qva Deus to-
tum orbem ſancti ſpiritus communicatione
ornaverat. Isleifus *igitur, eadem, qva Pon-*
tifex

Sturlúngaſaga libr. 4. cap. 1. conceptis verbis eum appellat Leonem Nonum. Hoc certum eſt, qvod obitus Leonis Noni in Islandiam non potuit eſſe perlatus ante Isleifi ad exteros abitum.

A. C. Erkibiſcupi í *Bremen* IIII nóttum fyri
1056 Columba meſſo (8) oc feck Erkibiſcup hönum alla þá (e) reidu er hann þurfti at hafa med Biſcupstign, epter því ſem Páfinn ſendi ord til oc Keyſarinn. Sídan fór *Isleifr* Biſcup þat ſama ſumar til *Islands*, oc ſetti Biſcupsſtól ſinn í *Skálaholti;* hann hafdi naud mikla á marga vega í ſínum Biſcupsdómi, fyri ſakir (f) óhlýdni manna, má þat af því merkia nockut, í hvörum naudum hann hefir verit, fyrer ſaker ótrú oc óhlýdni, oc ósidu ſinna undirmanna, at Lögmadrinn átti mædgur tvær, oc þá lögduz ſumer menn út í víking oc á (g) herſkap, oc mörg endemi tóku menn þau til önnr, þau er nú mundi ódæmi þikia ef menn hendti ſlíkt. Um daga *Isleifs*

(e) ſido, *moribus*. F. & 4. *al.* hluti, *rebus*. H. K.
(f) óheillra manna. M. Q.
(g) herſkip, *naves bellicas*. B. D. & 3 *al.* hernat F. M.

---

(8) Omnes noſtri *Annales* in anno 1056 conſentiunt, qvo Isleifus inauguratus fuerit, nam *Compilationem Odden-*

tifex jusserat, die in Episcopum inaugu- A. C.
ratus est ab Adalberto *Archiepiscopo* 1056
Bremensi *qvarta nocte ante festum Columbæ. Instruxerat eum Archiepiscopus omnibus rebus ad munus Episcopi obeundum necessariis, prout Pontifex & Imperator mandaverant. Eodem anno vertente Episcopus* Isleifus Islandiam *petiit*, & *Cathedram episcopalem in* Skalholto *fixit. Multum illi molestiæ variis modis in hoc officio devorandum fuit, detrectante obsequium populo. Qvas autem ærumnas irreligiosi & contumaces subditi, eorumqve pravi mores, ei creaverint, vel ex hoc satis liqvere potest, qvod Legifer matrem & filiam eodem thoro sibi copulaverat, qvod qvidam piraticam exercerent & prædarentur, multaqve alia flagitia exer-*

Oddensem, qvæ hanc solennitatem ad annum 1055 refert, non moramur. Cum vero festo Pentecostes inauguratus fuerit, illud hoc anno in diem 26 Maji incidit, adeoqve 14 noctibus ante festum S. Columbæ, ita ut hic sit mendum IV. pro XIV. unico X. culpa librariorum omisso.

A. C. *Isleifs* Biſcups komu út Biſcupar af ödrum löndum oc budu margt linara enn *Isleifr* Biſcup, urdu þeir af því vinſælir vid vonda menn, þar til er *Adalbertus* Erkibiſcup ſendi bref ſitt út til *Islands*, oc bannade mönnum alla þiónuſtu af þeim at þiggia, oc (h) kvad þá ſuma vera bannſetta, enn alla í óleyfi ſínu farit hafa. Um daga *Isleifs* Biſcups, kom út Biſcup ſá er (i) *Kolr* het, oc andadiz hann út her, hann var grafinn í *Skálaholti*, oc var ſú kyrkia her á landi fyrſt prýdd í tígins manns (k) greftri, enn at rettu kallaz má andlig móder allra annara vígdra húſa á *Islandi*. *Isleifr* Biſcup hafdi ávalt óhægt bú fyri peninga, voru tilfaung lítil, enn (l) adſókn mikil, oc var hönum af því ervidt búit. Margir menn ſeldu hönum ſonu ſína til læríngar, oc voru þeir ſídan gódir kennimenn, enn tveir urdu Bi-

(h) bad. G. R.
(i) Ketill. F. & 6. *al.*
(k) grepti. F.
(l) áſókn. A. B. C. D. & 4. *al.*

exercerent, qvæ, ſi nunc acciderent, pro portentis haberentur. Isleifi *tempore ab aliis regionibus epiſcopi huc advenerunt, qvi multa remiſſius fieri, qvam* Isleifus *juſſerat, mandabant, & hac ratione malevolorum hominum ſibi conciliabant favorem, donec* Adalbertus *Archiepiſcopus, miſſis huc in* Islandiam *litteris, omnes eorum miniſterio uti vetuit, qvosdam eorum communione fideliium excluſos, omnes vero injuſſu ſuo huc profectos, commemorans. Etiam, ſedente* Isleifo, *peregre huc advenit epiſcopus,* Kolus *nominatus, qvi hic* (*in* Islandia) *miortuus & in* Skalholto *ſepultus eſt; & ſic primum omnium inclyti viri tumulo honeſtatum eſt hoc templum, qvod merito omniium ſacrarum in* Islandia *ædium matrem ſpiritualem dixeris. Solitum* Isleifo *erat argenti penuria laborare, pauca in acceptum referre, multa in expenſum; hinc crebra rei familiaris anguſtia. Multi filios ſuos ejus fidei erudiendos commiſere, qvi poſtea egregii evaſerunt ſacerdotes, qvin & duo illorum epiſcopi*

A. C. Biſcupar, *Kolr* í *Vík*, auſtr í *Noregi*, (9) oc *Jón* Biſcup at *Hólum*.

1080 Enn þá *Isleifr* hafdi Biſcup verit (m) XXIIII. vetr (10), þá tók hann ſótt á alþingi um (n) meſſu, ſvo faſt oc ſkiótt at hann vard þegar at fara úr meſſu klædum, oc fór þá í (o) meſſu klædinn *Guthormr* preſtr *Finnólfs*ſon úr *Laugardal*, at rádi Biſcups, oc tók þar til meſſunnar er Biſcup hvarf frá, oc lauk meſſunni. Sídan var Biſcup færdr heim í *Skálaholt*, oc var giört rúm hanns í kyrkiu, menn leitudu þá eptir (p) heilrædum vid hann, bædi um Biſcups koſníng oc þá hluti adra er þeim þótti at ſkyldu þurfa um at tala, enn hann lagdi þau rád til, at þeir ſkyldu bidia til *Guthorms* preſt til utanferdar, oc taldi hann beſt tilfallinn af þeim mönnum er þá voru ſamlendir, enn ſagdi þó, at þeim mundi

(m) XXV. M. N. P. Q.
(n) á Mário meſſo. M. Q.
(o) meſſuföt. A. B. & 6. *al.*
(p) heilrádum. A. B. C. D.

facti ſunt, Kolus *in* Vikia, *orientem ver-* A. C.
ſus in Norvegia, & Johannes[9], *epiſcopus*
Holenſis.

Cum Isleifus *per* 24 *hyemes epi-* 1080
ſcopus fuiſſet, in conventu univerſali, ſub ipſo miſſæ officio, tam acri & ſubito morbo correptus eſt, ut amictum ſacrum exuere coactus fuerit, qvem conſilio ejus, ſacerdos Guthormus Finnolfi *filius ex* Laugardal *reſumens, & in vicem epiſcopi ſubiens, officium continuavit & abſolvit. Poſtea epiſcopus ad* Skalholtum *reducitur, eiqve lectus in templo ſtratus eſt. Conſulebatur tunc de eligendo epiſcopo, aliisqve rebus, qvæ maximi videbantur momenti. Inter alia tum autor fuit perſvadendi* Guthormum, *ut peregre abiret, eum enim omnium, qvi in* Islandia *tunc degebant, maximè idoneum fore. Submonuit tamen, diu præſto-*

(9) Kolus Epiſcopus expresſis verbis appellatur, in qvibusdam Annalibus, *Oſloënſis*. Conf. *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512.

(10) Epiſcopo Isleifo 24. officii annos attribuunt *Arius Polyhiſtor* Sched. Edit. Havn. pag. 56. & *Kriſtniſ.* Edit. Havn. pag. 108.

A. C. mundi ſeint audit Biſcups á *Islandi*
1080 ef þeir heti (11) ei því at vera (q) vid þann ſæmiligar er ſídar kæmi til enn þeir höfdu vid hann verit. Hinn efra hlut æfi *Isleifs* Biſcups, bar marga hluti hönum til handa þá er miöc birtu gædſku hans, fyri þeim mönnum er þat kunnu at ſkynia, af því, at marger menn óder voru þeir færdir hönum til handa, er heilir gengu frá hanns fundi. Munngát bleſſadi hann þat er (r) ſkiadak (12) var í, oc var þadan frá vel drekkande, oc margt annat þeſſu líkt bar hönum til handa, þótt ec greini nú ecki ſvo ſerhvat þat ſem hann giördi, oc hinum vitruſtu mönnum þótti hinir meſtu kraptar fylgia. *Isleifr* var vígdr til Biſcups þá hann var fimtugr at aldri

(q) þeim hlýdugri. A. B. F. & 7 *al.*
(r) ſkadſemd, *nocivum qvid.* N.

---

(11) Hanc ſtipulationem anno 1050 vel 1054 factam, & anno 1082 repetitam fuiſſe, tam ex noſtro Auctore colligi poteſt, qvam a S. V. *F. Johannæo* pluribus adſtructum eſt, in Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. p. 133.

laturos esse, antequam episcopo beare- A. C.
tur Islandia, *ni majorem successori suo,* 1080
quam sibi, obedientiam præstare promit-
terent. Sub extremum Isleifi *tempus*
multa sanctitatis ejus indicia diligenter
attendentibus manifestata sunt, nam &
multos mente captos, qvi ad eum defere-
bantur, sanatos dimisit, & cervisiam
lolio, qvod cerebro nocet, infectam, ad-
hibita benedicendi formulâ, innoxiam red-
didit, ut plura ejusmodi præteream, ne-
qve enim omnia ejus facta, qvæqve
præcipua virtutis signa continuisse à
prudentioribus observatum est, enume-
rare est animus. Initiatus in episco-
pum Isleifus *est anno ætatis* 50, Ha-

 raldo,

(12) *Skiadak* illud, cujus etiam mentio fit *Specul. Reg.* pag. 322. non videtur fuisse *Myrica Gale*, Dan. Pors, sed lolium temulentum, Nidarosiensibus *siak*, *Skiaak*, vel *siaak*, Gothlandis vero hodiedum *Skiäde*, qvod fatuitatis, qvin & cæcitatis temporaneæ inducendæ effectum habet, præsertim in potulentis; Vid. Act. Societ. Scient. Holm. Anni 1743. C. *Linné* Flora Svecic. No. 103. Figuram exhibet *Oeder* in Flor. Dan. fascic. 3. fig. 160, & synonyma in Nomencl. Flor. Dan.

A. C. ri (13), þá var *Haraldr Sigurdarſon*
1080 Kóngr yfer *Noregi*; *Isleifr* Biſcup and-
adiz á drottins degi í kyrkiu í *Skál-*
aholti, um middegi dags (s), IIII nótt-
um (t) fyri ſeliumanna meſſo, þá hafdi
hann Biſcup verit (u) XXIIII. vetr, oc
var hann grafinn hiá leidi *Kols* Bi-
ſcups, þá var lidit frá híngatburdi
Kriſts (x) M. ára LXXIII. vetur (14).
III.

(s) at midium degi dags. E. G. O. R.
(t) Þremur nóttum, *legit* A. Magnæus *in margine*. M. (u) XXV. N.
(x) MLXXX. K. J. *Qvi communem hunc calculum ubiqve ſeqventes eatenus à reliqvis exemplaribus diſcedunt.*

---

(13) Qvod Isleifus ætate qvinqvagenarius inauguratus fuerit, cum noſtro aſſerit *Arius Polyhiſtor* Sched. pag. 56. Sed noſter pridem dixerat Isleifum tunc electum fuiſſe, qvæ ſententia inde roboris qvoddam adipiſcitur, qvod Autor noſter dicat, Frideri-cum unicum Epiſcoporum ante religionem chriſtianam legibus receptam, ſive ante annum 1000, & Kolum tempore Isleifi in Islandiam adveniſſe, cum tamen hic anno 1001 aut 1002 in Islandia fuerit, Vid. *Viga-Glumsſaga* pag. 240. & *Finni Johannæi* Hiſtor. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 87.

(14) Cum hac vice primo apud Autorem occurrat calculus chronologicus ad annos Chriſti determinatus, qvi calculus per totum librum eodem fundamento ſu-

raldo Sigurdi *filio*, *Rege* Norvegiæ. A. C.
Decesſit die dominica, *hora merediana*, 1080
in templo Skalholtenſi, *qvartâ nocte ante*
feſtum Sanctorum in Selia, *poſtqvam ſe-*
diſſet per 24 *hyemes*, *& prope tumulum*
Koli *epiſcopi ſepultus eſt*. *Transierant tunc*
à natali die Domini J. C. 1073 *anni*.

B 5 Cap.

ſuperſtruitur, & ita ſibi conſtat, ut mendum librarii hic vix admitti qveat, operæ pretium eſſe ducimus, ſi collatis invicem Datis diſpiciamus, num hæc ſimul conſiſtere qveant. Præter communem tot exemplarium *Hungrvakæ* conſenſum, qvorum recenſum in Præfatione exhibuimus, multum roboris huic calculo conciliari videtur ex expreſſo conſenſu *Vitæ Thorlaci Sancti*, *Vitæ Pauli Epiſcopi*, utriusqve ab auctore non tantum coævo, ſed &, ut videtur, utriqve viro familiari conſcriptæ, *Vitæ Jonæ Epiſcopi Holenſis*, & *Legendæ* perantiqvæ *de Sancto Thorlaco* Epiſcopo, qvam ex *Breviario Nidaroſienſi* exhibet *Danſke Magazin* Tom. 3. p. 9. ſq. Sed qvotqvot illa teſtimonia ſint, accuratius tamen perpenſata corruunt, nam *Vitæ Sancti Thorlaci* & *Pauli* Epiſcoporum absqve dubio eundem autorem agnoſcunt, ac *Hungrvaka*, ſed *Legenda de Sancto Thorlaco* ex ejusdem *vita* excerpta eſſe videtur, ita ut omnes hæ hiſtoriæ unius tantum teſtis loco habendæ ſint; *Vita autem Jonæ Epiſcopi Holenſis*

hoc

A. C. hoc loco aperte ſibi contradicat, cum primo dicat, *Isleifum Epiſcopum poſt viginti qvatuor annos in officio exactos, obiiſſe die dominica* 5. *Non.* (mendum hic eſt, & legendum, aut die 5 Julii, aut 3 Non. Julii) *Julii, ſive pridie octavam Apoſtolorum Petri & Pauli, octoginta annis poſt cædem Regis Olai Tryggvini*, qvæ omnia ad amuſſim qvadrant in annum Chriſti 1080, nihilominus dicta *Jonæ Epiſcopi Vita* annum Isleifi emortualem ſecundò refert ad annum Chriſti 1073, qvo anno 5. Non. Julii incidit in diem Jovis, & 3 Non. Julii in diem Veneris, ita ut, qvomodocunqve calculus ille ſumatur, conſiſtere neqveat. Similiter & *vita Johannis Epiſcopi* dicit Johannem illum, poſtea *Sancti* nomine celebratum, obiiſſe die Saturni 9. Cal. Maji 1114, qvo tamen anno 9 Cal. Maji in diem Jovis incidit; ſed anno 1121 dies 23 Aprilis, ſive 9 Cal. Maji in diem Saturni incidit, & dictus etiam annus, fide omnium Annalium, Johanni Sancto erat emortualis. *Legenda de Sancto Thorlaco* ex Breviario Nidaroſienſi, libro eccleſiæ liturgico publico deſumta, magnam poſtularet fidem, niſi aperta adſit contradictio, cum dicat Sanctum illum *obiiſſe feria qvinta, decimo die Kalendarum Januarii* (nam qvod cel. *Pontoppidanus* Ann. Eccl. Dan. Tom. 1. p. 463. ſcribit: 12 *Cal. Junii*, non unicus eſt in paucis iſtis verbis exſcriptoris lapſus calami) *adveſperaſcente, qvi eſt proximus dies ante vigiliam nativitatis Domini.* Qvæ omnia coincidunt cum die 23 Decembris anni 1193, qvo Thorlacus Epiſcopus obiit, ſed anno 1186, ad qvem mortem Thorlaci refert *Legenda*, dies decimus Kalendarum Januarii incidit in diem Martis, ſed ipſum feſtum nativitatis

tivitatis Domini in feriam qvintam hebdomadis. A. C.
In his etiam omnibus cum *Legenda* conſentit *Vita Thorlaci Sancti*, inqviens: "Þorlákr Biſkup and-
„ adiſt á Þórsdag einni nótt fyrir Jóla aptan —
„ Þá var lidit frá burd Chriſti MCLXXX. ok VI.
„ vetur " qvæ recens antea refutavimus.

Vita Pauli Epiſcopi à principio ad finem eundem hunc calculum ſervat, qvi tamen neutiqvam conſiſtere poteſt, nam ut cætera ſicco pede tranſeamus, autor *Paulum obiiſſe* teſtatur, *feria tertia hebdomadis*, *pridie feſtum Andreæ*, qvod recte ſe habet, cum *Sturlungaſaga* libr. 5. cap. 8. dicat Paulum deceſsiſſe 3 Cal. Decembr. cui nec diſſentit Necrologium Islandicum apud *F. Johannæum* Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 598. Illo enim die Paulus certe obiit, ſed anno 1211, qvo omnia hæc coincidunt, non autem anno 1204, ut vult ejus vitæ auctor, nam tunc dies 29 Novembr. Paulo Epiſcopo emortualis incidit in diem ſolis. Tandem calculus chronologicus *Hungrvakæ* nobis obvenit, qvi ſimili in mendo cubat, qvod ſcilicet omnia facta integro ſeptennio anticipentur. De die emortuali Isleifi Epiſcopi omnes ſcriptores conſentiunt, qvod fuerit dies dominica, qvam *Arius Polyhiſtor* Sched. Edit. Havn. pag. 58. ut & *Sturlungaſaga* libr. 4. cap. 2. dicunt incidiſſe ſex noctibus poſt Petri & Pauli; *Vita Johannis Epiſcopi Holenſis* pridie octavam Petri & Pauli; *Húngrvaka* qvatuor (ſive rectius tribus) noctibus ante 8 Id. Julii; *Kriſtniſaga* Edit. Havn. pag. 108. 3 Non. Julii; & *Necrologium Islandicum* in *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 512. obitum Isleifi ad diem 5 Julii, referunt, qvæ omnia annum 1080 loqvuntur,

A. C.

III. Cap.

Þeſſ er getit at Biſcupar kæmu út híngat til *Islands* um daga *Isleifs* Biſcups, enn *Fridrekr* (15) einn kom ádr út ſá er ſögur ſeu frágiörfar, enn þesſir hafa ſvo útkomit at menn hafa hellz

---

tur, annum qvem omnes noſtri Annales antiqvi Isleifo emortualem fuiſſe teſtantur. Qvodſi cum auctore *Húngrvakæ* annum 1073 aſſumamus, obitus Isleifi, tam contra ipſius *Húngrvakæ*, qvam reliqvorum, qvos mox laudavimus, ſcriptorum fidem, incidet in feriam ſextam hebdomadis. Eodem etiam modo, in reliqvorum Epiſcoporum anno emortuali recenſendo, idem error calculi conſtanter ſervatur, ut infra ad cujusvis eorum obitûs mentionem pluribus monebimus, qvi error etiam per totam ſe diffundit narrationem & chronologiam perturbat. Ita verbi gratia noſter Giſſurem Epiſcopum anno IIII. obiiſſe vult, & tamen in ejus tempora obitum Olai Norvegiæ Regis & S. Magni Comitis incidiſſe, qvæ anno 1116 certe evenerunt; Klængum Epiſcopum noſter, & qvidem recte, vult deceſsiſſe triduo (anno autem biſſextili qvarto die) poſt feſtum Matthiæ, die Saturni, qvi hebdomadem qvatuor temporum in qvadrageſima claudit, qvi diei 28 Februarii anno 1176, qvem etiam *Necrologium* ſupra laudatum pag. 506. comprobat, exacte reſpondet. Qvod ſi annum 1169 cum auctore aſſumamus, dies Klængi emortualis ad idus Martias, ultra

Cap. III.

A. C.

Isleifo *episcopo, ab exteris regionibus episcopos qvosdam* Islandiam *petiisse traditur. In Annalibus unicus nominatur* Fridericus, *huc antea advectus; sed, qvi sequuntur, advenæ imprimis noti sunt:*

---

tra dimidium mensis, deprimetur. Similiter & relatio auctoris sibi non satis constat, si Klængus anno 1169 decesserit, & tamen ejus tempore martyrizatio S. Thomæ Cantuariensis, obitus Biarnhedinis, cædesqve Helgii Skaptidæ & Nicolai Sigurdi filii evenerint; nam de omnibus his notum est, ut infra suis locis commonstrabimus, ea post annum 1170 accidisse. Hæc autem ideo tam prolixe persecuti sumus, ne à chronologia autoris temere recessisse videamur, qvæ qvoad solos annorum numeros, (in serie autem rerum nullibi) vacillat, adeoqve fide auctoris nihil detrahere censenda est.

(15) De Friderico illo vid. *Kristnisaga* pag. 2. 10. sq. 22. seqv. *Landnámabók* Edit. Havn. p. 395. *Arii Polyhistoris* Sched. Edit. Havn. pag. 49. sq. *F. Johannæi* Hist. Eccles. Island. Tom. 1. pag. 41. seqv. 86. seqv. Qvibus in locis etiam de mox ab autore nominandis Episcopis peregrinis, qvi in Islandia hoc temporis tractu aliqvandiu permanserunt, plura peti possunt. De Friderico etiam qvædam habent *Thorvalds Vidförlasaga, Vatnsdælasaga* M. S. cap. ult. *Olafssaga Tryggvasonar* Edit. Skalh. part. 2. pag. 42.

A. C. hellz ſkyn á vitat: *Jón* Biſcup (y) *Irſki*, oc hafa þat ſumer menn fyri ſatt, at hann færi ſidan til *Vindlands* oc ſneri þar mörgum mönnum til guds, oc var ſidan tekinn oc bardr, höggnar af bædi hendr oc fætr, enn höfudit ſidan, oc fór med þeim (z) píníngum til Guds. Hinn þridi Biſcup kom til *Islands*, *Biarnvardr Vilráds*-ſon er kalladr var hinn *Bókvíſi*, oc ſumer menn ſegia at af *Englandi* væri, oc (a) hafdi fylgt *Olafi* hinum *Helga*, oc hafi ſidan at hanns rádi farit til *Islands*. Hinn IIII var *Rúdúlfr* Biſcup er ſumir kalla at (b) *Ulfr* heti, oc væri kyniadr af *Rúdu* á *Englandi*, hann var XIX. vetr á *Islandi*, oc bió á *Bæ* í *Borgarfirdi*. Fimti kom til *Islands Henrik* Biſcup, oc var II vetr á *Islandi*. Enn ſetti var *Biarn-*

vardr

(y) griſki, *Græcus*. M. N. P. Q.
(z) píſlum. A. B. & 6. *al.*
(a) hafi. A. B. C.
(b) Rólfr. D.

ſunt: Johannes *epiſcopus*, Hibernicus. A. C. *Sunt*, *qvi pro certo affirment*, *eum poſtea*, *in* Vindlandiam *profectum*, *multos ad cultum Dei perduxiſſe*, *ſed poſtea comprehenſum & tortum*, *præciſis manibus & pedibus*, *tandem capite truncatum fuiſſe*, *eoqve cruciatu mactatus ad Dominum ſublimis abiit.* *Tertius*, *qvi* Islandiam *adiit*, *epiſcopus*, Biarnvardus Vilradi *filius fuit*, Eruditus *vulgo dictus.* *Sunt*, *qvi dicunt*, *eum ex* Anglia *oriundum*, Olaum Sanctum *ſecutum*, *ejusqve conſilio in* Islandiam *profectum eſſe.* *Qvartus erat* Rudolfus *Epiſcopus.* *Rolfum hunc qvidam* Ulfum *nominant*, *& genus ex* Ruda (*) Angliæ *urbe duxiſſe tradunt.* *Per* 19 *hyemes in* Islandia *manſit*, *& in* Bæ *in* Borgarfiordo *habitavit.* *Qvintus*, *qvi in* Islandiam *venit*, *erat* Henricus *epiſcopus*, *qvi duas hyemes ibi commoratus eſt.* *Sextus erat* Biarnvardus *epiſco-*

(*) Rothomago Nordmanniæ, conf. *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 87.

A. C. *vardr* Biſcup hinn *Saxlendſki*, oc var med *Magnúſi* Kóngi hinum *Góda Olafs*-ſyni, oc fór ſidan til *Islands*, oc var á *Islandi* XX. vetur (16), hann hafdi II. búſtadi í *Vatzdal* at *Giliá*, oc *Steinsſtödum*, hann vígdi marga luti þá er merki hafa á ordit, kyrkiur oc kluckur (c) brúr oc brunna, vöd oc vötn, biörg oc biöllur, oc þikia þesſir hlutir hafa birt ſanna tign hans oc gædſku. *Biarnvardr* var á *Islandi* medan *Haraldr* Kóngr var í *Noregi Sigurdar*ſon, því at þeir voru ei ſamſáttir; ſidan fór hann utan, oc til handa *Olafi* Kóngi *Kyrra* ſyni *Haralds*, oc ſidan fór hann til *Rómus* at bæn Kóngs, oc fridadi fyri (d) öndud-um. Enn er Biſcup kom aptr, þá ſkipadi Kóngr hann Biſcup í *Selio*, enn ſidan fór hann í *Biörgvyn* oc andadiz þar, oc er (e) enn mælt at hann hafi verit hinn meſti merkis madr.

IV.

(c) brúar. L. R. becki, *rivos*, *pro* brúr. J.
(d) öndunum, *animabus*. J.
(e) *Legeſis*: einmælt.

episcopus, Saxo, *qvi*, *postqvam Regi* A. C.
Magno Bono, Olafi *filio*, *adhæserat*, *in*
Islandiam *iter fecit*, & 20 *hyemes hic*
transegit. *Ille in duobus* Vatnsdaliæ *locis domicilium habuit*, *in* Gilia & Steinstader. *Plurimas ille res*, *per qvas miracula facta sunt*, *consecravit*, *ut templa & campanas*, *pontes & fontes*, *vada & lacus*, *scopulos & nolas*, *qvæ omnia pro indubitabilibus virtutis ejus & sanctitatis documentis reputantur*. *Qvamdiu* Haraldus Sigurdi*f*. Norvegiam *rexit*, Biarnvardus *in* Islandia *se continuit*, *minus enim benè inter eos conveniebat*. *Postea peregrè abiens Regi* Olafo Kyrre, Haraldi *filio*, *se addixit*, *ejusqve rogatu* Romam *petiit*; & *pacem defunctis impetravit*. *Reducem Rex episcopum in* Selia *constituit*, *unde* Bergas *profectus*, *ibi mortuus est*. *Frequens fama est*, *præ aliis eum virum fuisse maxime insignem*.

Cap.

(16.) Biarnhardo Saxoni *Schedæ* & *Landnámabók* locc. citt. attribuunt annos permansionis in Islandia undeviginti.

A. C.

IV. Cap.

A dögum *Isleifs* Biſcups urdu ſtór oc mörg tídendi, þá vard í *Noregi* fall hins Helga *Olafs* Kóngs (17), þá vard oc andlát *Magnúſar* Kóngs hins *Góda* (18) ſonar *Olafs* Kóngs, oc andadiz hann í *Danmörk*, enn lík hanns var fært nordr til *Þrándheims* til *Nidaróſſ*; þeir önduduz bádir ádr enn *Isleifr* vard Biſcup, enn ſídan hann var Biſcup, fell *Haralldr* Kóngr *Sigurdar*ſon (19) á *Englandi*, oc litlu ſídar *Haralldr* (f) *Gudina*ſon, þá andadiz *Magnús* Kóngr (20) ſonr *Haralds*

(f) Gudina. A. F. 5. *al.* Gvidna. B. Guidina. C.

(17) Omnes noſtri Annales & hiſtoriæ antiqvæ in eo conſentiunt, qvod Rex Olaus Sanctus anno 1030 occubuerit, & ſeries rerum geſtarum inqvilinarum, qvas recenſent, cum illo calculo ſatis bene conveniunt.

(18) Regis Magni Boni Norvegiæ & Daniæ Regis obitum ad annum 1047 referunt *Torfæus* Hiſtor. Norv. Tom. 3. p. 287. *Rogerus Hovedenus* Annal. part. 1. p. 440. & *Schöning* Forbedring. i danſke og norſke Hiſt. p. 302. Qvibus conſentiunt *Annales Regii*. Vid. *Langebek* Scriptor. Rer. Danic.

Cap. IV.

A. C.

Isleifi *episcopi tempore multa memorabilia acciderunt.* Olafus Sanctus *in* Norvegia *cæsus est.* *Obiit* Magnus Bonus Olafi *filius in* Dania, *& corpus ejus boream versus ad* Nidarosiam *in* Trandheimensi *provincia translatum est.* *Mortui sunt ambo, antequam* Isleifus *episcopus ordinaretur; sed post hoc tempus* *Rex* Haraldus Sigurdi *filius in* Anglia *cecidit, & brevi post* Haraldus Gudinæ *filius.* *Tunc decessit* Magnus,

---

Tom. 3. p. 43. *Annales Reseniani, Flateyenses, Oddenses* & *Holenses antiqviores.* Sed ad annum sequentem, sive 1048, Annales, dicti *Lögmanns Annáll* (in Biblioth. A. Magnæi Num. 427. in Qv.) *Annales Breviores* (ibid. Num. 417.) *Ann. Skalholtenses recentiores* (ib. Num. 420.) & alii *Annales membranei.*

(19) Cædem Haralldi Severi Regis Norvegiæ & Haralldi Godvinidæ Regis Angliæ Annales ad annum 1066 constanter referunt.

(20) Regis Magni filii Haralldi obitum ad annum 1069 narrant omnes Annales antiqvi; exceptis solis *Brevioribus*, qvi annum 1068 adscribunt.

A. C. *ralds* Kóngs *Sigurdarſonar* oc *Sveinn Ulfs* ſon (21) *Dana* Kóngr, oc her í landi *Þórkell Eyólfs* ſon (22), *Geller Bölverks* ſon (23), *Þórſteinn Kugga* ſon (24), *Snorri Godi* (25) oc adrir mikils háttar menn.

V. Cap.

1042 *Gitzur* ſon *Isleifs* Biſcups var fæddr í *Skálaholti*, enn hann var lærdr á *Saxlandi* oc vígdr til preſts þegar á únga alldri, enn er hann kom út til *Islands*, þá kvongadiz hann oc feck *Steinunnar Þórgríms* dóttur, er ádr hafdi átta *Þórir Broddaſon*, oc biuggu þau

---

(21) In anno 1076 emortuali Regis Sveinis, jam à patre, ut hic, Ulfo, jam a matre Eſtritha vel Aſtrida denominati, omnes ſcriptores antiqvi conſentiunt.

(22) Thorkelis Eyolfi filii mortem anno 1026 acciſſe, innuunt *Annales Regii*, in *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40. De illo pluribus agit *Laxdælaſaga*.

(23) Geller Bölverki filius Legiferi officium plus ſimplici vice in patria geſſit. Vid. *Arii* Sched. Edit. Havn. pag. 53. 56.

filius Haraldi Sigurdi *filii*, & Sveno A. C.
Ulfonis *filius*, *Rex* Danorum. *Hic vero*
(*in* Islandia) Thorkell Eyolfi *filius*,
Geller Bölverki *filius*, Thorſteinn Kug-
gii *filius*, Snorrius Pontifex, *aliiqve viri*
inclyti.

Cap. V.

Giſſur Isleifi *Epiſcopi filius na-* 1042
tus erat in Skalholto, *eruditus in*
Saxonia, *& à prima juventute ſacer-*
dotio initiatus. Peregrè in Islandiam
redux matrimonium iniit cum Stei-
nunna Thorgrimi *filia*, *qvæ antea*
Thoreri Broddii *filio nupſerat*, *pri-*

(24) De Thorſteine Kuggii filio pluribus *Laxdælaſaga.* *Grettisſaga* Edit. Island. p. 105. ſeqv. 124. 129. Mortem ejus anno 1027 adſcribunt *Annales Reſeniani* (ſive ex Bibliotheca Reſeniana olim exſcripti, hodie in Bibliotheca Arnæ-Magnæana Num. 424. in Qvarto reperiundi) & *Regii* in *Langebek* Scriptor. Rer. Danic. Tom. 3. pag. 40.

(25) Snorrii Pontificis obitum omnes Annales antiqvi ad annum 1031 narrant. Cetera de viro celeberrimo vid. *Kriſtniſaga* & loca ad eam citata pag. 7. 90. 100.

A. C. þau fyrſt at *Hofi* í *Vopnafirdi*; *Gitzr* var mikill madr oc vel bolvexti, biart. eygdr oc nockut opineygdr; tíguligr í yfirbragdi, oc manna gódgiarnaſtr, rammr at afli, oc (g) forvitri; *Gitzr* var algiör at ſer um alla hluti þá er karlmadr átti at ſer at hafa, hann var farmadr mikill, hinn fyrra hlut æfi ſinnar medan *Isleifr* lifdi, oc var jafnan mikils (h) virdr, hvar ſem hann kom, oc var þá tignum mönnum á hendi er hann var utanlands. *Haraldr Sigurdar*ſon var þá Kóngr í *Noregi*, oc mælti hann þeim ordum vit *Gitzur*, at (i) hönum kvadz ſvo ſýnaz til, at hann mundi beſt til fallinn at bera hvört tignar nafn ſem hann hlyti. Til *Róms* fóru þau bædi hión ádr þau færu til *Islands*; *Gitzur* var ei ſamlendr þá fader hanns andadiz oc kom hann út annat ſumar eptir
1081 alþíng í *Rángárósi*, oc var á ſkipi nockrar nætur, oc vildi ei til þíngs ríða

(g) forvitr. E. F. G. *plures.*
(h) metinn 7.
(i) at hann kvad ſvo &c. A. F. & 9. *al.*

moqve in Hof *in* Vopnafiordo *habita-* A. C.
bant. Erat Giſſur *homo procerus, ſta-*
tura concinna, oculis claris & paullum
eminentibus, vultu auguſto, benevolus
ut qvi qvàm maximè, robuſtus & per-
ſpicacisſimus. Excellebat in omnibus,
qvæ viros decent. Primis ætatis annis
& vivente adhuc Isleifo, *in peregrinatio-*
nibus aſſiduus, magnam ſibi exiſtima-
tionem, qvocunqve diverteret, concilia-
verat, celeberrimos ſemper in exteris re-
gionibus viros freqventans. Prædixerat
ei Haraldus, Sigurdi *filius, qvi tunc in*
Norvegia *regnabat, videri ſibi, nulli*
eum honoris titulo, qvemcunqve adeptus
fuiſſet, imparem fore. Adierat Romam
cum uxore, antequam in Islandiam *ap-*
pellerent. Nondum patriam reviſerat
Giſſur, *cum* Isleifus *moreretur, ſed*
æſtate ſeqvente, convocatis jam Comitiis,
in Rangaros *redux, per aliqvot noctes* 1081
in navi delituit, neqve enim ad comitia

A. C. ríða medan eingi var til Biſcups kiör-
1081 inn á þínginu, enn höfdingiarnir bádu *Guthorm* preſt til utanferdar, eptir því ſem þeim þótti *Isleifr* Biſcup hafa hellſt (k) ákvedit, oc vard þat um ſídir at hann játadi því ef ei þættu önnur faung villdari á vera. Enn er *Gitzùr* ſpurdi þat at *Guthormr* preſtr var rádinn til utanferdar, þá reid hann til þíngs, oc er *Gitzur* kom til þíngs, þá geck *Guthormr* preſtr á hladit fyri Kyrkiu, oc lýſti því þar fyrer alþýdu manna, at eingi koſtr væri á hans utanferd, ſídan *Gitzurar* var vid koſtr; ſneri þá alþýda (l) at *Gitzuri*, oc bádu hann utanferdar, enn hann taldiz undan á (m) marga vegu, enn þó kom þar um ſídir at hann játti at gánga undir þann vanda, enn allir höfdingiar hetu (*) hönum at hallda hlýdni um öll Guds bodord þau er hann bydi, ef honum yrdi Biſcups vígſlu audit; ſídan fór hann

utan

(k) áformat, A. B. C. & 7. *al.* umtalat. L.
(l) til Giſſurar. A. B. & 9. *al.*
(m) á allan veg. A. B. & 8. *al.*

eqvitandi ei animus fuit, qvamdiu nullus A. C.
adhuc ibi electus erat episcopus. Sollici- 1081
taverant autem optimates Guthormum *sacerdotem, ut peregre abiret, qvod ipsis maxime è mente* Isleifi *episcopi fuisse videbatur, eisqve tandem manus dederat, qvatenus se melior ipsis non offerret conditio. Ut verò primùm rescivit* Gissur, *decrevisse* Guthormum *sacerdotem peregrè proficisci, ad comitia eqvitavit. Qvo adveniente, ascendit aggerem templi* Guthormus, *& universis publicè testatus est, neutiqvam sese iter aggressurum, cum jam esset, qvem eligere possent,* Gissur. *Omnes igitur, conversis in eum oculis, rogarunt, ut peregrè iret. Ille qvidem diu multumqve deprecatus, tandem tamen onus hoc se suscepturum promisit, spondentibus in antecessum omnibus proceribus, omnibus Dei mandatis, qvæ inauguratus episcopus iis significaret, obedientiam sese præstituros esse. Pere-*

(*) Conf. supra pag. 22.

A. C. utan þat ſama ſumar, enn er hann
1081 kom til. *Saxlands*, þá var allt embætti tekit af (n) *Lemaro* Erkibiſcupi, fór hann þá á fund *Gregorii* Páfa (25) oc ſagdi hönum allann mála vöxt ſinnar (o) ferdar, oc ſvo vandrædi þau ſem um voru at vera á marga vegu, enn Pávinn ſendi *Gitzur* til handa (p) *Hardvíg* Erkibiſcupi í (q) *Magadaborg* á *Saxlandi*, oc baud at hann ſkyldi
1082 gefa hönum Biſcups vígſlu, enn hann tók vid honum med mikilli ſæmd oc virdingu, oc vígdi hann til Biſcups IIII nóttum fyri mariu meſſu hina ſíd-ari, hann var þá (27) fertugr at alld-ri oc feck Erkibiſcup hönum þat allt er hann (r) þurfti brádafengd til naud

(n) *Alii corruptè*, Liemaro, Lienario, Lenardo, Leniaro, Bernhardi.
(o) ſinnar kvedio oc ferdar. A. B. C. D.
(p) Haddung. F. & 7. *al.* Hardrag. 3.
(q) Magdaborg. A. B. C. D. 6. *al.*
(r) þurfti til navdſynia. A. F. 10. *al.* þurfti brádaz til navd ſynia. R. *Pro* brádafengd, *præfert ex* Edda A. Magnæus: bráda fángs, *quod explicat: pro tempore*, i Haſt.

gre igitur eadem æstate profectus est, A. C.
ut verò in Saxoniam *venit*, *officio mo-* 1081
tus erat Lemarus *Archiepiscopus. Re-*
ctà igitur ad Gregorium *Pontificem ten-*
dens, *totam ei rem*, *qvæqve plurimæ*
subortæ erant, *difficultates exposuit.*
Ablegavit Pontifex Gissurem *ad* Hardvi-
cum, *Archiepiscopum* Magdeburgensem
in Saxonia, *rogans*, *ut eum in episcopum*
initiaret. Ille multo reverentiæ honore 1082
susceptum qvarta nocte ante festum b. Ma-
riæ posterius episcopum consecravit, *qva-*
draginta tunc annos natum, *omnibus-*
qve festinantem necessariis rebus instruxit.

Rever-

---

(26) Hic fuit Gregorius VII. antea Hildebrandus appellatus, qvi sedit ab anno 1073 ad 1085. Ejus cum Henrico IV. simultates, & turbæ in ecclesia ob jus investituræ excitatæ, etiam, ut ex nostro apparet, Islandiam qvodam modo affecerunt.

(27) Gissuri Episcopi ordinationem ad annum 1082 communi consensu referunt Annales.

A. C. naudſynia; eptir þat fór *Gitzur* Biſcup út til *Islands* oc tók öll alþýda feginſamliga vid hönum; hann tók tign oc virding mikla þegar ſnemmindis biſcupsdóms ſíns, oc ſvo vildi hvör madr ſitia oc ſtanda ſem hann baud, úngr oc gamall, fæll oc fátækr, konur oc karlar, oc (s) var rett at ſegia at hann var bædi Kóngr oc Biſcup yfir landinu (28) medan hann lifdi; hann hafdi ei allt land til ábúdar í *Skálaholti* fyrſt (t) nockra ſtund biſcupsdæmis ſíns, af því at *Dalla* módir hans villdi búa (u) á ſínum hluta (29) landſins, medan hún lifdi; enn þá er hún var öndud, oc Biſcup hlaut allt land, þá lagdi hann þat til kyrkiu þeirrar er í *Skálaholti* er, oc hann ſiálfr hafdi giöra látit, þrítuga at lengd, oc vígdi *Petri* Poſtula, oc mörg önnur gædi

(s) mátti ſegia. F.
(t) mikla, *multum*. F. M. Q. ei alla. H. N.
(u) á helmingi. A. B. C. D.

---

(28) De Giſſuris in incolas autoritate conſentit *Adamus Bre-*

Revertens poſtea in Islandiam *epiſco-* A. C.
pus Giſſur *ab omnibus cum gaudio re-*
ceptus eſt. Tantam ſibi jam á pri-
mordio officii ſui autoritatem & hono-
rem peperit, ut omnium, juvenum &
ſenum, divitum & pauperum, mulie-
rum & virorum, nemo, niſi ejus ar-
bitrio, vel ſtandi, ut ajunt, vel ſeden-
di, licentiam ſibi ſumeret, nec injuria,
dum vixit, pro rege ſimul & epiſcopo
inſulæ reputari potuit. Aliqvantum
officii tempus effluxerat, antequam in-
tegram Skalholti *villam occupare po-*
tuit. Mater enim ejus Dalla *par-*
tem ſuam, dum viveret, habitare vo-
luit. Sed, hac mortua, totam ad ſe
relapſam epiſcopus dono dedit templo,
qvod ipſe in Skalholto, 30 *menſuras*
in longitudine extenſum, fabricari fece-
rat, & apoſtolo Petro *dicaverat, multis-*
qve

Bremenſis, cujus verba cum epicriſi adfert *Johan-*
næus Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 105. conf. & 108.

(29) Qvod hic, & qvidem vere, de Giſſure perhibe-
tur, id *Narratio de Isleifo* huic tribuere videtur,
ob mendoſam, ut videtur, ab exſcriptore factam
transpoſitionem. *Kriſtniſaga* pag. 138.

A. C. gædi lagdi *Gitzr* Biſcup til þeirrar kyrkiu bædi í löndum, oc lauſa fe, oc kvad á ſídan at þar ſkyldi ávalt biſcupsſtóll vera, medan *Island* væri byggt oc kriſtni má halldaz. *Gitzur* Biſcup gaf til Kyrkiu í *Skálaholti*, purpura hökul hvítann, er þar hefr ſídan (x) lengi verit beſtr, oc margar gerſimar adrar.

VI. Cap.

Þeſir menn voru ſamtída *Gitzuri* Biſcupi: *Sæmundr* preſtr í *Odda* er bædi var forvitri, oc lærdr allra manna beſt; annar *Marcus Skeggiaſon* (y), Lögſögumadr, er var hinn meſti (z) ſpekíngr oc ſkálld, þeir báru rád til ſamans, oc ſóktu (a) at rádi höfd-
1097 ingia, at þat yrdi (b) lögtekit (30), at menn tíundadi fe ſitt á hverum tveim

(x) lengſtum. A. F. &. 9. *al.*
(y) Lögſagnar madr. R.
(z) lögſpekingr. A. B. C. D. P.
(a) adra. G. at vid F. *pro:* at rádi.
(b) ſamtekit. F.

qve aliis pretioſis rebus, tam immobili- A. C.
bus, qvam mobilibus dotaverat, addita
ſanctione, ut, dum habitaretur Islandia,
& religionem Chriſtianam coleret, ſedes
ibi epiſcopalis conſtaret. Epiſcopus Giſſur
templo dedit purpureum illud & candi-
dum ſcapulare (pallam), qvod multo po-
ſtea tempore pro optimo ibi habitum eſt,
& multa alia cimelia.

Cap. VI.

Floruerunt Giſſuris *tempore, viri*
ſeqventes: Sæmundus, Oddenſis *ſacer-*
dos, vir magna prudentia & inſigni præ-
ditus eruditione. Alter erat Marcus
Skeggii *filius, Legifer, vir ſapientia*
præcipuus, nec minor pöëta. Hi &
inter ſe, & cum optimatibus delibera-
runt, an in hoc conveniri poſſit, ut ex 1097
cujusqve facultatibus, earumqve incre-
mentis,

(30) De introductione decimarum in Islandiam, & de illius autoribus, Marco Skeggii filio & Sæmundo Polyhiſtore, cum noſtro conſentiunt *Arius Polyhiſtor*, Sched. pag. 60. ſq. *Kriſtniſaga* pag. 110. *Sturlungaſaga* libr. 4. cap. 2. Conf. *F. Johannæi* Hiſtor. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 120. 133. 198. 214.

A. C. tveim miſſerum, oc allan (c) lögávöxt
1097 fiár ſíns, ſvo ſem á ödrum löndum er tídt, þar er kriſtnir menn byggia; enn med (d) rádaleitan þeirra oc fortölum ſpakligum, urdu þau málalok, at menn gengu undir (31) tíundargialldit, oc ſkylldi ſídan ſkipta í fióra ſtadi: einn hlut til handa Biſcupi, annann til kyrkna, þridia hlut ſkylldu hafa kennimenn, fiórda hlut ſkylldu hafa fátækir, oc hefr eí annar ſlíkr grundvöllr verit audráda oc (e) hægenda í *Skálaholltí* ſem tíundargialldit, þat er til lagdiz þá fyri vinſælld oc ſkörúngſkap *Gitzurar* Biſcups. *Steinunn Þórgrímus* dótter hafdi (f) búsforrád

(c) lögvöxt. G. O. R. tavg ávöxt. J.
(d) rádleitni. A. B. & 9. *al.*
(e) til hægenda í ſkilſkap. H. M. Q.
(f) húsforrád. F. M. P.

---

(31) Summe Vener. *Finnus Johannæus* Hiſtor. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 120. introductionem decimarum in Islandiam anno 1096 factam eſſe aſſerit, qva in re *Annales Membraneos*, in Bibliotheca Arnæ

mentis, annuæ penderentur decimæ, ſicut A. C. *alibi terrarum, qvas Chriſtiani incolunt,* 1097 *moris eſt. Horum itaqve conſilio & prudenti perſvaſu eum res exitum habuit, ut conceſſæ ſint decimæ, in qvatuor partes diſtribuendæ, qvarum una epiſcopo, altera ſacerdoti, tertia templo, qvarta pauperibus cederet. Neqve promptior aut facilior neceſſitatibus ſubveniendi via inveniri potuit, decimarum conſtitutione, qvam tunc temporis epiſcopus* Giſſur, *ea, qva pollebat, animos ſibi conciliandi, qvæqve vellet impetrandi induſtria, in* Skalholto *perfecit.* Steinunna Thorgrimi *filia rem ſedis epiſcopalis.*

---

næ Magnæi No. 420. in Qvarto, conſentientes habet. Sed cum anni officii Epiſcoporum ab eorum ordinatione ſæpius qvam ab electione computari ſoleant, & præterea *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 48. ut & *Annales Flateyenſes, Reſeniani, Breviores, Oddenſes, Holenſes* utriqve, *Recentiores* & *Lögmanns Annäll*, (ſive *Skálholtenſes antiqviores*) decimas lege receptas fuiſſe anno 1097 aſſerant, nos hunc annum præcedenti præferimus.

A. C. forrád í *Skálaholti* fyrer innan ſtock, medan *Gitzur* Biſcup redi fyri ſtólnum, enn *Dalla* medan *Isleifr* Biſcup lifdi; enn er *Gitzur* Biſcup hafdi ſet-
1102 it at ſtólnum XX. vetur edr því nær, þá felldu Nordlendíngar bæn at hönum, at þeir ſkylldu (g) ná at hafa Biſcup einn ſer, oc ſetia þar biſcupsſtól annann í nordlendínga fiórdúngi, allann at aftektum, oc væru II Biſcupsſtólar á landinu, oc töldu þeſſ von at annathvört mundi ſialdan edr alldreí verda Biſcups lauſt á *Islandi*, ef tveír væru Biſcupsſtólarnir. Þá bæn veitti (32) *Gitzur* Biſcup med gudi nord-

(g) ná af herra biſcupi at hafa. A. B. & 7. *al.*

(32) Qvod auctor noſter hic numero non ſatis fixo deſcribit, id *Arius Polyhiſtor* Sched. p. 68. conceptis verbis ad 24 annos reſtringit, ut ex illo calculo Johannes Sanctus electus fuiſſe videatur anno 1105. Sed de altera cathedra epiſcopali inſtituenda ab aliqvot inde annis, (ab anno forſan 1102) conſilia agitata fuiſſe veroſimile facit noſtri calculus, ut & *Jónsſaga Hólabiſcups*, qvæ impedimento fuiſſe dicit, qvod provinciæ borealis incolæ prædium futuro Epiſcopo inhabitandum concedere aut detrectaverint, aut ſaltem distulerint. Qvicqvid autem de

ſcopalis familiarem intra parietes dome- A. C.
ſticos diſpenſabat, gubernante cathedram
epiſcopo Giſſure, Dalla *verò qvamdiu*
epiſcopus Isleifus *in vivis erat. Poſt-*
qvam Giſſur *plus minus viginti hyemi-* 1102
bus ſederat, Septentrionales orarunt,
ut propriam epiſcopum, propriamqve ca-
thedram boreali tractui concederet, om-
nesqve illius provinciæ reditus eidem
aſſignaret, rati, ſi duæ in Islandia
eſſent ſedes epiſcopales, rarò aut nun-
qvam inſulæ epiſcopum defuturum. An-
nuit divinis ſub auſpiciis Giſſur *pre-*

---

de electione Johannis Sancti ſit, id certum eſt, qvod anno 1106 inauguratus fuerit, nam non ſolum id comprobant *Annales Regii* loc. cit. pag. 49. *Reſeniani*, *Breviores*, *Holenſes* utriqve, *Skalholtenſes antiqviores* & *Recentiores*, & *membranei*; ſed & *vita Johannis Ögmundini* teſtatur eum ordinatum fuiſſe *die dominica duabus noctibus ante feſtum Apoſtolorum Philippi & Jacobi*, qvod anno 1106 exacte convenit. Si igitur *Annales Flateyenſes*, qvi Johannis ordinationem ad annum 1104, & *Ann. Oddenſes*, qvi eandem ad annum ſeqventem referunt, in mendo non cubant, illi de ejusdem electione loqvi cenſendi ſunt.

A. C. nordlendíngum, oc var ſídan (h) valin til Biſcups af gudi oc (i) gódum mönnum *Jón* preſtr Ögmundarſon (33), oc fór hann utan med brefum *Gitzurar* Biſcups, oc ſókti ſídan á fund
1106 *Paſcalis* Páfa, oc var hann vígdr til Biſcups (k) af Öſſuri Erkibiſcupi í *Lundi* í *Skáney* II. nóttum fyri Philippi meſſu oc Jacobi. *Jón* fór ſídan til *Islands*, oc ſetti biſcupsſtól ſinn á *Hólum* í *Hialltadal* í *Skagafirdi*. *Gitzur* Biſcup hafdi telia (34) látit bændr á *Islandi*, þá er þíngfararkaupi áttu at gegna, oc voru þá VII.C. í auſtfirdínga fiórdúngi, enn X.C. í ſunnlendingafiórdúnge, IX.C. í veſtfirdínga fiórdúngi,

(h) *Omnes præter* F. valldr.

(i) göfigum mönnum, *nobiliorum*. F. M. landz mönnum, *indigenarum*. L.

(k) at hans ſkipan, *ex ejus mandato*. A. B. C. D. *addunt*.

---

(33) Genealogiam Johannis Sancti vid. in *Kriſtniſaga* pag. 188. ſq. ut & *Arii Polybiſt.* Sched. pag. 74. *Jonsſaga Helga* M. S. De anno inaugurationis Johannis vid. not. præced.

(34) Hujus cenſus mentionem faciunt *Landnámabók* pag. 179. 272. *Arii Polybiſtor*. Sched. pag. 64.

Kriſt-

cibus ſeptentrionalium, & ex Dei & A. C.
meliorum ſententia epiſcopus electus eſt
Johannes Ögmundi *filius ſacerdos. Ille*
peregre profectus, Giſſuris *epiſcopi*
munitus litteris, Paſcalem *Pontificem*
adiit, cujus juſſu in epiſcopum inau- 1106
guratus eſt ab Öſſure, *Archiepiſcopo*
Lundenſi *in* Scania, *duas noctes ante*
feſtum Philippi & Jacobi. Johannes
deinde in Islandiam *rediit, & ſedem*
epiſcopalem Holis *in* Hialltadal *in* Ska-
gafiordo *fixit. Epiſcopus* Giſſur *colo-*
norum, qvi vectigali ad expeditiones
comitiales pendendo erant, cenſum fe-
cerat. Cenſi ſunt in tractu orientali 700,
(840) *in meridionali* 1000, (1200) *in*
occidentali 900 (1080), *in boreali vero*

Kriſtniſaga p. 112. *Sturlungaſaga* libr. 4. cap. 2. ſed qvonam anno initus fuerit, inter 1096 & 1105, incertum eſt. Si viceſimus cum noſtro officii epiſcopalis Giſſuris annus aſſumatur, qvo tam cenſum qvam de cathedra epiſcopali in provincia boreali inſtituenda conſilium, iniverit Giſſur, tam ratio temporis, qvam *Annales Breviores* conſentire videntur, ita enim hi ad annum 1102: "Tíundargialld „ lögtekit á Islande í annan tíma". i. e. *Decimarum ſolutio in Islandia altera vice legibus ſtabilita.*

A. C. úngi, enn i nordlendinga fiórdúngi XII. C. oc var ſá audgaſtr at jöfnu manntali.

VII. Cap.

1117 Enn er *Gitzur* Biſcup var ordinn hálfáttrædr, þá tók hann þýngd ſvo mikla at hann (l) reis ei úr reckiu oc hann var ei þíngfær; hann ſendi þá ord vinum ſínum (m) oc ödrum höfdíngium til alþíngis, at menn ſkylldu bidia *Þorlák* preſt *Runólfs*ſon til utanferdar, enn hann taldiz undan bædi fyrir æſku ſakir, oc margra annara hluta. Enn þó lauk ſvo því máli, at hann játadi at gánga undir þann vanda ef þat væri Biſcups rád; ſidan let *Gitzur* Biſcup búa ferd hans, unz hann var at öllu vel búinn, oc feck hönum bref ſitt á fund *Öſſurar* Erkibiſcups, enn ſótt (n) elnadi
1118 á hendr *Gitzuri* Biſcupi, oc giördiz ſtraung oc óhæg, oc fellu ſtór

ſár

(l) retti. G. O. R.
(m) öllum, *pro* ödrum. A. B. & 10. *al.*
(n) annadi. R. O. anadi. L. R. vóx. H. J. M. Q.

qvæ provincia præ reliqvis civibus abun- A. C.
dabat, 1200 (1440.)

Cap. VII.

Postqvam Giſſur *episcopus* 75 *ætatis* 1117
annum impleverat, *gravi adeo morbo laborare cœpit*, *ut non amplius è lecto surgere*, *nedum comitiis interesse valeret*. *Nuntio igitur ad forum universale misso*, *amicos & proceres monuit*, *rogarent* Thorlacum Runolfi *filium sacerdotem*, *ut peregrè iret*. *Ille vero excusare se*, *ætatem*, *& multa alia causatus*. *Tandem vero eo perductus est*, *ut onus non detrectaret*, *si episcopo ita è re videretur*. *Tum vero omnia ad iter ejus necessaria convasare fecit episcopus* Giſſur, *iisqve probe instructum cum litteris suis ad* Öſſurem *Archiepiscopum misit*. *Ingravescebat interim* Giſſuris *morbus*, *plagis adeo* 1118
vehementibus, *asperisqve*, *ac molestis*, *ut grandia & per totum corpus disseminata*

A. C. 1118 fár (o) á hörundi hanns allt at kne, inn at beini, oc fylgdu ſtór óhægindi fyri verkium; enn er miöc tók at hönum at fækia, oc menn þóttuz heyra at beinin (p) gnötrudu vid hræringarnar, þá geck *Steinunn* húsfreya at fænginni oc ſpurdi, hvörſu þá ſkyldi mætti manns komit vera er heita ſkal fyri hönum, enn Biſcup ſvarar; því at eins ſkal heita á Gud at (q) ávallt aukiz mín óhægendi, ef til þeſſ er heitit, medan ec má ſtandaz, því at eingin efni eru á því, ſegir hann, at bidiaz undan Guds bardaga, er náliga mun komit á enda æfi minnar, oc gengit ádr margt at (r) óſölu. Hann var þá atſpurdr hvar hann vildi láta grafa ſic? enn hann ſvaradi med vidrkenningu oc miklu lítillæti: grafi þer mic hvörgi (s) í nánd födr mínum, ſagdi hann, þvíat ec er þeſſ eigi (t) verdugr

(o) á hörund. E. G. R.

(p) gnutrudu. H. gnurrudu. P.

(q) ſölu L. O. R. ófælu. G. ófkum. N.

(r) altjafnt, *pro* ávallt. O.

(s) í nándir. A. B. C. D. O. R.

(t) verdr. A. B. & 6. *al.*

ulcera, non ſine maximo incommodo at- A. C.
qve dolore, usqve ad genua pertingerent 1118
& ad oſſa penetrarent. Facta autem in-
dies acriore morbi oppugnatione, ita ut
oſſa crepare viſa ſint, qvoties artus mo-
verentur, accedit ad lectum materfami-
lias Steinunna, *& qvousqve ingraveſcen-*
tis morbi vis pertingeret, qvando pro ægro-
to vota eſſent nuncupanda? interrogat.
Tunc epiſcopus: Ea tantum vota Deo
fieri volo, ut acuantur dolores mei,
modo fiant, dum eis ferendis ſim; Ne-
qve enim caſtigationes Dei deprecari
convenit, præcipue, cum vitæ meæ
terminus non longè abeſſe poſſit, &
hucusqve multa ſecus acta ſint, qvàm
eſſe debuerant. Qvæſitus porro, ubi
ſepeliri vellet? affectu maximè ſub-
miſſo reſpondit: Ne me, oro, prope
patrem meum ſepeliri faciatis, indig-

A. C. verdugr at hvíla hönum nær. Síðan
1118 ſkipadi hann til allra hluta eptir því ſem hann vildi at væri, ádr enn hann andadiz. Synir hans önduduz ádr allir, fyrr enn hann, nema *Bödvar*. *Gróa* dóttir hans lifdi eptir hann oc var gift *Katli Þórſteins*ſyni. *Gitzur* var vígdr til Biſcups þá hann var fertugr at alldri, þá var *Olafr Kyrri* Kóngr at *Noregi*, ſonr *Haralds Sigurdar*ſonar. *Gitzur* Biſcup andadiz (u) þridia dag viku XII. nóttum fyri columba meſſu, þá hafdi hann Biſcup verit (x) XXXII. vetr (35), hann var grafinn hiá födur ſínum, þá var lidit frá hingatburdi Kriſts XI.C. oc XI. ára

(u) annan, *die Lunæ*. M. Q.
(x) XXXVI. M.

---

(35) Omnes Annales veteres in eo conſentiunt qvod Epiſcopus Giſſur obierit anno 1118, præter *Annales Breviores* qvi 1117, & *Recentiores*, qvi annum 1119 malunt, ſed ſolo, ut videtur, exſcriptorum lapſu, qvi numeros factis non appoſite adplicaverunt. Qvod ſi Giſſur die Martis obiit, ille anno 1118 in diem 28 Maji incidit, qvem Giſſuri emortualem fuiſſe aſſerunt *Arius Polyhiſtor* Sched. p. 70. Necrologium Islandicum in *Langebekii* Script.

nus enim ſum, qvi in ejus qvieſcam vici- A. C.
nia. His dictis cætera, qvæ poſt mor- 1118
tem ejus fieri vellet, ordinavit. Omnes
filii ejus, præter Bödvarem, *ante ejus*
obitum elati ſunt. Supervixit ei filia,
Groa, Ketilli Thorſteinis *filio nupta. Inau-*
guratus eſt in epiſcopum Giſſur 40 *annos*
natus, regente Norvegiam Olao Kyrre,
Haraldi *filio*, Sigurdi *nepote. Mortuus*
eſt Giſſur *epiſcopus die Martis, duodeci-*
ma nocte ante feſtum Columbæ, poſtqvam
per 32 *hyemes epiſcopus fuerat, ſepul-*
tus apud patrem ſuum. Effluxerant
tunc a Chriſto nato anni IIII. *Multi*
ejus

Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 511. *Kriſtniſaga* pag. 118. Præterea dictum annum 1118 adſtruunt facta coæva, qvæ noſter & reliqvi ſcriptores ſimilia narrantes ad eundem annum referunt, ex. gr. obitus Paſchalis Papæ & ſeqventia, qvorum veritas aliunde in profeſſo eſt. Hæc omnia in cauſa ſunt, qvod nec calculo noſtri & auctoris *Vitæ Johannis Sancti* aſſenſum præbeamus, qvi mortem Giſſuris anno IIII, nec *Annalibus Flateyenſibus*, qvi eam 4 Cal. Maji accidiſſe narrant, qvibus pluribus refutandis poſt ea qvæ ſupra pag. 28. attulimus, non immoramur.

A. C. ára (36). Svo fell mörgum manni nær andlát *Gizurar* Biſcups, at alldrei geck úr hug medan þeir lifdu, enn þat kom áſamt med öllum mönnum at hans þóttuz alldri (y) idgiölld fá, þat hefr oc verit allra vitra manna mál, at hann hafi af gódri Guds (z) gift oc ſiálfs ſíns (a) atgerfi göfugaſtr madr verit á *Islandi* bædi lærdra oc leikra.

VIII. Cap.

1118 A því ári er *Gitzur* Biſcup andadiz (37), þá andadiz oc *Paſcalis* Páfi; oc *Baldvini Jórſala* Kóngr, *Arnhallr* Pátriarki í *Jórſalaborg*, *Alexius* Grickia Kóngr, *Philippus* (38) Fracka Kóngr, þá

(y) giölld. A. B. C. D. F. & 6. *alii.*
(z) giöf. P. nád. M. N. Q. gódgipt. R.
(a) áſtundan, *induſtriæ.* F. M.

---

(36) Noſter annos officii Giſſuris ab ejus ad ſedem epiſcopalem adventu numeraſſe videtur, *Arius* autem *Polyhiſtor Sched.* pag. 68. & autores *Sturlungaſagæ* libr. 4. cap. 3. *Kriſtniſagæ* pag. 118. & *Vitæ Johannis Sancti* Mſ. annos officii ab ejus inauguratione numerarunt. Conf. p. 49.

ejus morte vehementer adeo commoti A. C.
ſunt, ut nunqvam, dum viverent, illius
memoria eis excideret, ut in hoc omnes
conſenſerint, jacturam ejus irreparabi-
lem fore, qvin & uno ore celebratum
eſt, eum divino munere & congenitarum
dotium cauſa omnium in Islandia *homi-*
num, clericorum æqvè ac laicorum, ce-
leberrimum fuiſſe.

Cap. VIII.

Obierunt eodem, qvo Giſſur *epiſco-* 1118
pus, anno, Paſcalis *Pontifex*, Balduinus
Rex Hieroſolymitanus, Arnhallus *Patri-*
archa urbis Hieroſolymæ, Alexius *Græ-*
corum, & Philippus *Francorum*, *Reges.*
Tunc

---

(37) De his & ſeqventibus vid. *Kriſtniſaga* p. 118. ſq. *Landnámabók* pag. 389. ſq. *Arii Polyhiſt. Sched.* pag. 70.

(38) Philippus Primus Rex Galliæ mortuus eſt anno 1108, it ut ſuſpicio eſſe poſſet numne numerus unica litera X. hic auctus eſſe poſſet, niſi omnes reliqvi ſcriptores ejusdem anni 1118 memorabilia recenſentes communi conſenſu dicerent Philippum Regem Sveciæ anno 1118 occubuiſſe. Hi ſunt: *Arius Polyhiſtor.* Sched. p. 70. *Kriſtniſaga* p. 118.

Annales

A. C. Þá giördiz óvedrátta mikil, Þá var ſú
1118 hríd um dymbildaga at kennimenn máttu ei (b) veita tídir í kyrkium fyri nordan land föſtudaginn lánga, oc Þá hóf upp knör undir *Eyafiöllum* oc ſneri (c) á lopti oc kom hvelfandi nidr (d), oc lítill hluti manna mátti taka (e) corpus Domini á Páſkadag, enn ſumir urdu úti; önnr hríd kom Þá menn ridu til (f) alÞíngis, oc drap fé manna fyri nordan land, Þá braut oc kyrkiu á *Þíngvelli*, Þá er *Haralldr* Kóngr *Sigurdar*ſon hafdi (g) vid tilfengit. Þat ſumar (h) komu til *Islands* XXXV. ſkipa enn VIII. komuz til *Noregs* um hauſtit eptir Mikáels meſſu, vid Þat óx ſvo mikill mannfiölldi á *Islandi*, at Þat vard mikill (i) óárans-

(b) flytia. R.
(c) á lopt upp. L. O. R. á lopt. F. & 4. *al.*
(d) ſá var Þrítugr at rúma tali. L. *addit.*
(e) Guds líkama. A. B. & 9. *al.*
(f) til Þíngs. A. F. & 8. *alii.*
(g) vidí, A. B. & 6. *al.*
(h) kom. A. B. & 6. *al.*
(i) óárs. F. & 4. *al.*

Tunc magna tempeſtas coorta eſt, fuit- A. C.
qve hebdomade ſancta, feſtum Paſchatis 1118
proxime præcedente, ſæva adeo procella,
ut ſacerdotes officium divinum per tem-
pla borealis plagæ celebrare neqvirent.
Die pasſionis ſub montibus, Eyafiöll *dictis,*
navis in altum ſublata, & in aëre cir-
cumacta, inverſa recidit. Pauci die
Paſcatos ſacræ cænæ participes fieri po-
tuere; qvidam in itinere exſtincti ſunt.
Sub ipſis comitiis alia ſæviit tempeſtas,
qvæ armenta incolarum ſeptentrionalium
enecavit. Tunc templum Thingval-
lenſe, *cui Rex* Haraldus Sigurdi *filius*
materiem ſuppeditaverat, corruit. Ea-
dem æſtate ad Islandiam *appulerunt* 35
naves, qvarum 8 (*tantum*) *ſub autumnum*
poſt feſtum Michaëlis in Norvegiam *re-*
dierunt.

Annales Reſeniani, Flateyenſes, Skalholtenſes anti-qviores, Oddenſes, Holenſes Recentiores, & Membranei, & auctor *vitæ Johannis Sancti Epiſcopi Holenſis*, ita ut hic per mendum *Galliæ* pro *Sveciæ* ſubſtitutum videatur.

A. C. óáransauki í mörgum herudum. Svo hugdiz at hinum vitruſtu mönnum, at ſvo þótti (k) driúpa *Island* eptir fráfall *Gitzurar* Biſcups, ſem *Rómaborgar* ríki epter fráfall *Gregorii* Páfa, enn fráfall *Gitzurar* Biſcups benti (l) tilætlan um öll óhægindi á *Islandi* af óáran, bædi í ſkipabrotum oc manntióni, oc fiár ſkada er því fylgdi, enn eptir þat ófridr oc lögleyſur oc á þat ofan manndaudi ſá um allt landit (m) at einginn hefr ſlíkr ordit ſidan land-
1120 it var byggt. Tveimr vetrum eptir andlát *Gitzurar* Biſcups vard *Haſlidi Márs*ſon ſár á alþíngi, oc vard (n) eigi um málit dæmt þat ſumar.

IX. Cap.

Bödvar einn lifdi ſona *Gitzurar* Biſcups, þá er hann andadiz, enn ádr önduduz adrir ſynir hans, *Teitr*, *Asgeir*, Þórdr oc

(k) driúpa nidr. A. B. C. D.
(l) til ættar. F. G. & 9. *al.* áttar. N.
(m) geck, *add.* A. B. & 9. *al.*
(n) um eingi mál at lögum dæmt. L.

dierunt. Hinc aucto hominum numero, A. C. *augebatur plurimis in tractibus annonæ caritas. Visum est prudentioribus*, Islandiam, *morte* Giffuris, *non minus declinare & ad interitum vergere, qvam morte* Gregorii *Romanum imperium. Sed enim mors* Giffuris *multas* Islandiæ *molestias portendere visa est, utpote per naufragia, mortalitates, atqve inde fluentia bonorum damna, tum dissidia & justi legumqve contemtus, qvibus malis accesit tanta pestilentia, ut post inhabitationem insulæ major non exstiterit. Duobus post* 1120
Giffuris *Episcopi mortem annis*, Haflidius Maris *filius in Comitiis generalibus est vulneratus, unde exorta lis eadem æstate dijudicari non potuit.*

Cap. IX.

Mortuo Giffure *episcopo, de ejus filiis solus superstes erat* Bödvar; *reliqvi filii* Teitus, Asgeir, Thordus

A. C. oc *Jón*; *Gróa* lifdi oc lengi ſídan, oc vard nunna oc andadiz í *Skálaholti* um daga *Klængs* Biſcups; í biſcupsdómi *Gitzurar* Biſcups urdu mörg ſtórtídindi: Lát hins Helga *Knúts* Kóngs á *Fióni* (39), oc *Benedicts* bródr hans; *Vilhiálmus* (o) Englands Kóngs (40); andlát *Olafs* Kóngs *Kyrra* (41), oc *Hákonar Magnúſ*ſonar (42) í *Noregi*, fall *Magnúſs* Kóngs *Berbeins* (43) veſtr á *Irlandi* (p), klauſtrafærſla hins H. *Nicoláſs* Biſcups í *Bár* (44); andlát *Olafs* Kóngs *Magnúſ*ſonar í *Noregi*;

(o) Engla. B. C.

(p) aulaſtin. E. G. O. R. *addunt*, *male*, *pro*: á ulaſtin, *pro qvo* Snorrius *in vita Magni Nudipedis*: uladzſtir.

---

(39) Paſſionem Sancti Canuti Regis Daniæ Annales noſtri anno 1087 referunt, præter *Breviores*, qvi illam anno ſeqventi adſcribunt, ſola, ut videtur, exſcriptoris culpa. Conf. Annal. Reg. apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 47. & loca ibid. allegata.

(40) Mortem Vilhelmi Conqveſtoris Angliæ Regis anno 1087 recte narrant *Annales Reſeniani*. Sed hic à vero errant *Annales Regii*, alias accuratiſſimi, qvi ad annum 1089 obitum ejus referunt. Vid. *Langebek*, loc. cit.

& Joannes *ante patris deceſſum occubue-* A. C.
rant. *Etiam* Groa (Giſſuris *filia*) *longo*
poſt patrem tempore vixit, qvæ ſacra-
rum virginum ordini adſcripta, tandem,
Klango *epiſcopo, in* Skalholto *obiit.* *Dum*
Giſſur *epiſcopi munere fungebatur, multæ*
acciderunt res, maxime memorabiles:
Sancti Kanuti, *fratrisqve ejus* Benedicti
in Fionia, Wilhelmi *Anglorum Regis,*
Regum Olafi Kyrre & Haconis Mag-
ni *filii in* Norvegia *mors*; Magni Nu-
dipedis *in* Hibernia *cædes; à Sancto*
Nicolao *translatum*, Barium, *cœnobium;*
mors Regis Olavi Magni *filii in* Nor-

 vegia;

(41) Regis Olavi Qvieti mors fide Annalium incidit anno 1093, qvamvis Annales *Reſeniani* annum 1094 & *Breviores* 1098 ob cauſam ſupra allatam adſcribant.

(42) Haconem Norvegiæ Regem, Magni filium, anno 1094 obiiſſe, Annales conſtanter teſtantur.

(43) Cædem Regis Magni Nudipedis referunt *Annales Regii* apud *Langebek* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. p. 48. *Skalholtenſes antiqvi*, *Holani* utriqve, *Oddenſes*, *Recentiores*, & *Membranei* ad annum 1103; ſed *Flateyenſes* ad 1102, *Reſeniani* ad 1104, & *Breviores* ad annum 1105.

(44) Translationem S. Nicolai *Annales Holani* utriqve, *Reſeniani* & *Regii* apud *Langebek* loc. cit. pag. 47. ad annum 1087 referunt.

A. C. *regi*; líflát *Magnúſar* Jarls hins *Helga* (45); andlát Lögſögumanna *Marcúſar* oc *Ulfhedins* (46) oc *Teits Isleifs* ſonar, oc annara ſona *Isleifs* Biſcups; Ellds uppkoma í *Heklu* (47), oc mörg önnur ſtórtídendi, þó at her ſe ei (q) tillögd.

X. Cap.

Þórlákr Runólfs ſon (48) *Þórláks* ſonar, *Þórarins* ſonar, *Þorkels* ſonar (r) *Skotakolls*, oc ſonar *Hallfrídar Snorra* dóttur *Karls* ſonar, var fæddr upp med födur ſínum í barnæſku, enn hann var lærdr í *Haukadal*; hann var ſnemmindis ſkynſamr oc ſidlátr, oc hugþeckr hvörium gódum manni; bænahallds-

madr

(q) greind. F. M. *al.* ſkrifut.

(r) Skattakolls. A. B. C. D. J. O. M. R. Skaptaſonar Kolls. 3. Rólfs ſonar, *pro* Kolls. N.

---

(45) Regis Olai & S. Magni Comitis Orcadum mortem anno 1116 accidiſſe Annales conſtanter teſtantur; niſi qvod *Flateyenſes* paſſionem S. Magni ad 1115 referant.

(46) De Marco & Ulfhedine Legiferis Islandiæ vid.

Arii

vegia; *cædes Comitis* Magni Sancti; A. C. *Legiferorum*, Marci & Ulfhedinis & Teiti Isleifi *filii*, *aliorumqve* Isleifi *epiſcopi filiorum mors; Ignis de monte* Hekla *eruptio; & multæ aliæ maximi momenti res, qvæ hic non commemorantur.*

Cap. X.

Thorlacus, *filius* Runolfi, *filii* Thorlaci, *filii* Thorarinis, *filii* Thorkellis Skotakolli, *matrem habuit* Hallfridam, *filiam* Snorrii Karlis *filii.* *Hic apud patrem puer educatus, ſed in* Haukadalo *literis imbutus eſt. Sapientia & morum honeſtate mature commendabilis, atqve bonis omnibus fuit acceptus. In*

Arii Polybiſt. Sched. pag. 61. 21. 31. 65. *Kriſtniſaga* pag. 110. 114. Necrologium Island. in *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 516.

(47) Eruptionem hanc ignis de Hekla ſubterranei Annales ad annum 1104 referunt, exceptis *Breviaribus*, qvi annum 1106 præferunt.

(48) Genealogiam Thorlaci Epiſcopi ad calcem exhibebimus. Tab. I.

A. C. madr mikill var hann þegar á únga alldri, oc ſkiótr í (s) ſkilníngum oc (t) lagdr til kennimannsſkapar (u), linr var hann oc litilátr oc óaffſkiptaſamr, heilrádr, oc heilhugadr vid alla þá er hiá honum vóru, miúklátr oc miſkunnſamr vid þá er þeſſ þurftu vid, frændrækinn oc forſiáll í fleſtum hlutum
1117 bædi fyri ſína hönd oc annarra. *Þórlákr* hafdi þá II vetur hins fiórda tugar er hann var til Biſcups kiörinn, oc má af því marka hvör madr hann var, enn ſá madr kaus hann (x) í hinn meſta vanda er vitraſtr oc göfugaſtr var, enn honum kunnaſtr, er var *Gitzur* Biſcup. *Þórlakr* var medalmadr at vexti, lángleitr oc liósjarpr á hár, þockagódr, enn kalladr ecki vænn madr af alþýdu ne allſkörugr at ávarpi velfleſtra manna. Enn er hann kom utanlands, var þá ſvo átekit, at lítit mundi mannval vera á landinu

(s) ſkilningu. L. ſkilningi. A. 6. *al.*
(t) lagadr. A. B. 6. *alii.*
(u) liúfr. F. 3. *alii.*
(x) til hins. A. B. 12. *alii.*

prima juventute, freqventisſimus erat in precibus, ad diſcernendum celer & acutus, ſacerdos à natura formatus, lenis, humanus, qviqve alienis negotiis ſe non temere immiſcebat; in conſiliis qvoqve dandis ſalutaris erat, & erga familiares ſincerus, mœnſvetudinis & miſericordiæ erga merentes ſingularis, cognatorum amans, & in plerisqve negotiis prudens & cautus, tam in ſuis, qvam aliorum negotiis. Thorlacus *triginta duos annos erat natus, cum in epiſcopum eligeretur; qvalis vero & qvantus fuerit, inde cernere licet, qvod illum vir ſapientisſimus æqve ac præſtantisſimus, eiqve notisſimus,* Gitzur *epiſcopus, muneri gravisſimo parem judicaret.* Thorlacus *ſtaturæ erat mediocris, vultu longiuſculo, capillis ex fuſco albicantibus, oris habitu, qvem ad favorem conciliandum natura finxerat, ſed qvi vulgo non dicebatur formoſus; nec, ut plerique judicabant, eloqvio* 1117

A. C. landinu, oc þeim ſýndiz hann ófendi-
1117 ligr til ſlíkrar tignar, enn hann ſvaradi ſva ſiálfr, at ei kæmi þat til þeſſ, oc kvad meirr þat vallda, at hann hefdi meirr leynt annmörkum fyri mönnum enn Gudi, oc af þeſſum ſvörum þóttuz menn vita at hann mundi vel fallinn vera til ſlíkrar tignar; enn er hann kom á fund Ö*ſſurar* Erkibiſcups, þá ſá hann brádt hvörr madr Þ*órlákr* var, oc tók vid honum med ſæmd oc virdíngu, enn hafdi í (y) nockra tregdu um vígſlu hans, oc taldiz ei kunna at ſetia höfut á höfut ofan; enn þó, at ordſendíngu *Gitzurar* Biſcups, þá het hann hönum vígſlunni, oc vildi ei til þeſſ ſtadar vígia er ádr var annar Biſcup at, oc bad hann kióſa ſer ſtad at hann væri til vígdr, enn leyfdi þó at hann væri í *Skálaholti*, ef *Gitzur* Biſcup leyfdi hönum þat, ef hann væri á lífi þá Þ*órlákr* Biſcup kæmi út. Þ*órlákr* var vígdr til
1118 Biſcups III nóttum fyri *Philippi* meſſu oc *Jacobi*, oc var hann vígdr til ſtadar

(y) mikla, *multa*. F. M.

A. C.

ſatis gravis erat. Cum is igitur 1117
ad exteros venerat, viſa eſt illis Islandia
virorum præſtantium admodum paupera,
ipſe, qvi ad tantam dignitatem capeſſendam ablegaretur, non ſatis dignus; qvibus ille reſpondit, rem ita non eſſe comparatam, ſed ſe in cauſa eſſe, qvi hominibus magis qvam Deo vitia ſua celaſſet; qvo reſponſo id fecit, ut eum hoc honore dignisſimum eſſe judicarent. Aſcerum *Archiepiſcopum poſtqvam convenerat, hic qvalis vir* Thorlacus *eſſet, ſtatim perſpexit, qvare omni reverentiæ honore eum excepit, ſed tamen ejus inaugurationi dubia qvædam & moras nexuit, aſſerens, non poſſe ſe caput capiti imponere; precibus tamen* Giſſuris *epiſcopi id dedit, ut promitteret inaugurationem, ſed eo pacto, ut eum nollet epiſcopum inaugurare ſedi, cui alius præerat jam tum epiſcopus; juſſo igitur aliam eligere ſedem, cui præeſſet inauguratus, permiſit tamen in* Skalholto *ſedere, ſi poſt reditum* Thorlaci, *ſuperſtes* Giſſur *id ei concederet.* Thorlacus *epiſcopus tribus ante*
Philippi & Jacobi *feſtum diebus inaugu-* 1118
ratus eſt, epiſcopi titulum accipiens à

A..C. ſtadar í *Reykiaholti* í *Borgarfirdi*; enn
1118 hann var vígdr í *Dannmörk* XXX (z) dögum fyrr enn *Gitzur* Biſcup andadiz í *Skálaholti.*

XI. Cap.

Þ*órlákr* Biſcup fór til *Islands* þat ſama ſumar ſem hann var vígdr, oc tóku menn feginſamliga vid hönum ſem verdugt var; hann hellt hinu ſama lítilæti í biſcupsdómi ſínum ſem hann hafdi ádr haft, oc alla let hann ſína mannkoſti í vöxt fara, enn eingann þverra, medan hann lifdi; hann tók marga menn til læríngar, oc urdu þeir ſídan gódir kennimenn, oc í mörgu efldi hann kriſtnina á *Islandi.*
1121 Þá er Þ*órlákr* Biſcup hafdi III vetr ſetit at ſtóli í *Skálaholti*, þá andadiz *Jón* Biſcup Ög*mundar*ſon (49) at *Hólum*

(z) nóttum, *noctibus*. M. N. P. Q.

(49) De anno Johannis Epiſcopi Holenſis emortuali 1121. omnes noſtri *Annales* & Hiſtorici antiqvi conſentiunt, omnes etiam ordinationem Ketillis anno 1122 factam eſſe aſſerunt, præter *Skalholten-*

ſes

prædio Reykiaholltt *in* Borgfiordenſi *pro-* A. C.
vincia; id qvod in Dania *factum eſt, tri-* 1118
ginta diebus antequam Giſſur *epiſcopus*
in Skalholto *mortem obiret.*

Cap. XI.

Thorlacus *epiſcopus eadem æſtate,*
qva inauguratus fuerat, Islandiam *peti-*
vit, ubi noſtrates eum, pro ut dignum
erat, læti & humaniter receperunt. Qvam-
diu epiſcopi munere fungebatur, eadem
ille, qva antea, modeſtia uſus eſt, ſuas-
qve, dum in vivis erat, virtutes omnes,
augeri potius qvam imminui curavit.
Multos ille ſuſcepit erudiendos. qvi poſtea
egregii ſacerdotes evaſerunt. Multis
etiam aliis modis rem Chriſtianam in Is-
landia *promovit. Cum* Thorlacus *epiſcopus* 1121
trienniuum cathedræ Skalholtinæ *præfue-*
rat, mortuus eſt Johannes Ögmundi *filius,*
epiſcopus

ſes antiqviores, *Recentiores* & *Membranecs*, qvi annum ſeqventem præferunt. Genealogias Epiſcoporum Johannis & Ketillis exhibuimus ad *Kriſtniſagam* pag. 188. ſq. conf. & *Arii Polyhiſt.* Sched. pag. 74. *Sturlungaſaga* & *Landnámabók* pasſim.

A. C. *Hólum*, enn ſidan var kiörinn í ſtadinn *Ketill* Þorſteinsſon oc fór hann utan
1122 oc ſudr til *Dannmerkr*, oc var þar vígdr til Biſcups X nóttum (a) eptir Kindilmeſſu, oc kom til *Islands* hit ſama ſumar eptir. Þórlákr Biſcup ruddi til þeſſ á ſínum dögum, at þá var ſettr oc ritadr (b) kriſtinna laga þáttr eptir hinna vitruſtu manna (c) forſiá á landinu oc umrádum Öſſurar Erkibiſcups, oc vóru þeir bádir vidſtaddir til forráda, Þórlákr Biſcup oc *Ketill* Biſcup, oc margt var þat annat ſem þeir ſettu oc ſömdu á ſínum dögum, til (d) ſidbótar lands mönnum. Þórlákr Biſcup baud barnfóſtr *Halli Teits* ſyni í *Haukadal*, oc fór þá *Gitzur* ſon *Halls* í *Skálaholt*, oc var Biſcup vid hann ſvo áſtúdligr, ſem hann væri hans ſon, oc ſpádi (e) honum þat, er

(a) fyrir, *ante*. E. R.
(b) kriſtinna laga þáttr. A. B. C. D. J.
kriſtinna laga rettr. F. 3. *alii*.
(c) forſió. A. B. C. D. forſión. F.
rádi oc forſiá. H.
(d) ſidſemdar. 5. (e) var vid Biſcup. A. F. 7. *al.*

episcopus Holanus, & *in hujus locum* A. C. *electus* Ketell Thorsteinis *filius*, *qvi peregre profectus austrum versus in* Daniam 1122 *ibi decem noctibus ante purificationis beatæ Virginis festum inauguratus est, qvo facto, æstate proximè seqventi in* Islandiam *rediit. Dum vivebat* Thorlacus *episcopus, id sua opera dedit effectum, ut juris ecclesiastici libellus componeretur, & literis consignaretur, idqve virorum in insula prudentissimorum provida curâ,* Asseriqve Lundensis *Archiepiscopi consilio; cui rei ordinandæ ambo adfuere episcopi,* Thorlacus & Ketell, *qvi multa qvoqve alia, dum in vivis erant, statuerunt atqve sanciverunt, ad mores popularium reformandos spectantia.* Thorlacus *episcopus se filii educatorem* Hallo Teiti *filio in* Haukadalo *obtulit;* Halli *ergo filius* Gissur *ad* Skalholtum *venit, qvem episcopus non secus, ac si suus esset filius, humaniter ac amicè tractavit,*

vatici-

A. C. er ſídan geck eptir, at ſlíkr merkismadr mundi traudt finnaz á *Islandi*, ſem hann var, oc vard á ſú raun ſídan. *Þorláki* Biſcupi þiónadi hinn ſami preſtr ávallt medan hann lifdi oc var Biſcup, er (f) *Torfi* het oc var (g) *Bödvars*ſon (h), mikill dýrdarmadr, oc hafdi hann ádr verit med *Gitzuri* Biſcupi, oc mátti af ſlíku ſiá oc ödrum hans hversdagligum háttum prýdiligum, hvörſu jafnlyndr hann var at gódu í ſínu lífi; hann ſaung hvörn dag þridiúng af pſaltara, ſeint oc ſkinſamliga, enn þeſſ á milli kendi hann oc ritadi, edr (i) las yfir helgar ritníngar, edr (k) læknadi rád þeirra manna er þeſſ þurftu oc á hans fund komu. Alldrei var hann idiulaus, ör var hann vid aumíngia, enn kalladr fefaſtr (l) af alþýdu, oc ſpardi þó alldrei

(f) Tiörfi. E. G. O. R.
(g) Bödólfsſon. F. M.
(h) Þórlákr Biſcup var mikill dýrdar madr. F. *reliqvi de Torfio ſacerdote hoc habent.*
(i) yfirlas. F.
(k) ræktadi. F. M. (l) vid. E. G. O. R.

vaticinatus fore, ut insigni præstantia A. C. *virum, qvi cum eo comparari posset, vix habitura esset* Islandia, *id qvod verum esse, eventus docuit.* Thorlaco *episcopo, dum viveret & episcopi munere fungeretur, famulatus est sacerdos, nomine* Torfius Bödvaris *filius, vir præstantissimus, qvi prius cum* Gissure *episcopo versatus fuerat. Ex qvibus, aliisqve, qvos qvotidie coluit, honestis moribus, cernere licuit, qvam constans in vitæ suæ instituto circa res bonas, & sui semper similis fuerit. Tertiam psalterii partem qvotidie lentus cecinit & consideratus; inter qvæ, vel alios docuit, vel scripsit, vel sacrarum literarum commentarios legit, vel vitæ instituta eorum hominum sanavit, qvi opis indigi illum convenerunt; nunqvam enim otiosus fuit. In miseros fuit liberalis, & qvamvis in plerisqve aliis rebus pecuniæ tenax vulgo haberetur, re tamen atqve necessitate ita ferente, nummis nunqvam*

A. C. rei peníngа at naudſynium, til allra þarfligra hluta.

XII. Cap.

1132 Enn er *Þorlák* Biſcup ſkorti III vetr á ſimtugann at alldri, þá tók hann ſótt eptir þat, oc lá í ſveſnhúſi því er hann var vanr at ſofa í, oc lærdir menn hans, enn er ſóttin tók at vaxa, þá bad hann leſa yfir ſer bók þá er heitir *Cura Paſtoralis*, þá bók hefr giörfa *Gregorius* Páfi, oc ſegir frá greiniliga hverſu þeim manni ſkal (m) farit vera at öllu, er ſtiórnarmadr ſkal vera annara manna. Enn þat þóttuz menn á finna, at hann hugdi ſídan betr til ſíns andláts, enn ádr bókin var leſin; hann bióz ſídan vid andláti ſínu ſem hann kaus ſiálfr, oc ei visſi almúginn hvat framfór í ſóttinni allt til hans andláts. *Þórlákr* var vígdr til Biſcups á dögum *Gelaſii* Páfa

(m) háttat. M. Q.

qvam pepercit, ad rem qvamlibet utilem A. C. *erogandis.*

Cap. XII.

Cum Thorlaco *episcopo, ad qvin-* 1132
qvaginta annorum vitæ numerum im-
plendum, tres tantum deerant anni, æger in cubiculo decubuit, ubi ipse & qvi cum eo consveverant clerici, dormire fuerant soliti. Morbo autem ingravescente, ad lectum legi jussit librum, Cura Pastoralis *dictum, qvem composuit* Gregorius *Papa, singula hic distincte docens, à qvibus paratus esse debet, qvi aliis regendis dux est constitutus; qvo facto, jam hilarior omnibus est visus mortem exspectare, qvam ante librum fuerat lectum. Deinde, prout rem ipse consultissimam judicavit, suprema sua meditatus est, populo nesciente, qvid illi accidebat ægroto, antequam expiraverat. Tempore* Gelasii

A. C. Páfa (50) þá hafdi hann III vetr hins
1118 fiórda tugar (51), þá voru Kóngar í
Noregi Eyſteinn oc *Sigurdr Jórſala-*
1133 *fari.* Hann andadiz nærſta dag fyri
Brigittar meſſu (52), þá hafdi hann
Biſcup verit XV vetr, oc var grafinn
hiá hinum fyrri Biſcupum; þá var
lidit frá híngadburdi kriſti XI.C vetra
XXVI vetur. Sá atburdr vard fyri
nordan land, þann ſama dag er *Þor-*
lákr Biſcup andadiz, at á þeirri ſömu
ſtundu fór leidar ſinnar ſá preſtr einn
fródr oc göfugr er *Arni* het, ſon
Biarnar (n) *Kárleifs*ſonar, hann heyrdi
ſaung fagrann upp í himinin (o) yfir
ſer

(n) Kiarleifsſonar, *qvidam.* Geirleifsſonar L.
(o) yfir ſic. E. G. O. R.

---

(50) Recte noſter aſſerit, Thorlacum inauguratum fuiſſe, die 28 Aprilis Dominica ſecunda poſt Paſcha anno 1118, ſedente Gelaſio Papa; qvi cum electus fuerit die 25 Januarii hujus anni, ſed anno ſeqventi 1119, die 29 Januarii obierit, conſiſtere omnino neqvit, Thorlacum, qvod tamen calculus auctoris poſtulat, inauguratum fuiſſe anno 1111. vid. ſupra pag. 28. not. 14. & pag. 72.

Papæ epiſcopus inauguratus eſt Thorla- A. C.
cus, *triginta tres annos natus*, Eyſteino 1118
& Sigurdo Hieroſolymipeta *in* Norve-
gia *imperantibus; deceſsit autem pridie*
feſtum St. Brigittæ, cum qvindecim an- 1133
nos epiſcopatum geſſerat, prope tumulos
epiſcoporum, qvi antea deceſſerant, ſepul-
tus, cum mille centum viginti ſex anni
à nativitate Chriſti *efflùxerant. Eo ipſo*
die, qvo Thorlacus *epiſcopus exſpiravit,*
accidit in boreali inſulæ parte, ut eadem
hora (qva obiit epiſcopus) iter faceret ſacer-
dos qvidam, rerum multarum ſcientia ge-
nereqve clarus, nomine Arnas Biörnis *filius,*
Karleifi *nepos, qvi dulcem in aëre audivit*

(51) *Arius Polyhiſtor* Sched. p. 68. & auctor *Kriſtni-ſagæ* pag. 118. Thorlacum duos ſupra triginta annos natum fuiſſe, dum inauguraretur, aſſerunt.

(52) Thorlacus obiit anno 1133, die 1 Febr. ut teſtantur Necrologium Islandic. in *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 505. & *Annales Flateyenſes, Oddenſes, Breviores, Holani* utriqve, *Membranei, Skalholtenſes antiqviores & Recentiores.* Soli *Annales Reſeniani* annum 1132 adſcribunt.

A. C. 1133 ſer oc var ſúngin cantilena *Lamberti* Biſcups þesſi:

(p) *ſic animam claris cœlorum reddidit aſtris*

enn þat var vitat, þá til var prófat, at eingi madr hafdi þár í nánd verit. Þótti af því mörgum mönnum mikils vert um þennan atburd, oc (q) letu ſer ei úr minni falla. Margt er merkiligt oc gæſkuſamligt at ſegia frá *Þorláki* Biſcupi *Rúnólfs*ſyni. Þau tíðindi urdu í hans biſcupsdæmi, at þá andadiz hinn helgi *Jón* Biſcup at *Hólum* oc *Eiſteinn* Kóngr (53) bróder *Sigurdar Jórſalafara; Sæmundr* preſtr hinn *Fródi* (54) andadiz þat vor hit ſama, er *Þorlákr* Biſcup andadiz ádr um vetrin; þá var oc víg *Þorſteins* (r) *Hávards-*

(p) *anima cleri. (redit aſtra)* F. M.
anima claris. A. B. C. D.
anima clarus. H. P. Q.
animum — reddidit aſtris. E. R.
(q) let. A. B. C. D. 4. *alii.*
(r) Hallvards ſonar. E. G. 7. *alii.*

---

(53) Rex Eyſteinn fide Annalium obiit anno 1122, à qvibus tamen *Annales Membranei* & *Recentiores* differunt,

concentum modulantium hanc Lamberti *A. C.*
episcopi cantilenam: 1133

„ Sic animam claris cœlorum red-
didit astris.

habito autem examine, innotuit, neminem, cum hoc accidit, ibi fuisse vicinum; qvare multi hanc rem, qvam magni momenti esse judicarunt, memoria excidere non sunt passi. Multa notatu digna eaqve egregia de Thorlaco *episcopo* Runolfi *filio dicenda veniunt. Illo episcopo, hæc acciderunt memoranda. Morte obierunt*, Joannes Sanctus *episcopus* Holensis, & Eysteinn *Rex* Sigurdi Hierosolymipetæ *frater, nec non* Sæmundus *sacerdos multiscius, vere hyemem proxime sequente, qva decesserat* Thorlacus *episcopus. Eodem tempore cæsi sunt*, Thorsteinn

differunt, annum 1123 substituentes. Conf. Necrologium Island. in *Langeb.* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 514.

(54) Sæmundus, ob haud vulgarem eruditionem, *hinn Fróde* sive Polyhistor appellatus, obiit anno 1133, ut omnes Annales comprobant; nam *Annales Recentiores*, qvi annum 1135 habent, audiendi non sunt. De Sæmundo plura legi possunt in *Arii* Sched. pag. 3. sq. 47. 61. *Vita Johannis Sancti. Kristnisaga* 188. 192. *F. Johannæi* Hist. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 198. sq.

A. C. *Hávards*ſonar (55) oc *Þórarins* (s) *Ivars*-ſonar; þá andadiz *Bergþór* Lögſögumadr (55); þá var lögdeila (57) þeirra *Haflida Mãrs*ſonar oc *þórgils Odda*ſonar, þá var oc ſætt þeirra. Margir höfdíngiar vóru *Þorláki* Biſcupi óhægir fyri ſakir óhlýdni ſinnar, enn ſumir í (t) óráðvendni oc lagabrotum; enn hann hafdi allt í höndum ſem beſt voru efni á.

XIII. Cap.

Magnús var ſonr (58) *Einars Magnús*ſonar, *þórſteins*ſonar, *Halls*ſonar af *Síðu*, oc *Þurídar* (u) *Gils* dóttur *Hafurſ*ſonar, *Hafrbiarnar*ſonar *Mollda-Gnúps*ſonar. *Magnús* var uppfæddr med *Einari* födr ſínum oc *Oddnyu* ſtiúp-

(s) Einarſonar. A. B. 6. *alii.*
(t) óráðvendi. E. G. O. R.
(u) Agils. D. F. Asgils. D. N. P. Asgeirs. M. Q.

---

(55) Vid. *Kriſtniſaga* pag. 122. *Landnámabók* pag. 391.
(56) De Bergthore vid. *Arii* Sched. pag. 65. *Kriſtniſaga* p. 118. *F. Johannæi* Hiſtor. Isl. Eccl. Tom. 1. p 214.

Havardi *filius*, & Thorarin Ivaris *filius*; A. C. *eo etiam* Bergthor *Legifer occubuit*; *eo* Haflidius Maris *filius* & Thorgils Oddii *filius & litibus in foro contenderunt, & re-conciliati ſunt.* Thorlaco *epiſcopo maxima incommoda crearunt multorum magnatum contumacia, mores corrupti, & fœde ab eis violatæ leges; qvibus tamen malis ille, pro viribus, optime mederi conatus eſt.*

Cap. XIII.

Magnus *parentibus natus erat*, Einare Magni *filio*, Thorſteinis *nepote*, Halli *de* Sida *pronepote*, & Thurida, Gilſis *filia*, Hafuris *nepte*, Hafur-Biörnis *pronepte*, Molda-Gnupi *abnepte*. Magnus *educatus eſt apud patrem* Einarem, & Oddnyam

(57) Has lites fuſe enarrat *Sturlungaſaga* toto fere libro primo. Conf. & *Landnámabók* pag. 391. *Kriſtniſaga* pag. 124. ſq.

(58) Genealogiam Magni exhibuimus ad finem *Kriſtniſagæ* pag. 188. Conf. *Landnámabók* p. 348. ubi alter Genealogiæ ejus ramus explicatur. Rationem nominis ſuppeditant *Olafsſaga Helga*, *Magnusſaga Góda*, & ex his S. Ven. *Finnus Johannæus* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 277.

A. C. ſtiúpmódr ſinni, dóttur *Magnúſar* preſts Þ*órdar*ſonar úr *Reykiahollti*; þeſſum kváduz þau meſt unnat hafa af öllum ſínum börnum. *Magnús* var til (x) bókar ſettr oc vígdr öllum vígſlum ádr hann væri preſtr. *Magnús* var vænn madr at áliti oc helldr hár madr vexti, fagreygdr oc vel limadr, þýdr oc þeckiligr, oc allra manna (y) ſkrautligaſtr í öllu yfirbragdi oc látgædi, hann var liúfr oc lítilátr, vid alla, ſtórlyndr oc ſtadfaſtr í ſkapi, (z) fullrædaſamr, frændrækinn, margfródr oc málſniallr; hann reyndiz oc velbrugdinn vid hvörttveggia, búnad oc farar, oc var ávallt alla menn ſættandi, hvar ſem hann var vid mál manna ſtaddr, oc ſpardi þeſſ eigi ord ſín ne audæfi.

1133 Enn þá er Þ*órlákr* Biſcup hafdi andaz ádr um veturinn, þá var *Magnús* kiörinn til Biſcups eptir um ſumarit, oc þat ſumar ætladi hann til utanferdar

(x) bækur. A. B. C. D. E. G. O. R.

(y) ſkörugligaſtr, *graviſſimus*. E. R.

(z) heilrædaſamr, *conſilia ſalubria ſuggerens, qvidam Codd.*

novercam, filiam Magni *ſacerdotis* Reyk- A. C.
holtenſis, *qvi* Thordi *erat filius. Huic*
filio plus qvam reliqvis ſuis liberis ſe fa-
viſſe, ipſi teſtati ſunt (*ejus parentes*). Mag-
nus *literis fuit imbutus, & ad omnia*
ſacra initiatus, antequam ſacerdos eſt
factus. Fuit concinna formia, procera ſta-
tura, claris oculis, membris venuſtis,
affabilis & omnibus acceptus, geſtuqve
omni & agendi ratione ornatiſſimus, co-
mis & manſvetus, erga omnes liberalis
& conſtanti animo, ad ſua cuiqve tri-
buenda promtus, & cognatorum ſtudioſus,
multarum rerum ſcientia imbutus & di-
ſertus. Rei familiaris non minus qvam
nauticæ peritiam, haud vulgarem, ſæpe
tentatus prodidit; ut iras ſedaret, ini-
micosqve omnes reconciliaret, ubicunqve
hominum (*litigantium*) *negotiis intereſſe*
ei contingeret, nec verbis nec opibus pe-
percit. Poſtqvam Thorlacus *epiſcopus* 1133
præterlapſa proxime hyeme expiraverat,
Magnus *ſeqventi æſtate epiſcopus eſt*
electus, qva etiam iter extra patriam
paravit; ſed ventis adverſis navem

A. C. ferdar oc vard aptrreka í *Blöndu-*
Oſi, oc var þá í *Skálaholti* um vetrinn,
1134 oc fór utan annat ſumar eptir til *Noregs*; þat ſumar fór hann utan er þeir *Magnús Sigurdar*ſon oc *Haralldr Gilli* börduz á *Fírisleyf* (59) oc ſtöck þá *Haralldr* undan ſudr til *Danmerkr*. *Magnús* Biſcupsefni fór oc ſudr til *Danmerkr* hit ſama hauſt, oc gaf giafir *Haralldi* Kóngi, oc tókſt þá vinfengi þeirra mikit. *Magnús* fór á fund Öſſur*ar* Erkibiſcups oc tók hann vid hönum virduliga oc vígdi hann til Biſcups (60) á Simons meſſu dag. Þann
1135 vetr hinn nærſta var *Magnús* Biſcup í *Sarpsborg*, þar til er *Haralldr* Kóngr vard innlendr, þá fór hann til hanns, oc tók Kóngr feginſamliga vid hönum oc med hinni meſtu ſæmd oc virdíngu, oc var hann med hönum þar til er hann

---

(59) Prælium Fyrisleifenſe ad annum 1134, referunt, Annales *Holenſes* utriqve, & *Regii* in *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 43. *Annales* vero *Flateyenſes*, *Skalholtenſes* antiqviores & *Membranei* ad 1132. Priorem calculum confirmat ſeries rerum geſtarum

a no

in annis Blandæ *oſtium retro pellentibus*, A. C. *proximam hiemem in* Skalholto *cum trans-*
egerat, ſeqventi æſtate peregre profectus eſt 1134
in Norvegiam, *qva æſtate* Magnus Sigurdi *filius* & Haraldus Gillius *in* Fyrisleifo *pugnam conſeruere*, *qva victus* Haraldus *auſtrum verſus in* Daniam *effugit*. *Epiſcopus ille deſignatus* Magnus, *etiam auſtrum verſus in* Daniam *eodem autumno appulſus*, Haraldo *Regi dona obtulit, unde magna ea inter eos amicitia orta eſt*. *Convenit deinde* Magnus Aſſerem *Archiepiſcopum, qvi eum honorifice exceptum ipſo Simonis feſto epiſcopum inauguravit*. *Proximam hiemem* Magnus *epiſcopus* 1135
Sarpsburgi *transegit*, *donec* Haraldum *Regem ad regnum reverſum noſter convenit*, *à qvo lubentiſſime*, *nec minori cum reverentiæ honore eſt ſuſceptus*. *Manſit dein apud Regem usqve ad ſuum*

---

a noſtro relata, & ipſius *Snorronis Sturlæi* conſenſus in Heimskringla, Edit. Peringſkiold. Tom. 2. pag. 286. ſq.

(60) Magnum Epiſcopum anno 1234, inauguratum fuiſſe, aſſerunt *Annales Reſeniani*, *Flateyenſes*, & *Holani* utriqve.

A. C. hann fór út aptr til *Islands*, oc þág
1135 af Kóngi virduligar giafir, bordker er vó VIII merkur, oc var þar úr ſídar kalkr giördr (a), oc margar adrar giafir, því at Kóngr var gudhræddr, enn örr (61) oc ſtórlyndr vid vini ſína. *Magnús* Biſcup kom til *Islands* um alþíng, oc kom í *Eyafiörd*, oc reid til þíngs oc kom þar þá menn vóru at dómum, oc urdu ei áſáttir um eitthvört mál, enn þá (b) kom madr at dómum oc ſagdi at þá ridi *Magnús* Biſcup á þíngit, enn menn urdu ſvo fegnir þeirri ſögu, at þegar gengu allir menn heim, enn Biſcup geck ſídan útá hladit fyri kyrkiu, oc (c) tiádi þá öllum mönnum ſenn þau tídindi er giörſt höfdu í *Noregi* medan hann var utan, oc þótti öllum mönnum mikils vert (62) um málſnilli hanns oc ſkörúngs-

(a) Skriódr ſem enn er í Skálaholti, *Skriodus qvi adhuc Skalhollti eſt, habent in margine.* D. K.

(b) dóminum. E. G. O. R.

(c) ſagdi, *plerique.*

ſuum in Islandiam *reditum, qvando (di-* A. C.
ſcedens) à Rege honorifica tulit munera, 1135
nempe poculum ponderis octo ſemilibra-
rum, ex qvo calix poſtea eſt fabrefactus, ut
multa alia miſſa fiant. Erat enim Rex
ut Deo devotus, ita erga amicos largus
atqve munificus. Magnus *epiſcopus in*
Islandiam *veniens in* Eyafiördum *ap-*
pulit, cum comitia generalia habeban-
tur, qvibus ille eqvo vectus accesſit,
qvo tempore, coram judicibus, de re
controverſa diſſentientes qvidam con-
tendebant. Tunc ad ſedentes judices nun-
tius accedens qvidam, Magnum *epiſcopum*
ad comitia eqvo vehi narravit, qvo nuntio
præſentes omnes adeo exhilarati ſunt, ut
domum ſinguli abirent; epiſcopus vero in
aggerem, ante templi fores poſitum, proces-
ſit, ubi res memorabiles, qvæ dum peregre
fuerat in Norvegia *acciderant, frequenti*
populo narravit, cunctis eloqventiam ejus
& gra-

---

(61) De liberalitate Regis Haralldi conſentit *Sturlæus* Heimskringl. Tom. 2. pag. 284. De calice, cujus hic fit mentio, vid. *Finni Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 278. Tom. 3. pag. 254.

(62) De aviditate novitatum, qvatenus veteribus Islandis competebat, plura notavimus ad *Gunnlaugsſaga Ormstungu* pag. 23. ſq.

A. C. ſkörúngsſkap, þá reyndiz oc brátt hvör ágætis madr hann var í ſinu ſtórlyndi oc forſiá, bædi fyri ſína hönd oc annara, af því at hann ſpardi alldrei (d) fiárhlut til þeſſ, medan hann var Biſcup, at ſætta þá ſem ádr voru (e) ſundurþyckir, oc lagdi þat jafnan af ſínu til (f), er þeirra var í milli, oc urdu af því eingar deildir med mönnum, medan *Magnús* var Biſcup. Hann hellt hinu ſama lítilæti ſínu vid alþýdu, ſem ádr, þó væri Biſcup, oc var hann af því vinſælli enn fleſtir menn adrir, oc hafdi þar marga ſtóra hluti til (g) görva.

XIV. Cap.

Magnús Biſcup let miöc auka kyrkiu í *Skálaholti* oc vígdi ſidan, oc var kyrkiudagr ſettr á Seliumanna meſſu, enn ádr hafdi verit Kroſſmeſſu á vor,

(d) fiárhluti. A. F. 7. *alii.*
(e) ſundrlyndir. A. B. 9. *alii.*
(f) er þörf var þeirra &c. F.
(g) giörva, *quidam omitt.*

& gravitatem admirantibus. Tunc qvo- A. C.
qve se statim prodidit ea indolis excellen-
tia, ea, qva usus est, prudentia, & in
suis & aliorum negotiis; nam qvoad epi-
scopus fuit, impensæ nunqvam pepercit,
ut discordes conciliaret, ex suo semper id ad-
dens, de qvo solvendo inter illos non con-
venit. Qvo *factum est, ut* Magno *epi-*
scopo, nullæ agitarentur lites, nullæ di-
scordiæ. Populo se non minus modestum
præbuit factus episcopus, qvam antea
fuerat; favore ergo civium præ aliis ple-
risqve erat felix; qvod & multis præ-
clare gestis rebus promeruerat.

Cap. XIV.

Templum Skalholtense, *magnis ac-*
cessionibus cum auxerat, ipse deinde con-
secravit Magnus *episcopus, statuens, ut*
templi encænia, qvæ antea in festum crucis

vernum

A. C. á vor, þá er *Gitzur* Biſcup hafdi vígt; *Magnús* Biſcup let tiallda kyrkiu borda þeim, er hann hafdi úthaft, oc (h) var þat hin meſta gerſemi, hann hafdi út pell þat er (i) hökull ſá var úrgiördr, er *Skarbendíngr* heitir; *Magnús* Biſcup efldi oc ſvo miöc ſtadinn í mörgum tillögum þeim er lengi hafa meſt (k) gædi at verit, bædi ſtadnum, oc ſvo þeim ſem hann hafa ſídan vardveitt; hann keypti til ſtadarins í *Skálaholti Arnes*, oc *Sandartúngu* (l), oc nær allar *Veſtmannaeyar*, ádr enn hann andadiz, oc ætladi þar at ſetia múnklífi (63), enn hönum endtiz ei til þeſſ líf. Enn þá er *Ketill* Biſcup var nú ordinn (m) vel ſiötugr

1145

(h) voro þat enar meſto gerſemar. E. F. G. & 4. *alii*.

(i) hauksnautr. A. B. 5. *alii*. er haukr ſá er ágördr er ſkarmendingr heitir, *in qvo accipiter, nomine* ſkarmendingr, *depictus eſt*. E. G. O. R. *Sed* úrgerdr, *habent*. G. O.

(k) mæti. F.

(l) Sandartúngur. E. G. 3. *al.*

(m) nær, *fere*. H. M. N. Q.

vernum inciderant, poſtqvam Giſſur *epi-* A. C.
ſcopus (ædem hanc ſacram) initiaverat, in
feſto, Sanctis in inſula Selja ſacro, cele-
brarentur. Idem templum ornavit epi-
ſcopus Magnus *aulæo, qvod domum ſecum*
portaverat, ingens utiqve cimelium.
Ille purpuram qvoqve advexit, ex qva pal-
lium ſacrum poſtea factum eſt, Skar-
bendingr (*cimbria crenata*) *dictum.*
Sedem cathedralem multis etiam ac-
ceſſionibus ditavit epiſcopus Magnus,
qvæ longo deinceps tempore & ipſi
ſedi, & ſedem tenentibus ſummo emo-
lumento fuere. Dedit ſedi Skalholtenſi,
qvæ ſuo ære comparavit, prædia Arneſum,
Sandartungam, *& antequam morte de-*
ceſſit, omnes fere inſulas Veſtmannenſes,
ubi monaſterium exſtruere decreverat; ſed
hæc agentem mors occupavit. Cum Ketell 1145
epiſcopus ætatem ſeptuagintа annorum im-
pleverat,

---

(63) De hoc monaſterio, vid. *Finni Johannæi* Hiſtor.
Eccl. Island. Tom. 1. pag. 278. Tom. 2. pag. 39.
Tom. 4. pag. 24.

A. C. 1145 ſiötugr at alldri, þá fór hann til alþíngis oc (n) fól ſic undir bænahalld allra lærdra manna á preſtaſtefnu, oc þá baud *Magnús* Biſcup hönum heim med ſer í *Skálaholt* til (o) kyrkiudags ſíns oc (p) brullaups þeſſ er þar ſkylldi þá vera; ſú veitſla var ſvo miöc vöndud, at ſlík eru ſídſt dæmi til á *Islandi*, þar var mikill miödr blandinn oc (r) öll ölfaung önnur ſem beſt máttu verda; enn (s) föſtudaginn eptir fóru Biſcupar bádir til laugar í *Laugarás* eptir náttverd, enn þar urdu þau miklu tídindi at þar andadiz (64) *Ketill* Biſcup, oc þótti mönnum þat mikil tídindi; mikill hryggleiki var þá á mörgum manni í því heimbodi, þar til er Biſcup var grafinn oc um hann var búit. Enn med fortölum *Magnúſar* Biſcups oc dryck þeim hinum

(n) fal. A. F. 5. *alii.*
(o) Kyrkiudagſins. A. B. 6. *al.*
(p) brúdkaups. A. B. *& octo alii.*
(r) öl áfaung. E. G. R. öl áfeng. L. O.
(s) föſtudags aptan, *veſpere.* E. G. O. R.

pleverat, comitia petivit, ubi in ſynodo A. C.
ſacerdotum omnium clericorum precibus 1145
ſe commendavit. Tum eum Magnus *epi-*
ſcopus ad Skalholtum *invitavit, encæniis*
templi ibi interfuturum, atqve nuptiis, ibi
etiam celebrandis. Erat convivium hoc
tanto apparatu ſtructum, ut ſimilis lauti-
tiæ pauca dentur in Islandia *exempla;*
magna (enim) hic erat hydromelis (cereve-
ſiâ) mixti copia, aliaqve omnia potus ge-
nera, qvam fieri potuit optima. Die
Veneris proxime ſeqventi, poſt coenam, am-
bo epiſcopi, balneis uſuri, ad Laugara-
ſum *iverunt, ubi caſu admodum notan-*
do accidit, ut Ketell *epiſcopus morte obi-*
ret; qvæ res audientibus viſa eſt maxime
memorabilis. Hinc magna in hoc convi-
vio triſtitia multos tenuit, donec epiſcopi
funus terræ mandatum & juſto cum appa-
ratu conditum erat. Fecere id vero mo-
nita Magni *epiſcopi, una cum potu generoſo,*

(64) Ketell conſenſu omnium Annalium antiqvorum deceſsit anno 1145, die 23 Julii, ſi die Veneris proximo poſt 9 Nonar. Julii, ut vult auctor noſter, obierit. Sed Necrologium Islandicum in *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 597. ſtatuit eum die 7 Julii fatis functum fuiſſe.

A. C. um ágæta (t) er menn áttu þar at
1145 drecka, þá urdu menn (u) nockut
afhuga ſkiótara hörmum ſínum, enn
1146 elligar mundi. Enn eptir þat var (x)
koſinn til Biſcups at *Hólum*, *Biörn*
*Gilſ*ſon, oc fór hann utan med bref-
1147 um *Magnúſs* Biſcups til *Aſkels* Erki-
biſcups, oc var *Biörn* vígdr til Biſcups
nærſta dag eptir Kroſſmeſſu á vor,
(65) oc fór út híngat hit ſama ſumar,
oc var Biſcup at *Hólum* (y) XII vetr.

XV. Cap.

1148 Enn þá XII vetr vóru lidnir frá
andláti *Þorláks* Biſcups *Runólfs*ſonar,
enn *Magnús* hafdi Biſcup verit (z)
XIIII vetr, þá (a) bar til ſú óhamíngia
á *Islandi*, at ei hefr önnr þvílík ordit
at mannſkada, þá *Magnús* Biſcup hafdi
farit

(t) er þar var veittr. E. R.
(u) nockut ſkiótara gladir. *Qvidam Codd.*
(x) vígdr, *plerique.*
(y) XV. A. B. & 7. *alii.*
(z) XIII. vetr. 7. *codd.*
(a) braſt, *pro*, bar til. E. G. O. R.

cujus bibendi convivis ibi fuit copia, ut A. C.
illi aliqvanto citius doloris oblivisceren- 1145
tur, qvam alias factum esset. Postea in
episcopum Holanum *electus est* Biörn Gil- 1146
sis *filius, qvi* Magni *episcopi literis mu-*
nitus, peregre abiens, Askelem *Archiepi-*
scopum convenit, à qvo postridie festi Cru- 1147
cis verni episcopus est inauguratus. Ea-
dem æstate huc in Islandiam *redux, per*
duodecim annos Holensem *episcopatum*
tenuit.

Cap. XV.

Elapsis à morte Thorlaci *episcopi,* 1148
filii Runolfi, *qvindecim annis, cum* Mag-
nus *qvatuordecim hiemes episcopus fuerat,*
in Islandia *accidit res adeo acerba, ut*
par ei hominum ibi non exstiterit perni-
cies. Per finus *enim* occidentales *iter*
permensus Magnus *episcopus, cum festo*

(65) Ordinationem Biörnis Episcopi Annales, solis *Brevioribus* exceptis, qvi in plerisqve annum reliqvorum calculum seqventem, adscribere solent, ad annum 1147 referunt.

A. C. farit yfir *Veſtfiördu* oc var í *Hytardal*
1148 um Mikaels meſſu, enn hinn nærſta dag eptir meſſudaginn, þá kom þar elldr í bæinn (b) um náttmál, oc vard Biſcup ei fyrr var vid, enn honum þótti ei óhætt út at gánga, oc var ſem hann villdi ei bædi giöra, at flýia ógn daudans er hann ſá þá nálgaz, enn hafa þeſſ ádr bedit jafnan almáttugann Gud, at hann ſkyldi þat líflát ſpara hönum til handa er hönum þætti ſer (c) í því (d) laugarpíníng (66) ſin. *Magnús* Biſcup let þar líf ſitt (67) í húsbrunanum oc med honum (e) II menn oc LXXX (68). Þar andadiz

(b) um nóttina, *noctu*. M. Q.
(c) eigi, *non*, *addunt*. A. B. 6. *alii*.
(d) laugar píning, *habent*. F. J. K. lángar píning A. B. C. D. *alii*. lóng ſín píning. E. G. 7. *alii*.
(e) II menn oc L; M. N. Q.

(66) Illo & longo poſt tempore creditum fuiſſe, paſſiones qvasvis, & inprimis mortem violentam, remiſſionem peccatorum promereri, in re tam clara, non eſt qvod operoſe perſeqvamur.

(67) Anno, ut Annales teſtantur 1148, die 30 Septembr.

A. C.

Sancti Michaëlis in Hytardalo *hoſpitaba-* 1148
tur, accidit, ut poſtridie dicti feſti, ſub noctem venientem, igne flagraret villa, epiſcopo rem non prius ſentiente, qvam cum exitus de ædibus ei periculi non expers videbatur. Cum igitur metu mortis, qvam jam appropinqvantem videbat, fugere nollet, is, qvi precibus Deum omnipotentem aſſiduis ſollicitaverat, ut id ſibi reſervaret mortis genus, qvo dolorem poſſet ſentire, vitæ ſuæ maculas purgaturum. Periit hoc incendio Magnus *epiſcopus, & cum illo octuaginta duo alii homines,*

(68) De numero defunctorum differunt auctores, pleriqve numerum 72 adſcribunt, verbi gr. *Annales Flateyenſes*, *Breviores*, *Holani antiqvi*, *Regii* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 55. *Necrologium Islandicum* loc. cit. Tom. 2. p. 515. *Sturlungaſaga* Mſ. Qvidam 72 non adnumerant Magnum Epiſcopum & Torfium ſacerdotem, adeoqve 74 periiſſe volunt; hi ſunt *Annales Skalholtenſes* antiqviores, *Recentiores* & *Membranei*. *Annales Oddenſes* & *Skalholtenſes* qvidam numerum rotundum ſeptuagenarium aſſumunt.

A. C. andadiz (f) *Torfi* (69) preſtr *Bödvars-*
1148 ſon, er ávallt hafdi honum þiónat í hans biſcupsdómi; þar letuz VII preſtar adrir, oc allir göfugir. Lík Biſcups oc *Torfa* voru náliga óbrunnin, oc voru bædi færd í *Skálaholt*, oc þá voru ſendir ſkynſamir menn í *Fliótshlíd*, *Páll* preſtr *Sölva*ſon (70) úr *Reykiaholti*, oc *Gudmundr Konrads*ſon (71), at ſegia þeſſi tídindi *Halli Teits*ſyni (72) oc *Eyulfi*

(f) Tiörfi. E. G. O. R. *hic & alibi.*

---

(69) Ab hoc Torfio villam paſtoralem *Torfaſtader* nomen traxiſſe ſcribit *Brynjolfus Svenonius*, Epiſcopus dioeceſeos Skalholtinæ doctisſimus, in literis qvibus Thordo Thorleifi filio dictam præbendam contulit, die 28 Maji 1658 ita inqviens: *Præbenda* Torfaſtader *cathedræ Skalholtenſi & collationi Epiſcoporum ſubjecta fuit, inde a tempore Sacerdotis* Torfii, *à qvo præbenda denominatur, qviqve ſedentibus tribus ſucceſſive Epiſcopis ſimul erat Paſtor Cathedralis Skalholtenſis, cujus etiam mentio in* Hungurvaka *injicitur, qvod Hytardali una cum Magno Epiſcopo flammis conſumtus perierit. Villa qvoqve ipſa fundorum Skalholtenſium, qvos Giſſur Epiſcopus Isleifi filius jure hæreditatis à majoribus, inde à terra primo occupata, ad ſe revolutos, partem primitus conſtituit, Giſſur autem hos templo cathedrali addicens, templum Torfaſtadis fundavit, præbendamqve Torfaſtadenſem ſacerdotis,*

qvos inter Torfius *ſacerdos* Bödvaris A. C. *filius, qvi ei epiſcopo ſemper fuerat ſa-* 1148
mulatus. Septem alii ſacerdotes, viri omnes egregii, ibi interierunt. Epiſcopi Torfii*qve cadavera ab igne fere illæſa, ad* Skalholtum *delata ſunt. Miſſi autem fuere viri prudentes*, Paulus *ſacerdos*, Sölvii *filius, de* Reykiaholto, & Gudmundus Conradi *filius, hujus rei nuntii, in* Fliotshlidam, *ad* Hallum Teiti *filium* &

---

cerdotis, qvi templo cathedrali & Epiſcopo miniſtraret, uſibus aſſignavit. Hæc, cum alias hodie fruſtra qværantur, & virum doctiſſimum ea gratis aſſumſiſſe, non eſt, qvod animum inducamus, ne plane intercidant, annotaſſe viſum eſt.

(70) De Paulo Sölvii filio, qvi anno 1185 obiit, multis agunt *Sturlungaſaga* libr. 2. paſſim, & *Thorlaksſaga Helga*. Genealogiam exhibet *Landnámabók* Edit. Havn. p. 48.

(71) De Gudmundo Kodranis filio plura ſuppeditat *Sturlungaſaga* paſſim.

(72) Isleifi Epiſcopi ex filio Teito nepos, Giſſuris Halli filii, cujus apud noſtrum tam crebra & honorifica mentio fit, pater; cujus genealogiam ad finem *Kriſtniſagæ* pag. 116. 122. pertexuimus. Conf. ſupra not. 1. & *Sturlungaſaga* paſſim. De ejus in Epiſcopum Skalholtenſem electione & obitu auctor noſter pluribus mox infra agit.

A. C. *Eyúlfi Sæmundar*ſyni (73) oc ödrum
1148 höfdíngium er (g) at veitzlu voru med (h) hönum; þeir fóru ſtrax í *Skálaholt*, enn veſtan komo med lík Biſcups oc *Torfa*, *Gudmundr* preſtr *Brands*ſon (74), oc *Snorre Svertings* (*) ſon, oc fleiri virdulegir menn, oc komo í *Skálaholt* á Dioniſius meſſu, enn (i) Geronis dag vóru líkin nidrſett hiá grepti hinna fyrri Biſcupa. Ei hefr (k) verit meir til óyndis hagat enn þá er menn urdu ſvo (l) naudſkilia, at náliga vard hvör vid ſinn áſtvin at ſkilia í *Hytárdal*. *Magnús* Biſcup var vígdr til Biſcups af Ö*ſſuri* Erki-

(g) á *pro* at. A. B. C. D. 7. *alii.*
(h) med þeim. F. 6. *alii.*
(i) Gregorius. E. H. R. Hieronymi. J. Gedeonis. D. F. Gerconis. G.
(k) oc hefir vetr meir &c. G. O. R. oc hefir verit meir. A. B. 8. *alii.*
(l) navdſkiliaz. A. B. C. D. O. R. naudſkeria. M. Q.

(73) Eyulfus Sæmundi Polyhiſtoris filius, cujus genealogiam exhibuimus ad *Kriſtniſagam* p. 188. 192. obiit anno 1158, fide *Annalium Flateyenſium*, *Holenſium*

Eyulfum Sæmundi *filium, aliosqve magna-* A. C.
tes, qvi ibi Hallo *aderant convivæ. Illi haud* 1148
morantes, ad Skalholtum *se contulere, ab occidente funus episcopi &* Torfii *ducentibus,* Gudmundo *sacerdote* Brandi *filio,* Snorrio Svertingi *filio, pluribusqve aliis viris honestis, qvi Dionysii festo ad* Skalholtum *venere; die vero Gerionis, cadavera juxta priorum episcoporum sepulcra terræ mandata sunt. Major nunqvam data est moeroris occasio, qvam in* Hytardalo, *ubi hominum discessum ea urgebat necessitas, ut qvilibet fere amicus ab amico carissimo divelli & abstrahi cogeretur. Episcopus ab* Assere *Archiepiscopo*

---

lensium antiqvorum & *Regiorum* in *Langebekii* Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. p. 59. Plura de viro sapientissimo vid. in *Sturlungasaga* & *Þorláks Biscups Saga.*

(74) Gudmundus Brandi filius, Pastor Hiardarholtensis, multis laudibus, iisqve promeritis, in *Sturlungasaga* passim extollitur. Mentionem ejus facit *Kristnisaga* pag. 116. Obiit anno 1151. Vid. Annal. Reg. in *Langebek:* Script. Rer. Dan. pag. 56.

(*) Genealogiam & laudes Snorrii *Sturlungasaga* pluribus persequitur.

A. C. Erkibiſcupi á dögum *Anacleti* Páfa (75) oc *Harallds* Kóngs *Gilla* oc *Magnúſar Sigurdar*ſonar *Noregs* Kónga, þá var hann vetri meir enn hálffertugr, enn hann andadiz í húsbruna í *Hytardal* fimta dag viku, einni nótt eptir Mikaels meſſu, þá var lidit frá híngatburdi Kriſts XI.C vetra XL oc I vetr (76) þá hafdi hann (m) XIIII vetr verit Biſcup.

XVI. Cap.

Medan *Magnús* var Biſcup ſviku (n) býarmenn *Haralld Gilla* (77), oc þá

(m) XIII. M. Q.

(n) bæjar menn. A. F. 7. *alii.*

---

(75) Anacletus Secundus, Antipapa, electus fuit anno 1130, obiit 1138. Qvo ſedente, id eſt anno 1134, ut ſupra pluribus adſtruximus, Magnus Epiſcopus inauguratus eſt.

(76) Omnes noſtri Annales antiqvi mortem Magni Epiſcopi ad annum 1148 & craſtinum feſti Michaëlis Archangeli referunt, præter *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium*, in Biblioth. Magnæana No. 414. in Qvarto, (qvod cum dictis Annal. *Brevioribus* in plurimis convenit) qvi annum ſeqventem

ſcopo initiatus eſt Magnus, Anacleti *Papæ*, A. C. Haraldi Gillii & Magni Sigurdi *filii*, Norvegiæ *Regum tempore, triginta ſex annos natus, ſed in* Hytardalo *periit incendio, qvinta hebdomadis die, prima poſt feſtum Michaëlis nocte, cum à nato Chriſto elapſa erat milleſima centeſima qvadrageſima prima hiems; ipſe vero epiſcopi munus qvatuordecim hiemes geſſerat.*

Cap. XVI.

Magno *epiſcopo*, Haraldum Gillium *prodiderunt cives (Bergenſes). Tunc etiam*

---

qventem 1149 adſcribunt. Hoc anno dies 30 Septembris, Magno Epiſcopo emortualis, incidit in diem Veneris, & anno 1141, qvem auctor ex erroneo ſuo calculo adſcribit, in diem Martis. Cum igitur, etiam ex noſtri teſtimonio, evictum ſit, Magnum die Jovis periiſſe, dubio caret, id anno 1148 factum eſſe.

(77) Cædem Haralldi Norvegiæ Regis, a conjuratis Bergenſibus perpetratam, prolixe narrat *Sturlæus* in Heimskringla Edit. Peringſk. Tom. 2. p. 311. ſeqv. eamqve ad annum, ut ſeries rerum geſtarum ſecum fert, 1136 refert, conſentientibus omnibus Islandorum Annalibus antiqvis, præter ſolos *Skalholtenſes antiqvos*, qvi annum 1135 præferunt.

A. C. þá fellu þeir *Magnús* Kóngr oc *Sigurdr Slembidiákn* (78), þá vard víg *Þóris Steinnódsf*onar (79) oc andlát *Öſſurar* Erkibiſcups (80), oc *Ulfhedins* Lögſögumanns, oc *Finns* Lögmanns (81) oc *Henriks* Engla Kóngs (82), oc margt annat vard á hans dögum, þat er

(78) Cædes eorum refertur ad annum 1138, ab *Annalibus Skalholtenſibus antiqvioribus*, *Holanis* utrisqve, *Membraneis* & *Recentioribus*; ſed ad annum 1139, ab *Annalibus Flateyenſibus*, *Oddenſibus* & *Regiis* apud *Langebek*: Scriptor. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. qvorum calculum confirmat *Sturlæus* in Heimskringla Tom. 2. pag. 329. ſeqv.

(79) Cædem Sacerdotis Thoreris, Steinmodi filii, anno 1136 commiſſam fuiſſe, perhibent *Annales Regii* apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 54. & *Holenſes antiqviores*. *Flateyenſes* vero annum 1135 habent.

(80) Obitum Aſſeri ſive Öſſuris, Archiepiſcopi Lundenſis ſæpe laudati, Annales ad annum 1138 narrant, exceptis *Flateyenſibus*, *Reſenianis* & *Skalholtenſibus* antiqvioribus, qvi annum 1137 adſcribunt.

(81) De Finno Legifero diverſæ auctorum ſunt ſententiæ, a Summe Ven. *Finno Johannæo* Hiſt. Eccl. Island. Tom. 1. pag. 213. allatæ, qvas conciliari poſſe confidimus, ſi duo ejusdem nominis viri, ætate ſuppares, ut & revera fuerunt, aſſumantur. Alter qvi 1139 Legifer erat, (nam officii ejus initia

etiam cæſi ſunt Magnus *Rex* & Sigur- A, C.
dus, *cognomento* Slembidiakn (*Diaconus*
transfuga). *Eo qvoqve tempore accidit cæ-*
des Thoreris Steinmodi *filii*, *nec non mors*
Aſſeri *Archiepiſcopi*, Ulfhedinis & Finni
Legiferorum, & Henrici *Anglorum Regis*,
multæqve aliæ res maximæ memorabi-
les.

---

initia *Annales Reſeniani* ad annum 1138 referunt, *Flateyenſes* vero ad 1140) ut *Annales Regii*, *Holenſes* utriqve & *Oddenſes* teſtantur, ſed qvi, iisdem teſtibus, anno 1145 obiit. Hic Legifer ſacerdos appellatur, & Halli filius fuit; ſed *Annales Breviores* ad dictum qvoqve annum 1145 referunt peregrinationem Sacerdotis *F*inni Halli filii. *Annales Oddenſes* ad annum 1159 Finnum Legiferum fuiſſe aſſerunt, ſed illud manu recentiori adjectum, ex *Arngrimi* Crymogæa inſertum eſſe, ſuſpicione non caret, ubi pro 1139 forte mendum 1159 irrepſit. Anno 1172 Sacerdos Finnus Halli filius Ormum Sacerdotem Thordi filium interfecit, ut teſtantur *Annales Regii* & *Holenſes* utriqve. Ex qvibus patet duos qvidem fuiſſe Sacerdotes nomine *Finnus Halli filius*, qvorum prior anno 1145 obiit, qvi Legifer fuerat; Poſterior anno adhuc 1172 ſuperfuit, ſed num is Legiferi officio unqvam functus fuerit, dubitatur.

(82) Henricus Primus Rex Angliæ decesſit anno 1135, ut exteris ſcriptoribus conſentiunt *Annales Reſeniani* & *Regii* apud *Langebek* in Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 53.

A. C. er mikil tídindi voru í. Eptir andlát
1149 *Magnúſar* Biſcups hit nærſta ſumar, vard at kióſa mann til Biſcups, *Hall Teits*ſon (83), fór hann utan oc mælti allſtadar þeirra máli, ſem hann væri (o) allſtadar barnfæddr ſem þá kom
1150 hann. *Hallr* andadiz í *Treckt* þá þeir fóru aptr, oc var ei vígdr til Biſcups.
1151 Enn þá er útſpurdiz andlát *Halls Teits*ſonar til *Islands*, mátti enn Biſcup kióſa, þá var þat allra manna kiör ſem ráda áttu, med forſió *Biarnar* Biſcups at *Hólum*, at menn kiöru til Biſcups Nordlendſkann mann þann er *Klængr* het, oc var *Þórſteins*ſon oc *Halldóru Eyólfs* dóttur.

XVII. Cap.

*Klængr Þórſteins*ſon var vænn madr at áliti oc medalmadr at vexti, kvikligr oc ſköruligr oc algiör at ſer, oc ritari gódr, oc hinn meſti lærdóms madr; hann var málſniallr oc öruggr at

(o) ávallt, *ſemper*, *addunt*. E. F. G. O. R.

les. Æstate Magni *episcopi mortem* A. C.
proxime secuta, cum episcopus erat eli- 1149
gendus, electus est Hallus Teiti *filius,*
qui peregre profectus exterorum sermone
scite adeo utebatur, acsi patriam habuisset,
quamcunque adiisset regionem. Hallus 1150
Trajecti *ad* Rhenum *mortuus est, cum*
suis Roma *domum reversurus, quare epi-*
scopus non est inauguratus. Fama de
Halli Teiti *filii morte in* Islandiam *perla-* 1151
ta, cum ad episcopum eligendum iterum ac-
cedebatur, factum est communi omnium con-
sensu, quorum hac in re valuit auctoritas aut
consilium, nec non Biörnis *episcopi* Holensis
provida cura, ut in episcopum eligeretur vir
è tractu boreali oriundus, nomine Klængus,
filius Thorsteinis & Haldoræ Eyolfi *filiæ.*

Cap. XVII.

Klængus, Thorsteinis *filius, fuit vir*
facie decora & mediocri statura, vegetus,
& qui se magnifice gerebat, artibus om-
nibus perfectè instructus, scriba eximius,
& literis probe imbutus. Fuit item ore
facun-

(83) De Hallo Teiti filio vid. plura supra not. 72. p. 105.

A. C. at vinfeſti oc hit meſta ſkáld, hann hafdi verit med *Katli* Biſcupi oc hafdi hann í mörgu lagi hans háttu góda. *Klængr* fór utan þat ſama ſumar ſem hann var til Biſcups koſinn, med bref-um *Biarnar* Biſcups, á fund *Aſkells* Erkibiſcups, oc vígdi hann *Klæng* (p)
1152 Biſcup XII nóttum eptir Máriu meſſu á vor, oc hit ſama ſumar eptir fór hann út til *Islands* (84), oc var þá kominn fra *Róm* ſunnan oc allt utan úr *Bár* (85) *Gitzur Hallsſon*; fór hann út med hönum, oc áttu menn þá at fagna tveim ſenn hinum (q) meſtu (r) mann gerſemum á *Islandi*. A tveim ſkip-um komu út (s) ſtórvidir þeir er *Klængr* Biſcup let höggva í *Noregi*, til

(p) til Biſcups. E. R.
(q) beſto. E. G. R.
(r) mönnum oc gerſemum. A. B. & 6. *alii*.
(s) undirvidir. M. Q.

(84) Klængi Epiſcopi ordinationem & in Islandiam reditum anno 1152 omnes *Annales* adſcribunt, præter *Skalholtenſes antiqvos*, *Recentiores* & *Membraneos*, qvi annum 1150, & *Oddenſes* qvi 1151 ſcribunt, qvos errorem calculi commiſiſſe, ſeries geſtorum ab auctore noſtro & *Sturlungaſaga* relatorum arguit.

facundus, in amicitia conſtans & poëta A. C.
peritisſimus. Cum Ketille *epiſcopo con-*
verſatus, probos hujus mores adoptave-
rat plurimos. *Eadem æſtate, qva in epi-*
ſcopum eligebatur Klængus, *peregre pro-*
fectus eſt, Biörnis *epiſcopi literis muni-*
tus; ita convenit Aſkelem *Archiepiſco-*
pum, qvi noctes duodecim, à feſto illo Ma-
riæ, qvod vere celebratur, (feſto Annun-
tiationis Mariæ) Klængum *epiſcopum* 1152
inauguravit. *Is eadem æſtate in* Islan-
diam *reverſus eſt.* *Tunc* Giſſur, Halli
filius, Roma *& longius* Bario *redux factus,*
comes Klængo *in* Islandiam *navigavit, qvo*
pacto duorum ſimul pretioſisſimorum in Is-
landia *virorum reditum ſibi gratulandi ci-*
vibus data eſt occaſio. *Duabus navibus*
advecta ſunt ligna eximiæ longitudinis,
qvæ Klængus *epiſcopus in* Norvegia *cædi fe-*

---

(85) Barium illud ſine dubio eſt, unde ager Barienſis Italiæ nomen trahit. Huc translatio S. Nicolai Epiſcopi Myrenſis, qvi ſeculo tertio floruit, facta eſt, & loco celebritatem conciliavit. Vid. ſupra pag. 67. & S. Ven. *F. Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. pag. 217.

A. C. til kyrkiu þeirrar er hann let giöra í
1152 *Skálaholti*, oc at öllu var vöndut fram yfir hvört hús annat þeirra er á *Islandi* vóru giörd, bædi at vidum oc ſmídi. Enn er Biſcup kom til ſtólſins í *Skálaholti*, þá vard hann þegar ſvo vinſæll vid alþýdu, at jafnvel unnu hönum þeir menn hugáſtum, er hann hafdi ſkamma ſtund at ſtóli ſetit, er helldr höfdu vid honum horft í ſínum huga. Enn þat er ei kynligt þó ſvo yrdi, því at hann var ſtórlyndr oc ſtórgiöfull vid vini ſína, enn örr oc ölmuſugódr vid fátæka menn (t). Linr oc lítilátr var hann vid alla, kátr var hann oc keſkifimr, oc jafnlyndr madr vid vini ſína, ſvo at þánat var til allra úrlauſna at (u) ſiá, er hann var med; þar var á ſtólnum
1153 hvörſkyns er vidþurfti. Hann let þegar taka til (x) kyrkiuſmídis er hann hafdi einn vetr at ſtólnum ſetit. Svo ſýnduz ödrum mönnum tillög vera

(t) liúfr. F. & 4. *alii.*
(u) leita. A. B. 8. *alii.*
(x) ſmídar. A. B. & 6. *alii.*

cerat, ad templi fabricam, qvo deo curante, A. C.
in Skalholto *exſtructum eſt, tam materiæ* 1152
delectu, qvam ipſa materiatione, qvali-
bet, qvam Islandia *unqvam habuit, do-*
mo præſtantius. Epiſcopus, cathedra Skal-
holtenſi *potitus, tantam mox populi ami-*
citiam ſibi paravit, ut poſtqvam in cathe-
dra paulliſper ſederat præſul, vel illi eum
amore amplecterentur, qvorum averſus
nonnihil ab eo antea fuerat animus. Mi-
rum autem non eſt, rem ita cecidiſſe, cum
animo fuerit magnanimus & ſumme mu-
nificus erga amicos, largus erga pauperes,
& ad ſtipem erogandam paratiſſimus.
Erga omnes mitis erat, & humanus, fe-
ſtivus & lepidus, nec non animo erga
amicos ſui ſemper ſimili, ut à qva ille ſte-
tiſſet parte, omne ibi ſperandum veniret
auxilium. Nec ſedi unqvam defuit ullus,
qvo opus erat apparatus. Unam cum ſe- 1153
derat hiemem epiſcopus, templum ædifican-
dum aggreſſus eſt. Tanti autem aliis viſi

A. C. vera mikil til kyrkiugiördar, at hvörum miſſerum, bædi í vidar faungum oc ſmídakaupum oc mannhöfnum þeim er þar fylgdu, at ſvo þótti ſkynſömum mönnum ſem öll lauſafe þyrfti til at leggia, þau er til ſtadarins lágu í tíundum oc ödrum tillögum. Búit þurfti í annann ſtad ſvo mikilla tillaga à hverium miſſerum, fyri ſakir fólks fiöllda oc geſtriſni oc annarar atvinnu, at ſvo þótti ſem þar mundi þurfa til alla lauſa aura þá er ſtadrinn átti. I (y) þridiu grein hafdi hann ſvo veitflur fiölmennar oc ſtórar fegiafir vid vini ſína, er bædi voru margir oc göfugir, at þar þurfti náliga ógrynni fiár til at leggia; enn almáttugr Gud er allt gott gefr af ſer, let eingann (z) þann hlut ſkorta er hafa þurfti bædi til kyrkiugiördar oc annarar atvinnu, þeirrar er Biſcup villdi láta hafa medan hann lifdi. Þeſſir vóru höfutſmidir at kyrkiunni í *Skálaholti*: *Arni*, er kalladr var *Höfutſmidr*, oc *Biörn* hinn *Hagi*

(y) þridia máta. A. R. & 9. *alii*.
(z) þann ſkort á. E. G. 9. *alii*.

ſunt, qvi templi ſtructuræ ſingulis ſeme- A. C.
ſtribus impendebantur ſumtus, erogandi
tam in lignorum apparatum, qvam fa-
brorum mercedem, atqve alios ſuſtentandos
homines, qvibus hic erat uſus, ut viſum
ſit prudentioribus, omnem hoc opus poſtu-
lare pecuniam, qvantamcunqve ſedi vel cu-
mularent decimæ, vel alii hujusmodi re-
ditus. Tantas ſecundo impenſas poſtula-
vit ipſa alenda familia, tantos ſumtus do-
meſticorum multitudo, hoſpitum freqven-
tia, & aliæ res neceſſariæ, ut ad has im-
penſas eroganda viderentur, qvæ ſedes
poſſidebat, bona omnia mobilia. Convi-
viorum tertio freqventes adeo erant ap-
paratus, tantaqve largitus eſt (epiſcopus)
dona amicis, qvi & multi fuere & nobi-
liſſimi, ut ad hos ſumtus ferendos prope-
modum immenſa pecuniæ vis reqvirere-
tur. Sed omnipotens Deus, qvi omnia
bona de ſuo nobis largitur, fecit ipſe, ut
nihil eorum deeſſet, qvibus opus erat, tam
ad templi ſtructuram, qvam ad alias res ne-
ceſſarias, ex voluntate epiſcopi, dum vive-
ret, parandas. Templi Skalholtenſis *hi*
præcipui fuere architecti: Arnas, *qvem*
Architectorum *dixeris* principem, & Biörn

A. C. *Hagi* Þórvaldsſon, *Illugi Leifs*ſon telgdi oc vidu. Enn þá er kyrkian var algiör, orti *Runólfr* Biſcups ſon (86) víſu þeſſa:

Hrauſt (a) var höll ſú er Kriſti,
Hugblídum let ſmída,
Gód er rót und rádum,
Ríkr (b) ſtiórnari ſlíkum.
Gipta vard þat er giördi
Guds rann (c) iugtanni.
Petr hefr eignaz ítra
Arna ſmíd oc *Biarnar*.

XVIII. Cap.

Klængr Biſcup var ſvo mikill (d) málafylgismadr ef hann var adſóktr til áſiár, at hann var bædi höfdíngi mikill ſakir vitſku oc málſnilldar, hönum vóru oc landslögin í (e) kunnara lagi, af því höfdu þeir höfdíngiar allann

(a) er. E. G. L. O. R.
(b) ſtiórnar. E. G. 5. *alii.* ríkum ſtiórnara P.
(c) Igultanni. E. R.
(d) málafylgiu. A. B. C. D. L.
(e) kríngara. H. M. Q.

dictus Hagi (*artificiosus*) Thorvaldi *filius*. A. C. Illugius *qvoqve* Leifi *filius ligna dolavit*. *Absoluta templi structura*, Runolfus *episcopi filius hoc carmen cecinit*:

Firma fuit basilica, qvam Christo,
Benigno animo exstrui fecit
(Bona est talis consilii ratio)
Potens præsul.
Feliciter accidit, ut faceret
Domum Dei Ursus (i. e. *Biörn*).
Petrus (*Apostolus*) *nactus est præstantium*
Arnæ & Biörnis *ædificium*.

Cap. XVIII.

Klængus *episcopus eam sæpe operam præstitit coram judice litigantibus, si patronus & consultor adhiberetur, ut ob prudentiam non minus, qvam eloqventiam, in magno honore esset. Leges (enim) patrias melius calluit qvam plerique alii,*

(86) Runolfus filius erat Ketillis Episcopi Holensis, cujus in *Sturlungasaga* non incelebris mentio. Obiit anno 1186 ut ex communi Annalium antiqvorum testimonio constat.

A. C. allann hlut mála er Biſcup var í fylgi med, var oc engi ſú giörd um ſtór mál, at ei være *Klængr* Biſcup til hvörrar tekinn. Þeir vóru oc hans vinir (f) trauſtaſtir (g) er meſt var undir á *Islandi*, *Jón Loptsſon* oc *Gitzur Hallsſon*; *Klængr* Biſcup átti giafa (h) víxli vid hina ſtærſtu höfdingia í ödrum löndum þeim er í nánd vóru, oc af ſlíkum hlutum vard hann vinſæll bædi utanlands oc innan. Enn þá er kyrkia var giör í *Skálaholti*, ſvo Biſcupi þótti hún til vígſlu fallin, þá giördi Biſcup veitſlu míkla oc ágæta vinum ſínum, oc baud þángat *Birni* Biſcupi oc *Nicoláſi* Abóta (87) oc mörgum höfdíngium, oc var þar hinn meſti fiölldi bodsmanna. Þeir vígdu bádir kyrkiu í *Skálaholti*, *Klængr* oc *Biörn*, annar utan enn annar innan, oc helgudu bádir *Petri* Poſtula ſvo ſem ádr hafdi verit, enn *Nicolás* Abóti hafdi formæli. Þat var á degi Viti,

(f) trúfaſtir. F. 4. *alii.*
(g) er meſt voro virdtir. E. G. O. R.
(h) vixl. A. B. C. F. veitſlu. M. P. Q.

qvare magnates, à qvorum partibus ſte- A. C.
tit epiſcopus, victores foro ceſſere; nec ulla
extitit lis gravioris momenti, cui Klæn-
gus *epiſcopus non adhiberetur arbiter.*
Fuere etiam amicorum ejus fidiſſimi, qvi
in Islandia *omnium erant potentiſſimi,*
Joannes Lopti *filius* & Giſſur Halli *filius.*
Munera alternavit Klængus *epiſcopus, cum*
ſummis apud exteros principibus regionum
vicinarum; qvibus rebus, tam intra qvam
extra patriam, amicos ſibi paravit. Tem-
pli Skalholtini *cum eo perducta erat ſtru-*
ctura, jam ut illud inaugurari poſſe ju-
dicaret epiſcopus, magnum & opiparum
convivium amicis ſtruxit, cui convivas
vocavit Biörnem *epiſcopum* Holenſem, Ni-
colaum *abbatem, & multos inſulæ optima-*
tes, adeo ut ibi ingens convivarum multitu-
do adeſſet. Uterqve epiſcoporum, Klæn-
gus & Biörn, *alter extrinſecus, alter intrin-*
ſecus, templum inaugurarunt, conſecrarunt-
qve Petro *apoſtolo, cui antea fuerat ſacrum,*
orationem habente Nicolao *abbate, id qvod*
Viti

(87) Nicolaus iſte erat primus Abbas monaſterii Thve-
raënſis, diſtingvendus ab altero Nicolao, Abbate
Nidroſienſi, qvi eidem ætate erat ſuppar.

A. C. Viti píningarvotts. Enn eptir tídir baud *Klængr* Biſcup öllum þeim mönnum er vid kyrkiu vígſlu höfdu verit at hafa þar dagverd, þeim er ſer þótti þat betr gegna, oc var þat enn giört meir af ſtórmenſku enn fullri forſiá, af því at á einn veg (i) reyniz þat ávallt, at eiga undir mörgum heimſkum, er einn vitr madr má vel fyriſiá med ſtillíngu, mátti þar oc þá mikit at raun um þat komaz, fyri því at ei höfdu þar færri menn dagverd enn VII.C manna, oc urdu tillög med óhægindum ádr letti. Sú veitzla var allvirduglig, at öllum mönnum er þángat var bodit, oc voru þeir allir, er virdíngamenn voru, med ſtórgiöfum á burt leyſtir. Eigi at ſídr feck Biſcup til kyrkiu í *Skálaholti* (k) allt þat er þurfti, uns hún var at öllu velbúin; hann let giöra gullkaleik, oc ſetia gimſteinum, oc gaf Kyrkiunni, hann let oc rita tídabækur miklar

(i) manni, *add.* A. B. C D.

(k) Þat meſt hann mátti til fá, *quantum comparare potuit.* E. G. O. R.

Viti martyris die factum est. Sacris per- A. C.
actis, invitat episcopus ad prandium ad-
venas omnes, qvi encæniis interfuerant,
qvibuscunqve id volupe esset; qvod tamen
fecit, magis ut magnificentiam ostenta-
ret, qvam rem rite præmeditatus: eun-
dem enim semper sortitur res eventum, si
id multorum stultorum arbitrio permise-
ris, qvod unus sapiens, adhibita modera-
tione, cavere facile posset; id qvod tunc
maximè experientia docuit: cum enim
non pauciores, qvam septingenti, ibi pran-
dium sumerent, non sine magna difficul-
tate apparatus datum est istud prandium,
anteqvam ejus factus est finis. Fuit (ta-
men) hoc lautissimum convivium, si ad
illud vocatorum multitudinem respexe-
ris, qvorum honoratiores omnes amplisi-
mis aucti xeniis dimissi sunt. Nihilo
minus episcopus ad templi Skalholten-
sis *structuram necessaria omnia postea*
comparavit, donec illud à rebus om-
nibus probe paratum erat & instru-
ctum. Calicem ex auro factum &
gemmis ornatum, templo ille dono de-
dit.

A. C. miklar oc (l) miklu betri enn ádr vóru. Sú var öll idia hans ſenn, at kenna preſtlíngum, oc ritadi, oc ſaung pſaltara, oc mælti þó allt þat er naud (m) bar til. (n) Meinlátſamari í mörgu lagi, vid ſiálfan ſic, enn adrir Biſcupar höfdu verit, í vökum oc föſtum oc klædabúnadi; hann geck opt berfættr um (o) nætur í ſnióum oc froſt-
1162 um. Þá er *Klængr* Biſcup hafdi X vetr Biſcup verit, þá andadiz (88) *Biörn* Biſcup at *Hólum* II nóttum eptir Lúcas meſſu, þá er hann hafdi XV vetur Biſcup verit, enn um ſum-
1163 arit eptir var kiörinn *Brandr* preſtr *Sæmundar*ſon, oc hafdi hann utan med ſer bref *Klængs* Biſcups á fund *Eyſteins* Erkibiſcups, oc var hann vígdr til Biſcups Máriumeſſudag hinn ſídari, oc var í *Biörgvyn* um veturinn, oc

(l) lángtum. A. B. & 8. *alii.* öllu. O.
(m) bad. A. B. D. G. K. R. baud til. F.
(n) meinlátſamr. A. B. 10. *alii.*
(o) vetur, *hiemes.* 7. *Codd.*

---

(88) Biörn Epiſcopus (fide Annalium) obiit anno 1162, ejus vero ſucceſſor Brandus Epiſcopus inaugura-

tus

dit. Ille etiam exſcribi curavit brevia- A. C.
ria optimæ notæ, prioribus multo me-
liora. Omnis ejus induſtria in eo jun-
ctim verſabatur, ut pueros inſtrueret ſa-
cerdotii candidatos olim futuros, (libros)
exſcriberet, & pſalterium cantaret, ſub his
junctis negotiis ea ſimul loqvens, qvæ uſus
tuliſſet. Variis modis incommoda ſibi ipſi
facesſivit, plura qvam epiſcopi priores, vigi-
liis, jejuniis, & veſtitu; etiam ſæpe noctu,
inter nives & frigora, pedes ambulavit.
Cum Klængus *epiſcopus decem hiemes epi-* 1162
ſcopi munere functus erat, Biörn Holenſis
epiſcopus obiit, duabus noctibus poſt Lucæ
feſtum, cum qvindecim hiemes epiſcopus
fuerat. Seqventi vero æſtate, electus eſt
Brandus *ſacerdos* Sæmundi *filius, qvi ex* Is- 1163
landia Klængi *epiſcopi literas ſecum portans ad* Eyſteinem *Archiepiſcopum profectus, feſto Mariæ poſteriori epiſcopus eſt inauguratus. Hyeme* Bergis *una*

cum

---

tus eſt anno 1163; nam qvod annus 1164 ab *Annalibus Skalholtenſibus antiqvioribus, Recentioribus,* & *Membraneis* adſcribitur, de ejus in patriam reditu intelligi poteſt; qvamvis nec negandum ſit, qvod *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 1. hunc ad annum 1165 referre videatur.

A. C. oc ſvo *Jón Loptsſon*, enn ſidan fór Biſcup
1164 út um ſumarit eptir, oc ſettiz á Biſcups-
ſtólinn á *Hólum*, ſem hann var til vígdr.

XIX. Cap.

Klængr Biſcup hellt allt til elli vegſemd ſinni oc (p) vinſældum, ſvo at allir virdtu hann mikils, þeir ed meſt vóru verdir. Enn er hann tók at (q) elldaz, þá ſókti at hönum vanheilſa mikil, oc tóku í fyrſtu fætur hanns at opnaz af kullda oc meinlætum oc óhægindum þeim er hann
1173 hafdi haft. Enn er hann tók at mæda bædi elli oc vanheilſa, þá ſendi hann utan bref ſín til *Eyſteins* Erkibiſcups, oc bad hann leyfis, at hann ſkyldi ná af hendi at ſelia (r) landfiöllſkylldir biſcupsdóms ſíns, oc at taka annann Biſcup í ſtadinn, eptir dæmum *Gitzurar* Biſcups, enn þau ord kómu aptr

(p) vinſælld. F.
(q) ellaz. F.
(r) lanz fiölſkyldu biſcupsdæmis. A. B. & 7. *al.*

cum Joanne Lopti *filio transacta, in* Is- A. C.
landiam *proxime ſeqventi æſtate redux,* 1164
ſedem occupavit epiſcopi in Holis, *cui erat inauguratus.*

Cap. XIX.

Klængo *epiſcopo adſenectutem usqve ſuus manſit bonos populiqve favor, adeo ut eum magni facerent omnes, qvotqvot ipſi dignitate erant maxime conſpicui. Seneſcentem adverſa & gravis incesſit valetudo, cui primum obnoxii pedes ejus, doloribus vexabantur ulcerum, qvæ ibi aperuerant frigorâ, incommoda varia atqve moleſtiæ, qvas olim pertulerat. Se-* 1173
nio igitur & morbo paulatim fatiſcens, Eyſteini *Archiepiſcopo literas miſit, qvibus id ſibi dari petiit, ut depoſitis plu-ſculis ſui officii muneribus, exemplo* Giſſu-ris *epiſcopi alium liceret ſuo loco ſufficere.*

A. C. 1174 aptr frá Erkibiſcupi at í hans leyfi ſkylldi Biſcup kióſa oc ſenda utan, enn hann ſkylldi hallda upp tídagiörd oc kenningu, medan hann væri til fær, þótt hann væri ei fær til yfirferdar. *Klængr* Biſcup fór til alþíngis, oc ſókti þá (s) at höfdingia at madr væri til Biſcups koſinn, oc var þat allra manna rád at hann ſkyldi kióſa þann ſem hann vildi, enn hann kaus Þ*orlák* (t) Þ*órhalla*ſon, er þá var Abóti í Þ*yckvabæ*, oc var þat mikil gæfa *Klængs* Biſcups, er hann kaus þann mann eptir ſic er nú er ſannheilagr, oc allir mega vita at alldrei fyrrmeir hefr neinn madr at því reynſt á *Islandi* (89) nema hinn Heilage Þ*orlákr* Biſcup er þá var til Biſcups koſinn. Enn þó hafdi *Klængr* Biſcup ſtadarforrád þau miſſere, oc var þó óhægt fyrir at ráda, því at þá lágu eingar giafir til ſtadarins, enn afvinna vard eingu

(s) á *pro* at. A. D. F.

(t) Þórhalls. B. C. K. Þórvallds. A. D. Þorláks. 7. *Codd. male.*

Redditæ ab Archiepiſcopo litteræ id tu- A. C.
lere reſponſi, licere ejus permiſſu novum 1174
eligere epiſcopum, electumque peregre mit-
tere, ipſum vero (Klængum *epiſcopum*)
ſacrorum adminiſtrationem continuare
juſſerunt, licet obeundæ dioeceſi impar
eſſet. Klængus *epiſcopus ad comitia*
profectus, proceres rogavit, ut epiſcopus
eligeretur alius quidam, quibus omni-
bus viſum eſt conſultum, ut ipſe, quem-
cunque vellet, eligeret; elegit ergo Thor-
lacum Thorhalli *filium, tunc temporis mo-*
naſterii Thyckvabæenſis *Abbatem; qua*
in re magna fuit Klængi *epiſcopi felici-*
tas, cum in ſuum locum eligeret illum,
qui nunc verè ſanctus eſt, & de quo om-
nibus conſtet, talem in Islandia *repertum*
eſſe neminem, præter ipſum epiſcopum
Thorlacum Sanctum, *qui tunc epiſcopus*
eſt electus. Per eatamen ſemeſtria penes
Klængum *epiſcopum ſedis epiſcopalis fuit*
adminiſtratio, licet ea adminiſtratio ei val-
de difficilis eſſet: tunc enim ſedi nullæ ac-
ceſſerant donationes, expenſæ vero neceſſa-
riæ nihilo quam hodie erant minores. Cum

(89) Hinc ætas ſcripti facile intelligitur, nam Thorlaci ſanctitas publice recepta fuit 1198, ſed Jonæ Epiſcopi anno 1200, ita ut ſcriptum hocce, dicti biennii tempore, ſcriptum eſſe inde concludi poſſit.

A. C. eingu minni. *Klængr* Biſcup ſeldi
1175 ſiálfr af hendi ſtadarins forrád, oc feck þau í hendr *Þorláki* (u) Abóta oc þeim mönnum er hann kiöri til med ſer. Enn hin ſídurſtu miſſeri er *Klængr* Biſcup lifdi, reis hann náliga alldrei úr reckiu, oc bióz eptir því vidr andláti ſínu, ſem hvör vitr madr mundi ſer hellſt kióſa í laungum vanmætti. *Klængr* Biſcup var vígdr til Biſcups á dögum *Evgenii* Páfa (90), af *Aſkeli* Erkibiſcupi á dögum *Eyſteins* oc *Sigurdar Noregs* Kónga, hann hafdi þá II vetr hins fimta tug-
1176 ar, oc var Biſcup XXIIII vetur. Hann andadiz þrim nóttum eptir Mattias meſſu oc ber ſvo ártíd hans, enn fiórum ef hlaupár er. Þá var þvottdagr í imbrudögum um lángaföſtu. Þá var lidit frá híngadburdi Kriſts, at áratali, einum vetri midr enn ſiötígir hins tólfta hundrads, oc var hann grafinn hiá hinum fyrrum Biſcupum.

Enn

(u) Biſcupi. E. G. L. O. R.

(90) Eugenius Tertius Papa ſedit ab anno 1145 ad 1153.

A. C.

ſedis adminiſtrationem Klængus *epiſcopus* 1175
deponebat, eam in manus tradidit Thorlaco *Abbati aliisqve qvos hic ſocios elegit. Ultimis vero, qvibus* Klængus *epiſcopus vixit, annis, de lecto nunqvam fere ſurrexit, ſed ſe ut morti obviam iturum paravit, eo modo, qvo id facere optaſſet ſapiens qvisqve, qvem longa detinet valetudo.* Klængus *epiſcopus ab* Aſkele *Archiepiſcopo inauguratus eſt,* Evgenii *Papæ* Eyſteinis*qve &* Sigurdi Norvegiæ *Regum tempore, qvadraginta duas hiemes natus, viginti qvatuor hiemes munere epi-* 1176
ſcopi functus eſt, ſed tres noctes poſt Matthiæ feſtum mortuus, qvo feſto die ejus anniverſaria celebrantur, qvatuor autem noctes (poſt dictum feſtum) ſi annus fuerit bisſextilis, die Saturni, in qvatuor temporum jejuniis qvadrageſimalibus, qvo tempore, à nato Chriſto, ſecundum computum vulgarem, undeſeptuaginta ſeculi duodecimi hiemes erant elapſæ. Prioribus epiſcopis vicinus eſt ſepultus; adfuit

---

1153. Qvod ea qvæ de Chronologia noſtri ſupra p 28. notavimus, ulterius confirmat.

A. C. 1176 Enn *Þorlákr* Abóti ſtód yfir hönum, bædi yfer greftri hans, oc andláti, oc bar hönum allſkonar (x) giptuſamliga til, er ſlíkr madr ſkylldi yfir hönum ſtanda bædi lífs oc (y) öndudum, ſem nú reyniz fyri Gudi hinn (z) ſæli *Þorlàkr* Biſcup.

XX. Cap.

Mörg urdu ſtór tídindi medan *Klængr* var Biſcup, þó at ec geti her ei margra. Þá vard fyrſt fráfall þeirra brædra *Haraldsſona Gilla Noregs* Kónga, *Sigurdar* fyrſt, þá *Eyſteins*, enn *Inga* (91) ſidarſt, oc andlát *Jóns* Ekibiſcups (92) oc fall *Hákonar Herdibreids*

(x) gæfuſamliga. M. O. P. Q.
(y) lidnum. A. B. & 9. *al.*
(z) helgi, *Sanctus*. A. B. C. D.

---

(91) Rex Sigurdus interfectus eſt anno 1155, Rex Eyſteinn anno 1157, & Rex Ingius anno 1161. *Annales* eqvidem *Skalholtenſes antiqviores*, *Recentiores* & *Membranei* cædem Sigurdi ad 1154 & *Breviores* cædem Eyſteinis ad 1158, ſed Ingii ad 1160, referunt, qva in re fidem vix merentur.

autem Thorlacus *Abbas*, *& ſepulturæ ejus & morti, id qvod feliciter admodum ei accidit; ut tam vivo qvam mortuo vir tantus adſtaret, qvantus coram Deo beatus* Thorlacus *epiſcopus eſſe nunc cognoſcitur.* A. C. 1176

Cap. XX.

Klængo *epiſcopo, plurimæ res acciderunt maxime memorabiles, licet hic multæ non memorentur. In hoc tempus fratrum*, Haraldi Gillii *filiorum*, Norvegiæ *Regum, deceſſus incidit, primo* Sigurdi, *deinde* Eyſteinis, *& ultimo* Ingii; Joannis *Archiepiſcopi obitus;* Haconis

---

(92) Johannes primus Norvegiæ Archiepiſcopus obiit anno 1157, ut *Annales Regii*, *Reſeniani*, *Flateyenſes*, *Oddenſes*, & *Holani* utriqve teſtantur, non autem 1158, ut volunt *Annales Skalholtenſes antiqviores*; *Membranei*, *Breviores* & *Recentiores*. *Vita Johannis Sancti*, qvæ Auguſtinum (ſive Eyſteinem) primum Norvegiæ Archiepiſcopum appellat, graviter errat, & in hac re audienda non eſt.

A. C. *breids* (93), oc andlát *Biarnar* Biſcups at *Hólum* (94). A dögum *Klængs* Biſcups var píndr hinn heilagi *Thómas* Erkibiſcup (95) í Englandi; oc á hans dögum kom annat ſinn upp elldr í *Heklo* (a) fialli (96), þá vard oc (b) jardſkiálfti ſá er mannſkadi vard at (c). Þesſir menn önduduz Islendſkir medan *Klængr* var Biſcup: *Jón Sigurdar*ſon (97) oc (d) *Hreinn* (e) á *Bári* (98), *Páll* Þórdarſon, oc *Gud-*

(a) felli, *monticulo*. E. F. G. O. R.
(b) landſkiálfti. L. ſkiálfti jardar. F.
(c) *Hic Codex* L. *prolixam ſubnectit relationem de ignis ex Hecla monte eruptione anno* 1300, *qvæ vero ad hunc locum non ſpectat.*
(d) Hreinn á Bári, *omittunt*. A. B. C. D. F. & 7. *al.*
(e) *Legendum* Abóti, *monente*. A. Magnæo *in marg.* R.

---

(93) Rex Hacon Humeroſus cecidit anno 1162. Soli *Annales Breviores*, pro more, ejus mortem ad annum præcedentem anticipant.
(94) Vid. ſupra not. 88. *Annales Breviores* annum Biörnis emortualem 1163 minus accurate adſcribunt.

Herdabreidi *cædes*, & Biörnis *episcopi* A. C. Holensis *mors.* Klængi *episcopi tempore*, Sanctus Thomas *Archiepiscopus in* Anglia *obiit*, *tortus necatusqve. Ejus etiam tempore* Hecla *mons ignem secundo evomuit; & tunc qvoqve terræ motus exstitit, qvo homines aliqvot perierunt.* Klængo *episcopo*, *mortui sunt* Islandi: Joannes Sigurdi *filius* & Hreinn Barensis, Paulus Thordi *filius*,

(95) Martyrium S. Thomæ Archiepiscopi incidit in 29 Dec., 1170. *Annales Regii* apud *Langebek* Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 63. illud anno seqventi adscribunt.

(96) Eruptionem ignis subterranei ex monte Hekla omnes *Annales* antiqvi ad annum 1158 referunt, soli autem *Flateyenses* annum 1157 adscribunt.

(97) Si hic mendum esset, *Sigurdar* pro *Sigmundar*, certe indicaretur mors viri in patria celeberrimi Jonæ Sigmundi filii, qvem anno 1164 fatis cessisse testantur *Annales Regii* loc. cit. pag. 63. *Flateyenses* & *Holani antiqvi*; sed *Sturlúngasaga* libr. 3. cap. 1. videtur ejus mortem ad annum 1166 referre.

(98) Hreinn sive Reiner Abbas, Styrmeris filius, cujus genealogia multis in *Landnámabók* Edit. Havn. locis pertexitur, erat Sancti Johannis Episcopi Holensis discipulus, & Abbas consecratus anno 1166, obiit anno 1171, ut Historiæ & Annales constanter

A. C. *Gudmundr Ketils*ſon, *Biarnhedin* preſtr *Sigurdar*ſon (99) oc *Beinir* bródir hans, víg *Helga Skapta*ſonar (100), oc *Nicolás Sigurdar*ſon (101) var þá felldr í Þ*rándheimi.* Nú má oft ſýnaz ſem ei hafi ſlíkr ſkörúngr verit á *Islandi* fyri margs ſakir ſem *Klængr* Biſcup var, vilium ver oc þat ætla at hans rauſn muni uppi vera medan *Island* er byggt.

Nú er komit at fráſögn þeirri er ſegia ſkal frá hinum ſæla Þ*orláki* Biſcupi, oc er þeſſi ſaga her ſamin til (f) ſkemtunar gódum mönnum, oc til fráſagnar ſem adrar þær er her eru fyrri ritadar. Enn ſvo vel ſem fráſögn (g) fer frá hverium þeirra, þá

(f) eptirtektar. F.

(g) er *pro* fer. A. B. & 10. *al.*

---

ter teſtantur. Hic ipſe erat tertius Abbas Thingeyrenſis, & poſtea primus Hytardalenſis Abbas. *Sturlungaſaga* libr. 2. cap. 34. qvæ hunc Abbatem Thveraënſem appellat, in mendo cubat, cum Thingeyrenſem vocare debuiſſet.

(99) Biarnhedinis laudes multis canunt Þ*orláksſaga Helga* Mſ. & *Sturlungaſaga*, ſed genealogiam exhibet *Landnâmabók* Edit. Havn. pag. 37. Obitum ejus Annales omnes anno 1173 adſcribunt.

Gudmundus Ketillis *filius*, Biarnhedinn A. C. *ſacerdos* Sigurdi *filius*, & Beiner *ejus frater*, *cæſus* Helgius Skaptii *filius*, & Nicolaus Sigurdi *filius in* Thrandheimia *occiſus*. *Hæc nobis manifeſtum reddent, talem tantumqve, varias ob cauſas, virum nunqvam habuiſſe* Islandiam, *qvalis erat* Klængus *epiſcopus; qvare ſperamus, fore, ut qvamdiu habitata erit* Islandia, *magnifici adeo viri ibi ſuperſtes futura ſit memoria.*

Ad ea, qvæ de beato Thorlaco *epiſcopo ſunt referenda, jam noſtra deducta eſt narratio; cujus qvidem hiſtoria, ut bonos oblectet, utqve verum geſtarum ſervet memoriam, hic eſt compoſita, eodem modo, qvo cæteræ ſupra ſcriptæ hiſtoriæ. Qvamvis autem de ſingulis eorum multa nar-*

---

(100) Hunc in comitiis univerſalibus interfectum fuiſſe anno 1175, teſtantur pleriqve Annales & *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 1. Factum autem ipſum *Gudmundarſaga Góda* multis enarrat. Sed *Annales Breviores* & *Fragmentum Annalium* ſupra allegatum, qvod dictos Annales preſſo pede ſeqvitur, annum 1176 præferunt.

(101) Cædem iſtius Nicolai *Sturlungaſaga* loc. cit. *Annales Regii*, *Flateyenſes*, *Oddenſes*, *Breviores* & *Holenſes* utriqve, ad annum 1176 referunt.

A. C. Þá eru þó eingin dæmi fegri í alla ſtadi, enn frá þeſſum hinum dýrdliga Guds vin er at ſegia, Þ*orláki* Biſcupi, er at rettu má ſegiaz geiſli edr gimſteinn (h) heilagra bædi á þeſſu landi oc annarſtadar um heiminn, hann má at ſönnu kallaz Poſtuli *Islands*, oc ſem (i) hinn heilagi *Patrekr* Biſcup kallaz Poſtuli *Irlands*, því at þeir frömdu verk Poſtula ſiálfra í ſínum kenningum oc þolinmædi bædi vid óhlýdna menn oc rángláta.

(h) Islandi oc ſvo annarſtadar, hann má oc. A. B. & 9. *al.*

(i) heilagr. F.

Saga

narrentur egregia, nulla tamen ab A. C. *omni parte pulchriora occurrunt virtutum exempla, qvam qvæ de hoc pretioſo dei amico dicenda veniunt,* de Thorlaco *epiſcopo, qvi merito inter ſanctos radius ſolis vel gemma dici poteſt, in hac non tantum inſula, ſed alibi etiam terrarum.* Islandiæ *Apoſtolus ille vere ſalutari meretur, qvemadmodum* Hiberniæ *Apoſtolus vocatur ſanctus* Patricius *epiſcopus: vicibus enim ipſorum Apoſtolorum functi ſunt ambo, ſive doctrinam reſpexeris, ſive, qva erga contumaces ac improbos uſi ſunt, patientiam.*

Vita

A. C. Saga af Pale Skálaholts Biſcupi.

I. Cap.

Páll var ſon *Jóns* hins göfugaſta manns (1), *Loptsſonar*, *Sæmundar*ſonar hins *Fróda*. Módir *Jóns* var Þóra dóttir *Magnúſs* Kóngs *Berfætts*, enn módir *Páls* var *Ragneidr* Þórhalls dóttir, ſyſtir Þorláks Biſcups hins *Helga*. *Páll* var fæddr upp í *Odda* med *Jóni* födr ſínum oc lagdi hann ſiálfr, oc ſvo aþrir, því meiri virdingu á hann ſem hann var elldri. *Páll* var vænn at áliti, fagræygr oc faſtæygr, hrockinhárr oc fagrhárr, limaþr vel oc lítt feitr (a), litbiartr oc hörundsliós, meþalmadr at vexti oc manna kurtæisaſtr, hann var næmr oc vel lærdr þegar á únga alldri, oc hagr at hví-

vetna

(a) fættr. *Sv.*

(1) Genealogiam Pauli Epiſcopi infra Tab. 2. ut & uxoris

Vita PAULI Episcopi Scalholtensis.

A. C.

Cap. I.

Paulus *filius fuit viri nobilissimi* Joannis Lopti *filii*, Sæmundi *filii* multiscii. *Mater* Joannis *erat* Thora, Magni *Regis* Nudipedis *filia*, Pauli *vero mater* Ragneida Thorhalli *filia*, Sancti Thorlaci *episcopi soror.* Paulus *in prædio* Odda *educatus est apud* Joannem *patrem suum, apud quem, ut & alios plures, eo magis crevit ei honor, quo magis ipse crevit ætate.* Paulus *facie fuit decora, venustis & fixis oculis, crispo nitidoque capillo, membris concinnis & pinguiusculus, sereno faciei colore, cute candida, mediocri corporis statura, moribus cultissimis, docilis & in prima etiam adolescentia literis probe imbutus, ad rem omnem dexter, sive scribe-*

---

uxoris ejus Herdisæ Tab. 3. exhibebimus, ex quibus innotescit eos, optimo genere natos fuisse.

A. C. vetna því er hann giördi bæþi at riti oc ödru. Hann kvangaþiz úngr oc fær *Herdísar Ketils* dóttr, vænnrar konu oc vel at ser, at hvívetna því er kvennmann mátti prýda. Enn er þau höfdu fá vetr saman verit, þá fór *Páll* utan, oc var á hendi *Haralldi* Jarli í *Orkneyium* oc lagdi hann mikla virding á hann, enn sídan fór hann sudr til *Englands*, oc var þar í skóla, oc nam þar sva mikit nám, at trautt vóru dæmi til, at nockr madr hefdi jafnmikit nám numit, ne þvílíkt, á jafnlángri stundu; oc þá er hann kom út til *Islands*, þá var hann fyrir öllum ödrum mönnum at kurteisi lærdóms síns (b), versagiörd oc bókalestri (c); hann var svo mikill raddmadr oc saungmadr, at afbar saungr hans oc rödd af ödrum mönnum þeim er þá voru honum samtída; hann fór þá enn til vistar í *Odda*, oc hafdi þá enn gott yfirlæti, sem vert var.

(b) lærdómsins. O.
(c) bókalistum. *Sv.*

ſcriberet, ſive aliud ageret. Adoleſcens A. C. *matrimonium contraxit, uxore ducta* Herdiſa Ketillis *filia, eleganti muliere & rebus omnibus, qvæ fœminam decent, optime inſtructa. Paucas hiemes cum conjuges fuerant,* Paulus *peregre profectus aliqvamdiu manſit apud* Haraldum *Orcadum Comitem, qvi magnis eum honoribus affecit. Dein verſus meridiem navigavit in* Angliam, *ubi ſcholam freqventans, tantam ibi ſcientiam ſibi comparavit, ut exempla vix ſuppetant eorum, qvi pari temporis ſpatio tantam & talem doctrinam ſibi comparârunt. In* Islandiam *redux eruditione, qvæ eum ornabat, poëſeos ſtudio & freqventi librorum lectione ceteris omnibus præſtitit. Vocis adeo ſonoræ & canoræ fuit, ut cantus ejus & liqvida vox, aliorum vocem ſuperaret, qvi ejus vixere tempore. Poſt reditum, ut antea, in* Odda *domicilium habuit, etiamnum, ut par erat, magni æſtimatus.*

A. C.

II. Cap.

Enn litlu ſidar gerdi *Páll* bú í *Skardi*, oc var margs til fyrſt fátt, þeſſ er hafa þurfti, enn ſvo kom ſkörúngsſkapr þeirra beggia hióna oc (d) gódvilldar umſýſla í halld, at þau áttu ærit hvervetna ſkamms bragds, oc urdu þau þá fyrir hinum ſtærſtu fiárſködum, oc báru þau þat vel oc prúdliga, enda var ſvo ſem ecki gædi af því, oc þá vóxu fe þeirra, ſem fær gengi á land. *Páll* var (2) raun-

gódr

(d) gódvild, *inſtar adjectivi*. A. B. C. D. gódvilld vina í halld. *Sv.*

---

(2) Qvod ad noſtri genium & agendi cogitandiqve modum pertinet, ille ex dictis & jam dicendis patet; qvibuscum reliqvi ſcriptores conſentiunt. *Vitæ Epiſcopi Gudmundi* autor, qvamvis totus in eo ſit, ut ſtulto & præcipiti Gudmundi zelo omnem ſanctitatis colorem inducat, Paulum tamen eſſe *virum bonum & ſanctum, qvi multas à ſubditis perpeſſiones exantlandas habeat, adeoqve & coram Deo tanto ſit honoratior & acceptior*, non diſſimulat. Qvantam & qvam felicem operam Paulus optimatibus Islandiæ in gratiam invicem reducendis impenderit, *Sturlungaſaga* multis perſeqvitur. Ita

ei

Cap. II.

A. C.

Paulo post in prædio Skardi *domicilium fixit* Paulus, *licet initio deessent multa, qvibus opus fuit; verum utriusqve conjugis strenue navata opera & benevola cura eo profecit, ut brevi cujuslibet rei satis haberent, qvamvis maximam pecudum facerent jacturam, qvam æqvo & magno animo pertulerunt; fuitqve ea res, qvasi non accidisset: postea enim opes illorum, instar maris, terram inundantis accreverunt.* Paulus *benignus erat natura,*

ei præprimis tribuitur pacis publicæ in Comitiis generalibus anni 1196 conservatio; & anno 1200, fratrem Sæmundum cum Sigurdo Ormi filio reconciliavit. Anno 1206, inter Episcopum Gudmundum & Kolbeinem Thomæ filium gratiam resarciit, felix uterqvè, si pactis initis stetissent. Nec Paulus in subseqventibus turbis collegæ defuit, sed Gudmundum vagum & inopem ad se invitavit, salutaria ei communicavit consilia, & suam auctoritatem rebus ejus desperatis restituendis interponendam obtulit, qvæ omnia rigidus ille zelotes respuit, nisi Paulus etiam ad omnia miscendum, & cæco Gudmundi fervori velificandum, totum se daret, qvod à viro prudenti frustra petebatur. Nec tamen diffitendum est, Kolskeggum Divitem post fata

Pauli

A. C. gódr oc fályndr, oc þýdr vid alla vini ſína, oc alla góda menn, enn hann var (e) ſtirdlyndr vid vonda menn, þiófa oc (f) illmenni ſtiórnarmadr mikill var hann um alla hluti í ſinni ſveit, oc örr til fara allſtadar þar er þurfa þótti hans tilkomu. *Páll* var godordsmadr, oc hellt hann ſvo alla ſína þíngmenn, til allra rettra mála, at hvergi vard þeirra (g) hlutr undir; *Páll* átti IIII börn, þau er úr barnæſku komuz, (h) vid *Herdíſi* konu ſinni, ſonu tvá oc dætur tvær, ſynir hans hetu *Loptr* oc *Ketill*, enn dætur *Halla oc Þóra*, þau vóru öll væn at áliti, oc vel at ſer þegar þau vóxu upp. *Þorlákr* Biſcup módurbródir *Páls*, lagdi á hann mikla virding, oc unni hönum mikit, oc baud hönum

(e) ſtrídlyndr. B. C.
(f) illrædis menn. O.
(g) hluti. O.
(h) med. B.

Pauli Epiſcopi de eodem dixiſſe: *Paulus qvidem primis temporibus haud ſatis æqvus, & cauſæ ſuæ plus*

tura, ſed taciturnus, erga amicos bo- A. C.
nosque omnes obſeqvioſus, at in ma-
los, fures & nebulones aſperrimus; in
ſua ditione res omnes naviter & ſum-
ma gravitate adminiſtravit, promtus ad
omnia adeunda, qvæ ejus opera indigere
videbantur. Curiam, *cui præerat* Pau-
lus, *ita rexit, ſuisqve curialibus in re*
qvavis æqva, ita adfuit, ut nuſpiam illo-
rum partes eſſent deteriores. Ex *uxore*
Herdiſa *qvatuor* Paulus *ſuſcepit liberos,*
qvi adultam attigere ætatem, filios duos,
duasqve filias; dicebantur filii Loptus &
Ketell, *filiæ autem* Halla & Thora, *om-*
nes, cum adoleverant, venuſtate formæ
honeſtisqve moribus commendabiles. Pau-
lum *in magno honore habuit ejus avun-*
culus Thorlacus *epiſcopus, eumqve exi-*
mie carum, & ad ſe convivam ſæpe voca-

---

plus juſto inſiſtens reputabatur, qvamvis, ex qvo Epi-
ſcopus factus erat, bonum virum ſe præſtiterit, qvod
ab inimico dictum, ut ſententiam qvandam, cui à
Pauli actis auctoritas qværebatur, infringeret, con-
tra noſtrum non valebit, in primis cum ejus ope-
ram avunculo præſtitam, haud obſcure notare vi-
deatur. Conf. *Sturlungaſaga* libr. 5. cap. 26.

A. C. hönum opt til ſín, enn þó nockrir höfdíngiar adrir væru (i) andſtreymir *Þorlâki* Biſcupi, þá var *Páll* hönum því trauſtari frændi oc (k) fulltrúi, ſem adrir gengu meir undan. Enn er *Þorlâkr* Biſcup andadiz, þá ſýndi *Páll* enn ſína (l) áſt, enn fleſtir allir hans göfger vinir.

III. Cap.

1194 Id nærſta ſumar eptir andlát *Þorláks* Biſcups ins *Helga*, var *Páll* kiörinn til Biſcups, ádr var miöc (m) laung (n) ræda um þat mál, enn þar kom at um ſídir, at þat var lagt undir *Brand* Biſcup (o), meſt at rádi *Halls Gitzurar*ſonar (3), enn hann kaus *Pál* til utanferdar, enn hann játti ei brádt undir

(i) nockut andſtreymir. O.
(k) fulltrúadri. *Sv.*
(l) dygd áſtligri. O. áſtligri frændſemi enn fleſtir. *Sv.*
(m) ílaung. O.
(n) tilræda. A. B. C. D. *Sv.*
(o) oc adra áſtvini hans, *add.* O.

vit, adeo ut licet qvidam alii magnates A. C.
Thorlaco *epiſcopo adverſarii eſſent, eo fidelior ei adeſſet* Paulus *cognatus, cui eo magis fidere poſſet, qvo ſe magis ſubduxerunt alii.* Thorlaco *epiſcopo mortuo* Paulus *majorem, qvam plerique alii nobiliſſimi ejus amici, amorem præbuit.*

Cap. III.

Proxima æſtate poſt Thorlaci Sancti
epiſcopi mortem, Paulus *in epiſcopum* 1194
electus eſt; longo de hac re ſermone habito, eo demum ventum eſt, ut ex Halli Giſſuris *filii potiſſimum conſilio, hoc negotium* Brandi *Epiſcopi arbitrio committeretur; ille autem peregre profecturum (ad munus capeſcendum) elegit* Paulum, *qvi non cito conſenſit (onus illud)*

(3) Hallus filius Giſſuris, de qvo ſupra pag. 1. 105. ſupremum in patria magiſtratum gesſit, qvo anno 1209 abiit, poſtea Abbas anno 1221 conſecratus, monaſterio Helgafellenſi, & poſt Thyckvabajenſi præfuit, obiit anno 1230. Plurima de illo *Sturlungaſaga* & *Annales* referunt, qvæ omnia laudes ejus canunt. Genealogiam ejus vid. infra Tab. 4.

A. C. undir at gánga, oc geck annar til at
1194 ödrum at bidia hann, *Brandr* Biſcup,
oc ſvo brædr hans, oc adrir hans áſt-
vinir, enn hann ſyniadi, oc fór vid
þat heim af þíngi, ſídan fór hann í
Odda til Kyrkiudags, um Seliumanna
meſſu, med mikilli áhyggiu, enn er
allir vóru þrotnir á at bidia hann til,
oc hann ſá at þá var vid einga at
bægiaz, nema í móti Guds vilia væri,
oc villdi hann þat víſt eigi, þá er
hann íhugadi ſitt rád; Þá ſkaut hinn
Helgi Andi honum því í hug, at legg-
gia ſiálfan ſic í ábyrgd til þyrftar
mönnum, oc geck hann þá ſídan
röſkliga undir þann vanda er honum
hafdi lengi ádr (p) hugr vid bodit.
Enn litlu ſídar fór hann í *Skálaholt*
oc *Jón* fadir hans med honum, oc
brædur hans, oc tók þegar vid öllum
fiárforrádum ſtadarins. Hann baud
þá þegar þar at vera *Gitzuri Halls*
ſyni, er ádr hafdi þar verit um daga
Þorláks Biſcups hins *Helga*, oc meſt
ſtadarprýdi var at oc hýbýlabót
þeirra

(p) framan til, *addit. Sv.*

illud) ſubire, qvare alter poſt alterum ac- A. C.
cedentes illum rogarunt, hos inter Bran- 1194.
dus *epiſcopus, fratresqve ejus & alii ami-*
corum intimi; ſed detrectavit ille, & re
ita conſtituta, à comitiis domum ivit.
Poſtea feſto Sanctorum in inſula Selia, cu-
ris æger, ad feſtum dedicationis templi ce-
lebrandum, ad prædium Odda *profectus*
eſt. Omnibus autem rogando fatigatis,
cum videret à ſe nemini hac in re incom-
modum fieri, niſi ipſe voluntati divinæ
obluctaretur; qvod crimen neqvaqvam
admittere voluit, rem ſerio meditatus:
ſubiit divino ſpiritus ſancti afflatu men-
tem ejus id conſilii, ut pro aliorum utili-
tate ſe ipſum periculo objicere vellet, qvo
facto, grave negotium ſtrenue ſubiit, à
qvo mens ejus diu averſa fuerat. Paullo
poſt, patre Joanne *fratribusqve ipſum*
ſeqventibus, ad Scalholtum *ivit, ubi*
rerum opumqve, qvæ ſedis erant, curam
omnem mox in ſe ſuſcepit, Ibi manere
ſtatim juſſit Giſſurem Halli *filium, qvi*
tempore Thorlaci Sancti *epiſcopi in* Scal-
holto *ſederat, ſedis iſtius ſummum orna-*
mentum, & præcipuum, præ aliis, qvi

A. C. þeirra manna er þar (q) væri. *Páll* 1194 let öll hin ſömu fiárforrád vera í *Skálaholti* ſem ádr höfdu verit, enn hann ſetti *Þorkel* Preſt *Halls*ſon til kyrkiu vardveitzlu, (r) oc þá þiónadi hann honum fyrſt er hann kom út, enn hann var ſidan Canúki í *Veri*. *Herdís* vardveitti bú þeirra í *Skardi* oc börn þeirra öll, oc audrædi þeirra vel oc fæmiliga (s) medan hann var utan, oc var þat almælt, at eingi börn væri ſvo vel vanin, ſem þeirra börn í öllu heradi, oc hellt þat vel ſkapi medan hún lifdi, af því at hún var allra kvenna vönduz, bædi fyri ſína hönd oc annara manna ſem opt bar raun á.

IV. Cap.

Páll fór utan hit ſama ſumar er hann var koſinn til Biſcups, oc var þá diákni at vígſlu. Honum greiddiz ſin

(q) þá *Sv.*
(r) ſá *pro* þá. O.
(s) ſköruliga *Sv.*

ibi erant, decus & fulcimentum. Cæ- A. C.
tera, in Scalholto *opes administrandas* 1194
eisdem reliqvit, qvi ibi antea fuerant,
templi vero custodiam (sacerdotis munus)
Thorkeli *sacerdoti* Halli *filio, qvi episco-*
po in Islandiam *reduci primum ministra-*
vit, sed postea Canonicus Verensis *factus*
est. Eam, qvæ in Skardio *erat, rem*
familiarem, liberosqve omnes & posses-
siones bene ac prudenter curavit Herdisa,
qvo tempore ipse peregre erat, ferebatqve
omnium sermo, per totum territorium
liberos non dari, qvi cultis moribus possent
cum Pauli & Herdisæ *liberis comparari;*
id qvod, qvoad ea vixit, tenuit: fuit enim
tam in suis, qvam aliorum negotiis, om-
nium mulierum laboriosissima; id qvod
experientia sæpe docuit.

Cap. IV.

Paulus *eadem æstate, qva in episco-*
pum eligebatur, peregre profectus, tunc
ordine Diaconus, prosperum habuit iter,
in

A. C. ſín ferd vel, uns hann kom til *No-*
1194 *regs* oc fór ſídan til kaupángs í *Nid-*
arós, oc var þar um veturinn, uns
(t) leid jól, oc þóttiz hver þeirra
manna bezt hafa, er hans ſæmd oc
virding giördi meſta, því helldr er
göfigri vóru, oc virdu þeir þá rett.
Eirikr (4) Erkibiſcup var í *Danmör-*
ku, þá er *Páll* (u) kom utan til vígſlu,
oc var hann med *Abſaloni* Erkibi-
ſcupi, enn *Sverrir* Kóngr (x) *Mag-*
nus var auſtr í *Vík*, oc fór þadan á
1195 *Upplönd*. Enn eptir jól fór *Páll* nord-
an úr kaupángi á fund Kóngs med
ſínu föruneyti, oc var þá med hön-
um fiölldi Kóngsmanna, enn Kóngr
tók ſvo vel vid honum, ſem ſonr
hans edr bródir væri til handa hónum
kominn, oc giördi ſvo mikla virding
hans oc tign, ſem hann mundi ſiálfr
kióſa edr hans vinir. Enn bædi var
at hann kunni betr enn fleſtir menn
adrir, oc hafdi betri færi á, oc fló
öllu

(t) kom. O.
(u) Biſcups efni, *addit Sv.*
(x) Magnúsſon, *omnes, male.*

in Norvegiam *usqve*, *ubi emporium pe-* A. C.
tens, qvod Nidrosiæ *est, ibi hiemem trans-* 1194
egit, ultra festum natalitiorum Christi,
omnibus adeo honoratus, ut is primas
ferre videretur, qvi honorem ejus & dig-
nitatem maximè promovisset, eo majore
qvisqve studio, qvo erat nobilior, qva in
re recte senserunt. Ericus *Archiepisco-*
pus in Dania, *apud* Absalonem *Archiepi-*
scopum morabatur, cum Paulus *in* Nor-
vegiam *venit inaugurandus. Rex au-*
tem Sverrer Magnus *in* Vikia *versabatur,*
unde in regiones superiores (Upplandias)
se contulit. Post festum natalitiorum 1195
Christi, Nidrosia *relicta, de septentrio-*
ne profectus est suo cum comitatu Paulus,
ut Regem conveniret, tunc magna re-
giorum satellitum freqventia stipatum,
qvi ea humanitate eum suscepit, acsi fra-
ter vel filius ad eum venisset, tantaqve
veneratione ac honore coluit, qvantam
ipse (Paulus) *amicive ejus optassent: ete-*
nim Regem hac in re & melior, præ aliis
plerisqve, juvit scientia, & major fa-
cultas,

(4) De Erico Archiepiscopo ejusqve exilio voluntario multis *Sverrissaga*, & ex illa *Torfæus* Histor. Norveg. Tom. 4. pag. 15. seqv.

A. C. öllu vid því er til (y) gæda var, er
1195 þeir mætti bádir göfgaſtir af verda.
Þórir Biſcup vígdi *Pál* til preſts í *Hamar* kaupángi, þar var á imbrudögum á lángaföſtu, einni nótt eptir Matthias meſſu, oc fór hann ſídan aptr til Kóngs hinà ſömu nótt, oc var þá med honum uns hann fór til *Danmerkr*, oc feck Kóngr honum alla hluti þá er hann þóttiz hafa þörf á úr landi, Kóngr let oc alla Biſcupa fá honum bref ſín med innſiglum, þá er í landi voru. Fór hann ſídan til *Danmerkr* um föſtuna, oc kom til *Lundar* Páſkadaginn fyrſta, á fund Erkibiſcupa, oc baud *Abſalon* honum þegar til ſín, er hann kom, med hinni meſtu ſæmd; enn beid hans at hámeſſu, þegar hann visſi at hans var þángat von. Var hann ſídan med Erkibiſcupi um Páſkavikuna, oc var í hinu tíguligaſta yfirlæti af þeim bádum, oc var þá þegar rádin vígſla hans; af því at þeir gátu brádt reynt

(y) girnda *Sv.*

cultas, nulli rei parcentem, qva lætari A. C.
uterqve, qvave qvam maximè posset ho- 1195
norari. Thorer *episcopus, in emporio*
Hamarensi, Paulum *consecravit sacer-*
dotem; id qvod factum est, qvatuor tem-
porum diebus qvadragesimalibus, postri-
die festi Sancti Matthiæ. Eadem nocte
ad Regem reversus, apud eum mansit,
donec in Daniam *iter faceret, ad qvod*
Rex eum rebus omnibus instruxit, qvi-
bus ipse sibi, extra regnum ituro, opus
fore judicavit. Rex omnes, qvi in regno
aderant, episcopos, literas (commendati-
tias) ei dare jussit, qvo facto, tempore
qvadragesimali in Daniam *profectus, pri-*
ma pascatis feria Londinum (Scanorum)
venit ad Archiepiscopos, ubi venientem
Absalon *maximo cum honore mox invi-*
tavit apud se hospitaturum, & ad publica
missarum solennia, qvibus eum interfu-
turum audiverat, accedentem exspecta-
vit. Apud Archiepiscopum cum hebdo-
made paschali commoratus fuerat, ab utro-
qve præsule in summo honore habitus, ejus
statim fuit decreta inauguratio, mox eos
docente experientia, qvam insignis esset
& doctri-

A. C. reynt þat, hver ſkörúngr hann var,
1195 bædi at lærdómi oc vitrleik oc atgervi, enn hann beid vígſlu í múnklífi því er heitir á *Heradsvadi*, oc var hann fyrr vígdr enn þeir höfdu þó ætlat er þeir ſkilduz, oc kom þat meſt til þeſſ, at *Knútr* Kóngr *Valdimars*ſon lagdi þau ord til, at hans ferd ſkyldi flýta, eptir því ſem honum bezt gegndi oc þeim mönnum er hann ſkylldi Biſcup yfir vera; oc fór þat enn eptir annari hans gæfu, at hinn göfgaſti madr virdi hann þar ſvo mikils (z) ófen, at hann gaf þat rád til ſem hann mundi ſiálfr kióſa. *Abſalon* Erkibiſcup vígdi *Pál* til Biſcups *Jóns* dag Biſcups, VIII nóttum fyri *Philippus* meſſu oc *Jacobus*, at rádi *Eiriks* Erkibiſcups, er ei hafdi þá ſiálfr ſýn til at vígia hann, vóru Biſcupar vid vígſlu *Páls* Biſcups, *Eirikr* Erkibiſcup oc *Petr* Biſcup af *Róiskeldu*. *Páll* Biſcup gaf gullhríng *Abſaloni* Erkibiſcupi oc annan *Eiriki* Erkibiſcupi oc öllum þeim ödrum nockrar

(z) ófen. *omitt.* D. O.

& doctrinæ & prudentiæ, & ad gravis- A. C.
sima negotia qvam promtus atqve habilis. 1195
In coenobio, qvod Heradsvadum *dicitur,*
dum inaugurationem præstolabatur, acci-
dit, ut illa prius succederet, qvam Ar-
chiepiscopi digressi decreverant, ea præ-
cipue de causa, qvod huic negotio inter-
pres pro eo interceſſerat Knutus *Rex*, Wal-
demari *filius, svadens, ut iter ejus acce-*
leraretur, prout ipsi maxime foret com-
modum, iisqve omnibus, qvorum episco-
pus esset futurus; qvæ res ei accidit, pro
reliqva ejus felicitate, ut vir summæ dig-
nitatis nondum visum tanti faceret, ut
de itinere ejus accelerando consilium da-
ret, qvod ipsi esset optatissimum. Abſa-
lon *Archiepiscopus* Paulum *inauguravit*
episcopum, festo Joannis *episcopi, octo no-*
ctibus ante Philippi & Jacobi *festum, con-*
silio & consensu Erici *Archiepiscopi, qvi*
ipse eum non poterat inaugurare, oculo-
rum lumine destitutus. Pauli *episcopi*
inaugurationi præsentes aderant episcopi,
Ericus *Archiepiscopus*, & Petrus *episco-*
pus Roſkildenſis. Paulus *episcopus* Ab-
ſaloni *Archiepiscopo aureum annulum &*
alium Erico *Archiepiscopo donavit, nec*

A. C. nockrar gerſimar er ſtuddu embætti
1195 hans vígſlu, oc (a) tignar. *Cæleſtinus* var þá Páfi (5) er *Páll* Biſcup var vígdr. *Páll* Biſcup var þá fertugr at alldri, er hann var til Biſcups vígdr (6), fór hann ſidan til *Noregs*, oc fann *Sverri* Kóng í *Vík* auſtr, oc fór med honum til *Biörgvynar*, oc var med honum (7) uns hann fór til *Islands* hit ſama ſumar, oc tignadi Kóngr hann því meir í öllum hlutum, ſem hann hafdi lengr med honum verit, oc hann kunni hann giör, allir virdu hann mikils ſem von var at, oc frændr hans vóru allir þeir er göfgaſtir voru í landinu.

V. Cap.

Páll Biſcup fór þá út til *Islands* hit ſama ſumar, ſem hann hafdi vígdr verit

(a) tign. A. B. C. D.

---

(5) Cœleſtinus Tertius Papa ſedit ab anno 1191 ad 1198, qvo anno die 8 Januar. deceſit.

(6) Paulum anno 1195 conſecratum fuiſſe, omnes *Annales*, *Sverriſaga* & *Sturlungaſaga*, teſtantur.

cæteros omnes, qvi ejus inaugurationi & honori opitulati fuerant, suis donis ca- A. C. 1195
rere est passus. Cœlestino *Papa*, Paulus *inauguratus est episcopus, tunc annos qvadraginta natus. In* Norvegiam *dein redux*, Sverrerem *Regem in* Vikia *convenit, qvocum* Bergas *profectus, & ibi apud illum commoratus est, donec eadem æstate in* Islandiam *reverteretur. Omnimodo autem honore eo magis eum coluit Rex, qvo diutius apud eum commoratus, & qvo ei notior factus est episcopus. Omnes etiam alii eum magni æstimarunt, prout æqvum erat, cum inter cognatos ille numeraret, qvotqvot habuit* Islandia *nobilissimos omnes.*

Cap. V.

Eadem æstate, qva episcopus fuerat inauguratus, in Islandiam *redux,*

(7) Paulus qvoqve Concilio Episcoporum, hoc anno Bergis celebrato, interfuisse videtur, in qvo crimen feloniæ Haralldo Comiti Orcadum à Rege Sverrere intentatum pertractabatur, & literæ ea de re ad Pontificem Romanum exarabantur.

A. C. verit til Biſcups, oc kom í *Eyafiörd*, 1195 oc veitti hann þá þegar dýrliga veizlu *Brandi* Biſcupi, oc ödrum vinum ſínum þeim (b) er þar var vid koſtr, vín at drecka oc öll önnur atfaung ſem meſt máttu verda; ſýndiz þat þá þegar í fyrſtu, ſem opt urdu ſídan raunir at, at hann undi þá ávallt bezt, er hann gladdi vini ſína ſem fleſta oc vandamenn í veitzlum virduligum, med áſtúd oc ſkörúngſkap. Hann hafdi þá út med ſer tua glerglugga at færa Kyrkiunni í *Skálaholti*, feſtarmeyiu ſinni andligri, oc ſýndi hann þá þegar þat er ſídar kom enn meir fram, hvat honum bió í hug, hverſu miöc hann vildi þá kyrkiu prýda um þat fram ſem ádr var, er hann var til vígdr, þótt hún væri ádr gerviligri, oc dýrligri enn hvert annara húſa er á *Islandi* vóru. Sú var hin fyrſta virdíng er *Páll* Biſcup gerdi til ſtóls ſíns, oc ſinnar kyrkiu um þat fram ſem neinn Biſcup hafdi ádr gert, at hann ſaung enga meſſu ádr hann kom

(b) þeim er þar voro þá, oc var þá koſtr vín at, *Sv.*

in Eyafiördum *appulit*, *ubi lautum ſta-* A. C.
tim inſtruxit convivium, Brando *epiſco-* 1195
po aliisqve amicis, *qvi fuere præſentes*,
in qvo convivio vino fuit propinatum,
aliusqve, *qva fieri potuit*, *maximus erat*
apparatus. *Hoc initio id mox apparuit*,
qvod ſæpe deinceps docuit experientia,
eum in ſinu maxime fuiſſe viſum, *qvando*
ſinceræ cum amicitiæ tum magnificentiæ
cultor, *amicos ſuos & neceſſarios qvam plu-*
rimos opiparis conviviis poſſet exhilara-
re. *Ab exteris tunc advexit duas vi-*
treas feneſtras, *templo* Scalholtenſi, *ſpon-*
ſæ ſuæ ſpirituali, *offerendas*, *ea re ſta-*
tim monſtrans, *qvod poſtea clarius appa-*
ruit, *id ei ſtatutum cum animo eſſe*, *tem-*
plum hocce, *cui erat inauguratus*, *novo*
ſplendore & pluribus, *qvam antea habue-*
rat, *ornamentis augere*, *licet cæteris om-*
nibus Islandiæ *ædibus inſtructius longe &*
auguſtius eſſet. *Primus*, *qvo* Paulus
epiſcopus ſedem templumqve ſuum auxit,
plusqvam ullus alius ante eum epi-
ſcopus, *honor*, *hic erat*, *qvod nullam*
cecinit miſſam, *ante ſuum ad ſe-*

A. C. kom til ſtóls í *Skálaholt*. Enn í öll-
1195 um löndum er ſú virding á, at ecki ſe minna vert at hlýda preſts meſſu hinni fyrſtu nývígds, helldr enn Biſcups meſſu einhverri, enn þetta mátti því meira, ſem þá var bædi ſenn at hlýda preſts meſſu oc Biſcups hinni fyrſtu, oc dreif þá ſidan fiölldi manna í *Skálaholt* til þeirra fagnadar (c) erinda, at hlýda meſſo *Páls* Biſcups. Þar vóru þá margir göfgir menn vid ſtaddir, *Jón Loptsſon* fadir hans, *Sæmundr* oc *Ormr* brædur hans, oc *Gitzur Hallsſon*, oc var þar þá mikit fiölmenni. Biſcup mælti þá lángt mál oc fagurt, oc þá het hann þegar því ſem fleſtir urdu fegnaſtir, at hann mundi öll bod þau bióda, ſem *Þorlâkr* Biſcup hafdi bodit. Þat mátti oc þá þegar brátt ſiá, er hann tók yfirför um ſýſlu ſína, hverſu blídr oc þeckr hann var vid alla ſína undirmenn, oc hverſu óvandt hann let giöra vid ſic, öllum er hönum ſkyldu beina vinna, edr adra hluti þá er ſkyldt var hann at

(c) tídenda. A. B. C. D. *Sv.*

dem Scalholtenſem *adventum; in omni-* A. C.
bus enim terris ita fere judicatur, qvod 1195
minoris momenti non ſit, primæ ſacerdo-
tis, nuper inaugurati, miſſæ intereſſe,
qvam miſſæ epiſcopi, qvæ res hic fuit
eo inſignior, qvod prima & ſacerdotis &
epiſcopi miſſa audiretur. Hinc magna
hominum multitudo ad Scalholtum *con-*
fluxit, ut Pauli *epiſcopi primam miſſam*
auſcultantes novo hoc gaudio animum
paſcerent. Multi igitur nobiles viri ibi
præſentes fuere, Joannes Lopti *filius,*
pater epiſcopi, Sæmundus & Ormus *fra-*
tres ejus, & Giſſur Halli *filius, una cum*
alia hominum multitudine. Tunc epi-
ſcopus longum & concinnum orſus ſermo-
nem, id mox pollicitus eſt, qvo plurimo-
rum maxime lætabatur animus, omnia ſe
ea mandaturum, qvæ Thorlacus *epiſco-*
pus olim mandaverat. Docuit mox etiam
experientia, cum ſuam obire cœpit pro-
vinciam, erga omnes ſubditos qvam blan-
dus eſſet & amabilis, & qvam parabili ap-
paratu excipi vellet ab omnibus, qvorum
erat, vel hoſpitio eum aut conviviis exci-
pere, vel aliis honoris officiis colere;

A. C. at tigna, vard hann vid þat ſvo áſtſæll vid alþýdu, at allir unnu honum hugáſtum, náliga um allt land, bædi í ſinni ſýſlu, oc ſvo annari ſýſlu ei at ſídr. Þat var oc audſýnt hve mikill femadr hann mundi vera fyri ſakir umſiár oc ſkörúngſkapar allt
1196 af í ſífellu. *Páll* Biſcup hafdi einn vetr ſetit í *Skálaholti* ádr *Herdís* kona hans kom þángat til umſýſlu fyrir innan ſtock, oc var honum ſvo mikil ſtod oc ſtyrkr at, bædi ſtadinum oc honum ſiálfum, ſem eingi vard önnur ſlík af mönnum medan hann var at ſtóli. Svo var ſkörúngſkapr hennar mikill oc umſýſla, at hún hafdi fá vetr þar verit ádr þar var hvervetna æṛit (d) nóg þat er hafa þurfti, oc einſkis þurfti (e) adra at bidia, þótt C manna væru á búi, enn LXX edur LXXX heima manna.

VI.

(d) ærit miöc. A. D. ærit. O.
(e) Þurfti Þá í bú at bidia. *Sv.*

qvæ res favorem populi universi adeo ei A. C.
conciliavit, ut omnes, per totam propemo-
dum insulam, ei optime cuperent, tam
istius, cui ipse præerat, qvam alterius
dioeceseos incolæ. Facile etiam appa-
ruit, qvam esset in parandis opibus fe-
lix, rem juvante provida, qva usus est,
cura, & strenua in rebus omnibus admi-
nistrandis opera. Unam hiemem in Skal-
holto *sederat* Paulus *episcopus, cum uxor* 1196
ejus Herdisa *illuc veniret, rem familia-*
rem intra domum administratura, id
qvod & ipsi & sedi tanto erat adminiculo
atqve auxilio, qvantum, qvoad sedi præ-
fuit, alius nullus ei præstare potuit. Huic
rei adhibuit illa insignem adeo operam,
eam curam & diligentiam, ut paucæ
effluerent hiemes, antequam omnium re-
rum, qvibus opus esset, ibi exstaret abun-
dantia tanta, ut nulla in re opem alio-
rum flagitare necesse esset, licet centum
qvandoqve homines ibi hospites aleren-
tur, præter septuaginta aut octoginta
homines domesticos.

A. C. 1196

VI. Cap.

Páll Biſcup ſá þat brátt, er hann kom til ſtóls í *Skálaholti*, at honum þótti þat ſkylt, at ſtydia oc ſtyrkia oc til loka færa, er hinn heilagi *Þorlákr* Biſcup hafdi ſinn vilia um ſýndann, oc hann let kaupa til. Enn þat var at búa um kluckur þær er hann hafdi keypt til ſtadarins í *Skálaholti*, er þá vóru beztar á öllu *Islandi*, oc hann hafdi oc IIII tre út haft med kluckunum, tvítug at hæd, álnum at mæla. *Páll* Biſcup feck til ſídan þann mann, er hagaſtr var á öllu *Islandi*, á tre, er *Arnundi* het *Arna*ſon, oc let giöra ſtöpul, ſvo miöc vandadann at efnum oc ſmídi, at hann bar ei minnr af öllum treſmídum á *Islandi*, enn ádr kyrkian ſiálf. Hann let oc giöra kyrkiu uppi í ſtöplinum, oc rid upp at gánga, oc vígdi hann þá kyrkiu hinum heilaga *Þorláki* Biſcupi, hinn X í jólum, oc bió þá kyrkiu at öllu (f) fagrliga oc feck þar hvervetna

(f) virduliga.

Cap. VI.

A. C. 1196

Ad cathedram Skalholtenſem *poſt-qvam acceſſerat* Paulus *epiſcopus, mox juſtum eſſe judicavit, ut confirmaret, promoveret, & ad finem perduceret omnia, qvæ ſibi cordi eſſe* Sanctus Thorlacus *epiſcopus oſtenderat, qvæqve coëmi fecerat, videlicet ut locum pararet campanis illis, qvas* (Thorlacus) *in cathedræ* Skalholtenſis *uſus emerat, tunc temporis omnium in tota* Islandia *optimas. Una cum his campanis qvatuor etiam tigna advexerat, altitudine viginti ulnarum, ſi ulnis eſſent menſuranda. Hinc per fabrum lignarium, qvi in tota* Islandia *eam artem omnium optime calluit, nomine* Amundium Arnæ *filium, exſtrui curavit turrim ligneam, & materia & arte adeo affabre factam, ut aliis in* Islandia *ligneis ædificiis illa non minus præſtaret, qvam ipſum inter ea excelluit templum. In turri etiam ſuperiore ſtrui curavit ſacram ædiculam, qviqve ad eam ducebant, gradus. Hanc ædiculam* Thorlaco Sancto *epiſcopo, decimo natalitiorum* Chriſti *die, conſecravit, per omnia elegantisſimè exornatam,*

A. C. vetna til þat er hafa þurfti; hann let *Atla* preſt ſkrifara penta innan allt (g) ræfr í ſtöplinum, oc ſvo biórinn, oc tialda allan hit nedra þrennum tiölldum vel oc fagrliga, oc ſvo let hann ſkrifa yfir ſer hvers leidi þeirra nidrſetníng (h), er þar hvíla í ſtöplinum, hann lagdi ei minna fe til ſtöpulſmídar, at því er hönum hugdiz ſiálfum at, enn fiögr hundrut hundrada edr þadan af meira. Hann keypti kluckur þær í ſtöpulinn er hinar meſtu gerſimar vóru jafnmiklar, at þeim manni *Norrænum* er *Kolr* het. Hann keypti enn fleiri klockur til ſtöpulſins, oc ſvo ſamhríngiur tvær uppi í kyrkiunni, oc prýddi hann í hvívetna því er hugum mátti hyggia, bædi kyrkiu oc ſvo ſtöpul, í búníngi öllum (i) í kyrkiunni, oc kroſſum, í ſkriptum, líkneſkium, oc lömpum oc glergluggum, oc í Biſcups ſkrúdi allskyns. Hann let oc höggva ſteinþró (k) ágæta

(g) ráfr. O.
(h) hvers þeirra, *hic omnes repetunt.*
(i) öllum í bríkum oc kroſſum. *Sv.*
(k) ágæta oc hagliga. C.

natam, & à rebus omnibus neceſſariis optime paratam. Per Atlium *ſacerdotem, qvi pictor fuit, laqvearia totius turris interioris, una cum frontiſpicio ſuper limen pingi curavit, reliqvam vero turrim inferiorem triplici aulæo bene & nitidè ornari. In turri qvoqve, ſupra cujusqve ibi qvieſcentis monumentum, ejus ſepulturam fecit notari. Non minus qvam qvadringenties centum (bis mille ferè imperiales) prout ipſi viſum eſt, vel ſummam etiam majorem, turris hujus ſtructuræ impendit. A* Norvego *qvodam, cui nomen erat* Kolus, *in turris uſum campanas emit, pro ea, qva erant magnitudine, res maximè pretioſas. Plures qvoqve turri campanas emit, è qvibus duæ erant conſonæ, ſuperius in ſacra æde pendentes: templum enim, æqve ac turrim, omnimodis, qvæ excogitari poterant, decoravit ornamentis, utpote omnibus, qvæ templorum ſunt, utenſilibus, crucibus, inſcriptionibus, imaginibus, lampadibus, vitreis feneſtris, cultuqve veſtium omnis generis, qvæ epiſcopum ornant. Summo præterea artificio excidi*

fecit

A. C. ágæta hagliga, þá er hann var ílagdr eptir andlát ſitt, oc hann let búa gröft virduliga í ſtöplinum, þeirra manna er hönum þótti meſtr (l) vandi á.

VII. Cap.

1197 A hinu þridia ári (8) biſcupsdóms *Páls* Biſcups, andadiz *Jón Loptſ*ſon fadir hans, allraheilagra dag, ſá madr er þá var göfgaſtr höfdíngi á öllu *Islandi*. Hann virdi ſer þat mikit nidrfall vera, er þá var þeſſ manns vid miſt, er meſt mátti hans virdíng hefia oc ſtyrkia, oc var ſkylldaſtr til allra manna. Enn allsvaldandi Gud, er hans gipt oc gæfu let ávallt vaxa dag frá degi, enn alldrei mínka, gæddi hans virdíng ſvo, at eingi madr hafdi ádr á *Islandi* vordit af ſínum frændum jafngöfigr oc tíginn, ſem hann vard þá af ſínum náfrænda, *Þorláki* hinum *Helga* Biſcupi,

(l) meſtu um varda. O.

(8) Obitum Jonæ Lopti filii omnes Annales ad annum 1197

fecit loculum lapideum, in qvo mortui A. C.
funus eſt conditum. Non minori cura
eorum intra turrim ſepulcra ornavit, qvi
ipſi videbantur maxima veneratione
digni.

Cap. VII.

Cum tres annos epiſcopus fuerat Pau- 1197
lus, *omnium Sanctorum feſto, mortuus eſt*
pater ejus, Joannes Lopti *filius, vir inter*
omnes Islandiæ *magnates nobiliſſimus. Il-*
lius mortem magno (*epiſcopus*) *ſibi damno*
duxit, jam deſideraturo, qvi dignitatem
ſuam augere & confirmare poſſet, qviqve
etiam præ aliis omnibus (*id facere*) *debe-*
ret. Sed omnipotens Deus, lætam ejus
ſortem & fortunam indies creſcere, nun-
qvam decreſcere paſſus, dignitatem ejus
adeo promovit, ut in Islandia *neminem*
ita nobilitarint cognati, ut illum nobi-
litavit proximus cognatus ejus Thor-
lacus Sanctus *epiſcopus, cujus tunc*
gloria

1197 conſtanter notant. Vid. *Langebek*: Script. Rer. Dan. med. ævi Tom. 2. p. 517.

A. C. ſcupi, af því at þá birtiz dýrd hans
1197 oc heilagleikr, fyrſt fyri nordan land,
oc þar eptir um allt *Island*, oc öll
lönd önnur þau er í nánd voru. Enn
þó *Páll* Biſcup yrdi þeſſum tídindum
fegnari enn fleſtir menn adrir, þá fór
hann ſvo (m) vandliga med því máli,
at hann hafdi alla höfdíngia, oc hina
vitruſtu menn fyri ſer meſt um (n)
þetta atkvædi oc medferd þeſſa máls,
oc var þat ei traudt at ei legdiz ſá
ordrómr á af nockrum mönnum, at
hann vildi þetta mál lítt á lopt færa
af heilagleik hins ſæla *Þorláks* Biſcups.
Enn honum kom þó þat til, at hann
vildi ſvo launa Gudi dýrd þá er hann
let verda á hans dögum, er ádr hafdi
alldrei ſlík ordit, at hann villdi þá alla
medferd hafa er von var at Gudi
mætti beſt þykia, þótti honum van-
fært med vera ſem var, at (o) mund-
ángs mikit væri aftekit í fyrſtu, oc
ei mætti at ſönnu at finna, enn eingi
trúdi

(m) varúdliga. *Sv.*
(n) þeirra. *Sv.*
(o) munþáng B. C.

gloria & ſanctitas clareſcere coepit, pri- A. C.
mum in inſulæ parte ſeptentrionali, po- 1197.
ſtea per totam Islandiam *terrasqve vici-*
nas. Cujus rei nuntio qvamvis Pau
lus *epiſcopus præ aliis omnibus in*
ſinu gauderet, adeo tamen caute in hoc
negotio verſabatur, ut in hac re appro-
banda & dirigenda, magnates & pru-
dentiores omnes ſibi haberet præeuntes;
qvare non multum abfuit, qvin rumor à
qvibusdam ſurgeret, eum eſſe epiſcopum,
qvi de beati Thorlaci *epiſcopi ſanctitate*
ſparſam famam vix divulgare vellet. Fe-
cit autem hoc, gratiam Deo relaturus,
qvi tantam, illo epiſcopo, oriri fecit glo-
riam, qvanta nunqvam antea fuerat;
qvare modum hujus rei ſervare voluit,
qvem Deo putavit fore acceptiſſimum:
viſa eſt enim ei res difficillimi negotii,
adeo ut mediocri cum aſſenſu hæc fa-
ma eſſet excipienda, nec id poſſe juſto
jure vituperari. Etenim nemo citius,

A. C. trúdi fyrr, ne (p) framkvæmdi, enn hann, dýrd oc heilagleik ins sæla *Þorláks* Biſcups, þótt hann færi med vardúdligar enn adrir. Enn þó var þat allra manna rád hinna vitruſtu, med
1198 ordſendíngu *Brands* Biſcups, at (q) helgr dómr *Þorláks* Biſcups væri upptekinn (9) úr jördu it ſama ſumar, eptir því ſem hann hafdi ſiálfr fyriſagt í (r) þeirri vitran *Þórvallds* preſts á jólum hinum nærſtum ádr. Eptir þíng, hit ſama ſumar er þetta var rádit, ſendi *Páll* Biſcup ord *Brandi* Biſcupi, oc brædrum ſínum *Sæmundi* oc *Ormi*, oc ſonum *Gitzurar Halls*ſonar *Þórvalldi* oc *Magnúſi*, *Þórleifi Þorláks*ſyni úr *Hytardal* módrfödr *Herdíſar*, *Katli* oc ſyni hans *Þorláki Ketils*ſyni bródur *Herdíſar*, *Gudmundi* Preſti *Araſyni*, er ſídar var Biſcup á *Hólum*, oc

(p) framar. *Sv.*
(q) helgidómr. B. C.
(r) berri. *Sv.*

(9) Communi Annalium & Hiſtoricorum conſenſu translatio S. Thorlaci facta eſt annno 1198, ſed anno

qvam ipſe, gloriam ac ſanctitatem beati A. C.
Thorlaci *epiſcopi & credidit & ratam*
habuit, licet hac in re majorem qvam
alii cautelam adhiberet. Omnium tamen
prudentiorum commune erat conſilium, cui
accesſit Brandi *epiſcopi per nuntios man-* 1198
datum, ut ſanctæ reliqviæ Thorlaci *epi-*
ſcopi, eadem illa æſtate, de ſepulcro tolle-
rentur, prout ipſe, Thorvaldo *ſacerdoti,*
proxime præterlapſo julenſi feſto, per ſom-
nium oblatus præceperat. Eadem æſtate,
qva dicta res fuit decreta, Paulus *epi-*
ſcopus, poſt comitia, nuntium miſit Brando
epiſcopo, Sæmundo & Ormo *ſuis fratri-*
bus, Thorvaldo & Magno *filiis* Giſſu-
ris Halli *filii,* Thorleifo Thorlaci *filio de*
Hytardalia, Herdiſæ (*ſuæ uxoris*) *avo*
materno, Ketilli, & *hujus filio* Thorlaco
Herdiſæ *fratri,* Gudmundo *ſacerdoti*
Arii *filio, poſtea epiſcopo* Holano, *mul-*

anno ſeqventi feſti ejus celebratio legibus injuncta fuit. Qvæ translatio diverſa eſt ab illa, qvam anno 1229 factam fuiſſe *Annales Flateyenſes* & *Holenſes Antiqviores* aſſerunt. Ita ut aliud feſtum, ſed in ejusdem Divi honorem, anno 1237 indictum fuerit, teſtibus *Annalibus Flateyenſibus, Skalholtinis,* & *Holanis* utrisqve.

A. C oc mörgum ödrum áſtvinum ſínum.
1198 *Páll* Biſcup giördi dýrliga veizlu þeim mönnum er þar komu, oc var þar þá ſídan tekinn upp úr jördu heilagr dómr hins ſæla *Þorláks* Biſcups, oc búit þá um virduliga, ſem ſómdi, eptir forſiá oc fyriſögn *Páls* Biſcups, oc fylgdu jarteiknir þá þegar ſtórar ſem ſagt verdr í ſögu hans, oc var þat dýrd hans, enn gæfa *Páls* Biſcups.

VIII. Cap.

1199 Hit næſta ſumar eptir var leiddr í lög meſſudagr *Þorláks* Biſcups um allt land, oc ſett faſta fyrir, tveggia dægra. Eptir þat ſóktu menn þángat of allt land, at dýrka hinn ſæla *Þorlák* Biſcup í vökum, föſtum, í bænahalldi oc fegiöfum, oc ſvo ſóktu oc þeir menn þángat er í förum vóru á hverium miſſerum fiölmennir, bædi útlendſkir menn oc Islendſkir, oc færdu heit ſín þau er þeir höfdu heitit, oc ſeldu í hönd *Páli* Biſcupi, oc ſögdu honum

tisqve aliis interioris admisſionis ami- A. C.
cis, (*ut ad* Skalholtum *venirent*). *Ve-* 1198
nientes Paulus *epiſcopus lauto excepit con-*
vivio, *qvo finito*, *beati* Thorlaci *epiſcopi*
ſanctæ reliqviæ de terra ſublatæ, *& prout*
decuit, *ex conſilio & præſcripto* Pauli *epi-*
ſcopi, *honorifico apparatu ſuo loco poſitæ*
ſunt; *qvam rem magna mox ſecuta ſunt*
miracula, *ut in ejus* (Thorlaci) Vita *pro-*
lixius narratur; *id qvod ipſius gloriam*,
Pauli *vero epiſcopi felicitatem adauxit.*

Cap. VIII.

Æſtate proxima, *feſtum* Thorlaci 1199
epiſcopi per totam inſulam lege ſancitum
eſt, *& ut præviium haberetur bidui jeju-*
nium, *ſtatutum.* *Poſtea eo profecti ſunt*
inſulæ totius incolæ, *ut beatum* Thorla-
cum *epiſcopum vigiliis*, *jejuniis*, *preci-*
bus, *& donationibus colerent*; *illuc etiam*
freqventes confluxere, *qvi qvotannis ad*
mercatus proficiſcebantur, *tam peregrini*,
qvam Islandi, *qvi qvæ voverant donaria*,
Paulo *epiſcopo allata tradiderunt*, *rem*

A. C. honum ſerhveria atburdi ſinna (s) á-
heita, oc jarteikna þeirra er þeir þágu
á móti, oc vóru honum þat ávallt
feginſögur, þeir báru allir á burt ſann-
ar raunir heilagleiks oc dýrdar hins
ſæla *Þorláks* Biſcups, enn rauſn oc
ſtórmenſku *Páls* Biſcups. Enn þótt
ádr væri mikil virdíng *Páls* Biſcups,
ſem verdugt var, ádr uppkæmi helgi
Þorláks Biſcups, þá gæddi þat í miöc
metord hans, er hann átti ſanngöfugaſt-
ann módrbródr, oc væntu margir at
hit fornkvedna mundi ſannaz, at *módr-
brædrum verdi menn líkaſtir*, oc þótti
þar líkindi mörg á giöraz, at þar
mundi oc ſvo vera, af því hann
giördi marga hluti eptir því ſem hinn
ſæli *Þorlákr* Biſcup hafdi giört. Hann
var rádvandr oc rækinn at tídagiörd,
hann var meinlæraſamr í föſtum oc
klædabúníngi, hann hafdi oc ákenníng
allra hluta þeirra, er hann mátti var
vid verda at hinn ſæli *Þorlákr* Biſcup
hafdi í ſínum háttum, lítilæti oc ölmuſu (t)
gædi,

(s) hátta. *Sv.*
(t) ölmuſugiördum. *Sv.*

modumqve ſuſceptorum votorum referen- A. C.
tes, & qvæ, votis nuncupatis, oblata eis
erant miracula, qvæ illi narrationes nun-
qvam non jucundæ fuere; iſti vero omnes,
tam beati Thorlaci *epiſcopi gloriam &*
ſanctitatem, qvam liberalitatem & ma-
gnificentiam Pauli *epiſcopi vere experti dis-*
ceſſerunt. *Cæterum qvamvis magna,*
ut par erat, fuiſſet Pauli *epiſcopi digni-*
tas, ante Thorlaci *epiſcopi exortam ſan-*
ctitatem, ejus tamen honores plurimum
adauxit avunculus iſte, qvi ei erat,
longe nobiliſſimus, ſperaruntqve multi
hic completum iri vetus proverbium: fieri
avunculis ſuis plerosqve virorum ſimilli-
mos; *cujus rei, heic etiam futuræ, multa*
tunc exſtare videbantur indicia, cum plu-
rima faceret, eodem modo, qvo fecerat
beatus Thorlacus *epiſcopus: fuit enim*
vitæ rectè inſtituendæ ſtudioſus, horarum
canonicarum rigidus obſervator, jejunio-
rum & veſtitus incommoda ſponte ferens;
qvin etiam præ oculis habuit ſpecimen ea-
rum omnium rerum, qvas beato Thor-
laco *epiſcopo in moribus fuiſſe ſcire ei da-*
batur, manſvetudinis nempe, in ſtipe ero-

A. C. gædi, hardlífi oc þolinmædi, ſem hvertveggi þeirra vard (u) í raun margri oc mikilli, í ſínum biſcupsdómi. Þá er *Páli* Biſcupi þótti nockut ſafnaz oc ſamandragaz fiárlutr ſá er menn gáfu af gódvilia hinum ſæla *Þorlâki* Biſcupi, þá ſýndi hann brátt hvat honum bió í ſkapi, hann keypti þá ſídan vid Gullſmid þann er *Þorſteinn* (10) het, oc þá var hagaſtr madr at málan (x) á öllu *Islandi*, enn ſvo urdu tilfaung af hende hans, at eckert ſkorti þat er hafa þurfti til þeirrar ſmídar, er hann vildi ſmída láta, hann let taka til ſkríngerdar oc lagdi þar til ógrynni fiár í gulli oc gimſteinum oc í brendu ſylfri. Hann lagdi þar til eí minna fe til ſkrínis oc ſmídar kaups, med tillögum annara manna, enn CCCC hundrada. Þat ſmídi var miöc ſva vandat, at þat bar ei minna af ödrum ſkrínum þeim er'

(u) *forte addendum:* at þola.

(x) málmi. *Sv.*

---

(10) Thorſteinis ſcrinii fabri, filii Skeggii, circa annum

ganda liberalitatis, vitæ ſeverius inſti- A. C.
tutæ & patientiæ, qvam utramqve do-
cuere res, qvas experti ſunt epiſcopi,
multæ atqve gravisſimæ. Videns Paulus
epiſcopus opes aliqvantulum augeri & ac-
creſcere, qvas ſua ſponte, benevoli multi
beato Thorlaco *epiſcopo obtulerunt, qvæ-*
nam ei animo ſederet ſententia, brevi
monſtravit: pactus enim cum aurifabro,
cui nomen erat Thorſteino, *totam per*
Islandiam *in ſua arte dexterrimo, cui*
tantum ſuppeditavit rerum omnium ap-
paratum, ut nihil deeſſet, qvibus ad fa-
bricam, qvam eum juſſerat, perficien-
dam opus erat, ſcrinium ei conficien-
dum mandavit, cui immenſum auri, gem-
marum & argenti defecati pondus impen-
dit. Scrinio huic, & fabricantis mercedi,
non minus pecuniæ qvam qvadringenties
centum nummorum (ſupra mille nongentos
imperiales) inſumſit ipſe, aliorum ſimul
largitionibus adjutus. Fuit autem hoc
opus tanta arte elaboratum, ut ceteris

num 1190 in *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 16. ſimiliter & Thorſteinis aurifabri de Bægiſaa, ib. cap. 19. mentio fit, qvi cum noſtro idem fuiſſe videtur.

A. C. gædi, hardlífi oc þolinmædi, ſem hvertveggi þeirra vard (u) í raun margri oc mikilli, í ſínum biſcupsdómi. Þá er *Páli* Biſcupi þótti nockut ſafnaz oc ſamandragaz fiárlutr ſá er menn gáfu af gódvilia hinum ſæla *Þorláki* Biſcupi, þá ſýndi hann brátt hvat honum bió í ſkapi, hann keypti þá ſídan vid Gullſmid þann er *Þorſteinn* (10) het, oc þá var hagaſtr madr at málan (x) á öllu *Islandi*, enn ſvo urdu tilfaung af hende hans, at eckert ſkorti þat er hafa þurfti til þeirrar ſmídar, er hann vildi ſmída láta, hann let taka til ſkríngerdar oc lagdi þar til ógrynni fiár í gulli oc gimſteinum oc í brendu ſylfri. Hann lagdi þar til eí minna fe til ſkrínis oc ſmídar kaups, med tillögum annara manna, enn CCCC hundrada. Þat ſmídi var miöc ſva vandat, at þat bar ei minna af ödrum ſkrínum þeim er'

(u) *forte addendum:* at þola.
(x) málmi. *Sv.*

(10) Thorſteinis ſcrinii fabri, filii Skeggii, circa annum

ganda liberalitatis, vitæ ſeverius inſti- A. C.
tutæ & patientiæ, qvam utramqve do-
cuere res, qvas experti ſunt epiſcopi,
multæ atqve gravisſimæ. Videns Paulus
epiſcopus opes aliqvantulum augeri & ac-
creſcere, qvas ſua ſponte, benevoli multi
beato Thorlaco *epiſcopo obtulerunt, qvæ-*
nam ei animo ſederet ſententia, brevi
monſtravit: pactus enim cum aurifabro,
cui nomen erat Thorſteino, *totam per*
Islandiam *in ſua arte dexterrimo, cui*
tantum ſuppeditavit rerum omnium ap-
paratum, ut nihil deeſſet, qvibus ad fa-
bricam, qvam eum juſſerat, perficien-
dam opus erat, ſcrinium ei conficien-
dum mandavit, cui immenſum auri, gem-
marum & argenti defecati pondus impen-
dit. Scrinio huic, & fabricantis mercedi,
non minus pecuniæ qvam qvadringenties
centum nummorum (ſupra mille nongentos
imperiales) inſumſit ipſe, aliorum ſimul
largitionibus adjutus. Fuit autem hoc
opus tanta arte elaboratum, ut ceteris

num 1190 in *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 16. ſimiliter & Thorſteinis aurifabri de Bægiſaa, ib. cap. 19. mentio fit, qvi cum noſtro idem fuiſſe videtur.

A. C. er á *Islandi* vóru, um fegurd enn um vöxt, oc var þat betr enn III álna, enn ecki var annat betr enn álnar lángt, þeirra er þá vóru á *Islandi*. Eingi mun ſpyria þeſſ vitra manna, er ſkrínit ſer, hvert ſtórmenni ſá madr verit hefr er þá gerſimi hefr giöra látit, edr til hvers hann hefir fær verit, fyrir efna ſakir.

IX. Cap.

1202 A dögum *Páls* Biſcups kom utan af *Grænlandi Jón* Biſcup (11), oc var
1203 í *Auſtfiördum* um vetrinn, enn kom ſidan á ófanverdri lángaföſtu í *Skálaholt*, á fund *Páls* Biſcups, oc kom þar at ſkírdegi, oc vígdu þeir bádir Biſcupar (y), oc höfdu þeir margar tölur trúligar oc ſpakligar rædur ſín á millum. Tók *Páll* Biſcup vid honum med

(y) mikinn kriſma, *addit Sv.*

(11) Johannes iſte anno 1187 in Epiſcopum Grönlandiæ conſecratus, hyemem 1188-9 & jam hac vice annum 1203 in Islandia transegit; obiit anno 1209 fide

in Islandia *ſcriniis ornatu non minus* A. C.
qvam magnitudine præſtaret, erat enim
ſupra tres ulnas longum, cum cæterorum,
qvæ in Islandia *erant, nullum una ulna*
longius eſſet. Prudentiorum nemo, ſcri-
nium iſtud videns, interrogabit, qvan-
tus fuerit heros, qvantisve rebus efficien-
dis par, qvi abſolutiſſimum hoc artifi-
cium confici curavit.

Cap. IX.

Tempore Pauli *epiſcopi ex* Grænlan- 1202
dia *venit* Joannes *epiſcopus, qvi eadem*
hieme in tractu ſinuum orientalium com- 1203
moratus, ſed jejunio qvadrageſimali ad
finem vergente, ad Skalholtum *profectus,*
Paulum *epiſcopum ibi convenit, qvod fa-*
ctum eſt die Viridium. Tunc ambo illi
epiſcopi (chriſma) conſecrarunt, multos-
qve ſermones, qvales inter fidos amicos &
cordatos conferri ſolent, inter ſe habue-
runt. Paulus *enim epiſcopus* (Joannem)
ſummo

---

fide *Annalium Reg.* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 73. 76. *Skalholtinorum, Oddenſium, & Hola-norum* utrorumqve.

A. C. med hinni meſtu ſæmd, oc veitti hon-
1203 um virduliga veizlu medan hann var, enn leyſti hann á brott med mikilli ſtórmenſku, bædi í fegiöfum oc annari virdíngu. *Jón* Biſcup gaf mönnum rád til hverſu vín ſkal göra af krækiberium, eptir því ſem *Sverrir* Kóngr hafdi honum fyriſagt. Enn ſvo bar til, at hit nærſta (z) ſumar eptir, gat nær hvergi ber á *Islandi*, enn ſá madr er *Eirikr* het, oc bió ſkamt fra *Skálaholti*, á bæ þeim er heitir á *Snorraſtödum*, bar ſaman (a) nockut vín, oc vard vel á því hinu ſama ſumri. Enn *Jón* Biſcup fór til *Noregs*, oc ſídan til *Róms*, oc ræddi hvervetna þar ſem hann kom frá rauſn oc tign *Páls* Biſcups. A dögum *Páls* Biſcups þá er *Gitzr Halls*ſon hafdi lögſögn, þá geck meſt af ſer ránglæti manna um álnir, bædi útlenſkra manna oc Islenſkra, at eigi þótti ſvo lengr (b) vera mega, gaf

þat

(z) ſama. *Sv.*
(a) mikit. B. C.
(b) lengi. *Sv.*

ſummo honore exceptum, & dum in Skal- A. C.
holto *commorabatur, lauto convivio adhi-* 1203
bitum, donis aliisqve honoribus auctum
ſumma cum magnificentia dimiſit. Ra-
tionem docuit Joannes *epiſcopus, qva ex*
empetri nigris baccis vinum poſſet parari,
ad modum qvem Sverrer *Rex ipſum do-*
cuerat; accidit autem æſtate proxime ſe-
qventi, ut nusqvam fere in Islandia *ejus-*
modi baccæ provenirent; aliqvantulum
tamen vini paravit, vir nomine Ericus,
haud procul à Skalholto *villam,* Snorraſta-
dum *dictam, habitans, qvod eadem æſtate*
maturuit. Primum in Norvegiam, *dein-*
de Romam *profectus* Joannes *epiſcopus,*
magnificentiam & liberalitatem Pauli
epiſcopi, ubiqve locorum prædicavit. Pauli
epiſcopi tempore, Giſſure Halli *filio munus*
Legiferi gerente, tam peregrinorum qvam
Islandorum, *adeo invaluit iniqvitas in*
rebus, qvæ ulnis eſſent menſurandæ, ut
diutius ferri non poſſe videretur. Dedit

tum

A. C. þat rád til *Páll* Biſcup, at menn ſkylldu hafa ſtikur þær er væri tveggia álna lengd, oc möttu menn þat mikit, oc kváduz undir þat mál; ſtyrktu þat þá margir adrir höfdíngiar med Biſcupi, *Gitzur* oc ſynir hans *Þórvalldr* (c) oc *Magnús*, einnig brædur hans, *Sæmundr* er þá var göfgaſtr madr á öllu *Islandi*, oc *Ormr*, er bædi var lögſpakr, oc at fleſtu forvitri, oc allir höfdíngiar, oc vóru þá lög á lögd, eptir því ſem ávallt hefr halldiz ſídan.

X. Cap.

1201 A hinu ſiöunda ári biſcupsdóms *Páls* Biſcups, andadiz *Abſalon* Erkibiſcup í *Danmörk* (12) Benedicts dag, oc á því hinu ſama ári (13) andadiz *Brandr*

(c) Þórvalldr, Hallr oc Magnus. *Sv.*

(12) Decesſit anno 1201, die 21 Martii; conſenſu omnium *Annalium*, *Recentioribus* exceptis, qvi annum ſeqventem mendoſe adſcribunt.

(13) *Vita Gudmundi Boni* dicit Brandum Epiſcopum obiiſſe 8. Idus Auguſti, feria ſecunda, in feſto Sixti;

tum Paulus *episcopus consilium, ut ul-* A. C.
nis bicubitalibus uterentur, qva in re
episcopo consulenti adfuere, idem sva-
dentes, multi alii proceres, nempe
Giffur *& filii ejus* Thorvaldus *&*
Magnus, *nec non fratres episcopi*, Sæ-
mundus *omnium* Islandorum *tum nobi-*
lissimus, & Ormus, *qvi & legum pe-*
ritus, & plerarumqve artium appri-
mè fuit gnarus, aliiqve omnes proce-
res; qvare tunc ea de re sancitæ sunt
leges, qvæ postea semper ratæ fue-
runt.

Cap. X.

Septimo anno, à qvo munere epi- 1201
scopi fungi coepit Paulus, *Benedicti festo*
in Dania *mortuus est* Absalon *Archie-*
piscopus, nec non anno eodem, festo Sixti,
Brandus

Sixti; *Vita* autem *Rafnis Sveinbiörnidæ* id qvatuor noctibus ante festum Laurentii Martyris accidisse statuit, qvod in eundem diem sextum Augusti recidit, & qvidem anni 1201, qvem *Sturlungasaga* libr. 4. cap. 7. & omnes uno ore *Annales* Brando emortualem fuisse testantur, excepto uno *Annalium Fragmento*, qvod annum 1202 habet.

A. C. *Brandr* Biſcup, Sixtusdag, þá er hann hafdi Biſcup verit VIII vetur hins fiórda tugar, hinn meſti ſkörúngr.

1202 Eptir andlát *Brands* Biſcups, kiöru Nordlendíngar til Biſcups, *Gudmund* Preſt *Ara*ſon, oc feck *Páll* Biſcup honum bref ſín á fund *Einars* Erki-

1203 biſcups, oc var *Gudmundr* vígdr (14) til Biſcups í *Þrándheimi* X. nóttum fyri (d) *Jóns* meſſu Biſcups, oc var þá *Hákon* Kóngr í *Noregi*, ſon *Sverris* Kóngs. *Gudmundr* Biſcup fór til *Islands* hit ſama ſumar, oc kom í *Auſtfiördu*, oc funduz þeir *Páll* Biſcup, oc gerdu mikla ſæmd ſín í millum í veizlu oc fegiöfum; ſídan fór *Gudmundr* Biſcup til *Hóla*, oc ſat þar at ſtóli med óhægindum hinum meſtum fyri margs ſakir. (e) Audrædi urdu brátt ei mikil, enn afvenſlur þóttu varla med mikilli ſtillíngu, enn þeir ſem fyrir urdu, virdu hann helldr ſtirdann oc ſtrídann í ſínum bodordum.

Enn

(d) fyrir Joannis meſſu Baptiſte. *Sv.*

(e) andrædi *pro* audrædi, *hic & alibi. Sv.*

Brandus *episcopus, vir gravissimus, post-* A. C.
quam triginta octo annos episcopi munus
gessserat. Post Brandi *episcopi mortem* 1202
Islandi *septentrionales* Gudmundum *sa-*
cerdotem, Arii *filium, in episcopum elegere,*
quem Paulus *episcopus literis ad* Einarem
Archiepiscopum munivit. Nidrosiæ *de-*
cem noctes ante Joannis *episcopi festum*
Gudmundus *inauguratus est episcopus,* 1203
Hacone Sverreris *filio* Norvegiæ *impe-*
rante. Gudmundus *episcopus, eadem*
æstate in Islandiam *redux, in sinus orien-*
tales appulit, ubi congressi, ille Paulus-
que episcopus, mutuis se invicem honori-
bus, conviviis & donis, coluerunt. Gud-
mundus *deinde episcopus ad* Holas *pro-*
fectus, sedi isti præfuit, non sine sum-
mis difficultatibus, quibus multas ob cau-
sas conflictabatur: accepta enim & opes
ut brevi attenuabantur, ita expensæ
videbantur parum moderate fieri; quin
etiam illi, quibuscum episcopo res erat, eum
in suis mandatis nimis asperum & rigidum
judica-

(14) Gudmundum Episcopum anno 1202 consecratum fuisse, ejus *Vita*, quæ duplex extat, & *Annales* testantur.

A. C. enn því vinſælli vard *Páll* Biſcup, oc áſtſælli vid alþýdu landsmanna, ſem menn ſá hvervetna hans forſiá, enn hægindi hans vidrviſtar oc bodorda vid alla þá er til hans áttu at hníga, oc æſktu ſer ſlíks yfirboda allir landsmenn ef koſti ættu.

XI. Cap.

Páll Biſcup let telia í þeim þrimr fiórdúngum lands er hann var Biſcup yfir, kyrkiur þær allar er hann þurfti Preſta til at fá, oc hann let Preſta telia, hve marga þyrfti í hans ſýſlu, oc voru þá kyrkiur XX, oc CC tíræd. Enn Preſta þyrfti þá X midr, enn CCC (f) tíræd, enn því let hann telia, at hann villdi leyfa utanferd Preſtum ef ærnir væru eptir í hans ſýſlu, enn hann villdi oc fyriſiá, ef ſvo felli, at ei væri preſtafátt í hans ſýſlu medan hann væri Biſcup.

XII.

(f) CC. *Sv.*

judicarunt. Popularium autem Paulus A. C. *episcopus eo majorem amicitiam & gratiam sibi conciliavit, qvo magis in rebus omnibus ejus emicuit provida cura, præsentisqve & mandantis facilitas, erga omnes, qvibus necesse erat ejus opem aut imperium implorare, qvare ejus populares omnes talem sibi optassent antistitem, si optio illis data fuisset.*

Cap. XI.

In tribus insulæ qvadrantibus, qvibus episcopus præerat Paulus, *& templa, qvibus sacerdotes ab eo erant constituendi, & sacerdotes, qvibus in sua dioecesi opus esset, numeravit; qvo facto, templa reperta sunt ducenta viginti, qvando centum per decies decem computatur, sacerdotes vero ea reqvirere ducentos nonaginta. Propterea vero hunc numerum iniit, qvod sacerdotibus (qvibusdam) peregrinandi vellet veniam concedere, si per ejus dioecesin, qvantus sat esset, restaret numerus, sed etiam providere, ne forte, dum ipse erat episcopus, inopia ibi esset sacerdotum.*

A. C.

XII. Cap.

1206 A hinu tólfta ári biſcupsdóms *Páls* Biſcups, urdu þau tídindi er mikils vóru verd, þá andadiz (15) *Gitzur Hallsſon*, tveim nóttum fyrir Olafs meſſu, um hann mælti *Sæmundr* bródir *Páls* Biſcups þeim ordum, at hann væri hrókr alls fagnadar, hvargi er hann var ſtaddr. Þá kom elldr upp í *Heklu* felli (16) hit þridia ſinn, þrim nóttum fyri Ambroſiusdag of vetrinn eptir. *Páll* Biſcup var ſvo mikill gæfumadr, at honum gengu náliga allir lutir at ſólu, hinn fyrra lut æfi ſinnar, oc þág hann ſvo þat, ſem nú má nockut heyra í hiúkólfi þeirrar fráſögu er ec hefi fráſagt, ei marga luti hiá því ſem efni eru til, at þat þótti öllum mönnum áſtgódi (g). Enn allsvalldandi Gud gæddi hann því meir er ofar var, bædi at aud-

rædum

(g) áſtgódr. *Sv.*

(15) In anno 1206 Giſſuri emortuali omnes ſcriptores antiqvi conſentiunt. Cæterum conf. ſupra p. 2.

(16) Ignis iſtius eruptionem anno eidem 1206 adſcribunt

Cap. XII.

A. C.

Duodecimo Pauli *episcopi anno, hæ* 1206
res magni momenti acciderunt. Duabus ante Sancti Olavi festum noctibus Giffur Halli *filius mortuus est, de qvo illud* Sæmundi, Pauli *episcopi fratris, fuit effatum, eum festive conversandi ducem semper fuisse & auctorem, ubicunqve versabatur. Seqvente hieme, tres ante festum Ambrosii noctes, tertio igne arsit mons* Hecla. *Habuit* Paulus *episcopus fortunam adeo faventem, ut ineunte ætate omnia prope ei ex voto cederent, qva fortuna est usus, qvemadmodum colligere licet ex narrationis hujus serie, qva non multa retuli, pro rei dicendæ materia, ut (qvæ ei acciderunt secunda) præmia humanitatis omnibus viderentur. Qvo magis autem crevit ætate, eo majoribus fortunis & honoribus eum auxit omnipotens Deus. Si qvibus videor amoris causa*

bunt *Annales Regii* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 75. qvod perbene se habet, cum festum S. Ambrosii Episcopi diei 7 Decembris Calendaria Romana adscribant.

A. C. rædum oc mannvirdíngum. Enn ef þat ætla nockrir menn at fyrir áſtarſakir hafi ec meira aftekit um fráſögn, æfi oc (h) líf, *Páls* Biſcups, enn efni ſe tilfeld, þá (i) geta þeir ei rett, því þat ſtendr mer meira í hug, at ec hafi margt merkiligt eptir látit liggia í fráſögn hans æfi fyri fáfrædi ſökum, oc ógá, oc leti at rita, helldr enn þat, at ec hafi neitt logit í fráſögn. Þann gæfu hlut bar enn *Páli* Biſcupi til handa, þá er mönnum þrengdi óáran, oc biludu mönnum ſád oc ſæfaung, oc vel fleſtr vetrar vidbúnadr, oc (k) roſtadiz af því forlag fenadar fyrſt, oc ſídan manna, þá tók hann þat rád med áſiá *Þórvallds Gitzurar*ſonar, oc annara vitra manna í ſinni ſveit, at heita á Gud oc helga menn til árbótar, at ſýngia III *Pater Noſter* hvern dag til dýrdar Gudi, oc í minníng hins heilaga *Þorláks* Biſcups, gefa á hans dag um ſumarit, ſaudanyt

at

(h) æfi oc lífs. *Sv.*
(i) *forte rectius*: gera.
(k) raſkadiz. *Sv.*

de Pauli *episcopi laudibus, ætate & vita* A. C.
plura hic dixisse, quam quæ fert rei dicendæ materia, illi recte non faciunt: magis enim vereor, ne me ignarum, negligentem aut socordem, in vita ejus describenda, multa fugerint notatu digna, quam ne narrans falsum dixerim. Paulo *episcopo id etiam contigit fortunæ beneficium, ut graviori annona populum premente, cum agrorum æque ac maris proventus deficeret, una cum omni fere in hiemem proviso apparatu, unde primum pecudes, deinde homines victus destituit,* Thorvaldi Gissuri *filii, aliorumque, qui istud territorium habitabant, prudentiorum suasu, consilium cepit voti pro annonæ restitutione Deo Sanctisque nuncupandi, eo pacto, ut oratio dominica ter quotidie in gloriam Dei recitaretur, & ut in* Thorlaci *episcopi memoriam, die æstatis, qui ei erat sacratus, lac, quod de ovibus*

A. C. at morgunmáli, vöndul heys af kýrfódri hveriu, enn mörk af miölvætt hverri, oc kom alldrei ſídan hallærit medan hann lifdi. Enn af því Gud vill ei ávallt eptirlæti einu reyna ſína áſtvini, helldr vill hann ſína menn algiörfa verda láta í freiſtninni oc mannraununum ef vel ſtandaz, ſem hafa raunir (l) á ordit. Nú er *Páll* Biſcup ſkein í þeim blóma, at hans virdíng oc vegſemd geck ávallt í vöxt, enn *Herdís* afladi þeirra hluta allra í ſinum ſkörúngſkap oc forſiá er ſtadrinn hafa þurfti, oc öllum giöníngí þeim er hafa þurfti, at hún var (m) allrar umſýſlu nákvæmſt þeirra manna er þar var heima at ſtad, oc at öllum ödrum búum þeirra er Biſcup átti. Börn þeirra er gerduz atgervimenn þegar á únga alldri. *Loptr* (17) í hagleik, oc lærdómi oc vitrleik, *Ketell* (18) í ſkilníngum oc riti,

(l) af ordit. A. B. C.

(m) í allri vinſælu. *Sv.*

---

(17) Lopti fata multis perſeqvitur *Sturlungaſaga*. Is deceſsit, ex qvo vitæ religioſæ nomen dederat, an-

no

mane ejus diei mulgebatur, foeni manipulus, de vaccæ cujuslibet pabulo, & seliqua denique de mensura qualibet frumenti octuaginta librarum (pauperibus) darentur, quo facto, nunquam postea, quamdiu ille erat superstes, gravior annona incidit. Cum vero Deus non rebus tantum secundis suorum amicorum fidem semper reddit probatam, sed tentationibus quoque & adversis rebus vult eos fieri perfectos, si probi permanserint atque fideles: rem hanc docuit, hic etiam, experientia. Paulo *enim episcopo adeo florescente, ut dignitas ejus & honor majora semper incrementa caperet, cum* Herdisa *res omnes, quæ sedi erant necessariæ, dexteritate sua & prudentia non minus, quam strenua, ubi opus erat, opera atque arte acquireret, foemina rerum familiariumm studiosissima præ omnibus, qui sive domi in sede episcopali, sive in aliis episcopi villis res administrabant; cumque liberi eorum, à tenera usque ætate, bonis imbuti erant artibus,* Loptus *excellens dexteritate fabricandi, doctrinaque & prudentia,* Ketell *ingenii acumine & scribendi peritia,*

A. C.

no 1261, testibus *Annalibus Resenianis, Flateyensibus, Skalholtinis, Oddensibus* & *Regiis* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 103.

(18) *Annales Regii* loc. cit. pag. 79. *Skalholtenses* & *Oddenses* & *Holani* utriqve, asserunt Ketillem anno 1215 obiisse, qvod tamen anno præcedenti *Annales Flateyenses* accidisse statuunt.

A. C. riti, *Halla* í verknadi oc bókfrædi, Þ*óra* í hlýdni oc áſtſemi. Enn af því Gud mælir ſvo í gudſpialli, at *allt mál ſkal ſtanda* (n) *í tveggia edr þriggia vitni*, þá ber ec fram med mer vitni *Amunda* ſmids, er bædi var merkr oc rettordr (19), hann kvad víſu þeſſa:

Lopt eflir Gud giftu,
Gengr fæſt af því, hæſtri.
Kiænn ſtydr krapti ſinum
Ketils lán jöfr mána.
Ædſtr liær æfi beztrar,
Alls drottinn þer *Halla!*
Dýr magni þrif Þ*óru*,
Þengill Höfut-Engla.
ſlíku geck of þeirra hagi ávallt,
medan þau áttu of heilt at ſitia.

XIII. Cap.

1207 Enn þá er *Páll* Biſcup hafdi ſetit at ſtóli XII vetur í *Skálaholti*, þá vard

(n) undir *pro* í. *Sv.*

(19) Amundius Arnæ filius, vulgo templi Architectus,

peritia, Halla *sedulitate & eruditione*, A. C.
Thora *obedientia & omnium favore.*
Qvoniam in evangelio asserit ipse Deus,
opus esse, ut omnis causa duorum vel
trium testimonio rata fiat, testem citabo
Amundium *fabrum illum, & fide dignum*
& vera loqventem, qvi carminis hujus
erat artifex:
Loptum *Deus maxima suffulcit felicitate,*
Paucissima secus eveniunt.
Gnarus lunæ præses potentia sua Ketillis
Fortunam stabilit.
Supremus omnium Dominus Tibi, o! Halla!
Felicissimam indulget vitam.
Excellens Archangelorum Rex
Incrementa Thoræ *adaugeat.*
Talis eorum semper erat fortuna, dum
salvis & integris rebus fruerentur.

Cap. XIII.

Postqvam autem Paulus *duodecim* 1207
hiemes sederat episcopus, accidit ut Her-
disa

---

ctus, obiit anno 1229, fide *Annalium Holanorum* antiqviorum & *Regiorum* apud *Langebek:* loc. cit. pag. 88. ubi pro *Anunde* legendum est *Amunde.*

A. C. vard sá atburdr, at *Herdís* fór heiman
1207 um vorit (20) eptir Páska í *Skard* til bús þess er þau Biscup áttu, oc skyllde hún taka hiónum, oc um adra þá luti sýsla er þar þurfti, henni fylgdu börn hennar II, *Ketill* oc *Halla*, enn heima var med Biscupi, *Loptr* oc *Þóra*. Enn þá er *Herdís* var í *Skardi*, þá gerdi vatnavöxt mikinn, oc gerdi ána *Þiórsá* óreida, enn hún vildi heim koma at nefndum degi, af því magt var heima órádit er ætlat var at hennar skylldi bída; let hún sídan sækia skip, oc færa til árinnar, oc fara þau sídan til skipsins, *Herdís*, *Ketill* oc *Halla*, oc *Jón* bródir *Herdísar*, oc *Biörn* het Prestr Capellán Biscups, sá er þeim (o) fylgdi; *Þórsteinn* het diákni úr *Skardi*, *Gudrún Þórodds* dóttir, oc sýstrdóttir *Herdísar*; Yfir ána fór fyrst *Ketill* oc *Biörn*, farar-skiótar oc reidíngar þeirra, þá týndiz reidhestr *Herdísar*; Hit efsta sinn er yfir ána skylldi fara, var á skipi

Sigfús

(o) bygdi. A. D.

disa *vere post pascha domo profecta* Skar- A. C.
dium *peteret, suam & episcopi villam,* 1207
novos ibi exceptura domesticos, aliaqve
negotia, prout usus tulisset, ibi cura-
tura, comitantibus illam liberorum duo-
bus, Ketille & Halla, *sed domi apud epi-*
scopum manentibus, Lopto & Thora.
Herdisa *in* Skardio *commorante, alluvie*
aqvarum flumina adeo crevere, ut amnis
Thiorsa *eqvo tranari non posset.* Her-
disa *die statuto domum redire certa, cum*
multis rebus domesticis provisum non erat,
qvæ eam redeuntem expectabant, navem
parari & ad amnem deduci curavit. Ad
navem descendunt Herdisa, Ketell &
Halla, Joannes Herdisæ *frater,* Biörn
sacerdos, episcopi Capellanus, qvi eos co-
mitabatur, qvidam nomine Thorsteinn,
Diaconus Skardensis, & *denique* Gudruna
Thoroddi *filia,* Herdisæ *de sorore neptis.*
Amnem primi transgressi sunt, Ketell &
Biörn, *secum jumenta ducentes, cum eo-*
rum apparatu, qvo trajectu periit eqvus
Herdisæ *vector. Ultimi amnem navi*
trans-

(20) Herdisam anno 1207 periisse innuunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 76. *Resenianni, Skalholtini* & *Holenses Antiqviores.*

A. C. *Sigfús* preſtr *Grímsſon*, *Þórſteinn* Diákn,
1207 *Herdís* oc *Halla* oc *Gudrún*, enn vedr var nockut byliótt, enn er þau komu í ſtraum þann er ſkamt var frá landi því er þau ſkylldu til fara, þá barſt þeim á, oc kaſtadi ſkipinu undir þeim, enn þau fóru öll í kaf, oc komo öll upp ſídan, oc var þat heyrt til beggia þeirra (p) mædgna, at þær ſúngu, oc fálu ſic oc ſálir ſínar Gudi almáttkum á hendi; ſkildi þar þá feigann oc ófeigann; *Sigfús* (q) ſveif at landi, enn *Herdís*, *Halla* oc *Gudrún* drucknudu, oc *Þórſteinn* Diákn, enn *Sigfús* var þrekadr (r) miöc er hann kom at landi. Enn ecki var þeirra manna á landi er knáleikr var yfir. Enn almáttigr Gud endi öll ſín fyrirheit, ſá er því hefr heitit at hann mundi gefa huggun med hverium harmi, oc hann mundi einſkis framar freíſta, enn hver mundi bera mega þeſſ (s) hann bidr, oc ſýndi Gud þat hvertveggia

(p) mædga. *Sv.*
(q) Sigfúſi preſti. *Sv.*
(r) Þiakadr. *Sv.*
(s) Þat hann býdr. *Sv.*

transvecti ſunt, Sigfus Grimi *filius*, Thor- A. C.
ſteinn *Diaconus*, Herdiſa, Halla & Gu- 1207
druna, *ventis nonnihil ſæviente aëre.*
Rapidum vero in amnem haud procul à ripa, qvam petebant, cum venerant, ſiniſtro accidit fato, ut navis ſubverſa vectores effuderit, qvi omnes in profundum merſi poſtea tamen emerſerunt, auditæqve ſunt mater & filia orantes ambæ, ſuasqve animas gratiæ divinæ omnipotentis commendantes. Hoc pacto disjuncti ſunt, fato mortis deſtinati, & non deſtinati: Sigfuſum *enim ad terram undis ejicientibus*, Herdiſa, Halla, Gudruna & Thorſteinn *Diaconus ſubmerſi periere.* Sigfus *autem ad terram elapſus, toto erat corpore debilis multumqve fatigatus, nec aderant alii in ripa viribus valentes. Hic autem Deus omnipotens ſuis omnibus ſtetit promiſſis, pollicitus, ſe unicuique dolori ſolatium eſſe adhibiturum, nec qvenqvam gravius tentaturum, qvam ut impoſitum onus ferre poſſet; cujus rei utriusqve documentum in caſu hocce triſtiſſimo dedit Deus, id dolori adhibens*

ſolatii,

A. C. tveggia í þeſſum hörmuliga (t) atburdi,
1207 þá huggan brátt med harmi, at hinn ſama dag funduz öll lík þeirra manna er þar höfdu fariz, oc var ſú huggan þá meſt þeim er eptir lifdu, enn þat var þó lítt med líkindum, nema Gud gæfi af ſinni mildi oc miſkunnſemi, af því ſvo var vatnavöxtr mikill, at fám nóttum ſídar rak heſtinn í *Veſtmannaeyiar*, þann er þar hafdi fariz. Enn er þesſi tídindi komu til eyrna *Páli* Biſsupi á náttar þeli vofeifliga, þá ſýndiz öllum at Gud hefdi nær ætlat hvat hann mundi bera mega, hann mátti ecki matar neytá, oc ecki hafdi hann ſvefn ádr líkin vóru nidrſett, enn þó leitadi hann alla at gledia í því er hann mátti, enn þó má hver ætla hvílíka mannraun hann hafdi. Hafa miſt med hörmúngu mannſins þeſſ er hann unni meſt, enn ſiá í ſífellu hryggd á börnum ſínum, oc öllum þeim, er hann átti fyrir at hyggia. Stilliliga fór hann med allri eptirgiörd eptir þær, bædi í fegiöfum

vid

(t) hættuliga. *Sv.*

ſolatii, ut eodem die omnia illorum, qui A. C.
hic perierant, funera invenirentur; id 1207
qvod ſuperſtitibus ſummo erat ſolatio, ſed præter omnium ſpem accidit, vix eventurum, niſi Deus illud miſericordiæ ſuæ & clementiæ dediſſet: tanta enim aqvarum alluvie redundabat flumen, ut qvi ibi periit, eqvus, paucas poſt noctes in littora inſularum Veſtmannenſium *ejiceretur. Nuntio autem hujus caſus ad aures* Pauli *epiſcopi, concubio noctis, præter exſpectationem allato, viſus eſt omnibus Deus ad menſuram viriium ejus exegiſſe, qvantum ferre poſſet; illi enim nec cibo veſci libuit, nec ſomno frui, priusqvam funera ſepulcro eſſent condita. Nihilo tamen minus omnes exhilarare conatus eſt, qvocunqve licuit modo, qvamvis facile judicari poſſit, qvanta fuerit calamitas, amiſſam acerbo caſu dolentis, qvam omnium maxime amore fuerat amplexus, ſuosqve liberos graviſſimo dolore ſemper videntis moeſtos, aliosqve omnes, qvorum illi incubuit cura. Juſta defunctis (uxori & filiæ) omnibus in rebus moderato ſumtu perſolvit, nec hic uſus pompa, nec in muneribus, tam ſacerdotibus, qvam inter pauperes, diſtribuendis, id animo perſpiciens, qvod res ipſa*

A. C. 1207

vid kennimenn, oc ſvo vid fátæka menn, oc ſá hann þat, ſem var, at um allt þat er miklu vardar, er *betri ſígandi ardr enn ſnúandi.* Artíd *Herdíſar*, oc þeirra manna er líf ſitt letu med henni, er XIII nóttum eptir Crúcis meſſu um vorit, oc var þat margra manna ſkyllda, lærdra oc ólærdra, at minnaz hennar ſvo rækiliga oc áſtſamliga, ſem hinna ſkylldu ſtu náúnga, fyri ſakir margra hennar dýrligra matráda (u). *Páll* Biſcup veitti *Þorláki* bródr *Herdíſar* (*) mikla huggun, bædi í ordum oc ſtórmannligum fegiöfum, þeim er hann gaf honum, oc virdi hann í öllum lutum ecki minnr, enn ádr hann miſti hennar vid, oc huggadi þat allt ecki midr eptir fráfall hennar, enn ſitt lid. *Þóra* dóttir hans tók til forráda fyrir innan ſtock eptir fráfall módr ſinnar, med áſtſamligri áſiá födr ſíns, oc var hún þá ei elldri enn XIIII vetra gömul, oc bar hún þat þó fram ſvo, at þeim virdiz

(u) niotráda. *Sv.*

(*) Thorlacus Ketillis filius anno 1240 decesſit, ut *Annales*

tulit, in nullo non magni momenti A. C.
negotio aratrum, *ut habet proverbium*, 1207
lente ductum magis proficere, qvam vio-
lenter protrusum (*lente veniens lucrum repentino præstare*). Herdisæ, *cæterorumqve, qvi cum illa vitæ fecerant jacturam, dies anniversarius tredecim post festum inventionis crucis celebratur noctibus, fuitqve multorum officii, clericorum æqve ac laicorum, ejus memoriam, qva fuerat, in cibariis distribuendis eximia largitate, non minore pietate & amore colere, qvam proximi cujusqve cognati.* Thorlacum Herdisæ *fratrem variis* Paulus *episcopus consolatus est modis, tam verbis, qvam donorum largitione, nec ulla in re eum minus honoravit & coluit, qvam ante* Herdisæ *mortem, post qvam omnes, qvi ei erant consangvinitate juncti, æqve ac suos consolatus est. Post matris obitum filia ejus* Thora, *rei familiaris intra domum in se suscepit administrationem, sub patris benigno auspicio; qvæ qvanqvam majorem qvam qvatuordecim annorum ætatem non attigerat, hoc*

Annales Reseniani, Skalholtini & Holani antiqvio-
res testantur.

A. C. virdiz öllum beſt hennar hættum er kunnaſtir vóru. Biſcup drap ſvo brádt yfir harm ſinn, þann er hann hafdi beðit, at fleſtir menn þóttuz lítt á finna, enn þó megu allir þat at líkindum ráda, at meir olli því þolinmædi hans, oc þat, at hann villdi fæma vid alþýdu í ſínu blídlæti, enn þat, at honum gengi úr hug ſá harmr, medan hann lifdi.

XIV. Cap.

Páll Biſcup let ſialdan, nema þá er hátídir vóru, kenna kenningar, hiá því ſem ádr var, oc (x) undi hann þá enn öllum meira um vera er ſialdan nædi (y), enn hann let náliga hvern helgan dag tvær meſſur ſyngia; fióra daga kendi hann ſiálfr kenníngar á hverium XII mánudum, jóladaginn fyrſta, oc midvikudaginn fyrſtann í föſtu, ſkírdag, oc kyrkiudag, enn því at eins fleiri daga, at honum þætti (z) nockur

(x) *forte*, hugdi.
(y) tiádi. *Sv.*
(z) ör. A. B. C.

tamen negotium ita gesſit, ut illis omni- A. C.
bus optime probaretur, qvi ejus agendi
rationem maxime perſpectam habuerant.
Suam epiſcopus triſtitiam cito adeo re-
preſſit, ut pleriqve illam vix ſentirent,
id tamen judicent omnes, qvod veri maxi-
me eſt ſimile, hujus rei cauſam potius
fuiſſe patientiam ejus, & qvod populo hi-
larem ſe vellet præbere, qvam qvod ei,
dum vixit, hic dolor mente & memoria
exciderit.

Cap. XIV.

Raro, *niſi feſtis majoribus*, Paulus *epiſcopus doctrinas doceri* (*homilias recitari*) *voluit, ſi præteriti temporis conſvetudinem reſpexeris, ratus, hoc pietatis exercitium omnibus fore eo carius, qvo rarius ejus copia dabatur; ſed qvovis fere feſto die bis ſacra celebrari fecit. Intra ſpatium qvodlibet duodecim menſium, qvatuor diebus ipſe docuit doctrinas* (*homilias habuit*); *primo natalitiorum Chriſti die, qvadrageſimæ die primo Mercurii, die viridium, & feſto encæniorum* (*templi* Skalholtenſis) *qvin & aliis præterea*

A. C. nockur naudſyn tilbera, enn því get ec ſlíkra hluta vid, er ólíkt hafa gert þeir menn er (a) audvandaſtir eru, oc vel kunna, oc þat er meſt gædi þeim er eptir lifa, at menn megi þeirra dæmi ſem fleſt vita ſem öllum er gott eptir at glíkia. A hverium giſtingar ſtad hafdi hann formála (b) ſiálfr, eda feck annann mann til, þá er hann hafdi yfirför um ſýſlu ſina. Nockut þiónudu honum ymſir menn: fyrſt *Þórkell* Preſtr *Hallsſon*, gódr kennimadr oc rádvandr, nockra vetur, unz hann redz í kanúka ſetr. Eptir þat þiónadi honum *Leggr* Preſtr (21), VII vetur, enn ſidan Nordlendſkr Preſtr fá er *Biörn* het, lítill madr vexti, enn þó vitr oc vellærdr, oc fóſtri *Brands* Biſcups; hann fór utan ſídan. Eptir þat þiónadi honum *Brandr* Preſtr *Dálks* ſon (22), er ádr hafdi enn Biſcupum

(a) râdvandaſtir. *Sv.* (b) formæli. *Sv.*

(21) De Leggo Presbytero, qvi & Prior interdum appellatur, vid. *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 526. Tom. 3. p. 93. Obiit anno 1238 fide *Annalium Regiorum*, *Flateyenſium*, *Skalholtenſium* & *Holanorum* utrorumqve.

diebus, ſi qva id neceſſitas poſtulare vi- A. C.
deretur. Hæc vero propterea commemo-
ro, tum qvod aliter facere ſolent homines
in rebus gerendis ſolertiſſimi, licet ita
facere poſſent, tum qvod poſteritati ſum-
mo ſit emolumento, ea exempla ſcire qvam
plurima, qvæ imitari omnibus expedit.
Suam provinciam (dioeceſin) qvoties obi-
bat, ubicunqve locorum hoſpitabatur, vel
ipſe (partes officii aggreſſurus) verbis præi-
vit, vel alii hoc facere demandavit. Plures
ei variiqve miniſtrarunt, primo Thorkell
ſacerdos Halli *filius, muneri docendi aptus*
& integræ vitæ, aliqvot per hiemes, donec
ſe in canonicorum coenobium conferret.
Poſt eum Leggus *ſacerdos ſeptem hiemes*
ei famulatus eſt, poſt hunc autem ſacer-
dos de inſulæ parte ſeptentrionali oriun-
dus, nomine Biörn, *homo ſtatura qvi-*
dem brevi, ſed vir prudentiæ haud vul-
garis & doctrinæ, qvi Brandi *epiſcopi*
olim fuerat alumnus, ſed peregre demum
profectus eſt. Deinde ei miniſtravit
Brandus *ſacerdos* Dalki *filius, qvi etiam*

---

(22) Anno 1203 Gudmundo Epiſcopo conſecrando in exteris comes adhæſit, ſed anno 1225 obiit, ut teſtantur *Gudmundarſaga Góda*, *Annales Regii*, *Reſeniani*, *Flateyenſes*, *Skalholtini* & *Holenſes* utriqve.

A. C. ſcupum þiónat, *Brandi* oc *Gudmundi* Biſcupum. *Ketill* Preſtr *Hámundar*ſon (c) var oc hans þiónuſtumadr ádr hann andadiz, oc hann vardveitti oc ſtadnum konur (d), oc kennimenn eptir fráfall *Páls* Biſcups. Af því letu hinir fyrri Biſcupar ſer hinn ſama ávallt þióna hver þeirra, at þeir ſýndu ſtadfeſti oc jafnlyndi ſkaps ſíns í því ſem mörgu ödru; enn því let *Páll* Biſcup ſer ymſa þióna, at honum þótti því betr er fleiri tignuduz oc göfguduz af honum, enn hvers ſæmd var med gódri virdíngu medan honum þiónadi, hvat ſem fyrilagdiz ſídan.

XV. Cap.

1207 I þann tíd *Herdís* andadiz, tóku til vandhæfi mála (e) *Nordlendínga*, *Gudmundar* Biſcups, oc *Kolbeins Tumaſonar*, enn ſvo ſem vitad er, at alla landsmenn tók med miklum óhægind-

um

(c) Hermundar. *Sv.*
(d) kór, *chori. Sv.*
(e) vandrædamál. *Sv.*

Episcopis Brando & Gudmundo *fuerat famulatus; & denique* Ketell *sacerdos* Hamundi *filius, ad ejus usque mortem, qui post* Pauli *episcopi decessum, quæ sedis erant cathedralis, mulierum & sacerdotum curam gessit. Ob eam autem rem priorum episcoporum singuli semper eundem sibi ministrare voluerunt, quo constantiam animi, & ingenium sibi simile hac in re, sicut in multis aliis, ostenderent. Sed* Paulus *episcopus sibi diversos ministrare fecit, quod eo utilior aliis sibi videbatur, quo plures honorem & decus per illum consequi possent, omnium enim famulantium, dum ei ministrarunt, certa erat & satis conspicua dignitas, quicquid illis postea evenisset.* A. C.

Cap. XV.

Quo tempore Herdisa *obiit, per insulæ partem septentrionalem fervere cœperunt lites gravissimæ & impeditissimæ, quæ inter* Gudmundum *episcopum* & Kolbeinem Tumii *filium sunt agitatæ; quæ res difficillima quamvis, ut notum est,* 1207

A. C. um þetta vandrædi, þá ſat þó *Páll* Bi-
1207 ſcup fyrſtr allra manna fyri þeim vanda, er ecki var ádr í *Nordlendínga* fiórdúngi. Enn hann var í ſvo vandann ſeſſ kominn um þat mál, því Erkibiſcup hafdi ſendt honum bref ſín med inſiglum, at hann ſkylldi ſtyrkia oc ſtydia, eptir því ſem hann hefdi faung oc færi á, mál *Gudmundar* Biſcups. Enn *Kolbeins* mál ſtuddu margir áſtvinir *Páls* Biſcups oc frændur oc tengdamenn, þeir ed hann vildi í öllu áſtúd ſýna, enn mót þeim ecki giöra. Enn þeim rádum var ecki hægt ſaman at koma, er *Gudmundi* Biſcupi þótti ſer ei veitt vera nema *Páll* Biſcup ſtædi á öndverdann meid med honum, oc hann virdi hverki mennina ne landslögin, enn forbodadi edr bannſetti hvern þeirra er nockud villdu móti hans vilia giöra; enn *Páll* Biſcup var í mörgu ſinni gódr í bidum, þótt ei væri allt eptir því gert ſem hann ſá at beſt ſómdi, oc giördi hann ſer oc Gudi þann veg marga at ávexti, at hann hyrti adra hógliga, enn þó nenntu ei adrir ávallt ílla at hafa.

incolis omnibus maximo esset incommodo, A. C.
Paulus *tamen episcopus, præ aliis omnibus,* 1207
huic discrimini maxime erat expositus,
quale in quadrante septentrionali nemo
antea fuerat expertus. Hujus autem rei
tricis ac incommodis ille ea de causa fuit
implicitus, quod litteras, sigillis suis mu-
nitas, ei miserat Archiepiscopus, rogans,
ut Gudmundi *episcopi causam pro facul-*
tatibus & occasione fulciret ac juvaret.
Ast Kolbeinis *à partibus stetere plurimi,*
qui Paulo *episcopo arcta juncti erant ami-*
citia, nec non cognati ejus & affines,
quibus quovis modo suam benevolentiam,
non vero se adversarium, voluit exhibere;
quæ diversa adeo non facile poterant con-
ciliari: nam Gudmundus *episcopus ido-*
neum sibi auxilium ferri non judicavit,
nisi una cum illo Paulus *episcopus pari se*
periculo objiceret, hominumque non minus,
quam patriæ legum contemptor, vel sacris
interdiceret vel diris devoveret, quicunque
ejus voluntati ullo modo obsequi nollet:
cum Paulus *episcopus è contrario moras*
necti patiebatur facilis, rei eventum ex-
spectans, licet omnia non fierent normæ
convenienter, quæ optima ei videbatur;
qua ratione sibi deoque multos est lu-
cratus, quod alios leniter castigaret,
qui causa semper cadere ægre tule-
runt.

A. C. hafa. Enn *Gudmundr* Biſcup vægdiz ecki vid þá menn meir er í *Páls* Biſcups ſýſlu vóru, at ei forbodadi hann þá, edr bannſetti, þegar er þeir dæmdu þá dóma er honum voru ei (f) í ſkap, þó lögdómar væru. Enn *Páll* Biſcup let ei þau ummæli bíta menn, enn þó lagdi hann á hönd þeim nockra litla ſkript, til varúdar þeim mönnum er fyri því urdu, edr ánetiuduz hans banni, af því at hann unni betr ſínum mönnum, at hafa tvo gód, helldr enn ſýna nockurum (g) ótta ifa, hvert þeim mætti þat nockut granda edr
1208 ecki. Enn er þeirra vandrædi gengu ſvo miöc af ſer, at þeir áttu bardaga þann er *Kolbeinn* fell í (23), oc margir adrir neytir menn, bædi lærdir oc ólærdir, enn letu limar ſínar þeir er eptir vóro, enn eptir þat gördo þeir Biſcup atfarir at þeim er eptir lifdu,

oc

(f) vid. B.

(g) ótta yfa. D. nockut, helldr enn at ſitia í nockrum ótta, hvert &c. *Sv.*

---

(23) De prælio Videneſenſi anno 1208, & invaſióne optimatum in Cathedram Holenſem anno 1209, com-

runt. Gudmundus *autem episcopus ho-* A. C.
minibus, qvi Pauli *episcopi erant dioece-*
seos, adeo non pepercit, ut eos vel sacris
interdiceret, vel diris devoveret, qvoties
sententias ferrent, qvæ non ad ejus men-
tem, licet cætera ad legum normam, latæ
essent. *Qvas imprecationes* Paulus *epi-*
scopus hominibus (*suæ dioeceseos*) *fieri*
noxias non qvidem passus est, sed tamen
leviorem qvandam illis disciplinam præ-
scripsit, qvo sibi in posterum caverent,
qvi istud malum incurrerant, aut Gud-
mundi *diras fuerant experti, nam dioe-*
ceseos homines frui maluit duplici bono,
qvam occasionem dare incerti metus, utrum
hæc (Gudmundi *interdicta*) *noxia essent,*
necne. *Cum demum eo temeritatis proce-* 1208
derent ortæ turbæ, ut pugna inter eos sit
commissa, in qva occubuit Kolbeinn *alii-*
qve plurimi præstantes viri, tam clerici
qvam laici, sed membris truncati sunt,
qvi è prælio evaserant multi; cumqve hoc
facto, episcopus & qvi à partibus ejus
stabant,

---

commissis, vid. *Sturlungasaga*, *Gudmundarsaga Góda*, *Rafns Sveinbiarnarsonarsaga*, *Aronssaga Hiörleifssonar*, & *Annales* magno numero.

A. C. oc nánaſtir varo *Kolbeini*, oc ſtöcktu
1208 þeim í burt, enn eignudu ſer öll þeirra fe, enn kölludu þá í banni. Enn er *Páll* Biſcup vard þeſſara ótídinda vís oc var, þá bad hann vini ſína at þeir ſkylldu eigi giöra bráda atför at þeim, oc bar þat til þeſſ, at hann villdi vænta at *blódæſir oc blódnætur væri ſerhverium brádaſtar*, oc þat mundi ſannaz ſem mælt er, oc ætladi med meiri ſtillíngu oc rádi farit verda, ef lengi væri bidat. Enn hann vænti í ödru lagi, at *Gudmundr* Biſcup mundi misſmídi á ſiá, hve mikit at var ordit, oc bióda gód bod til ſættar oc ſæmdar þeim er eptir vóru. Enn er þat dróz undan, enn ſpurdiz í ödru lagi ágángr þeirra á hendur mönnum, oc rán, oc áverkar, oc allskyns óhættir náliga; Þá ſendi *Páll* Biſcup Capellan ſinn *Biörn* til fundar vid *Gudmund* Biſcup, at bidia, at hann leidretti oc lægdi vandrædi þeirra med yfirbótum, oc baudz til undirſtödu med honum náliga ſem þyrfti, ef hann drægiz (h) ei

(h) dregr. *Sv.*

ſtabant, ſuperſtites Kolbeinis *proximos ne-* A. C.
ceſſarios aggreſſi, eos ſedibus ejicerent, 1208
bona eorum occuparent, & ipſos excom-
municatos dicerent: horum malorum cer-
tior factus Paulus *epiſcopus, amicos ſuos*
rogavit, ne illos ſtatim adorirentur, ſpem
fovens, fore, ut cædis aſpectu & tempore
qvemqve maxime ferri præcipitem, *ve-*
rum fieret proverbium, credensqve majo-
ri cum moderatione & conſilio hoc nego-
tium geſtum iri, ſi diutius protraheretur.
Speravit etiam Gudmundum *epiſcopum,*
illati damni magnitudinem & qvam per-
verſe res eſſet geſta, cum cerneret, æqvas
pacis & honoris conditiones ſuperſtitibus
eſſe oblaturum; qvod cum non procederet,
ſed è contrario frequentes venirent nun-
tii, violentos eorum (qvi à parte Gud-
mundi *ſtabant) in cives impetus, rapinas,*
injurias, & omnia propemodum ab iis
patrata flagitia narrantes, Paulus *epi-*
ſcopus Capellanum *ſuum* Biörnem *ad* Gud-
mundum *epiſcopum miſit, rogatum, ut*
has turbas componeret & damna reſarci-
ret, promittens ſuum ei auxilium, ubi-
cunqve fere opus eſſet, modo ipſe non tergi-
verſa-

A. C. ei ſiálfr undan, ſinn gódvilia, oc ſín
1208 efni þau er hann hefdi faung á í audrædum edr í ödrum tillögum, var þat audſýnt á leit (i) hvertveggia, (k) letordi *Páls* Biſcups nordrfarar höfdingia fyrſt um hauſtit, medan harmr manna var nýaſtr oc ſíſt dofnadr af ſárleik (l) manna miſſirs (m) ofvegs. Enn ſídan þeſſ (n) var leitat vid *Gudmund* Biſcup, at hann unni þeim, ſem eptir lifdu ſína frændr göfuga oc góda, audvelldri leidretti (o) ſinna harms ſaka, enn nú virdi oc villdi firra háſka *Gudmund* Biſcup oc hans fylgdarmenn, medan koſtr væri. Enn *Gudmundr* Biſcup þecktiz þat ecki, oc virdi hann vera vinhallann undir höfdíngia í ſlíkri umleitan, enn þat ſýndiz þá brátt, med hverri vitſku at var hvers þeirra forſiá, af því at á ſama ári fóru höfdíngiar til *Hóla*, oc

(i) hueruteggia. *Sv.*
(k) leitordi. A. C. D.
(l) af ſárleikum máta mikils afvegs. *Sv.*
(m) of vegs, A. D. *legendum:* oc vegs.
(n) þeirra umleitan. *Sv.*
(o) leidrettingu. *Sv.*

verſaretur, nec benevolentiâ ſuâ & fa- A. C.
cultatibus, rei deeſſet, qvantum fieri poſſet, 1208
ſive pecunia foret opus, ſive aliis admi-
niculis. Utriusqve hujus conatus ratio facile apparuit: magnatibus diſſvaſit Paulus *epiſcopus, boream verſus copias ducere eodem autumno, cum recens animi erat ægritudo, nec ulla in re lenita, dolentium jacturam amicorum honorisqve;* Gudmundum *autem epiſcopum poſtea rogavit, vellet eis, qvi nobilibus & præſtantibus erant cognatis ſuperſtites, benevolum ſe & facilem præbere, in dolore eorum expiando; qva utraqve in re,* Gudmundum *ejusqve comites, qvoad fieri poterat, periculo liberare voluit; qvod cum* Gudmundus *epiſcopus dedignatus eſt, ratus, qvod* Paulus *epiſcopus reconciliationem tentaret, id fieri ex ejus in proceres ſtudio: apparuit mox prudentia, qva eorum uterqve hac in re fuerat uſus; eodem enim anno proceres* Holas

A. C. 1209 oc ráku *Gudmund* Biſcup af ſtólnum, oc ruddu á braut fiölda illþýdis er þar var, ſekir menn oc ránsmenn oc reyfarar (p), enn drápu ſuma, oc vard þá at riúfaz ſú illínga ſeta, oc urdu þá oc þadan frá gód forlög manna. *Páll* Biſcup baud til ſín *Gudmundi* Biſcupi med gædſku oc gódvilia, þág hann þat eigi, oc gerdi at vidſiám at finna hann, því at hann villdi ei hlýda hans heilrádum.

XVI. Cap.

I þann tid fór *Loptr* ſon *Páls* Biſcups utan, oc ſókti heim tigna menn í ödrum löndum, *Biarna* (24), Biſcup í *Orkneyum*, enn eptir þat *Ingu* Kóng í *Noregi*, oc *Hákon* Jarl bródr hans, oc þág af þeim virdulig-ar giafir oc femiklar. Enn er Biſcup

ſat

(p) ravfarar. *Sv.*

(24) Biarnius Epiſcopus Orcadenſium anno 1222, ex communi Annalium conſenſu, deceſit. Ejus car-

men

aggressi, Gudmundum *episcopum de sede* A. C.
deturbarunt, *turbæ male feriatæ*, *qvæ* 1209
illuc confluxerat, *hominum utpote scele-*
ris damnatorum, *prædonum & latronum*,
magnam simul multitudinem, *abigentes*
partim, *partim occidentes*, *qvo pacto*
cum iste hominum flagitiosorum consessus
erat solutus, *facta est melior populi condi-*
tio. *Qva erat* Paulus *episcopus humani-*
tate & benevolentia, Gudmundum *epi-*
scopum ad se invitavit, *qvi tamen obla-*
tam respuit conditionem, *ejus fugiens*
congressum, *cujus salubribus consiliis*
parere noluit.

Cap. XVI.

Illo tempore Loptus Pauli *episcopi*
filius, *peregre profectus*, *aliarum terra-*
rum viros nobilissimos visitavit, Biar-
nium Oreadum *episcopum*, Ingium Nor-
vegiæ *Regem*, & Haconem *Comitem ejus*
fratrem, *à qvibus dona amplissima va-*
riasqve res pretiosas muneri accepit. *Ab-*

 sentis

men satis prolixum, de pugna pugilum Jomsvi-
censium adversus Haconem Norvegiæ Dynastam
anno 994 commissa, adhuc exstat.

A. C. ſat í þeirri áhyggiu um ſon ſinn, oc
1210 um frettir adrar hverſu þá gengi, þá gladdi Gud hann ſvo á einu ſumri, at *Loptr* kom þá út med gódri virdíngu oc femiklum giöfum, er hann hafdi þegit, oc kunni þat at ſegia, at hann hefdi födr ſíns meſt at notit, hvar ſem hann kom. A því ſumri komu út gerſimar þær, er *Þórir* Erkibiſcup af *Noregi* hafdi ſendar *Páli* Biſcupi, kóróna gullſaumut, ſú er eingi hafdi fyrr jafngód komit til *Islands*, fingrgull dýrligt, oc glófar virduligir.
1211 Enn annat ſumar eptir (q), þá komu enn út gerſimar ágætligar, er *Nicolás* Biſcup af *Oſlo* ſendi *Páli* Biſcupi, fingrgull mikit er vo II aura, oc ſteinn (r) í virduligr, oc hann ſendi honum balſám ſvo mikinn, at von var at þat virdi alldregi at vandrædum ſídan. Enn ecki var annat jafntorgætt (s) er

(q) Þá er Páll Biſcup hafdi XVI. vetur at ſtóli ſetit í Skálahollti, *addit. Sv.*

(r) í *omittit. Sv.*

(s) torágætt, *omnes, qvod mendoſum videtur.* torógætt. *Sv.*

ſentis filii, rerumqve aliarum, qvas no- A. C.
ſcere avebat, cum Paulus *epiſcopus deſi-* 1210
derio flagrabat, qvadam eum æſtate eo
gaudio Deus perfudit, ut rediret Lop-
tus, *multo honore & muneribus magni*
æſtimandis mactus, id ex vero refe-
rens, qvod qvocunqve veniret, patris
ſui meritis fruitus eſſet. Eadem æſtate
in Islandiam *deportata ſunt, qvæ* Thorer
Norvegiæ *Archiepiſcopus* Paulo *epiſcopo*
miſerat, cimelia varia, nempe corona
auro acupicta, cui pretio par nondum in
Islandiam *venerat, aureus annulus pre-*
tioſisſimus, & præſtantisſimæ chirothecæ.
Seqventi etiam æſtate ad eum miſſæ vene- 1211
runt aliæ res pretioſisſimæ, qvas Nico-
laus Oſloënſis *epiſcopus miſit* Paulo *epi-*
ſcopo, annulus aureus magnus, uncialis,
cui inſerta erat gemma pretioſisſima, &
balſami pondus adeo ingens, ut ſpes eſſet,
hujus rei nunqvam poſtea fore inopiam;
rerum autem, qvarum neceſſarius erat
uſus, nulla tum erat æqve inventu diffi-

A. C. 1211 er at ſkylldu þurfti at hafa, hafdi þat oc ei koſtat minna enn nockrar merkur brends ſylfrs. Þeſſ er oc ſkylldt at geta, at *Páll* Biſcup ſendi oc margar giafir utan vinum ſínum, bædi vóru þat valir oc adrar gerſimar. Hann ſendi *Þóri* Erkibiſcupi biſcupsſtaf af tönn giörfann ſvo hagliga, at eingi madr hafdi fyrr ſet jafnvel gerfann á *Islandi*, er ſmídat hafdi *Margret* hin *Haga*, er þá var oddhöguſt allra manna á *Islandi*, þau vóru þá bædi hiú í *Skálaholti* er *Páll* Biſcup andadiz, oc hafdi Þórir (t) preſtr bóndi hennar þar þá öll fiárforrád, enn hún gerdi ſlíkt allt ſem hann villdi. *Páll* Biſcup hafdi látit tiltaka at gera tabolu fyrir altari, ádr hann ſkildi vid, oc ætladi þar til mikit fe bædi í gulli oc ſylfri. *Margret* gróf oc tönn til ágæta vel, oc er þeſſ von at þat mundi hin meſta gerſemi verda af fyrirhyggiu hans, enn þau *Þórſteinn* Skrínſmídr oc *Margret* ſemdi

(t) *Rectius*, Þórſteinn. *Sv.*

cilis, nec minoris conſtiterat hoc donum, A. C.
qvam aliqvot ſelibris argenti puri. 1211
Eſt noſtri qvoqve officii commemorare,
multa Paulum *epiſcopum amicis ſuis miſiſſe munera, qvalia erant falcones & aliæ res magni pretii.* Thoreri *Archiepiſcopo pedum miſit ex dente (ceti unicornis) affabre adeo factum, ut ei artificio par nemo in* Islandia *vidiſſet. Erat id opus* Margaretæ (*cognomine*) artificioſæ, *qvæ omnes alios in* Islandia *cælandi arte ſuperabat. Hæc, ejusqve conjux,* Paulo *epiſcopo mortem obeunte, in* Skalholto *domeſticorum inſtar fuere; nam penes* Thorerem *ſacerdotem,* Margaretæ *maritum, bonorum ſedis epiſcopalis tota erat adminiſtratio, ad cujus illa nutum res miniſtrabat. Antequam deceſſit* Paulus *epiſcopus, tabulæ, qva ornare voluit templi altare, fabricandæ, eo curante, manus admoverant artifices, cui rei magnam auri & argenti vim deſtinaverat. Huic altari* Margareta *dentem affabre ſculpſit; adeo ut ſperandum eſſet, curante epiſcopo rem evaſuram pretioſiſſimam, qvam* Thorſteinn Scrinii artifex, & Margareta,

A. C. ſemdi ſidan af hagleik ſinum; vard
1211 þat mikill ſvartaſvipr at fráfalli hans, oc þá urdu ſlíkir hlutir fyrſt ſtadar at nema í brád, fyrir annara fiölſkylda ſakir. *Þórſteinn* var rádinn til tabolu-ſmídar. Þat ſumar hit ſama er Biſcup lifdi ſídarſt, kom út húfu (u) vidr úr *Noregi*, ſá er *Páll* Biſcup hafdi höggva látit, oc þá (x) gaf hann í hönd öll kaup þau til ſtad-arins er at ſkyldu þurfti at hafa.

XVII. Cap.

Nú eru ſagdir þeir hlutir er vel fellu í hag á því ſumri. Þá ſkal ec geta þeirra hluta er miöc þóttu and-ſtreymir; þá var landſkiálfti mikill hinn nærſta dag fyri Seljumanna meſſu (25), oc letu margir menn líf ſitt, oc fell ofan alhýſi á fiöllda bæum, oc gerdu

(u) hrafn vidr *Sv.*
(x) gaf i hönd. B. C.

(25) Feſtum Sanctorum in Selia incidit in diem 8 Julii.

qva erant dexteritate, adornaſſent, in A. C.
ſua arte excellentes ambo. Verum epi- 1211
ſcopi deceſſu omnia lugubrem faciem in-
duerunt, ut hujusmodi res primum ne-
ceſſario ceſſarent, aliorum negotiorum
cauſâ. Thorſteini *tabula fabricanda*
erat commiſſa. Ea æſtate, qvam epiſco-
pus vixit ultimam, materies ædibus ſtruen-
dis de Norvegia *eſt advecta, qvam ipſe*
cædi fecerat; qvo etiam tempore aliis de-
mandavit res omnes comparandas, qvi-
bus ſedes cathedralis opus habuit.

Cap. XVII.

Poſtqvam res diximus, qvæ ea æſtate
feliciter cecidere, res commemorandæ ſunt,
qvæ adverſæ admodum videbantur. Pri-
die feſti Sanctorum in Selia martyrum,
magnus terræ motus extitit, qvo multi
periere, plurium etiam villarum corruere
ædes omnes, & damna illata ſunt gravis-

lii. Ceterum hunc terræ motum anno 1211 acciſſe referunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 77. *Reſeniani*, *Flateyenſes*, *Skalholtenſes* utriqve, *Holani* utriqve, & *Oddenſes*.

A. C. gerdu hina ſtærſtu ſkada. Þá var oc
1211 þerraleyſi hit meſta, oc urdu ſtór-
ſkadar af því. Þá var oc ſagt út
andlát *Klængs Þórvalds*ſonar, (26) er
hinn vænſti þótti til mikils höfdíngia
ef lífi helldi. Þat ſumar tók ſótt oc
óhægindi mikil *Páll* Biſcup, þá er
hann fór um Veſtfirdínga fiórdúng,
oc komſt hann nauduliga til *Hytardals*.
Lá hann þar í reckiu náliga fiórar
vikur; Sídan fór hann heim med litl-
um mætti, oc kom í *Skálaholt* þrimr
nóttum fyrir Simons meſſu, oc lagdiz
þá þegar í reckiu. Hann ſaung meſſu,
allra heilagra meſſudag, oc ſaung þá
ſídurſtu meſſu Gudi almáttigum til
dýrdar, oc öllum Helgum, enn ſer til
hiálpar oc miſkunnar, oc öllum kriſt-
num mönnum, lifendum oc öndudum.
Enn fyri Marteinsmeſſu tók at óhæg-
iaz med verkium miklum ſótt hans,
oc fylgdi bædi ſvefnleyſi oc matleyſi,
oc þótti hann þá einrænn vera. Þar
vóru

(26) Klængi obitum ad annum 1210 narrant *Annales Fla-*

ſima. Pluvium ſemper ea æſtate coelum plurimum dedit detrimenti. Allata eſt in Islandiam *fama mortis* Klængi Thorvaldi *filii, juvenis eximiæ ſpei, qvi virum pollicitus fuerat, longe omnium præſtantiſſimum, ſi longior ei vita contigiſſet. Hac etiam æſtate, morbo & graviſſimis incommodis, laborare coepit* Paulus *epiſcopus, qvadrantem viſitans occidentalem, adeo ut ad* Hytardalum *pervenire vix poſſet. Hic qvatuor propemodum hebdomades lecto hærebat affixus; domum dein æger ac debilis profectus, tribus ante feſtum Simonis noctibus ad* Skalholtum *venit, ubi lecto mox decubuit. Omnium Sanctorum feſto die miſſam cecinit, qvam miſſam, Dei omnipotentis Sanctorumqve omnium in honorem, ſuam vero & chriſtianorum omnium, vivorum pariter ac mortuorum, in ſalutem & auxilium, ultimam cecinit. Ante Martini feſtum morbus ejus multis cum doloribus ingraveſcere coepit, morbum comitante & inſomnio & cibi faſtidio, qvo in rerum ſtatu, ſuo ſenſu videbatur omnia velle metiri*

A. C. 1211

Flateyenſes, *Skalholtini* Antiqviores, & *Regii* loc. cit. pag. 77.

A. C. vóru þá ſynir hans oc brædur oc
1211 margir adrir vinir hans. Eptir þat ſendi *Páll* Biſcup eptir *Þórvalldi* oc *Magnúſi Gitzurar*ſonum, oc komu þeir í *Skálaholt*, oc ſkipadi hann þá til allra hluta fyri þéim, eptir ſínum vilia. Enn hann var oléadr octabo dag Martini. Enn ádr hann væri ſmurdr helgu vidſmiöri, mælti hann miöc lángt mál, at dæmum hins Helga *Þorláks* Biſcups; játti hann þá á hönd ſer, fyrir öllum lærdum mönnum, þeirra er vid vóru, frekliga alla hluti, er hann virdi ſic hent hafa til varúdar í ſínum biſcupsdómi, oc bad alla at honum ſkylldu fyrirgefa þat er hann hafdi misgert vid, enn hann fyrirgaf öllum blídliga, þat er vid hann höfdu misgört, oc fal ſic undir Guds miſkunn. Enn eptir þat hann var oléadr, var nockut ren (y) á ſótt hans, uns hann fór af ſmurníngar klædum, oc tvær nætur ſídan, enn þá tók at fella óhægindi ſóttar hans af nýu, oc lifdi hann þá ecki lengr enn tvær nætur ſídan, oc tók hann þá

(y) ró. *Sv.*

tiri. Filii & fratres ejus multique amico- A. C.
rum ibi tum aderant. Postea illuc Pau- 1211
lus *episcopus per nuntios etiam arcessivit*
Thorvaldum & Magnum Gissuris *filios, qui cum ad* Skalholtum *venerant, ipse illis præsentibus, pro sua voluntate, omnia disposuit. Unctione extrema unctus est octavo die post Martini festum; verum antequam sacro isto chrismate ungebatur, beati* Thorlaci *episcopi exemplo longum sermonem habuit; quo facto, ut caute rebus in omnibus ageret, coram cunctis, qui aderant, clericis, confessus est omnia prorsus quæ sibi episcopo acciderant, omnes precatus, vellent sibi condonare omnia, quacunque in re eos offenderat, cunctis vicissim humaniter condonanti, quicquid sibi ægre fecissent; divinæ se cætera misericordiæ commendavit. Unctus aliquam morbi remissionem sentiebat, donec vestes deponeret, quas induerat ungendus, perque duas deinde noctes. Tum vero morbus ejus rursus ingravescebat, nec postea ultra binoctium vixit, cum sumto in ipso vitæ mortisque confinio corpore*

domini,

A. C. 1211 þá corpus dómini vid ſiálft andlát ſitt, oc ſofnadi (z) þá til Guds.

XVIII. Cap.

Enn viku fyrir andlát *Páls* Biſcups ſýndiz túngl ſvo ſem ródra væri, oc gaf ecki liós af ſer um midnætti í heidvidri, oc baud þat þá þegar mikla ógn mörgum manni. *Páll* var vígdr til Biſcups á dögum *Cæleſtinus* Páfa, af *Abſalon* Erkibiſcupi, á dögum *Sverris* Kóngs, þá var hann fertugr at alldri, hann ſtýrdi Guds kriſtni med mikilli ſtillínguXVI vetur, oc andadiz þridia dag viku, einni nótt fyrir Andres meſſu, oc var þá lidit fra Guds burdi IIII ár hins þrettánda hundrads (27). *Ari* preſtr hinn Fródi, er mörg dæmi ſpaklig hefr ſaman

(z) ſafnadiz. *Sv.*

(27) In die Pauli Epiſcopi emortuali conſentit *Necrologium Islandicum* apud *Langebek:* Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 518. Qvi tamen dies cum anno 1204 conſiſtere neqvit, qvo anno feſtum Andreæ diem Lunæ occupat. Nec melius cum anno 1210, qvem

domini, placida morte ad Deum de- A. C.
cesſit. 1211

Cap. XVIII.

Septem diebus, ante Pauli *epiſcopi diſceſſum, luna ſangvinis inſtar rubra apparuit, adeo ut ipſa media nocte & ſereno aëre omne lumen foedaret, id qvod mox magnum multis terrorem incuſſit.* Cœleſtini *Papæ &* Sverreris *Regis tempore, ab* Abſalone *Archiepiſcopo* Paulus *epiſcopus eſt inauguratus, tunc qvadraginta annos habens. Dei eccleſiam magna cum modeſtiâ ſedecim hiemes ille rexit, tertio die ſeptimanæ mortuus, una ante feſtum Andreæ nocte, cum à nato* Chriſto *ſeculi decimi tertii qvatuor anni (mille ducenti qvatuor anni) lapſi erant.* Refert Arius *ſacerdos* Polyhiſtor, *qvi multa rerum documenta*

---

qvem Paulo emortualem *Fragmentum* qvoddam *Annalium* in Bibliotheca Magnæana adfert, qvo anno feſtum S. Andreæ in ipſum diem Martis incidit. Sed cum omnes omnino reliqvi *Annales* in anno 1211 conſentiant, & cetera omnia data hunc annum poſcant, nullum relinqvitur dubium, illum Paulo Epiſcopo vere emortualem fuiſſe.

A. C. ſaman töld, ſegir hve miöc vort land
1211 drúpnadi (a) eptir fráfall *Gitzurar* Biſcups, er menn virdu meſtann ſkörúng verit hafa á *Islandi*, enn her má ſiá hverſu margr kvídbiódr hefr farit fyri fráfalli þeſſa hins dýrliga höfdíngia *Páls* Biſcups: jördin ſkalf öll oc pipradi af ótta, himin oc ſkýin gretu, ſvo at mikill hlutr ſpilltiz jardar ávaxtarins, enn himintúnglin ſyndu daudatákn her (b) á ſer, þá er náliga var komit at hinum efſtu ſtundum *Páls* Biſcups. Enn ſiórinn brann oc fyri landinu þá, þar ſem hans biſcupsdómr ſtód yfir, (c) ſýndiz náliga allar höfutſkepnur nockut hrygdar mark á ſer ſýna frá (d) hans fráfalli. Enn á ſídrſtu nótt er *Páll* Biſcup lifdi, dreymdi Þórvalld *Gitzurar*ſon, hinn vitraſta höfdíngia, at *Jón Lopts*ſon fæli *Petri* Poſtula á hendi þá hiörd er *Páll* Biſcup ſonr hans hafdi gætt.

(a) driúpdi. *Sv.*
(b) ber *pro* her. *Sv.*
(c) ſýnduz. D.
(d) í oc frá. *Sv.*

menta collegit, qvam moestum insula no- A. C.
stra demiserit vultum, Giffure *episcopo* 1211
obeunte, qvem in Islandia *virum fuisse*
omnium præstantissimum, vulgo æstima-
runt. Verum hic videre licet, qvot moe-
rorem portendentia, præstantissimi mag-
natis Pauli *episcopi occasum præcesserint*
ostenta: tremuit tota terra, metu com-
mota; lacrymas coelum & nubes ita fu-
derunt, ut frugum terræ plurima pars
perderetur; mortisqve signa præ se tu-
lit luna, sub ipsum Pauli *episcopi ul-*
timum fere vitæ tempus; & ante littora
ipsum incendio flagrabat mare, adeo
ut in qvantum ejus dioecesis patuit,
omnia propemodum elementa aliqvod
tristitiæ signum ob ejus discessum dare
viderentur. Ultima nocte, qva Paulus *epi-*
scopus vixit, Thorvaldo Giffuris *filio, mag-*
nati sapientissimo, per somnium apparuit
Joannes Lopti *filius,* Petro *apostolo gregem*
commendans, qvem Paulus *episcopus filius*

A. C. gætt. Enn Jeſus Kriſtr fal ſina hiörd
1211 á hendr födr ſínum ádr hann væri
píndr. Enn *Páll* Biſcup bífaladi ſic
oc hana á valld almáttugs Guds ádr
hann var frá oſs kalladr.

XIX. Cap.

Nú má ſiá hvertveggia ſtafn biſcupsdóms þeſſa dýrliga Biſcups, oc hyggium ver á þeirri tíd hafi ei adrir til verit at ſiá ſkutſtafninn, er ei laungudu til at ſiá framſtafninn. Enn vid þat er oſs at una hans áſtmönnum, er eptir lifum, at hann hefer náliga öll þau gædi eptir ſic leift er menn megu eptirhafa góds manns oc göfugs: börn virdulig med gódum efnum, til ſkadabóta þeim er meſt yndifall (e) er ordit í andláti *Páls* Biſcups, audr gnógr, oc allskyns ſtadar prýdi, fleſt framkomin, enn ſum ſtofnud med gódum efnum, heilrædi hans med kenníngum þeim er hann kendi í ſífellu í ordum oc fögrum dæmum

(e) nidrfall, *Sv.*

ejus cuſtodiverat, qvemadmodum Jeſus A. C.
Chriſtus *gregem ſuum Patri commenda-* 1211
vit, priusqvam cruciatus necabatur.
Paulus *autem epiſcopus ſe & illum (gre-*
gem) Deo omnipotenti tradidit, antequam
nobis eum auferebat mors.

Cap. XIX.

Jam & initium ſimul & finem videre nobis licet muneris epiſcopalis, qvod geſſit eximius hic epiſcopus, nec putamus qvenqvam exſtitiſſe, ejus tempore, qvi viſa puppe (fine) non deſiderarit videre proram (initium). Nos autem amicorum ejus intimi, ei ſuperſtites, nobis ea re videamur beati, qvod omnia fere reliqvit emolumenta, qvæ relinqvere nobiliſſimo homini datur & præſtantiſſimo, liberos nempe honeſtiſſimos, bonis inſtructos ſatis luculentis, ad damna eorum reſarcienda, qvibus mors Pauli *epiſcopi maximo fuit lætitiæ detrimento; divitiarum largam copiam; rerum, qvibus ornari poſſet ſedes, ingentem apparatum, perfectarum maximam partem, partem ex ſuppeditata materia inceptarum; ſalubria*

A. C. dæmum ſíns lífs, audrædi oc (f) unat-
1211 ſamar viſtir, er hann ætladi velfleſtum ſínum nánum frændum, enn hann man til þeſſ hugat hafa, at Gud mani þá hugga, er hann hefr ei (g) fyrr huggada. Enn þeſſa ſögu mína ſtyrkir (h) vitr madr *Amundi Arna*ſon, ſmidr *Páls* Biſcups, oc kvedr víſur þeſſar:

Red grams laga greidir,
Gód var ſtiórn yfir þiódum,
Sextán vetr hinn ſnotri,
Sólar, biſcupsſtóli.
Nú er (i) meinbönnudr manna
Málſniallr hedan kalladr.
Komi *Páll* í frid fullann
Fliótt med himna drottni.

Dád hittir gat drottins
Dýrgedr (k) lögum ſtýra

Sitt

(f) ununarſamar. B. C.
(g) fe *pro* fyrr. A. B. C. eigi einkum ádr fe huggada. *Sv.*
(h) ſtyrkti. *Sv.*
(i) meirbönnudr. A. D.
(k) dýrgeds. *Sv.*

consilia & doctrinas, quas jugiter tra- A. C.
didit, tam verbis quam optimis vitæ 1211
exemplis; facultates & jucundas sedes,
quas proximorum necessariorum pleris-
que destinavit, haud dubie sperans,
ipsum Deum illos consolaturum esse, quos
ille antea non fuerat consolatus. Quam
meam relationem confirmat vir sapiens
Amundus Arnæ *filius, qui* Paulo *epi-*
scopo fuerat faber & artifex, cujus
sequens est carmen:

Ille elegans diviniæ legis tradi-
tor, per sedecim hiemes cathedræ
præfuit, bene tunc homines rege-
bantur. Nunc facundus, damna
hominum cohibens, hinc vocatus
est. Utinam Paulus *in plenam*
pacem apud cæli dominum cito
veniat.

Præstanti indole virtutis pos-
sessor, domini leges dispensavit;

A. C. Sitt bió ſannvitr (l) retta
1211 Sextán vetr til betra.
Hyggium hitt at (m) ſeggia
Hiálpríkum vel líka,
Gagn (n) vann af hug hreinum
Hans (o) önn Gudi oc mönnum.

Lídur á allt (p) fyrir eýdi
Örſætis (q) vid Gud mætann
Þeim er gerdi frid fyrda
Farſælum vel mæla.
Bænum brátt at ſkýni,
Blídgedr höfudfedra
Þeim er íta böl bætir
Biſcup vor med kora (r).

XX. Cap.

Þá XVI vetur er Guds Kriſtni prýddiz undir blóma biſcupsdóms *Páls*

(l) ſamvitr. *Sv.*
(m) ſegia. A. C. D.
(n) giöriz vann af hug hreinum. *Sv.*
(o) hann ann Gudi oc mönnum. *Sv.*
(p) lídr á alldr fyrir eýdi. *Sv.*
(q) orſætis. A. D. örſæturs. *Sv.*
(r) med viſku. *Sv.*

veritatis gnarus, per ſedecim hie- A. C.
1211
mes, rem ſibi demandatam melio-
rem in modum adminiſtravit. Spe-
ramus gratum illi fore, hoc dici;
integro cum animo cura ejus Deo
& hominibus profuit.

Licet beato, qvi pacem publi-
blicam reſtituit, pro hominibus
apud Deum ſemper interpellare.
Ut epiſcopus noſter miti. animo
precibus, hominum mala ſanan-
tibus, in choro patriarcharum
glorificetur.

Cap. XX.

Per ſedecim hiemes, qvibus Dei
eccleſiam ornabat flos præſulum Paulus

A. C. *Páls* Biſcups urdu mörg ſtór tídindi í heiminum, þá andadiz *Cæleſtinus* Páfi (28), *Abſalon* (29) Erkibiſcup, *Sverrir* Kóngr (30), *Hákon* (31), *Gutormr* (32) *Noregs* Kóngar, *Knútr* (33), *Sörkver* (34) *Svía* Kóngr; *Ríkhardr* (35) *Engla* Kóngr, *Niáll* Biſcup (36), *Brandr* Biſcup (37), *Jóan* Biſcup (38), *Haralldr* Jarl í *Orkneyium* (39), *Philippus* Jarl (40), *Einar* (s) Abóti (41) *Márs*ſon

(s) Asbiarnarſon, *pro* Abóti Marsſon. *Sv.*

---

(28) Vid. ſupra pag. 162.

(29) Vid. ibid. pag. 190.

(30) Sverrerem Regem anno 1202 obiiſſe in confeſſo eſt.

(31) Hakonem Regem anno 1204 ipſis Calendis Januarii deceſsiſſe omnes ſcriptores coævi uno ore teſtantur.

(32) Rex Guttormus anno 1204 obiit. Mendum igitur in notas ad *Necrologium Islandico-Norvegicum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. p. 514. irrepſit ubi anno 1205 fatis functus dicitur.

(33) Canutum Sveciæ Regem anno 1195 deceſsiſſe teſtantur *Sverrisſaga*, Annales *Holani* utriqve, *Skalholtenſes* utriqve, *Breviores*, *Reſeniani*, *Logmanns-Annáll*, *Membranei*, *Fragmentum* ſæpius citatum, & *Regii* apud *Langebek*: loc. cit. Tom. 3. pag. 71.

(34) Sörkver Rex Svecorum anno 1211 deceſsit, fide Anna-

episcopus, *acciderunt res plurimæ maxi-* A. C.
me memorabiles. *Mortui sunt*, Cœle-
stinus *Papa*, Absalon *Archiepiscopus*,
Sverrer, Hacon, Guttormus, Norve-
giæ *Reges*, Kanutus & Sörkver Sve-
ciæ *Reges*, Richardus *Rex* Angliæ,
Nialus *episcopus*, Brandus *episcopus*, Jo-
annnes *episcopus*, Haraldus Orcadum *Co-*
mes, Philippus *Comes*, Einar *Abbas* Marii

 filius,

Annalium *Holanorum* utrorumqve, *Skalholtensium* antiqviorum, *Oddensium* & *Regiorum* loc. cit. p. 17. Annales *Membranei* & *Skalholtini* Recentiores hunc Regem Sveinem appellant.

(35) Richardus Rex Angliæ ex scriptorum Islandicorum traditione obiit anno 1199, qvod & exterorum consensus confirmat.

(36) Nialem Episcopum anno 1207 decessisse, testantur *Annales Flateyenses*, *Skalholtenses*, *Oddenses*, *Breviores*, *Holenses* utriqve & *Regii* in *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 75.

(37) Vid supra pag. 190.

(38) Vid. ibid. pag. 186.

(39) Haralldo Comiti Orcadum annum 1206 emortualem adscribunt scriptores coævi.

(40) Comes Philippus anno 1200 obiit. Vid. *Annall. Regg.* loc. cit. pag. 72.

(41) Obitum Einaris Abbatis filii Maris, ad annum 1196 referunt *Annales Breviores*, *Oddenses*, *Flateyenses*, *Holani*, *Skalholtenses* Antiqviores, & *Regii* loc. cit. pag. 71.

A. C. ſon, *Gudmundr Biálfa*ſon (t) Abóti (42), *Haſlidi* Abóti Þ*órvalldsſon* (43), Þ*órkell* (u) *Skúms*ſon (44); margir hafa oc adrir göfugir menn andaz medan *Páll* var Biſcup bædi lærdir menn oc ólærdir. *Jón Loptsſon* (45), *Gitzur Hallsſon* (46), *Sigmundr Ormsſon* (47), Þ*órleifr* Þ*orláksſon* (48), Þ*órvalldr* Þ*órkelsſon*, *Kálfr Snorra*ſon (49), *Ari Biarnarſon*, Ö*nundr* Þ*órkelsſon* (50), *Hermundr* (x) *Kodransſon* (51), Þ*órdr Snorra*ſon (52), *Gud-*

(t) Biálkaſon. *Sv.*
(u) Þórkell Abóti Sanctus. *Sv.*
(x) Bödvarsſon. *Sv.*

---

(42) Iidem teſtes ſunt, Gudmundum Bialfi filium anno 1197 fatis functum eſſe.

(43) Haflidum Thorvalldi filium Abbatem obiiſſe anno 1201, teſtantur *Annales Skalholtenſes*, *Flateyenſes*, *Holani* antiqviores, & *Regii*, loc. cit. pag. 72. conf. Notas ad *Necrologium* ſupra laudatum in *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 2. pag. 507.

(44) Thorkelem Skumi filium anno 1203 obiiſſe, narrant *Annales* not. 41. laudati.

(45) Vid. ſupra pag. 174. not. 8.

(46) Vid. ibid. pag. 196.

(47) Sigmundi Ormi filii obitum *Annales Reſeniani*, *Fla-*

filius, Gudmundus *Abbas* Bialfii *filius*, A. C. Haflidius *Abbas* Thorvaldi *filius*, Thorkell Skumi *filius*. *Præter hos*, Paulo *episcopo*, *alii multi nobiles viri*, *& clerici & laici*, *mortem obierunt*, Joannes Lopti *filius*, Giffur Halli *filius*, Sigmundus Ormi *filius*, Thorleifus Torlaci *filius*, Thorvaldus Thorkelis *filius*, Kalfus Snorrii *filius*, Arius Biarnii *filius*, Onundus Thorkelis *filius*, Hermundus Kodranis *filius*, Thordus Snorrii *filius*, Gud-

---

Flateyenſes, *Holani* Antiqviores & *Regii* loc. cit. pag. 72. ad annum 1198 referunt.

(48) Thorleifus Thorlaci filius anno 1200 decesſit, ut *Annales* conſtanter teſtantur.

(49) Kalfum Snorrii filium anno 1198, & Arium filium Biörnis anno 1196. vivis excesſiſſe, perhibent *Annales Flateyenſes* & *Regii* loc. cit. pag. 71. ſq.

(50) Incendium & mortem Önundi, filii Thorkelis, qvæ anno 1197 acciderunt, multis perſeqvitur *Sturlungaſaga* libr. 3. cap. 20. ſq.

(51) Hermundi filii Conradi mortem *Annales* permulti anno 1197 adſcribunt.

(52) Thordi, filii Snorrii, mors accidit anno 1201 fide *Annalium Regiorum* apud *Langebek*: Script. Rer. Dan. Tom. 3. pag. 73.

A. C. *Gudmundr Amunda*ſon (y) (53), *Berſi* Preſtr *Halldórs*ſon (54), oc margt vard annat til tídinda í hans biſcupsdæmi, ſkipatión oc ellds uppkoma í *Heklufelli*, ófridr, rán, oc brennur (55), oc med mörgum (z) fátídindum líflát manna (a). Nú hefir ec yfirfarit nockut med ſkyndíngu æfi *Páls* Biſcups, oc hefer mer meira at gengit úkænſka, enn illvilie, þó at þesſi frá-ſaga ſe ei jafnmerkilig ordin, ſem hann hafdi efni til ſett af ſinni hálfu. Gledie almáttugr Gud hann í ſífellu í eilífri dýrd Amen.

(y) Gudmundr Snorraſon, D. *addit.*

(z) ödrum. B. *addit.*

(a) oc annat fleira. *addit. Sv.*

---

(53) Gudmundum Amundi filium Gris anno 1210 obiiſſe, omnes *Annales* teſtantur, exceptis *Breviori-bus*, qvi annum præcedentem adſcribunt.

Sögu

Gudmundus Amundi *filius*, Berſius *ſa-* A. C.
cerdos Haldoris *filius*, *alia præterea*
plura, illo epiſcopo, evenerunt relatu digna:
naufragia, *ignis in monte* Hekla *erup-*
tiones, *pacem turbantes lites & prælia*,
rapinæ, *incendia*, *& hominum cædes*, *va-*
riis præter ſolitum qvæ fiebant modis.
Pauli *epiſcopi vitam qvadammodo citus*
percurri, *factumqve erit ignorantia ma-*
gis mea, *qvam malevolentia*, *ſi hæc*
narratio rei non reſpondeat præſtantiæ,
qvam mihi ſumſi narrandam. Deus om-
nipotens eum perpetuo exhilaret in æterna
gloria. Amen.

---

(54) Berſium Halthoris filium anno 1204 deceſſiſſe, volunt *Annales Regii* loc. cit. pag. 74. & *Holani* antiqviores, ſed *Flateyenſes* annum ſeqventem adſcribunt.

(55) De publicis illis calamitatibus, qvæ Islandiam ſedente Paulo Epiſcopo affligebant, *Annales* multa narrant; conf. ea, qvæ *Regii* qvovis fere anno à 1196 ad 1211 notant.

Suc-

Sögu Þáttr af Þórvalldi (a) Kodransſyni Víd-förla.

I. Cap.

A. C. Madr er nefndr *Eylífr* Örn, (b) vid hann er kennt eitt hid hædſta fiall í *Skagafirdi* á *Reykiaſtrönd*. *Eylífr* Örn var ſon *Atla Skída*ſonar ens Gamla, *Bárdar*ſonar, *Jarl*ſonar (1). *Eylífr* Örn átti Þórlaugu dóttur *Sæmundar* ens *Sudreyſka*, er nam *Sæmundarhlíd*. Þau áttu III ſonu, het einn *Sölmundr*, fadir *Gudmundar*, födr *Víga-Barda*, oc brædra hans. Annar var *Atli* hinn *Rammi*, er átti *Herdísi* dóttur Þórdar frá *Höfda*, Þeirra dóttir var Þórlaug, er átti *Gudmundr* hinn *Ríki* á *Mö-*

(a) Konrádsſyni, oc Fridrek Biſcupi — & *Fridrico Epiſcopo*. B. (b) Hann átti Þann ſon er Kodran het. *Is filium habuit, Kodranem nomine. Omnibus intermediis excluſis*. A.

Succincta narratio de Thorvalldo Kodranis filio, cognomento Peregrinatore.

Cap. I.

Fuit *vir nomine* Eylifus, *dictus* Örn, A. C. (aquilâ) *cujus nomen refert nions*, *unus omnium in* Skagafiördo *altisſimus*, *extans in tractu* Reykiaſtrönd. *Hic* Eylifus Aquila *filius erat* Atlii, *filii* Skidii Grandævi, *filii* Bárdi, *filii* Jarlis. *Habuit autem in matrimonio* Thorlögam, Sæmundo *natam* Hæbudenſi, *primo qui* (*tractum*) Sæmundarhlídam *occupavit*. *Hi tres genuerunt filios: Uni nomen erat* Sölmundo, *patri* Gudmundi, *patris* Viga-Bardii (Bardii *cognomento* homicidæ) *& fratrum hujus*. *Alter erat* Atlius Robuſtus; *is ex* Herdiſa, Thordi *de* Höfdio *gnata*, Thorlögam *ſuſcepit*, Gudmundi Po-

(1) Rectius, or Al. cf. *Landnámab.* p. 205. *Kriſtniſ.* p. 185.

A. C. á *Mödruvöllum.* Þridie ſon *Eylífs Arnar* var *Kodrann*, er bió á *Giliá* í *Vatnsdal*, hann var audigr madr. Kona hans het *Járngerdur.* Son þeirra het *Ormr*, enn annar ÞORVALLDR. *Kodrann* kunni (c) miöc *Ormi* ſyni ſínum, enn *Þórvalldi* lítit, eda ecki, var honum halldit til vinnu, þegar hann mátti ſer nockut, hann var (d) lítt ſettr at klædum, oc giörr hvervetna hornúngr bródur ſíns (e), hann þiónadi í húſi födur ſíns þat honum var tilſkipat med öllum gódvilia.

II. Cap.

I þennan tíma bió *Þórdís Spákona* (2) útá *Skagaſtrönd*, þar ſem ſídan heiter at *Spákonufelli.* A einu ſumri þág hún heimbod at *Kodrani* á *Giliá*, því at hann var (f) vin hennar. Enn er *Þórdís* var at veitslunni, oc hún ſá hverr munr giörr var þeirra brædra,

(c) mikit. A. (d) lítt klæddr. *male* (parcè) *veſtiebatur*. B. (e) *Reliqva capitis non ſunt in A.* (f) vinr. A.

Potentis Mödruvallenſis *conjugem. Ter-* A. C.
tius filiorum Eylifi *erat* Kodrann, *qvi*
fundum Giliá *in* Vatnsdalo *coluit*, *vir di-*
vitiis pollens. Conjugi ejus nomen erat
Jarngerdæ. *Filius horum dicebatur* Or-
mus; *alter vero* THORVALLDUS. Ko-
drann *multum amabat* Ormum *gnatum*
ſuum, Thorvalldum *vero parum, aut nihil:*
Hic (enim) laboribus exercebatur (ſervi-
libus), qvamprimum qvicqvam à viribus
potuit; veſtitu malignè curabatur, & ad
omnia fratri (ut ſpurius) poſthabebatur:
idem (nihilominus) in domo paterna, qvic-
qvid injungeretur laboris, omni cum æqva-
nimitate, obibat.

Cap. II.

Hac tempeſtate Thordiſa Spákona
(*hariola*) *in* Skagaſtranda *prædium coluit*,
qvod deinde Spákonufell (monticulus ha-
riolæ) *appellatur. Hæc æſtate aliqva apud*
Kodranem *in* Giliá, *ut qvi amicus ſuus*
eſſet, convivium accepit: in qvo convivio
cum adeſſet, animadverti ſſetqve, qvam
diſpariter fratres (filii heriles) haberen-
tur;

(a) De Thordiſa Spákona multis *Varnsdælaſ.* & *Kormaksſ.*

A. C. brædra, þá mællti hún til *Kodrans*: þat legg ec til ráds med þer, at þú sýnir meiri manndóm *Þórvalldi* syni þínum, enn þú hefer giört her til, þvíat ek se þat med sannendum, at (g) fyri margra hluta saker mun hann verda ágætari enn allir adrir þínir frændur (h). Enn ef þú hefer á honum litla elsku at sinni, þá fá þú honum kaupeyri, oc lát hann lausann, ef nockur verdr til at siá um med honum. *Kodrann* sá at hón taladi slíkt af gódvilia, oc (i) segizt munde fá honum nockut silfr. Let hann þá (k) fram einn siód, oc sýndi henni. *Þórdís* leit á silfrit, oc mællti: eigi skal hann hafa þetta fe, þvíat þat hefer þú tekit med afli oc ofríki af mönnum í sakeyri. Hann bar þá fram annan siód, oc bad hana (l) á líta. Hún giördi svo, oc mællti sídan, ecki tek ec þetta fe fyri hans hönd. *Kodrann* spyrr, hvat

(g) hann mun. *omiss.* fyri — sakir. A. (h) oc skalltu þegar fá honum kaupeyri, oc láta hann &c. *Statim da &c. exclusis, quæ interce-*

tur, ita allocuta eſt Kodranem: *hoc tibi* A. C.
conſilium do, ut majorem in gnato tuo
Thorvalldo *humanitatem* (*pietatem*)
oſtendas, qvam huc usqve feciſti, qvem
ego ex veris indiciis videoceterâ ſtirpe
tua multis nominibus clariorem extitu-
rum, qvodſi in præſenti minus diligis
puerum, da illi pecuniam mercaturæ fa-
ciendæ, & dimitte, ſi qvis exiſtat, qvi
ejus rebus velit proſpicere. Kodrann
intellexit, hæc eam ex bona loqvi volun-
tate, aitqve ſe aliqvid argenti daturum.
Tum unum expromit marſupium, illiqve
oſtendit. Thordiſa *intuens argentum,*
fatur: abſit, puero hanc pecuniam tra-
das, qvam multæ nomine per vim & ty-
rannidem extorſiſti. Hoſpes aliud mar-
ſupium protulit, rogans ut examinaret.
Mulier ita fecit, & poſtea dixit: hoc
argentum nomine pueri non accipio.
Kodrann *interrogat: qvid tu in hac*

 pecunia

tercedunt. A. (i) ſagdizt ſkylldi. B. *Re-*
ctius autem diceretur, mundu & ſkylldu.
(k) fram bera feſiód einn, *expromi fecit.* A.
(l) Þar á. A.

A. C. hvat finnr þú at þeſſu (m) fe. Þ*órdís* ſvarar: þeſſa peninga hefer þú ſaman dregit (n) fyri ágirndar ſakir í landſkulldum, oc fiárleigum, meirr enn rettiligt er (o); fyri því heyrir ſlíkt fe eigi þeim manni til medferdar, er bædi mun verda rettlátr oc milldr. Sídan ſýndi *Kodrann* henni einn digran fefiód, oc var fullr af ſilfri, vó Þ*órdís* þar af III. merkur til handa Þ*órvalldi*, enn feck *Kodrani* aptr þat ſem meira var, þá mællti *Kodrann.* Fyri hví villdir þú helldr taka af þeſſum peníngum til handa ſyni mínum, enn af hinum er ek feck þer fyrri. Hún ſvarar: þvíat þú hefer at þeſſum vel komizt, er þú hefer tekit í arf eptir födr þinn. Eptir þat fór Þ*órdís* frá veitſlunni med ſæmiligum giöfum, oc vináttu (p) *Kodrans.* Hafdi hún Þ*órvalld* heim med ſer, var hann med henni um hríd vel halldinn (q), at klædum,

(m) ſilfri. A.

(n) med ágirnd. ſeqv. *deſideratis.* A.

(o) oc ſkal eigi ſonr þinn þetta fe

pecunia desideras? Illa respondet: hos A. C. *nummos, ultra qvam rectum est, per lucelli cupiditatem ex fundorum & pecudum mercedibus contraxisti; ideo talis pecunia ei homini ad usum non convenit, qvi & justus, & liberalis existet. Tum* Kodrann *illi monstravit turgidum qvoddam marsupium, argento refertum, unde* Thordisa *expendit* Thorvalldo *sesqvilibram; qvod autem supererat,* Kodrani *reddidit, qvi tunc ita locutus est: qvam ob rem ex hac summa, qvam qvas tibi prius dabam, gnato meo pecuniam capere malebas? Mulier respondit: qvia ad hanc pecuniam justô titulô per hæreditatem paternam perveniisti. Post hæc* Thordisa *è convivio discessit, cum honestis muneribus, & amicitia* Kodranis; *eadem* Thorvalldum *domum suam secum duxit, qvi apud eam aliqvamdiu versabatur, vestitu, atqve*

alia

fe hafa', er bædi mun verda &c. *Neqve hanc pecuniam habeto filius* &c. A. (p) Kodrans, *non est in* A. (q) *Hinc usqve ad,* enn er &c. *omitt.* A.

A. C. klædum, oc ödrum kosti þeim er hann þurfti, oc þroskadizt mikit. Enn er hann var vel frumvaxta, fór hann utan at rádi *Þórdísar*. Letti hann eigi fyrr, enn hann kom fram í *Danmörk*, þar fann hann *Svein Tiuguskegg*. *Sveinn* var lítillar ættar í módurkyn (r). Enn hann sagdizt vera son *Haralldz* Konúngs *Gorms*sonar *Dana* Konúngs. *Sveinn* var ecki í landi í þann tíma í *Danmörk*, þvíat *Haralldr* Konúngr villdi eigi gánga vit (s) faderni hanns. Lá hann (t) þá lengi í hernadi, (u) oc var kalladr Konúngr af lidsmönnum, sem þá var sidr víkínga. Enn er (x) *Þórvalldr* kom á fund *Sveins* Konúngs, tók hann vel vid honum, oc giördizt *Þórvalldr* hans madr, oc var med honum nockur sumur í hernadi fyri vestan haf (y). *Þórvalldr* hafdi eigi lengi verit med *Sveini* Konúngi, ádr Konúngr virdti hann umfram (z) adra

(r) Því hann var *Saumæsu* son, enn var þó son *Haralldz* &c. *Filius nimirum erat* Saum-Æsæ, & *tamen filius* Haralldi &c. A.

(s) frændsemi, *consangvinitatem*. A.

alio cultu neceſſario bene habitus, mag- A. C.
nosqve fecit ad maturitatem progreſſus.
Ceterum ubi ætate erat bene maturus,
eâdem ſvadente, peregre abiit; neqve cur-
ſum prius interrupit, qvam in Daniam
pervenerat, ubi Sveinem barbæ furcatæ
deprehendit. Sveinn *materno genere erat*
humili; verùm ſe Haralldi Gormſonii
Danorum *Regis filium eſſe prædicavit.*
Is hac tempeſtate in terra Dania *non ver-*
ſabatur, qvod Haralldus, *ſe ejus eſſe pa-*
trem, nollet agnoſcere. Piraticæ igitur
diu operam dedit, proqve ejus ævi pira-
tarum conſvetudine, Rex à militibus ap-
pellatus eſt. Ubi autem Thorvalldus
Regem Sveinem *convenerat, bene excep-*
tus, nomen ei ſuum dedit, & per aliqvot
æſtates, trans mare occidentale, cum eo
militavit. Neqve diu cum Sveine Rege
fuerat, antequam ab eo, cum ceteris
hominibus, tum amicis qvoqve ipſis uni-

verſis,

(t) Þá lengi, *reſecat.* A. (u) *De Regio nomine Sveinis nihil viſitur in* A.

(x) Þórvardr. A. *lapſu ſcribæ.* (y) Konúngr virdti Þórvalld um fram, *Rex Thorvalldum ante poſuit* cet. A. (z) adra menn, oc *ignorat.* A.

A. C. adra menn, oc alla ſína vini, þvíat *Þórvalldr* var mikill rádagiördar madr, (a) öllum audſærr at dygd, oc ſkynſemd, (b) ſtirkr at afli, oc (c) hugadr vel, vígkænn, oc ſnarpr í orroſtum, (d) milldr oc örlyndr af peníngum, (e) oc reyndr at fullkomnum trúleik, oc lítilætiſs þiónoſtu, hugþeckr, oc áſtúdligr öllum mönnum, þvíat þá enn heidinn ſýndi hann rettlæti um fram hátt heidinna manna, ſvo at hlutſkipti allt er hann feck í hernadi veitti hann (f) þurföndum, oc til útlausnar herteknum mönnum, (g) oc hiálpadi mörgum þeim meinſtaddir voro. Enn ef honum hlotnuduzt herteknir menn, ſendi hann þá aptr til fedra ſinna, edr frænda, (h) ſvo ſem hina er hann hafdi med peníngum útleyſt. Nú af því hann var fræknari (i) í orroſtum enn adrir lidsmenn, þá (k) giördu þeir lög til at hann ſkylldi hafa koſtgrip

(a) öllum — ſkynſemd, *non extat in* A.

(b) Sterkr. A. (c) hugdiarfr. A. (d) örr at peníngum. A. (e) hann var ſvo milldr, at

verſis, anteponeretur. Erat enim Thor- A. C.
valldus *multi conſilii vir, candore & prudentia omnibus conſpicuus, corporis animique viribus firmus, peritus & acer præliator, largus & liberalis pecunia, expertus* (Regi) *integra fide, & obſeqvioſo miniſterio, omnibus gratioſus & amabilis; is enim ethnicus, ſupra modum ethnicorum, æqvitatem oſtendit, ita ut totam prædæ partem, qvam in piratica ſortiebatur, & egenis præberet, & in captivorum redemtionem conferret, multosqve calamitoſos juvaret. Si bello vivos captos per ſortem adipiſceretur, remiſit hos ad parentes ſuos & cognatos; haud ſecus illis fecit, qvos pecunia redemerat. Verum, qvoniam in præliis fortitudine præſtabat milites ceteros, hinc legem con-*

 ſtitue-

at allt þat hlutſkipti, er hann feck í hernadi &c. *Tamqve liberalis, ut* &c. (*omnibûs, qvæ intercedunt, neglectîs.*) A. (f) þurfandi mönnum. A. (g) *Hæc clauſula abeſt ab.* A. (h) *Item hæc abeſt indidem.* (i) enn adrir menn, *alios homines.* A. (k) lögtóku þeir, *lege ſanciverunt.* A.

A. C. grip af (l) hverri tekiu, enn hann neytti ſvo þeirrar (m) frumtekiu tignar, at hann kiöri ríkra manna ſonu, eda þá hluti adra, er þeim var (n) meſtar aptrſiár at er látit höfdu, enn hans felögum þótti (o) meſt fyri at (p) gefa upp, oc ſendi ſidan þeim er átt höfdu. Þar fyri elſkudu hann (q) jafnvel þeir ſem fyri ránum urdu af *Sveins* mönnum, oc vídfrægdu lof hans gódleika (r). Þadan af frelſti hann audvelldliga ſína menn, þó at gripnir væri af ſínum óvinum, oc eigi ſídr eitt ſinn ſiálfan *Svein* Konúng. Svo bar til einn tíma ſem *Sveinn* Konúngr heriadi á *Brettlandi*, (s) oc í fyrſtu vann hann ſigr, oc feck mikit herfáng. Enn er hann ſókti lángt á land upp frá ſkipum, þá kom í móti honum ſvo mikit riddaralid, at hann hafdi öngva vidtöku, (t) vard *Sveinn* Konúngr

(l) hveriu herfángi. A.
(m) frumtignar, *eá prærogativa*. A.
(n) meſt eptirſiár. A.
(o) minſt fyri, *promtisſimè*. A.
(p) miſſa, *amiſerunt*. B. *Qvod autem eſt in textu*, at

ſtituebant, ut rem (qvandam) pretioſam, A. C. *de qvavis præda indiviſa ſumeret: ſed hujus præſumtionis primatu ſic uſus eſt, ut nobilium virorum filios, aut eas res alias, qvas ſpoliati maximè deſiderarunt, ſui vero conſortes ægerrime conceſſerunt, elegerit, dominisqve reſtituerit. Igitur hominem amârunt vel illi, qvos* Sveinis *militeſ ſpoliabant, ejusqve bonitatem laudibus celebrarunt. Ab eo etiam tempore ſuos commilitones, qvamvis ab hoſte eſſent intercepti, facilè liberavit: nec minùs qvôdam tempore ipſum* Sveinem *Regem. Contigit aliqvando cum* Sveinn *in Bretlandia militaret, primòqve victor magnâ prædâ potitus eſſet, ut longius in terram ſurſum à navibus pergenti tanta eqvitum multitudo occurreret, cui excipiendæ prorſus impar erat. Vivus itaqve captus, & vinctus* Sveinn *Rex,*

at gefa upp, *poteſt & ad Thorvalldum, & ad homines ſpoliatos referri.* (q) ſvo vel vinir ſem óvinir Sveins Konúngs, *tam amici qvam inimici Sveinis* &c. A.

(r) *Hæc periodus vacat in* A. (s) at hann ſókti lángt á land upp &c. A. (t) var — handtekinn. A.

A. C. úngr þá fánginn, (u) oc bundinn, oc kaſtad í fángelſi, oc med honum Þór-*valldr Kodrans*ſon, oc margir adrir göfugir menn oc mikils virdir. A næſta degi kom einn ríkr hertugi til myrkvaſtofunnar, med miklu lidi, at taka Þ*órvalld* út af (x) henni, þvíat litlu ádr hafdi (y) ſami hertugi verit hertekinn af *Sveins* mönnum, enn Þ*órvalldr* hafdi leyſtan hann, oc ſent friálſan heim aptr til födur ſíns. Bad Hertuginn nú Þ*órvalld* gánga út af myrkvaſtofunni, (z) oc fara friálſan á burtu. Þ*órvalldr* ſór (a) um, at hann ſkylldi (b) fyri öngvan mun þadan lífs fara, nema *Sveinn* Konúngr væri leyſtr, oc allir hans menn. Hertuginn giördi þetta fyri hans ſkulld; þetta vottadi *Sveinn* Konúngr ſídar, þá er hann ſat at einni ágiætri veitſlu med tveimr Konúngum ödrum. Oc er ſendíngar komo inn, þá mælti einn

(u) oc ſvo Þórvalldr, oc margir adrir, oc ſettir í fángelſi — & *in cuſtodiam conditi*. A.

(x) díbliſſunni. A. (y) hann hertekit ſono

Rex, unà cum Thorvalldo Kodranis *filio,* A. C. *& multis aliis nobilibus, magnæqve dignitatis viris, in cuſtodiam conjectus eſt. Die ſeqventi Dux qvidam potens magnô comitatu ad carcerem venit, ut* Thorvalldum *inde eximeret: nam paulo ante idem Dux à* Sveinis *exercitu prælio captus fuerat; at* Thorvalldus *eum ſolverat, liberumqve domum ad patrem remiſerat. Nunc adeo Dux* Thorvalldum *juſſit egredi è carcere, & liberum diſcedere.* Thorvalldus *jurejurando negavit, ſe inde ullô pactô vivum abiturum, niſi* Sveinn *Rex, & omnes ſui ſolverentur: qvod etiam Dux ejus gratiâ fecit. Hoc poſtea teſtatus eſt* Sveinn *Rex, in convivio qvodam celebri cum duobus Regibus accumbens: nam cum intrò portarentur fercula, qvidam eorum, qvi erant ſatellitio*

ſono þeſſ ſama Hertuga, leyſt oc frelſad, oc ſídan liduga heim ſent til födr ſíns. *Thorvalldus vivos ceperat ejusdem Ducis filios, ſolverat vero & liberaverat, deindeqve liberos ad patrem remiſerat.* B. (z) *Hæc abſunt ab.* A. (a) *Voculam omitt.* A. (b) Þadan ecki lífs fara, B.

A. C. einn dróttſeti, oc ſegir, at eigi mundi ſidan einn ſkutull verda ſvo vegliga ſkipadr, ſem þá er III ſvo volldugir Konúngar ſnæddu af einum diſki. Þá ſvarar *Sveinn* Konúngr broſandi, oc mælti, finna mun ec þann bóndaſon útlendann, (c) at einn hefir med ſer, (d) ef rett virdíng er á höfd, eigi minna göfugleik, enn vær (e) III Konúngar, eda í öngan ſtad minni ſæmd. Nú vard af þeſſu gledi mikil í höllinni, oc ſpurdu hlæandi allir hvar eda hverr þesſi madr væri, er hann ſagdi ſvo mikla frægd af. (f) Hann ſvarar: þesſi madr ſem ec tala her til, er ſvo vitr ſem ſpökum Konúngi hæfir at vera, ſtirkr oc öruggr ſem hinn hugdiarfazti berſerkr, ſvo ſidugr, oc

(c) ſvo volldugan, *tam potentem* (*addit*) A.
(d) ef — á höfd, *non extat in* A. (e) allir, *omnes*, *add.* A. eda — ſæmd, *omitt.* *Idem.*
(f) Kóngr ſvarar: Þat er Þórvalldr Kodranns-ſon enn Islendſki, hann er ſvo ſpakr, ſterkr, oc vinſæll, ſem einum Konúngi byriar at vera. Segir þeim ſídan hverſu hann vard fyrir hans vin-

litio præfecti, locutus negavit, ullam A. C.
mensam in posterum tam illustri accubitu
ornatam fore, quam hanc, ubi tres Reges
tam potentes ex una patina cibum capie-
bant. *Tum* Sveinn *Rex subridens re-*
spondit his verbis: inveniam rustici ex-
tranei filium, qui, si recta æstimatio ad-
hibeatur, unus non minori gaudet clari-
tate, nec ulla ex parte inferiori honore,
quam nos tres Reges simul. Hinc magna
lætitia in coenaculo exorta, scisscitanti-
bus cunctis cum risu, ubi aut quis esset
iste vir, de quo tantas laudes prædicaret?
Respondit ille: vir de quo hæc loquor,
ita sapiens est, ut Regem sapientem esse
decet, ita fortis & intrepidus, ut auda-
cissimus athleta, eâ vitæ morumque ho-
nestate

vinsælldir af fángelsi leystr, sem fyrr er ritat.
Rex respondit: is est Thorvalldus Kodra-
nis filius, Islandus, vir tam sapiens, for-
tis, & gratiosus, quam Regem esse opor-
tet, porro iis memorat, quomodo ejus gra-
tiæ gratiâ, e vinculis liberatus fuerat:
quod suprà scriptum est. (*Tam compen-*
diosè reliqua capitis exhibet) A.

A. C. oc gódháttadr ſem hinn ſidugaſti ſpek-
íngr. Sagdi hann ſídan af *Þórvalldi*
þennan atburd ſem nú var ritadr, er
hann frelſti Konúnginn fyri ſína vinſælld,
oc fyri marga ágiæta hluti oc loffamliga.

III. Cap.

(g) Þeſſu næzt ſem *Þórvalldr* hafdi
farit vída um lönd, tók hann trú
retta, oc var ſkírdr af (h) *Saxlend-*
ſkum Biſcupi, þeim er (i) *Fridrekr*
het. Eptir þat bad hann *Fridrek* Bi-
ſcup med (k) öllu koſtgiæfi at fara
med ſer til *Islands*, at predika Guds
erendi, oc leita at ſnúa til Guds, födr
hans oc módur, oc ödrum náfrænd-
981 um hans. Biſcup játadi því giarnan,
oc fór med honum til *Islands*, oc
greiddizt vel ferd þeirra. *Kodrann*
tók vel fyni ſínum, voro þeir hinn
fyrſta vetr á *Giliá* med *Kodrani* vid
XIIIda mann. Tók *Þórvalldr* þegar
at

(g) Eptir þetta fór Þórvalldr vída — oc var hann um ſídir ſkírdr. *Poſtea Thorvalldus — perluſtravit, tandemqve baptizatus eſt.* A.

neſtate (prædítus), qvâ Philoſophus opti- A. C.
mè moratus. Tum rem recens ſcriptam
de Thorvalldo *commemorabat, cum ille*
Regem, qva valebat gratiâ, multisqve
præclaris ac divinis meritis, liberavit.

Cap. III.

Poſtea Thorvalldus, *ubi terras paſſim perluſtraverat, veram religionem amplexus eſt, & ab Epiſcopo* Saxone *baptizatus, qvi* Fridricus *vocabatur. Deinde omni ſtudio oravit Epiſcopum, ut ſecum in* Islandiam *profectus, & verbi ibi divini factus præco, patrem ac matrem, & cæteros proxime ſibi cognatos, ad Deum convertere tentaret. Epiſcopus lubenter* 981
annuit, Islandiam*qve cum eo petiit: atqve itineris curſu ſatis expedito uſi ſunt.* Kodrann *filium benignè amplexus eſt, apud qvem, in prædio* Giliá, *primam ab adventu hyemem cum XI. hominibus transegerunt. Statim* Thorvalldus *cognatis ſuis,*

(h) einum Saxverſkum. A. (i) *Ita ſcribendum eſt ex conſvetudine antiqvorum; non* Fridrich, & Fridrik, *qvod in Codd. eſt.* (k) allri koſtgæfni. A.

A. C. 981 at boda Guds erendi frændum ſínum, oc öllum þeim er komo at finna hann, þvíat Biſcupi var ókunnig túnga landsmanna, oc ſneruzt nockurir menn til rettrar trúar, fyri ord Þ*órvallds*, á þeim vetri (l). Enn nú ſkal fyrſt ſegia hvörſu hann leiddi til ſanns átrúnadar födr ſinn oc hans heimamenn (m). A nockurri hátíd þá *Fridrekr* Biſcup framdi tídagiörd med ſínum klerkum (n), var *Kodrann* nærſtaddr, meirr ſakir forvitni, enn þeſſ hann ætladi ſer at ſinni at (o) ſampyckiazt þeirra ſidferdi. Enn er hann heyrdi klucku hliod oc fagran klerka ſöng, oc kendi ſætan reykelſis ilm, enn ſá Biſcup veg-ligum ſkrúda ſkrýddan, oc alla þá er honum þiónudu vera klædda hvítum klædum (p), med biörtu yfirbragdi, oc þar med birti mikla um allt húſit af fögru vaxkerta lióſi (q), oc adra

þá

(l) *Præfatio hæc nulla extat in* A. (m) Svo bar til á einni ſtór hátíd, er Biſcnp &c. *Factum eſt magno quodam feſto*, &c. A.

(n) oc

ſuis, & cæteris, qvi ad eum viſendum veniebant, dogmata divina coepit annunciare: gentis enim lingua vernacula Epiſcopo erat ignota; adeo ut nonnulli hac hyeme, per verba Thorvalldi, *ad veram fidem converſi ſint. Cæterum hic anticipanda eſt narratio, qvo modo patrem ſuum, & ejus familiam, ad veram fidem adduxerit. Feſtô qvodam,* Fridricô *Epiſcopô, cum clericis ſuis, ſacra celebránte,* Kodrann *affuit, magis curioſitate ductus, qvam qvod eo tempore decreverat in eorum ritus conſentire. Cum vero clangorem campanæ, & dulcem cantum clericorum audiret, ſvavem thuris odorem olfaceret, ipſum autem Epiſcopum, auguſto habitu ornatum, omnesqve ejus miniſtros, veſtibus albis veſtitos, & lucis inſtar ſplendidos videret, nec non multam tota æde lucem, à claro cereorum lumine, & qvæ cetera ad ejus* A. C. 981

feſti

(n) oc gudligt embætti, & *divinum miniſterium*, add. B. (o) ſamþyckia. B. (p) *Hæc non agnoſcit*, A. (q) oc — halldi, *deſunt in* A.

A. C. þá hluti ſem til heyrdu því hatídar-
halldi, þá þócknuduzt honum allir
þeſſir hlutir helldr vel. Enn á þeim
ſama degi kom hann at *Þórvalldi* ſyni
ſínum, oc mællti; Nú hefir ek ſed,
oc (r) nockut hugleitt, hverſu (s) al-
vöruſamliga þiónoſto þer veitid gudi
ydrum. Enn þó eptir því ſem mer
ſkilzt, ero (t) miök ſundrlauſir ſidir
vorir, því mer ſýnizt (u) at Gud
ydar muni glediaz af lióſi því er
vorir gudir hrædazt. Enn ef ſvo er
ſem ek (x) ætla, þá er þeſſi madr (y),
ſem þú kallar Biſcup, ſpámadr þinn
(z), því ek veit, at þú nemr af hon-
um alla hluti, ſem þú boder öllum
af Guds þíns álfu. Enn ek á mer
annan ſpámann þann, er mer veitir
mikla nytſemd, hann ſegir mer fyrir
marga óordna hluti, hann vardveitir
kvikfe mitt, oc minnir mik á hveriu
ek ſkal framfara, eda hvat ek ſkal
varazt,

(r) heyrt, *audivi.* A. (s) alvöruſama. A.
(t) *Rectius*, mikit ſundrleitir. A. (u) gud-
ir

feſti celebrationem pertinuere: hæ res A. C.
omnes majorem in modum homini place-
bant. Eâdem vero die gnatum ſuum
Thorvalldum *conveniens, ita locutus*
eſt: Vidi nunc, & nonnihil animum ad-
verti, qvam ſedulum cultum præſtatis
Deo veſtro. Verum tamen, pro eo, qvod
mihi intelligere licet, multum inter ſe
discrepant religiones noſtræ: nam qvod
lumen Dii noſtri formidant, eodem Deus
veſter mihi delectari videtur. Qvodſi
res ita eſt, ut opinor, homo, qvem vo-
cas epiſcopum, vates tuus eſt, diſcis-
qve ab eo, omnia qvæ omnibus, ex
Dei tui parte, promulgas. At ego
alium mihi habeo vatem, qvi magna
in me confert commoda: is multa
mihi prædicit futura; conſervat pecus
meum; & me monet, qvid facien-
dum, qvid fugiendum ſit. Igitur in

ir ydrir, *Dii veſtri — videntur.* B.
(x) atla. B. (y) er Þer kallit Biſcup ydar, *qvem vocatis epiſcopum veſtrum.* A.
(z) *Nihil horum adeſt in* A.

A. C. varazt, oc fyri því á ek mikil trauſt undir honum, oc hefi ek hann dýrkad lánga æfi. Enn misþócknazt þú honum miög, oc ſvo ſpámadr þinn (a), oc ſidiferdi yckar, oc miök afletr hann mik at veita yckr nockura vidſæming, oc einna meſt at táka yckarn ſid. Þ*órvalldr* (b) mællti: hvar byggir ſpámadr þinn. *Kodránn* ſvarar: her býr hann ſkamt frá bæ mínum, í einum miklum ſteini, oc þó vegligum. Þ*órvalldr* ſpyrr: hverſu lengi hann hafi þar búit. *Kodrann* ſegir hann þar bygt hafa lánga æfi. Þá mún ek, ſegir Þ*órvalldr*, ſetia her til máldaga med ockr, fadir, at (c) þú (d) kallar þinn ſpámann miög ſtirkvan, oc ſegir þik á honum hafa mikit trauſt, enn Biſcup, er þú kallar ſpámann (e) minn, er audgætligr, oc ecki aflmikill. Enn ef hann má, fyri krapt himna Guds, þeſſ

(a) *Hoc qvoqve deeſt ibid.* (b) ſpyrr, *rogat*. A. (c) þar þú. A. (d) kallir. B. *Qvæ lectio recta eſt, ſi pro* Þá, *initio hujus*

eo mágnam fiduciam habeo collocatam, A. C. *& (eum) longàm jam ætatèm colo. Tu autem illi oppidò displices, item vates tuus, cum cæremoniis vestris: is vehementer deterret me, ne ulla (vel minima) in re me vobis præbeam facilem, omnium vero maxime à vestra religione accipienda.* Thorvalldo *interroganti, ubi habitaret vates ejus?* Kodrann *respondet: hìc habitat prope à villa mea, in grandi qvodam saxo, etiam ad speciem venerabili.* Thorvalldo *roganti, qvamdiu ibi habitaverit?* Kodrann *affirmat, habitasse eum ibi (longam) jam ætatèm. De hac itaqve re, inqvit* Thorvalldus, *pactum inter nos, mi pater, constituam: qvando tu qvidem vatem tuum perqvam validum esse prædicas, teqve vehementer in eo confidere affirmas; Episcopus autem, qvem meum vatem appellas, gracilis est, & parùm validus: qvodsi is per virtutem Dei*

 coele-

jus periodi, substituatur þó, *per Tmesin à particula* at, *eleganter separatum, & sic sensus erit: Tamen ego — pactum constituam, etsi tu vatem tuum* &c. (e) minn, *omitt.* B.

A. C. þeſſ er ver trúum á, reka burtu ſpámann þinn af ſínu ſtirkva herbergi, þá er rett at þú fyrilátir hann, oc ſnúizt til þeſſ ens ſtirkva Guds ſkapara þíns, ſem er at ſönnu Gud, oc einginn (f) ſtirkleikr má ſigra. Hann byggir í eýlífu liósi, þángad leidir hann alla á ſik trúandi, oc trúliga þiónandi, at þeir lifi þar med honum í óumrædiligri ſælu fyri utan enda. Oc ef þú villt ſnúaz til hins háleita himna Kóngſins, þá (g) máttu ſkiótt ſkilia, at þesſi er þik afletr á hann at trúa, er þinn fullkominn ſvikari, oc hann girnizt at draga þik med ſer frá eýlífu liósi til óendanligra myrkra. Enn ef (h) ſýnizt ſem giöri hann þer nockura góda hluti, þá giörir hann þat allt til þeſſ, at hann megi því audvelldligar fá þik ſvikit, ef þú trúir hann þer gódann oc naudſynligann. *Kodrann* ſvarar, audſed er mer þat, at (i) ſundrleit er ſkilning (k) yckur

Bi-

(f) ſtirkleiki. A. (g) muntu ſcilia, *intelliges.*

(h) Þer,

coeleſtis, in qvem nos credimus, vatem A. C.
tuum firmo ſuo domicilio expellere valeat,
juſtum erit, ut eo relicto, convertaris
ad Deum illum potentem, creatorem
tuum, qvi verè Deus eſt, qviqve nullo ro-
bore ſuperari poteſt: habitat autem lu-
cem æternam, qvo ducit omnes creden-
tes in ſe, & ſe fideliter colentes, ut ibi
ſecum vivant, in beatitudine inenarra-
bili, nunqvam finienda. Qvodſi ani-
mum tuum vis adjungere ad ſummum
illum regem coelorum, ſtatim poteris in-
telligere, eum, qvi te à fide in illum de-
terret, inſidias tibi vere ſtruere, cu-
pientem te ſecum abſtrahere ab æterna
luce ad tenebras infinitas. Qvodſi au-
tem videatur qva in re tibi commoda fa-
cere, id omne eò facit, qvo te facilius
decipere qveat, ſi eum benevolum tibi
& neceſſarium credideris. Ad qvæ Ko-
drann *reſpondet: haud difficulter ani-*
madverto, ſenſum tuum & Epiſcopi

(h) Þer, *tibi.* add. A. (i) Sundrleitr — ſkilníngr. A. (k) yckar. A. yckur, *qvod in contextu exhibetur, foemininum eſt.*

A. C. Biſcups oc hans; oc eigi ſidr ſkil ek þat, at med kappi miklu (l) fylgia hvarirtveggiu ſinu máli, oc alla þá hluti ſem þid ſegit af honum, ſlíkt hit ſama flytr hann af yckr. Enn hvat þarf her margt um ad tala, þesſi máldagi ſem þú hefir (m) áleitt, mun prófa ſannindi (n). Þórvalldr vard gladr vid rædu födr ſíns, oc ſegir Biſcupi allan mála vöxt, oc ſamtal þeirra. A næzta degi eptir vígdi Biſcup vatn, fór ſidan med bænum, oc pſálmaſöng, oc dreifdi vatninu umhverfiſs ſteininn, oc ſvo ſteypti hann því ofan yfir at allr ſteinninn vard (o) alvotr. Um nóttina eptir kom ſpámadr *Kodrans* at honum í ſvefni, med (p) döpru bragdi, oc ſkiálftafullr ſem af hrædſlu, oc mællti til *Kodrans*, ílla hefir þú giört at þú bödſt híngat mönnum þeſſum, er á (q) ſvikum ſitia vit þik, ſvo at þeir leita

(l) fylgir hverr. A. (m) áleidt. A. *Ellipſis eſt, ſupplenda*, ord áleitt ɔ: *cujus moviſti men-*

ab illius esse diversum; nec minus intel- A. C.
ligo, utrosque suam causam magno studio
tueri: omnia nimirum quæ de illo dici-
tis, itidem ille de vobis fert. Quid au-
tem verbis opus est? Conditio à te lata,
veritatem probabit. Thorvalldus *ora-*
tione patris lætatus, totius rei faciem
aperuit Episcopo, suumque & patris col-
loquium. Proximâ post die Episcopus
aquam consecravit; deinde précibus &
hymnorum cantu procedens, aquam cum
circa saxum sparsit, tum super id ita
effudit, ut totum udum fieret. Se-
quenti nocte per somnum Kodrani *vates*
apparuit, tristi vultu, & tremebun-
dus tamquam ex metu, sic eum alloqu-
*tus: Feci*ſ*ti malè, dum istos homines ad*
hospitium vocâsti, qui ita insidiantur
tibi, ut quærant me mea sede depellere;
effuderunt enim aquam ferventem su-
per

mentionem. (n) Þín, *veritatem tuam*, (*seu, veracitatem*). A. (o) votr. A. (p) dapr-liga áſiónu, *nubilâ facie*. B. (q) ſuikrád-um. A.

A. C. leita (r) at reka mik burt af búſtad mínum; þvíat þeir ſteyptu vellandi vatni yfir mitt herbergi, ſvo at börn mín þola (s) mikla kvöl af (t) dropum þeim er inn renna um þekiuna. Enn þó at ſlíkt ſkadi ſiálfan mik ecki miök, þá er allt ad einu (u) þúngt at heyra þyt ſmábarna, er þau æpa af bruna. Enn at morgni (x) komandi ſegir *Kodrann* ſyni ſínum (y) allt þetta. *Þórvalldr* gladdizt vid, oc (z) bad Biſcup, at hann ſkylldi framhallda (a) uppteknu efni. Biſcup fór til ſteinſins med ſína menn, oc giördi allt ſem hinn fyrra dag, oc bad (b) ækiliga almáttkan Gud, at hann ræki fiandann í burt, (c) oc leiddi manninn til hiálpar. A næztu nótt eptir (d) ſýndizt ſá flærdarfulli ſpámadr *Kodrani*, miök gagnſtædiligr hiá því, ſem fyrr var hann vanr at vera, oc birtazt

(r) vid: *add.* B.

(s) ecki litla, *haud parvum.* B.

(t) þeim dropum brennandi — *candentibus.* B.

(u) þángad, *ibi audire eſt* &c. A.

(x) *Hanc vocem abjicit.* A.

(y) þeſſa

per domum meam, adeo ut liberi mei A. C.
magnum patiantur cruciatum, ex guttis
iſtis, qvæ intrò per tectum manant.
Verum tametſi talia non multum mihi
ipſi noceant, nihilô tamen minus grave
eſt audire ululatum parvulorum, ambu-
ſtionis dolore ejulantium. Die proxime
ſeqventi, Kodrann *filio hæc omnia me-*
moravit. Qvibus gaviſus Thorvalldus,
Epiſcopum, ut incepto inſiſteret, ora-
bat. Epiſcopus cum ſuis conſortibus ad
ſaxum ſe contulit, ac faciens omnia,
qvæ pridie, enixe oravit Deum omnipo-
tentem, ut (malo) dæmone pulſo, ho-
minem ad ſalutem perduceret. Proximâ
poſt nocte vates ille, fallaciarum plenus,
Kodrani *per ſomnum oblatus eſt, per-*
qvam diverſus ab eo, qvi eſſe conſveverat,
aut

(y) Þeſſa alla hluti. B. (z) eggiadi, *hortabatur.* B. (a) uppteknum hætti, *inceptæ rationi.* A. (b) almáttugan gud koſtgiæfiliga, — *diligenter.* B. (c) *Hæc non agnoſcit.* A. (d) kom ſpámadr Kodrans næſta döckr oc ílliligr, oc mællti ſvo til &c. *venit propheta Kodranis, valde* &c. A. *(omnibus interjectis omiſſis.)*

A. C. birtazt honum med biartri, oc blídligri yfirſýn, oc ágiætliga búinn, enn nú var hann í ſvörtum oc herfiligum ſkinnaſtacki, döckr oc íllíligr í áſiónu, oc mællti ſvo til bónda med ſorgfullri oc ſkiálfandi rödd. Þesſir menn ſtunda (e) faſt á, at ræna báda ockr giædum oc nytſemdum, er þeir vilia ellta mik í burt af mini eginnligri erfd, enn ſvipta þik vizkuligri umhyggiu, oc framſýniligum forſpám. Nú giör þú ſvo mannliga, (f) oc rek þá í burtu, ſvo at vid þörfnunzt eigi allra gódra hluta fyri þeirra ódygd, þvíat alldri ſkal ek flýia, enn þó er þúngt at þola (g) þeirra (h) motgiördir oc óhægindi. Alla þeſſa hluti, oc marga adra er ſá fiandi hafdi talat fyri *Kodrani*, ſagdi hann ſyni ſínum um morguninn. Biſcup fór til (i) ſteins enn þridia dag, (k) med því móti ſem fyrr. Enn ſá (l) hinn íllgiarni ſýndizt

(e) eptir, at ræna &c. A. (f) at þú rek &c. A. (g) lengr allar, *diutius tolerare omnes*

aut (*ſaltem*) Kodrani *apparere*, *ſcilicet* A. C. *ſerenâ & comi facie*, *amictuqve ſplendido*, *nunc atra & foeda maſtruca indutus*, *faciem niger & truculentus*, *moeſtâqve voce ac tremulâ ſic affatus colonum*: *Iſti homines vehementer ſtudent nos ambos noſtris bonis & commodis ſpoliare*, *dum me à proprio mihi hæredio fugare*, *te vero ſagaci providentia*, *& providis vaticiniis* (*meis*) *privare ſtudent*. *Nunc tu te virum præbe*, *& hos ejice*, *ne ob eorum crimen omnibus bonis careamus*. *Sanè mihi certum eſt numqvam fugere*, *verum tamen grave horum injurias ac incommoda tolerare*. *Has omnes res*, *& multas alias*, *qvas iſte cacodæmon apud* Kodranem *erat locutus*, *hic filio poſtera luce narrabat*. *Epiſcopus tertia die ſaxum*, *qvemadmodum prius*, *viſitavit*. *Cæterum malignus ille nocte ſequenti*

nes &c. B. (h) motgiördir oc, *omitt*. A. (i) ſteinſins. B. *minus eleganter*. (k) ſvo ſem fyrr. A. (l) enn ílli andi, *malus ille genius*. A.

A. C. ſýndizt bónda (m) nóttina eptir med hryggiligu yfirbragdi, oc (n) bar upp fyri hann þeſſ háttar kvein, med ſnöktandi röddu, oc ſegir ſvo. Þesſi vondi ſvikari Kriſtinna manna Biſcup hefer affett mik allri minni eign, herbergi mínu hefer hann ſpillt, ſteypt yfir mik vellandi vatni, vætt klædi mín, oc ónýtt med öllu, enn mer oc mínu hyſki hefer hann veitt bótalauſan bana, hier med rekit mik naudigan lángt í burt í audn oc *útlegd*. Nú hliótum vid at ſkilia ſamviſt oc vinfeingi, oc giörizt þetta allt ſaman af einu ſaman dygdarleyſi þínu. Huxa þú um hedan af, hverinn þitt gótz mun vardveitazt, oc fara, ſvo dyggiliga ſem ek hefi híngad til vardveitt. Þú kallazt madr rettlátr oc trúlyndr, enn þú hefir (o) umbunad íllu gott. Þá ſvarar *Kodrann:* ek hefi (p) þik dýrkad ſvo ſem nytſamligan, oc (q) ſterkan

(m) um nóttina í þridia ſinn, *eâ nocte tertiùm.*

B. (n) mællti, *ſeqq. excluſis.* A. (o) laun-

at

qventi apparuit colono, vultu moeſtiſſi- A. C.
mo, hujusmodi querelam, voce ſingul-
tiente, coram eo effundens, his verbis:
malus ille impoſtor, chriſtianorum epi-
ſcopus, omnibus me fortunis meis depo-
ſuit; domum meam violavit; aqvâ fer-
venti in me effuſa, veſtes meas madefe-
cit, & prorſus inutiles reddidit; mihi
meæqve familiæ cladem irreparabilem
attulit; ad hoc nolentem me in remotis-
ſimam ſolitudinem & exilium pepulit.
Nunc diſſolvamus, neceſſe eſt, conſvetu-
dinem atqve amicitiam; hæc autem
omnia fiunt unicè ex tua perfidia. Vide
in poſterum, qvomodo res tua ſervabi-
tur, & qva ratione ei conſuletur, pro
ea fidelitate, qva ego eam huc usqve ſer-
vavi. Juſtus homo & fidelis perhibe-
ris, at bonum malô rependiſti. Tum
Kodrann *reſpondit: Te ut utilem mihi*
Deum

at mer íllu gott, *mihi* &c. (p) híngat til, *huc usqve*, *add.* B. (q) ſtirkvan. B.

A. C. ſterkan Gud, medan ek var óvitandi ens ſanna; enn nú med því ek hefi reynt þik flærdarfullann, oc miök (r) ómegnann, þá er mer (s) nú rett, oc fyri utan allan glæp, at fyriláta þik, oc flýia undir ſkiól þeſſ Guds, ſem miklu er (t) betri oc ſterkari enn þú. Vid þetta ſkilldu þeir (u) med ſtygd, enn öngum blídſkap (x). Því næzt var *Kodrann* ſkírdr (y), oc kona hans *Járngerdur*, oc adrir heimamenn, utan *Ormr* (3) ſon hans vildi eigi ſkírazt láta í þat ſinn.

IV. Cap.

982 Um vorit eptir fóro þeir Biſcup oc *Þórvalldr* veſtr til *Vídidals* med lid ſitt, oc ſettu bú (z) at *Lækiamóti*, oc biuggu þar IIII^{a}_ vetur, oc fóro á þeim tíma vída um *Island*, at predika Guds

(r) ómátkan. A. (s) rett at fyrileyta þik, *forte pro* fyrirlita, *aſpernari*. A. (t) ſtirkvari enn þú. B. (u) *Hæc in* A. *non extant*. (x) at

Deum & potentem colui, dum veri eram A. C.
inſciens: Nunc autem, cum te fallaciſſi-
mum, ac valde impotentem, expertus
ſum, fas mihi, & extra omne crimen
eſt, te relicto, ad præſidium Dei illius,
qvi te multo melior & potentior eſt, con-
fugere. Ita, cum offenſione mutua, nulla
autem gratia ſeparabantur. Poſtea
Kodrann *baptizatus eſt, nec non uxor*
ejus Járngerda, *cæteraqve familia; niſi*
qvod filius ejus Ormus *hac vice baptizari*
noluit.

Cap. IV.

Vere ſeqventi Epiſcopus & Thorvall- 982
dus *cum ſuo comitatu migrârunt in* Vi-
didalum *occidentem verſus, & habitacu-*
lum ſibi in villa Lækiamoti *conſtitue-*
runt, ubi habitârunt IV hyemes, qvo
tempore Islandiam *paſſim peragravêre,*

(x) at morgni, *ſeqventi luce.* A. (y) kona hans oc heimamenn. A. (z) ſamann *add.* A.

(3) Vid. *Kriſtniſaga* pag. 12. *Finni Johannæi* Hiſt. Eccl. Isl. Tom. 1. p. 43.

A. C. 982 Guds ord. A (a) þeim fyrſtu miſſerum er þeir biuggu á *Lækiamóti* (4) bad *Þórvalldr* til handa ſer kono þeirrar er *Vigdís* het, dótter *Oláfs* frá *Haukagili* í *Vatnsdal.* Enn er þeir Biſcup, oc *Þórvalldr* komo til (b) brullaupſins, var þar (c) fiölldi fyrir bodsmanna heidinna. Þar var mikill ſkáli (d) ſem þá var ſidr til, oc fell einn litill (e) beckr um þverann ſkálann, oc buit um vel. Enn hvörigir villdu ödrum ſamneyta Chriſtnir *menn* oc heidnir; þá (f) var þat ráds tekit, at tialldad var um þverann ſkálann (g) í milli þeirra þar ſem lækrinn (h) fell; ſkylldi Biſcup vera fram í (i) ſkálanum med Kriſtna menn, enn heidíngiar fyri innan tialldit. At (k) þeſſu bodi

(a) þeſſum vetri bad Þórv: *hac hyeme* &c. A. (b) veizlunnar, *convivium.* B. (c) fyrir fiölldi heidinna manna — *hominum ethnicorum.* A. (d) *Hæc non occurrunt in* A. (e) lækr. A. (f) vard þat rád tekit B. (g) á millum. B. (h) var. B. (i) *In* A.

verbum Dei prædicantes. Anno primo habitationis in Lækiamoti Thorvaldus *uxorem ſibi petiit* Vigdiſam, *filiam* Olavi *de* Haukagili, *in* Vatnsdalo. *Qvò cum veniret, una cum Epiſcopo, ad nuptias celebrandas, magna ibi præſto fuit convivarum ethnicorum turba. Erat ibi magnum coenaculum, ex ejus ætatis conſvetudine, per qvod transverſum modicus cadebat rivus* (*), *apparatu omni rite exornatum. Cæterum ad eandem menſam convivæ ſedere nolebant, Chriſtiani & ethnici. Qvare id captum eſt conſilii, ut velô, per transverſum coenaculum, qvà rivus cadebat, inter eos ſuſpenſô, Epiſcopus & Chriſtiani in anteriori coenaculo, ethnici autem intra velum conſtituerentur. Huic convivio, inter cæteros*

A. *videtur eſſe* Skálann, *nempe per Antiptoſin, freqventatam antiqvis.* (k) Því ſama brúdkaupi. B.

(4) Vid. ibid. pag.

(*) Si ita capias, Hyſterologia eſt. Verum poteſt etiam de rivo ſermo eſſe, & verti, *alveô apte inſtructô*, vel *ductu concinnô*.

A. C. bodi voro med ödrum heidnum mönnum II. brædur, hinir römmuſtu berſerkir, oc miök fiölkunnigir, oc hetu (l) bádir *Haukar* (m). Enn af því at þeir ſtódo med öllu afli á móti rettri trú, oc koſtgæfdu at eyda kriſtiligu ſidferdi, þá (n) bádu þeir Biſcup, ef hann hefdi þoran til eda nockurt trauſt á Gudi ſínum, at hann ſkylldi reyna vit þá íþróttir, þær ſem þeir voro vanir at fremia, at vada logandi elld med berum fótum, eda láta fallazt á vopn, ſvo þá ſkadadi ecki. Biſcup, treyſtandi á Guds miſkun, neitadi eigi þeſſu. Voro þá giörvir elldar ſtórir eptir endilaungum ſkálanum; ſem í þann tíma var títt at drecka öl vid elld. Biſcup ſkrýddizt öllum Biſcups ſkrúda, oc vígdi vatn, geck þá at elldinum (o) med mítur á höfdi (p), oc bagal í hendi; hann vígdi

(l) hvörtveggi. B. (m) Þeir ſtódo einna meſt í móti trúnni, Þeir bádu Biſcup &c. *omnium maxi-*

ros ethnicos, intererant fratres duo, A. C. *immanissimi Berserki, & artium magicarum oppidò periti, cui* Haukus *utriqve erat nomen. Hi, omnibus viribus veræ fidei adversantes, & Christianam disciplinam abolere studentes, postulârunt ab Episcopo, modò animum virilem, aut fiduciæ qvicqvam in Deo suo haberet, ut artibus secum experiretur, qvas soliti erant exercere, ignem videlicet flagrantem nudis pedibus transire, aut gladiis incumbere, ulla absqve noxa. Episcopus divinâ benevolentiâ fretus rem non detrectavit. Tum accensi sunt ignes ingentes, per totam, qva patuit, coenaculi longitudinem, qvemadmodum ea tempestate solenne erat ad ignem potare. Episcopus omni ornatu episcopali cum se induerat, aqvam consecravit, qvo facto, adiit ignem, tiaram capite, li-*

tuum

maximæ fidei adversantur &c. A. (n) búdu Biscupi, *conditionem tulerunt Episcopo.* B. (o) svo búinn, hafdi mýtr &c. *eo habitu* &c. B. (p) enn. A.

A. C. vígdi elldinn, oc dreifdi vatninu yfir. Því næzt gengu inn þesſir II. berſerkir greniandi (q) grimmliga, oc (r) bíta í ſkialldar rendurnar, oc höfdu ber ſverd í höndum, oc ætludu at vada elldinn. Enn þá bar ſkiótara at fram, enn (s) þá vardi, oc drápu fótum (t), í elldſtockana, ſvo at þeir fellu bádir áfram, enn elldinn lagdi at þeim (u) öllumeginn, oc brendi þá (x) á lítilli ſtundu, med ſvo mikilli ákefd, at þeir voro þadan *daudir* dregnir, þeir voro færdir upp med gilinu, oc grafnir þar, því heitir (y) þat *Haukagil.* *Fridrekr* Biſcup giördi fyri ſer krofsmark, geck ſvo á elldinn midian, oc ſvo fram eptir (z) endilongum (a) elldinum, enn logann lagdi tvo vega frá honum, ſem vindr bleſi, oc því ſídr kenndi hann (b) mein-

(q) *Hac voce caret.* A. (r) nögudu, *arrodentes.* A. (s) ætludu. B. (t) vid. *offendebant ad fuſtes.* A. (u) *particulam non agnoſcit.* A. (x) ad lítilli &c. *brevi.*

tuum manu geſtans, ignemqve cum con- A. C.
ſecraverat aqva aſperſit. Deinceps duo
illi Berſerki intrârunt, truculentùm vo-
ciferantes, oras clypeorum mordentes,
geſtantesqve manibus nudos enſes, vadere
per ignem parati. Cæterum cum opi-
nione citius ignem ingrederentur, pedes
impegerunt fuſtibus atqve truncis, qvi-
bus ignis alebatur, adeo ut ambo proni
caderent, qvos flamma undiqve cingens,
tantâ vi, horæ momentô ſæviit, ut
mortui inde extraherentur. Corpora
eorum elata, juxta præruptas ibi amnis
fauces ſunt humata; qvare iſtæ fauces
(*jam*) *vocantur* Haukagil. Fridricus
Epiſcopus ſigno ſanctæ Crucis cum ſe
præmuniverat, medium ingreſſus ignem,
per totam procesſit ignis longitudinem,
flammâ ab utraqve parte fugiente, qvaſi
ventô actâ: adeoqve ipſe non ſentiit

 noxium

brevi. A. (y) Þar ſídan, *exinde.* A.
(z) midium, oc &c. *mediam. add.* B.
(a) *vocabulum abjicit.* A. (b) meins
af elldinum, *incommodum ignis.* A.

A. C. meinſamligs hita af elldinum, at eigi (c) ſvidnudu hinar minnztu trefiur á ſkrúda hans; ſneruzt þá margir til Guds, er ſáu þetta háleita (d) ſtórtákn (e). Þennan atburd ſagdi *Gunnlaugr* múnkr, at hann heyrdi ſegia ſannordan mann *Glúm* Þ*órgils*ſon, enn *Glúmr* hafdi numit þetta at manni er het *Arnórr Arndíſar*ſon. *Oláfr* at *Haukagili* giördi ſídan kyrkiu á bæ ſínum, enn Þ*órvalldr* feck honum vidinn til.

V. Cap.

(f) Eptir þetta lögdu þeir Biſcup, oc Þ*órvalldr* mikla ſtund á at leida ſem fleſta (g) til Guds (h), eigi at eins þar í ſveitum, helldr fóro þeir vída

(c) med nockuru móti, *ullo pacto. add.* B.

(d) Kraptaverk. A. (e) *Has omnes auctoritates ignorat.* A. (f) Þeir Biſcup oc Þórvalldr lógdu alla áſtundan med hinni meſtu

noxium ignis ardorem, ut ne minima A. C.
quidem filamenta veſtimentorum ejus aduſta fuerint. Multi tum ad Deum convertebantur, hoc coeleſti miraculo viſo. Hanc rem teſtatus eſt Gunnlögus *monachus, ſe præſente, narraſſe hominem veracem,* Glumum Thorgilſis *filium:* Glumus *autem didicerat ex homine, qui* Arnorr Arndiſæ *filius vocabatur. Deinde* Olavus *ad* Haukagilum *ædem ſacram in prædio ſuo ædificavit, materiam autem ei* Thorvalldus *ſuppeditavit.*

Cap. V.

Poſthæc Epiſcopus & Thorvalldus *multum in id ſtudii atque operæ conferebant, ut quam plurimos ad Deum ducerent, non modò per vicinos tractus, verum etiam*

meſtu koſtgiæfni at leida &c. *Omne ſtudium & ſummam curam in id adhibebant, ut*

&c. B. (g) menn, *mortales. add.* B.
(h) kinningar, *ad notitiam Dei add.* B.
EIGI — ORD GUDS *abſunt ab.* A.

A. C. vída um *Island* at boda Guds ord (i); þeir komo veſtr til *Hvamms* í *Breidafiardar* dölum um alþíng (k). *Þórarinn* bóndi var eigi heima, enn *Fridgerdur* (l) húsfreýia, dóttir *Þórdar* frá *Höfda*, tók vel vit þeim í fyrſtu. *Þórvalldr* (m) taladi trú fyri mönnum, enn *Fridgerdur* blótadi inni á medan, oc heyrdi hvört þeirra annars ord (n). *Fridgerdur* ſvaradi ordum *Þórvallds* fátt oc ílla, enn *Skeggi* ſon þeirra *Þórarins* hafdi (o) í ſpotti ord *Þórvallds* (p); þar um orti *Þórvalldr* víſu þeſſa.

Fór ek med dóm (q) enn dýra.
Dreingr hlýddi mer einginn.
Gátum hríngs frá hreyti
Hródr varliga gódan.

Enn

(i) Um ſumarit, um alþíngiſs tíma, komo þeir *cet.* *Ea æſtate, tempore comitiorum cet.* A.

(k) *Nomen viri ignorat,* A. *hic & infra.*

(l) *Hoc vocabulum non eſt in* B.

(m) taldi. B. *contractè verbo eodem uſus.*

(n) A. *non habet verbulum de reſponſo matronæ: verum cavillationem pueri poſt verſum*

etiam latè circumeuntes Islandiam *ad* A. C.
verbum Dei promulgandum. Venerunt
ad Hvammum, *prædium* Islandiæ *occi-*
dentalis, ſitum in Breidafiardardalis, *tem-*
pore comitiorum. Dominus prædii Tho-
rarinn *domi non erat*: Fridgerda *vero*
materfamilias, Thordi *de* Höfdio *gnata,*
liberaliter eos primum excepit. Thor-
valldo *præſentes de Chriſtiana religione*
amplectenda alloqvente, Fridgerda *in in-*
teriori ædium parte interim ſacrificabat,
alterqve alterius verba audiebat: Et illa
qvidem ad dicta Thorvalldi *pauca &*
mala (verba) repoſuit; at Skeggius, *filius*
ipſius ex Thorarine, *dicta* Thorvalldi *lu-*
dum fecit jocumqve. Qvam rem Thor-
valldus *hoc carmine complexus eſt.*

Rem divinam tractavi;
Hominum nemo auſcultavit mihi:
Adepti ſumus ab homine
Famam minus honeſtam.

verſum demum memorat. (o) Þetta allt
í ſpotti, *hæc omnia, verba ſc. Thorvalldi,*
& forſan etiam matris idola adorantis. A.
(p) Þá quad Þórvalldr víſu Þeſſa, — *hoc*
cecinit carmen. (q) hinn. B.

Cæte-

A. C. Enn med öngva (r) ſvinnu
Alldin (s) rýgur vid ſkálldi
Þá greipi Gud gydiu.
Gall af heidnum ſtalli.

Ecki (t) er peſſ getid at nockrir menn kriſtnuduzt í Veſtfirdínga fiórd-úngi af þeirra ordum, enn nordr í ſveitum (u) er þeir fóro þar yfir kriſtnuduzt nockrir göfugir menn: Önundr í *Reykiadal* ſon (x) Þórkels *Greniadar* ſonar, oc *Hlenni* (y) úr *Saurbæ* í *Eyiafirdi*, oc Þórvalldr í *Aſi* (z) vid *Hialltadal*. Bródir Þorvallds het (a) *Arngeirr*, enn annarr Þórdr, hann var ſon *Spakbödvars* (b) Öndolfsſonar landnámamanns (c), er bió í *Vidvík*. Þesſir oc enn fleiri menn urdu fullkomliga Kriſtnír í Nordlendínga

(r) ſinnu, i. e. *demens*, vel, *nihil prorſus attendens*, *utrôqve enim môdo hæc capere licet*. A. (s) rígur. A. (t) kriſtnuduzt menn í Veſtfirdi fiórd. *Nulli homines Chriſtiani facti ſunt* &c. A. (u) tóko margir göfugir menn retta trú, *multi — veram fidem amplexi ſunt*. A. (x) Þórgils.

Cæteruum ſine omni decoro A. C.
Mulier vetula Poëtæ,
(Eam ſacrificulam Deus malis plectat!)
Ab ethnico pulvinari occlamitavit.

Traditum non eſt, ullos qvadrantis occidentalis incolas eorum ſvaſu Chriſtianos eſſe factos. Verum in Parte ſeptentrionali, ubi eam peragrabant, nobiles aliqvot viri Chriſto nomen dedere: (*utpote.*) Önundus *in* Reykiadalo (*thermarum valle*); Hlennius *de* Saurbæ *in* Eyiafiörd, & Thorvalldus *in* Aſo (*prædio*) *apud* Hialltadalum. *Fratrum* Thorvalldi *alter vocabatur* Arngeirr, *alter autem* Thordus. Thorvalldus *filius erat* Spakbödvaris (Bödvaris *ſapientis*), *filii* Öndolfi, *unius è primis* Islandiæ *occupatoribus*, *qvi prædium* Vidvikam (*receſſum lignorum maritimum*)

gils. A. (y) í Saurbæ. (z) í Hialltadal, *in Hialltadalo.* A. (a) Asgeirr. A. *ex lapſu ſcribæ.* (b) Öndorsſonar. A. *omiſſó* LANDNAMAMANNS. *De hoc viro vide* Landnamabók p. 216. *qvæ ſine dubio genuinum ejus nomen exhibet.* (c) Ocbió. A. *qvaſi de Thordo ſermo ſit.*

A. C. lendínga fiórdúngi. Enn (d) þeir voro margir þó at þá (e) leti eigi ſkírazt at ſinni (f), at trúdu Kriſti, oc fyriletu goda blót, oc allan heidinn ſid, oc villdu eigi giallda hoftolla. Fyri þat reidduzt heidíngiar *Fridreki* Biſcupi, oc lögdu fiandſkap á alla þá er honum ſamþycktu (g). Þ*órvardr Spakböðvars*ſon let giöra kyrkiu á bæ ſínum í *Aſi*, oc (h) hafdi med ſer Preſt (i) er Biſcup hafdi fengit honum (k) oc let hann ſýngía ſer *tídir*, oc veita gudliga þiónuſtu. Víd þat vard (l) miöc reidr ſon Þ*órvalldz Refs*ſonar frá *Bardi* í *Fliótum*, ſá het *Klaufi*,

(d) Þó voro þeir margir at eigi letu þá ſkírazt. *Multi tamen erant, qvi ſe tum non fecerunt baptizari.* A. (e) *Ita corrigendum: nam* LETU, *qvod habet.* B. *in conſtructionem peccat.* (f) enn fyriletu ſamt heidinn ſid oc ſkurdgoda villu, oc trúdu á Chriſtum. *Sed nihilominus omiſerunt ritum gentilem, & Deorum ſculptilium errores, atqve in Chriſtum crediderunt* A. (g) *Ita mutatum viri nomen nunc, & ſicubi*

ritimum) habitaverat. Hi, & plures A. C.
etiam viri, in parte boreali, toti Chri-
ſtiani facti ſunt. Multi vero erant, qvi,
tametſi ea vice non ſinerent ſe baptizari,
Chriſtum tamen credebant, cultuqve ido-
lorum ac omni gentili ritu derelicto, ſa-
nis tributa pendere detrectabant. Ea-
propter ethnici ira in Fridricum *epiſcopum*
incenſi, hoſtilibus odiis proſeqvebantur
omnes, qvi illi conſentiebant. Thorvar-
dus Spakbödvaris *filius templum condi*
curavit, in Aſo *prædio ſuo, habuitqve*
domi ſuæ ſacerdotem, ab Epiſcopo datum;
hunc ſacra ſibi canere, ac divinum offi-
cium adminiſtrare fecit. Hac re vehe-
menter indignatus filius Thorvalldi Ref-
ſonii *de* Bardo (*margine telluris*) *in pago*
Fliotum,

ſicubi in ſeqq. occurrit, Libri exhibent;
cum qvibus facit Chriſtniſaga. *At in* Ol. ſ.
Tryggvaſon. *Edit. Isl. ſcribitur conſtan-*
ter ÞORVALLDR. *Qvis dicat, utrum*
rectius. (h) hefr. A. (i) ENN BI-
SCUP — HONUM, *omitt-* A. (k) at
ſýngia ſer tídir, oc veita honum gudliga &c.
B. (l) reidr Klaufi ſon Þórvalldz &c. A.

A. C. *Klaufi*, hann var mikilshättar madr, hann fór til fundar vit brædur *Þórvardz*, *Arngeir* oc *Þórd*, þeſſ erendiſſ, at hann baud þeim (m) koſt á, hvart þeir villdi helldr drepa preſtinn, eda brenna kyrkiuna. *Arngeir* ſvarar: let ek þik þeſſ oc (n) hvern annan minn vin, at drepa preſtinn, Því at *Þórvardr* bródir minn hefer (o) grimmliga hefnt ſmærri (p) mótgiörda, enn ek (q) get at honum þiki þesſi; enn hins vil ek eggia at þú brennir kyrkiuna. Ecki villdi *Þórdr* (r) ſampickia þeim at þeſſu rádi. Litlu ſidar fór *Klaufi* til um nótt (s) vid Xda mann at brenna kyrkiuna. Enn er þeir (t) gengu í kyrkiugardinn, kendu þeir ákafligan hita, oc ſáu mikil gneiſta flug (u) í gegnum glugga kyrkiunnar. Fóro þeir burt (x) vid þat at

(m) II. koſti, *duas conditiones*. A. (n) ſvo hvern minn vin. A. (o) fyrri, *prius*, *inſerit*. A. (p) meingiörda, *injurias*. A. (q) hygg at honum muni þesſi þikia. B. (r) ſam-

Fliotum, Klaufius *nomine*, *vir haud ig-* A. C.
nobilis, *fratres* Thorvardi Arngeirem
& Thordum *adiit*, *id ferens negotii*, *ut*
optionem iis offerret, *utrum ſacerdotem*
interficere, *an templum cremare mallent.*
Cui Arngeirr *ita reſpondet: dehortor te*
& alium qvemlibet, *mihi amicum*, *à*
nece ſacerdotis: nam frater meus Thor-
vardus *atrociter ultus eſt minores offen-*
ſas, *qvam hanc*, *opinor*, *eſſe exiſtima-*
bit: alteram rem hortor, *ut cremes tem-*
plum. Thordus *in hoc eorum conſilium*
noluit conſentire. Paulo *poſt* Klaufius,
IX hominibus comitatus, *ad templum*
incendendum profectus eſt. *Qvi intran-*
tes coemeterium, *vehementem calorem*
ſentiebant, *crebrasqve ſcintillas emicare*
ex templi feneſtris obſervabant; *qvare*
diſceſſere, *qvod totum templum iis con-*

 flagrare

(r) ſamþyckiazt þeim, *iis conſentire.* A.
(s) at brenna kyrkiuna vid Xda mann. B.
(t) nálguduzt oc, *qvó cum appropinqva-*
rent, *& cet. add.* B.
feneſtram verſus. A.
(u) út í glugg, &c.
(x) med þat er
þeim þótti *cet.* A.

A. C. at þeim þótti kyrkian full af elldi (y). Annan tíma fór *Arngeirr* (z) til med marga menn, oc ætladi at brenna þessa fömu kyrkiu. Enn er þeir höfdu (a) þrotid upp kyrkiuna, ætladi hann at tendra elld á gólfinu (b) vid þurran (c) fiallhrapa (d). Enn þviat eigi logadi svo skiótt sem hann villdi, þá lagdizt hann (e) innar yfir þröskölldinn, oc ætladi at blása at (f), er glódin var nóg, enn eigi villdi festa í vidnum. Þá kom ör, oc stód föst í kyrkiu gólfinu, rett vid höfud honum, oc þegar kom önnur (g), sú nísti klædi hans vid gólfit, svo at örin flaug milli sídu hans, oc skyrtunnar er hann var í. Hann hlióp (h) þá upp hart, oc mællti, (i) flaug þessi ör svo (k) nær sídu minni, at ek em eigi rádinn (l) at bída her hinnar þridiu.

(y) vera mundi, *adjicit*. B. (z) vid marga. A. *omisso* TIL. (a) upp brotid. A.
(b) med þurran. A. (c) fialldrapa. B.
(d) enn

flagrare videbatur. Alio tempore Arn- A. C.
geirr, *freqventi comitatu inſtructus, idem*
hoc templum combuſturus adiit. Effra-
ctis foribus, volebat ignem in pavimen-
to accendere, admoto arido frutice; qvi
(frutex) cum tardius ignem conciperet,
qvam ardor hominis ferebat, ſuper li-
men introrſum procubuit, flatu vivos car-
bones in flammam daturus, qvorum
abunde aderat; aſt ſarmenta (ignem)
non concipiebant. Eodem momento ve-
nit ſagitta, qvæ templi pavimento, jux-
ta caput ejus, infixa ſtetit; hanc mox
altera ſecuta, latusqve hominis, & in-
duſium, qvo indutus erat, interlapſa,
veſtimenta ejus ad pavimentum fixit.
Ille ſubitò exſiliens, tam prope, inqvit,
latus meum hæc ſagitta volavit, ut ter-
tiam hoc locò exſpectare, mihi conſultum

 non

(d) enn er. A. (e) inn. B. (f) Því glódin &c. B. (g) Ör, *add.* A. (h) Þegar upp, oc mællti, *ſimul* &c. A. (i) ſvo flaug Þesſi örin. B. (k) næri, B. (l) í at bída hinnar Þridiu. B.

A. C. þridiu. Nú hlífdi Gud ſvo húſi ſínu (m), at *Arngeirr* fór ſvo búinn burtu med ſína menn; oc leitudu eigi heidíngiar optar at brenna þá kyrkiu (n). Hún var giör XVI. árum ádur enn Kriſtni var lögtekin á *Islandi* (o).

VI. Cap.

Eitt ſumar á alþíngi (p) taldi *Þórvalldr Kodrans*ſon trú opinberliga eptir bæn Biſcups fyri öllum *lýd*. Enn er hann hafdi framborit med mikilli ſnilld mörg oc ſönn ſtórmerki almáttugs Guds, þá ſvarar fyrſt kynſtórr madr (q), oc göfigr, þó heidinn væri oc grimmr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyiafiardarſtrönd*, (r) ſon Þór-

(m) fór Arngeirr á burtu &c. *Arngeir diſcesſit.* B. (n) Þesſi kyrkia var giör. B. (o) enn hún ſtód, ſvo ecki var atgiört, *cæterum ſtetit ita ut nihil reſarciretur, add.* B. *nullius lacunæ veſtigio apparente. Sed manifeſtum eſt, aliqvid deeſſe, qvod ſupplet* Chriſtniſaga.

non ducam. Ita Deus domum ſuam ſer- A. C.
vavit, ut Arngeirr, *cum ſua cohorte, re*
irritâ diſceſſerit. Neqve ſæpius tenta-
runt ethnici iſtud templum creniare.
Ædificatum id templum erat annis XVI
ante religionem Chriſtianam legibus in
Islandia *receptam.*

Cap. VI.

Æſtate aliqva Thorvalldus Kodra-
nis *filius, rogatu Epiſcopi, religionem*
chriſtianam publice in Comitiis coram om-
ni populo prædicavit. Magna autem elo-
qventia, multa & vera magnalia Dei omni-
potentis cum expoſuerat, primus omnium
ei reſpondit vir nobilis & clarus, qvam-
qvam ethnicus & ferus, (*nomine*) He-
dinn *de* Svalbardo *in* Eyiafiardarſtrönda,

niſaga. *cap.* III. *ult.* (p) taladi Þórv. — eptir bæn Biſcups opinberliga trú fyri &c. A. (q) oc heidinn. A. *abjectîs cæteris.* (r) *Stirpem Hedinis ignorat.* A. *Cæterum de illa cum noſtro conſentit* Landnámabok, *Part.* III. *cap.* 17. *Sect. ult.*

A. C. Þ*órbiarnar Skaga*ſonar, *Skapta*ſonar. *Hedinn* átti (s) *Ragnheidi* ſtiúpdóttur oc bródrdóttur *Eyiolfs Valgerdar*ſonar. *Hedinn* mællti margt illt vit Þ*órvalld*, oc gudlaſtadi miök (t) í móti heilagri trú, oc ſvo gat hann (u) med ſinni íllgirnd umtalid fyri fólkinu, at enginn madr lagdi trúnat á þat er Þ*órvalldr* (x) hafdi ſagt, helldr (y) tók þadan af ſvo miöc at vaxa íllviliaſöm áſókn, oc hatur heidinna manna vit þá Þ*órvalld* oc Biſcup, at þeir gáfu ſkálldum (z) kaup til at yrkia níd um þá, þar er þetta í (a) eitt.

Hefer börn borit
Biſcup níu.
Þeirra er (b) allra
Þ*órvalldr* fadir.

Fyri þat drap Þ*órvalldr* tvo þá er ort höfdu kvædit; enn Biſcup þoldi allar

(s) Ragneidi B. (t) *Hæc non extant in* A.
(u) MED ſ. ILLGIRND *abſunt indidem.*
(x) ſagdi. A. (y) óx þadan ſvo mikid íllvilie heidíngia vit þá Biſcup oc Þórvalld —

filius Thorbiörni, *filii* Skagii, *filii* Skap- A. C.
tii: *qvi* Hedinn *habebat conjugem* Ragn-
heidam, Eyiolfi Valgerdæ *filii privig-*
nam & ex fratre neptim. Hic Hedinn
multa convitia jactabat in Thorvalldum,
& multis verbis ſanctam fidem blaſphe-
miabat; fecitqve id impiâ ſuâ oratione
apud populum, ut nemo omnium dictis
Thorvalldi *fidem tribueret: contra ab eo*
usqve tempore crevit adeo malitioſa in-
ſectatio & odium ethnicorum adverſus
Thorvalldum & *Epiſcopum, ut data mer-*
cede poëtas ſubornarint, ad carmen in
eorum opprobrium componendum, qvod
inter alia hoc habet:

Suſcepit filios
Epiſcopus novem:
Eorum eſt omnium
Pater Thorvalldus.

Ea de cauſa Thorvalldus *duos occidit,*
qvi carminis iſtius fuerant auctores. Epi-

 ſcopus

malevolentia Ethnicorum &c. A. (z) fe,
pecunia. A. (a) *vocem hanc non habet.*
B. (b) Þórvalldr allra faḍir. A. *qvod in*
adliterationem peccat.

A. C. allar meingiördir med hinni meſtu hógværd. Enn er Þ*órvalldr* hafdi drepit ſkâlldin, fór hann til Biſcups, at ſegia honum hvat hann (c) hefdi giört. Biſcup ſá á bók, oc ſat inni, oc ádr Þ*órvalldr* (d) geck inn, komo II. blóddropar á bókina fyri Biſcup, ſkildi Biſcup at þetta var nockur vísbendíng. Enn er Þ*órvalldr* kom inn til hans, mællti Biſcup: annad hvört hefer þú (e) nú framit manndráp, ella (f) hefir þú þat í hug þer; Þ*órvalldr* ſegir honum þá, hvat hann hafdi giört. Biſcup mællti (g), því giördir þú ſvo? Þ*órvalldr* ſvarar (h), því ek þoldi ecki at þeir kölludu ockr raga. Biſcup mællti, þat var lítil þolraún, þó at þeir lýgi at þú ættir bórn, enn þú (i) hefndir fyri ord þeirra á verra veg, þvíat vel (k) mætti ek bera börn þín, þó at þú

ættir

(c) hefr giört. A. (d) kominn. B. (e) NU *deeſt in* B. (f) þú hefr þat &c. A. (g) hví fórſtu ſvo med, *cur hac agendi ratione*

tione

ſcopus autem omnes has injurias ſumma A. C.
æqvanimitate pertulit. Cæterum *occi-*
ſis Poëtis, Thorvalldus *contulit ſe ad*
Epiſcopum, rem geſtam ei narraturus.
Domi erat Epiſcopus (*forte*) *librum qven-*
dam legens, in qvem, anteqvam ingre-
deretur Thorvalldus, *duæ guttæ ſangvi-*
nis decidebant coram Epiſcopo. Is hoc
oſtentum qvoddam eſſe intelligens, in-
gredienti Thorvalldo *dixit, aut nunc*
illum patraſſe homicidium, aut patrare
in animo habere; patratum facinus confi-
tentem cum interrogabat Epiſcopus, cur
ita feciſſet? reſpondet Thorvalldus, *qvod*
ferre neqvibat, ſe atqve Epiſcopum ab
illis ignavos vocari & molles. Cui Epi-
ſcopus: parvum, inqvit, hoc patientiæ
erat experimentum, etſi mentirentur te
liberos procreaſſe; tu vero dicta eorum
peiorem in modum ultus es: nam bene
mihi conveniret, tuos geſture filiolos,
ſiqvos
tione utebaris, v. *cur ita te in hac cauſa*
geſſiſti. (h) *Particulam exclud.* A.
(i) hefnizt, *ulciſceris.* A. (k) mátta
ck — ef þú ættir &c. *convenerat* &c. A.

A. C. ættir nockur. Eigi ſkylldi Kriſtinn madr (l) leita vid at hefna ſín ſiálfr, þó hann væri hatrliga ſmádr, helldr þola fyri Guds ſakir bríxl oc meingiördir manna.

VII. Cap.

(m) Nú þó at þeir þylde mörg vandrædi af vondum mönnum, þá letu þeir eigi því helldr af at fara um ſveitir at boda Guds erendi. Þeir komo út í *Laxárdal*, oc dvöllduzt undir *Eylifsfelli*, hiá *Atla* hinum rammа, födurbródur Þórvalldz; var *Atli* þá ſkírdr (n) med heima mönnum ſínum, oc margir adrir menn (o), er þar komo til, þvíat heilags anda miſkun nálægdizt af ordum þeirra. Þá flaug frædi af Biſcupi (p), med Guds miſkun

(l) ſiálfr leita vid at hefna ſín. A. (m) Eptir þetta fóro þeir Biſcup oc Þórvalldr út — dvöllduzt um hríd undir &c. *Poſthæc Epiſcopus & Thorv. extrorſum profecti ſunt, in*

ſiqvos haberes. Non decet hominem Chri- A. C.
ſtianum, ſe ipſum ulciſcendi occaſionem
qværere, qvamvis invidioſis laceretur
contumeliis, ſed Dei gratia placidè illi fe-
rendæ ſunt exprobrationes & injuriæ ho-
minum.

Cap. VII.

Illis igitur etſi multæ moleſtiæ ab
hominibus improbis crearentur, nihilo
tamen magis ceſſaverunt, pagos circum-
eundo voluntatem Dei annuntiare. Ad
exteriora in Laxárdalum *venientes, ſub*
Eylifsfello *apud* Atlium *robuſtum* Thor-
valldi *patruum diverſati ſunt. Tunc*
baptiſatus eſt Atlius *cum ſuis domeſticis,*
& multi alii eò advenientes: nam gratia
Spiritus ſancti eorum adfuit verbis. Hìc
volans fama Epiſcopi, divino accedente
favore,
in &c. — *aliqvamdiu diverſati.* A. *ini-*
tiis h. capitis prætermiſſis. (n) oc
heima menn hans. A. (o) ER ÞAR —
ORDUM ÞEIRRA, *omitt.* A. (p) MED
G. MISKUN *omitt.* A.

A. C. miſkun í eyru einum (q) ſmáſveini V. vetra gömlum (r), ſá het *Ingimundr*, ſon *Hafurs* í (s) *Guddölum*; hann var at fóſtri á *Reykiaſtröndum*. *Ingimundr* kom einn dag at máli vid ſmalamann fóſtra ſíns, oc bad hann fylgia ſer leyniliga til (t) *Eylífsfiallz*, at ſia (u) Biſcupinn, þetta veitti ſmalamadr honum; þeír fóro yfir *Kiartansgiá* (x) til *Laxárdals*. Enn er þeir komo til bæiar *Atla* at *Eylífsfelli*, þá tók ſveinninn at bidia at hann væri ſkírdr. *Atli* tók í hönd ſveininum, oc leiddi hann (y) til Biſcups, ſvo ſegiandi. Sveinn þesſi er ſon göfugs manns, oc þó heidinns (z), enn ſveinninn beidizt ſkírnar, fyri utan (a) vitund oc rád födur ſíns oc fóſtra. Nú ſiá fyri hvat at er (b) giöranda, þvíat (c) vís von er, at hvörutveggium mislíki miöc ef hann er

(q) ſveini, *puero*. A.
(r) er het, *qvi* &c. B.
(s) Goddölum. B.
(t) Eýlífsfells. B.
(u) Biſcup. A.
(x) oc veſtr yfir fiallid, *& mon-*

favore, aures feriit parvuli cujusdam, A. C. *qvinqve hyemes nati, qvi vocabatur* Ingimundus, *filius* Hafuris *in* Guddölum (*Deorum vallibus*), *ſed in* Reykiaſtrönda *educabatur. Die qvodam* Ingimundus *compellans opilionem nutritii ſui, rogavit, ut clam ſe duceret ad* Eylifsfiallum, *ad Epiſcopum videndum. Hoc illi dabat opilio. Per* Kiartansgiá (*chaſma* Kiartansnis) *transibant in* Laxardalum. *Poſtqvam autem ad villam* Atlii *in* Eylifsfello *pervenerant, puer orare coepit, ut baptiſaretur. Manu prehenſum* Atlius, *duxit ad Epiſcopum, ita dicens: hic puer filius eſt viri nobilis, ſed ethnici; petit autem ut baptiſmi fonte abluatur, ſed neſciente, nec auctore patre & nutritio: Tu igitur vide, qvid hic facere conveniat; neqve enim dubium eſt, qvin vehementer offendat utrumqve baptiſmus pueri. Subridens & montem occidentem verſus. add.* A. (y) fyri Biſcup, *in conſpectum Epiſcopi.* A. (z) oc beidizt &c. A. (a) VITUND OK *deeſt in* A. (b) giörandi, B. (c) viſt er von. A.

A. C. er ſkírdr. Biſcup ſvarar (d) broſandi, ſannliga (e), ſegir hann, er (f) úngum ſmáſveini eigi neitandi ſvo heilags embættis, allra hellzt er hann hefir (g) heilſuſamligri ſkilníng á ſínu rádi, enn frændur hans roſknir. Sídan ſkírdi Biſcup *Inginund*, oc kendi honum (h) ádr hann fór í burt, hvat honum var einna ſkylldazt at hallda, oc vardveita med Kriſtninni.

VIII. Cap.

(i) Svo er ſagt, at *Fridrekr* Biſcup hafi ſkírt þann mann er *Máni* het (k), oc fyri því at hann hellt Helga trú med mörgum manndygdum, oc godvilia, var hann kalladr *Máni* hinn kriſtni. Hann bió í *Holl-*

ti

(d) hlæiandi, *ridens*. B. (e) SEGIR HANN, *reſecat*. A. (f) ſvo úngum ſveini, *tam parvo natu puerulo*. A. (g) heilſuſamligan. B. *vitioſe*. (h) hvat honum var ſkylldazt at vita, *qvod imprimis ſcire eum opor-*

dens Episcopus respondit, haudquaquam A. C.
tenello parvulo denegandum esse tam sanctum officium, præsertim cum is magis salutari gauderet commodi sui ratione atque sensu, quam cognati ejus adulti. Baptisatum deinde Ingimundum, *antequam discederet, docuit quæ Christianæ religionis homini imprimis tenenda & observanda erant.*

Cap. VIII.

Traditum est, quod Fridricus *Episcopus hominem baptizaverit, nomine* Manium (Lunam), *qui, quoniam sanctam fidem coluit multis cum virtutibus & benignitate,* Manii *Christiani nomen meruit. Incoluit autem prædium* Hollt *in*

oportebat. A. (i) Fridrekr Biscup skírdi oc þann mann er Máni het, *Fridr. Episc. baptizavit & hominem* &c. A. (k) *Cognomentum viri, & cognomenti rationem supprimit.* A.

A. C. *ti* á (l) *Kólgu-myri*, hann giördi þar kyrkiu, oc í þeirri kyrkiu þiónadi hann Gudi bædi nætur oc daga med (m) helgum bænum, oc (n) ölmöſu-giördum (o), er hann veitti marg háttudum fátækum mönnum. Hann átti (p) veidiſtöd í á þeirri er (q) þadan var ſkamt í burtu, þar ſem (r) enn heitir í dag af hans nafni *Mána-foſs* (s), þviat á nockrum tíma þá hallæri var oc ſulltr; hafdi hann (t) ecki til at fæda húngrada, þá fór hann til árinnar, oc hafdi þar nóga laxveidi í hylnum undir foſſinum; þeſſa laxveidi gaf hann undir kyrkiuna í *Hollti* (u), oc ſegir *Gunnlaúgr* múnkr at ſú veidi hafi þar iafnan undir

(l) *Ex* Landnámabók *ſine dubio reſtituendum eſt*, Kólkumýrum, *qvam adi* p. 199. *unde etiam colligi poteſt*, Kólkumýrar *partem fuiſſe* Svinadali, *qvi pagus in tractu* Hunavatnenſi *eſt ſitus*. (m) HELGUM, *omitt.* A. (n) aulmuſu-giördum, *ſcribitur*

in (tractu) Kólgumyra. *Ibi templum* A. C. *ſtruxit, qvo in templo divino cultui vacavit noctesqve & dies, ſacris precibus operatus, & eleemoſynarum in multifarios pauperes diſtributionibus. Erat ei jus atqve locus piſcaturæ in anni, inde haud procul fluente; qvi locus etiam hodie ex ejus nomine dicitur* Mánafoſs (Manii *cataractes*): *nam qvondam, urgente annona & fame, nihil habens qvô paſceret eſurientes, annem petiit, & in hujus gurgite ſub cataracta ſalmonum piſcatu affatim uſus eſt. Cujus piſcaturæ jus in templum* Holltenſe *donô transtulit, qvod etiam, teſte* Gunnlaugo *monacho, poſtea jugiter penes illud (templum)*

X 2

tur in B. (o) ER HANN VEITTI — MÖNNUM, *omitt.* A (p) veidiſtödu. B. (q) Þar. A. (r) nú heitir af hans n. *nunc* &c. A. (s) Því Þegar hallæri var mikit á Islandi, *nam cum eſſet magna annonæ malignitas in Islandia.* A. (t) ei at gefa fátækum, *non habens qvod præberet pauperibus.* A. (u) Teſtimonium Gunnlögi *omitt.* A.

A. C. undir legit ſídan. Hiá þeirri kyrkiu (x) ſer eitt merki, at hann hefdi bygt ſvo ſem einſetumadr; þvíat ſvo ſem hann var fiarlægr ödrum mönnum í hugſkotinu, ſvo villdi hann oc at líkamligri ſamviſtu fyri alþýdu þys; þvíat vid kyrkiugardinn ſer at verit hefir (y) gardhverfa; þar (z) vann *Máni* heyverk á ſumrum at fódra vid eina kú, þá er hann fæddizt vid; þvíat hann villdi (a) afla ſer atvinnu med ervidi eginligra handa, *helldr* enn ſamneyta heidingium, þeim er hann hötudu, oc heitir þar ſídan *Mánagardr.*

IX.

(x) Vid kyrkiugardinn ſez ein gardhverfa. A. *intercedentibus excluſis.* (y) jardhverfa nockur, — *qvædam.* B. *eôdem ſenſu, ut arbitramur.* (z) er ſegizt at hann hafi í unnit at heýverkum á ſumrum vid eina ku, *ubi perhibetur operam navaſſe foeno faciendo, ad unius vaccæ pabulum hybernum.* B. *Non autem eſt diſſimulandum, qvod per* GARDHVERFE *intelligi poſſit,*

Topt,

plum) manſit. Juxta templum illud vi- A. C.
dentur veſtigia qvædam, qvæ indicant,
illum ibi habitaſſe anachoretæ inſtar: nam
ſicuti ab aliis hominibus remotus erat
mente, ita qvoqve voluit (*) *corpore (eſſe*
remotus), ut tumultuantem vitaret po-
pulum: cernere enim licet, apud coeme-
terium fuiſſe portiunculam prati aggere
circumſeptam, ubi Manius *foeno colligen-*
do per æſtates operatus eſt, ut pabulo per
hyemem vaccam paſceret, cujus lacte vi-
ctitabat: nam victum ſibi qværitare ma-
luit manuum ſuarum labore, qvam gen-
tilium uti convictu, qvi eum oderunt.
Atqve is locus poſtea Mánagardur (*ſep-*
tum Manii) *appellatur.*

X 3 Cap.

Topt, ɔ: *areola parietibus clauſa, at ſine*
tecto, in qvam condiderit Manius foenum,
ad vaccam ſuam labore qvæſitum. Tum
vero mox in Textu, ÞAR I *pro* ÞAR *le-*
gendum foret. (a) eigi ſamneyta heid-
ingíum, oc heitir &c. *noluit enim uti con-*
victu ethnicorum. A.

(*) Ad verbum redderes, *Qvod ad corporalem cohabita-*
tionem. Sed enim ita non ſatis exprimeretur Αγλίθελον.

A. C.

IX. Cap.

(b) Enn ſkal ſegia fátt af mörgum meingiördum, oc offóknum er heidnir menn veittu *Fridreki* Biſcupi, oc *Þórvalldi*, fyri bodan rettrar trúar (c). Þá bar ſvo til er þeir villdu rída til vorþings í *Hegranes* (d), enn er þeir nálguduzt þíngſtadinn, þá hlióp upp allr múgr heidinna manna, oc runnu í móti þeim med miklu ópi. Sumir bördu (e) at þeim grióti, ſumir ſkóku at þeim (f) vopnum, oc ſkiölldum (g) med miklu harki oc háreyſti, oc bádu godin ſteypa ſínum óvinum, oc var eingin von at þeir (h) mætti koma á þíngit; þá mællti Biſcup: Nú kemr þat fram ſem módur mína dreymdi (i) fordum daga, at hún þóttizt finna vargshár í höfdi mer,

(b) *Hujus prooemii nihil eſt in* A. (c) Þat bar ſvo til eitt vor, er þeir Biſc. oc Þórv. villdu rída til Hegraneſs þíngs, — *vere quodam — ad forum Hegraneſenſe.* A

(d) er

Cap. IX. A. C.

Paucis porro commemorandæ ſunt multæ moleſtiæ & vexationes, qvas, ob veræ religionis annunciationem, Fridrico *epiſcopo &* Thorvalldo *gentiles crearunt. Evenit, cum illi eqvites ibant in* Hegranesum, *ad verni temporis comitia, foroqve propinqvabant, ut univerſa ethnicorum tumultuoſè excitata turba, ingenti cum vociferatione obviam iis rueret, qvibusdam ſaxa ingerentibus, aliis gladios & ſcuta in eos qvaſſantibus, magno cum tumultu & clamore: Deos cunctis orantibus, ut hoſtes ſuos peſſumdarent, adeo ut nulla iis eſſet ſpes, fore ut comitia poſſent accedere. Tum Epiſcopus: jam, inqvit, ratum redditur ſomnium olim meæ matri oblatum, qvo ea ſibi videbatur in capite meo pilum lupinum*

(d) at Þá er Þeir nálguduzt &c. A. (e) Þá grióti. A. (f) vopnin. A. *omiſſis ſcutis.* (g) oc med harki — bádu &c. A. (h) mættu. A. (i) FORDUM DAGA, *omitt.* A.

A. C. mer, þvíat nú erum ver giördir rækir oc reknir ſem ſkiædir vargar (k), med hrædiligu ópi oc ſtyriölld. Eptir þat fóro þeir Biſcup oc *Þórvalldr* heim til *Lækiamótz*, oc dvölldúzt þar um ſumarit. A því ſama ſumri eptir alþíng (l), ſöfnudu nockrir heidíngiar lidi ſínu, ſvo at þeir höfdu IIc manna XII ræd, þeir ætludu til *Lækiamótz* at brenna Biſcup inni, oc allt lid hans. Enn er þeir áttu ſkamt til bæiar (m) á *Lækiamóti*, þá ſtigu þeir af heſtum ſínum, oc ætludu at (n) æa (o), ſem þeir giördu. Enn er þeir voro (p) aptr á bak komnir, flugu hiá þeim fuglar margir (q) vofveifliga. Vid þat fælduzt heſtar þeirra, oc urdu ſvo ódir, at þeir fellu allir ofan, er á bak voro komnir, oc meidduzt, ſumir fellu á (r) grióti, oc brutu fætur

(k) MED — STYRIÖLLD, *omitt.* A. (l) ſöfnuduzt heidingiar ſaman, *congregabantur ethnici.* A. (m) at. A. (n) ægia, *ſcribit.* B. *minus rectè.* (o) *Hæc reſecat.*

pinum invenire: nunc enim ab hominum A. C. *consortio arcemur agitamurqve, ceu atroces lupi, terribili cum clamore & tumultu. Deinde Episcopus &* Thorvalldus *donum se receperunt ad* Lækiamotum, *ubi æstatem transegere. Eâdem illâ æstate, post finita comitia, ethnicorum qvidam, coactis copiis, adeo ut ad duas centurias hominum, duodecim decadibus in singulas computatis, surgeret numerus, ad* Lækiamotum *ire in animo posuerant, ut ibi Episcopum, cum omni sua caterva, igne ædibus subjecto, comburerent. Verum ubi à villa* Lækiamoto, *haud procul aberant, descenderunt ab eqvis, ut respirandi spatium iis darent; qvod & fecerunt. Postqvam vero eqvos rursum conscenderant, accidit subitario casu, ut prætervolaret avium multarum cohors; qva re consternati eqvi, in eum rapiebantur furorem, ut omnes, qvi eqvos conscenderant, deturbati, corporibus malè*

læde-

cat. A. (p) *particulam omitt.* B. (q) voc. eifliga. A. *vitiosè.* (r) griót. A. at *in contextu est Antiptosis.*

A. C. fætur (s) ſína, oc fengu þar ſtór ſár af, heſtarnir hlupu á ſuma, oc meiddu; þeim vard (t) minſt til vandræda er heſtarnir hlupu frá (u), oc urdu þeir at gánga lángan veg til ſíns heimkynnis. Hvörfu þeir vit þetta aptr (x), ſkýldi ſvo allzvalldandi Gud ſínum mönnum, at því ſídr fengu þeir Biſcup í þeſſu ſinni nockurt mein af umſát oc íllvilia heidíngia, at þeir urdu med öngvo móti varir vit þeſſa atferd oc rádagiörd. Biuggu þeir *Þórvalldr* hinn Vlfda vetr á *Lækiamóti.* Enn á næzta ſumri fóru þeir utan, fyrſt til *Noregs*, oc lágu þar um hríd í höfn nockurri. Þá kom utan af *Islandi* (y), oc lagdi til þeſſarar ſömu hafnar, ſá madr er fyrr var nefndr, *Hedinn* frá *Svalbardi* á *Eyiafiardarſtrönd.* *Hedinn* geck uppá land, oc í ſkóg, at höggva ſer húſa vid.

Þór-

(s) ſínar. A. *neotericè & vitioſè.* (t) meſt, *maximum.* B. *ineptè.* (u) urdu þeir at gánga til ſíns heima. B. (x) Biuggu þeir Þórv. enn 7a &c. A. *neglectîs, qvæ antecedunt.*

læderentur, qvorum qvidam in ſaxa de A. C.
lapſi, cruribus fractis, magna inde fere-
bant vulnera, in alios eqvi ruentes mem-
bra illis fregere. Minimum illis accidit
incommodi, qvi ab eqvis aufugientibus
relicti longam domum viam pedibus am-
bulare cogebantur. Fecit hoc, ut rever-
terentur (omnes). Ita Deus omnipotens
ſuos protexit, adeoqve nihil incommodi
iſto tempore tulit Fridricus *Epiſcopus, &*
ſocii ipſius, ex inſidiis hiſce & malevo-
lentia ethnicorum, ut hoſtilem hanc in-
curſionem hasqve machinationes, ne mi-
nimum qvidem ſenſerint. Hi ſeptimæ
hyeme Lækiamoti *transacta, proximæ*
poſt æſtate peregre profecti ſunt, & primò
qvidem in Norvegiam, *ubi in portu qvo-*
dam aliqvantisper ſunt commorati. Tum
ex Islandia *vectus, in eundem portum na-*
vim ſuam appulit, homo ſupra memora-
tus, Hedinn *de* Svalbardo *in* Eyiafiardar-
ſtrönda. *Is in terram egreſſus ſylvam pe-*
tiit, ædium ſibi materiem cæſurus. Qvod
ſen-
dunt. (y) Hedinn frá Svalbardi, er fyrr
var nefndr. A.

A. C. Þórvalldr vard þeſſ varr, hann kalladi med ſer þræl ſinn, þeir fóro í ſkóginn þar ſem *Hedinn* var, let Þórvalldr þrælinn drepa *Hedinn* (z). Eptir þat geck Þórvalldr til ſkips, oc ſegir þetta Biſcupi. Biſcup ſvarar: fyri þetta víg (a) ſkulu vid ſkilia, þvíat þú villt ſeint láta af manndrápum. Fyri þat fór *Fridrekr* Biſcup (b) aptr til *Saxlands*, oc endti þar (c) æfi ſína med háleitum heilagleik.

X. Cap.

(d) Þórvalldr lifdi ſidan mörg ár (e). Enn med því hann var madr. mikill af ſiálfum ſer, ſterkr oc hugadr vel, enn í alla ſtadi geyminn Guds bodorda, med fullkominni áſtar hygli, þá huxadi hann þat, ef hann færi

(z) Enn er Þórvalldr kom til Biſcups, oc ſegir honum þetta, mælti Biſcup, *Qvod factum redux cum ſignificaret Epiſcopo, is fatus eſt.* B. (a) ſkulum. A. (b) aptr, *omitt.*

ſentiens Thorvalldus, *ſervumque ſuum* A. C.
ſe ſequi jubens, intravit ſylvam, ubi
Hedinn *erat, quem* Thorvalldus *à ſervo*
fecit interfici. Quo facto, navem petit,
& rem Epiſcopo narrat. Cui Epiſcopus:
hanc, inquit, ob cædem disjungemur,
nam tu ſerò vis ab homicidiis deſiſtere.
Hanc ob rem Fridricus *Epiſcopus in* Saxoniam *rediit, ibique mira cum ſanctimonia ætatem ſuam exegit.*

Cap. X.

Multos poſtea annos vixit Thorvalldus. *Cæterum quoniam erat vir per ſe magnus, robuſtus & animoſus, præceptorum autem Dei per omnia ſervans, ejusque totus captus amore, venit illi in animum, ſi patriam repeteret,*

omitt. B. (c) líf ſitt. B. (d) Enn, *ſed*, add. A. (e) *Hic ſtatim ſubjicit.* A. oc giördi ferd ſína út í heim til Jórſalaborgar, hann fór &c. *& tranſit omnia, quæ antecedunt.*

A. C. færi enn aptr til ſinnar fóſtriardar, at eigi væri víſt hvart hann þyldi í alla ſtadi mótgáng oc meingiördir ſinna ſamlanda, ſem honum bæri þó at lída, oc vera ætti fyri Guds ſakir. Fyri því tók hann þat rád, at vitia eigi optarr til *Islands*, giördi hann þá ferd ſína út í heim, oc allt til *Jórſala*, at kanna helga ſtadi, hann fór um allt (f) *Grickia* ríki, oc kom til *Miklagards* (g), tók ſiálfr Stól-Kóngrinn vid honum med mikilli virdíng, oc veitti honum margar vingiafir oc ágiætar, því ſvo var Guds miſkun honum nákvæm, oc flaug hans frægd fyrir alþýdu hvar ſem hann kom, at hann var virdtr oc vegſamadr ſvo af meiri mönnum ſem minni, ſvo ſem einn ſtólpi eda uppihalldzmadr rettrar trúar, oc ſvo ſæmdr, ſem dýrdarfullr iátari Jeſu Chriſti, af ſiálfum *Miklagardz* keyſara,

(f) Grickland, *Græciam*. A. (g) oc feck þar mikla virdíng, þadan fór hann í Auſtr- veg um Garda ríki oc Rusſland, oc þar reiſti hann

peteret, incertum fore, an perferre posset A. C. *molestias & vexationes, quas crearent conterranei, quas Dei causâ tolerare & deceret, & justum esset. Quare consultissimum ei est visum, non sæpius visere* Islandiam. *Iter igitur suscepit in terras exteras, & quidem* Hierosolymam *usque, ad loca sancta lustranda. Totum* Græcorum *peragravit imperium, &* Miklagardum (Constantinopolim) *venit: ibi eum ipse Imperator perhonorifice accepit, donisque maximis, ceu amicum, honoravit. Erat enim Deus illi adeo præsens & propitius, adeoque fama ejus, quæcunque adibat loca, per populi ora volavit, ut ab omnibus, maximis, minimis, observaretur ac prædicaretur, velut columen quoddam, sive fulcrum veræ religionis, honoraretur vero, ut illustris confessor Jesu Christi, ab ipso Imperatore*

Con-

hann af grundvelli &c. *ibi magnum adeptus est honorem, inde in regiones orientales, Gardarikiam & Russiam profectus est* &c. A.

A. C. keyſara, oc öllum hans hö̃dingium, oc eigi ſídr af öllum biſcupum, oc ábótum um allt *Grickland* oc *Syrland*. Allra meſt var hañ tignadr um aúſtr-veg, þángat ſendr af Keyſaranum, ſvo ſem foríngi eda valldzmadr, ſkipadr yfir marga kónga á *Ruslandi*, oc í öllu *Gardaríki*. Þórvalldr *Kodrans*ſon reiſti þar af grundvelli eitt ágiætt múnklífi, hiá þeirri höfudkyrkiu er helgud var (h) *Jóhanni* baptiſta, oc lagdi þar til (i) nógar eignir, het þat æ ſídan af hans nafni Þórvalldz klaúſtr (k), í því múnklífi enti hann ſitt líf, oc er þar grafinn, þat klaúſtr ſtendr undir hábiargi því er heitir (l) *Dröfn* (m). Þá er *Fridrekr* Biſcup oc Þór-*valldr* komo til *Islands*, voro lidin frá holldgan vors Herra Jeſu Chriſti DCCCC (n) ára, oc eitt ár ens (o) níunda

(h) Johanni Baptiſtæ. A. (i) margar, *multum*. A. (k) oc í því klauſtri endti hann líf ſitt. A. (l) Dripa. A. (m) Enn, *ſed*, add. A. (n) ára, *omitt*. A. (o) tíunda, *decimæ*. B.

Conſtantinopolitano, & *omnibus ejus* A. C.
purpuratis, nec minus à cunctis Epiſco-
pis & abbatibus per totam Græciam &
Syriam. *Longè autem amplisſima erat*
ejus gloria per regiones orientales, qvo
legatus eſt miſſus ab Imperatore, Ducis
ſive Magiſtratus dignitate auctus impe-
rioqve in multos Reges Ruſſiæ, & *tota*
Gardarikia. *Ibi* Thorvalldus Kodranis
filius à fundamentis exſtruxit celebre mo-
naſterium, apud templum primarium,
qvod Divo Johanni *Baptiſtæ dedicatum*
erat; cui qvantum ſat erat poſſeſſionum
attribuit monaſterio, qvodqve ex ejus
nomine perpetuò deinde dictum eſt Mona-
ſterium Thorvalldianum. *In eo mona-*
ſterio ſupremum obiit diem, ibidemqve
eſt conditus. Stat id monaſterium ſub
excelſa petra, qvæ Dröfn *appellatur.* Fri-
drico *epiſcopo* & Thorvalldo *in* Islandiam
venientibus, elapſi erant ab Incarnatio-
ne Domini Noſtri Jeſu Chriſti, anni
nongenti, & unus nonæ decadis an-
nus (LXXXI) à principio autem inha-

A. C. niunda tugar en eitt hundrad tirætt oc VI vetr frá upphafi *Islandz* bygdar. III vetrum ſídar giördi *Þórvardr Spak-bodvars*ſon kyrkiu í *Aſi*, oc (p) lúkum ver ſvo þeſſum þætti.

(p) endar ſvo Sögu þátt af Þórvalldi Kodransſyni, oc Fridreki Biſkupi, *ita finit ſuc-*

cincta

bitatæ Islandiæ, *centum anni ſi per de-* A. C.
cem decades fiat computatio, & ſex præ-
tereа hyemes. Tres poſt hyemes Thor-
vardus Spakbödvaris *filius in* Aſo *tem-*
plum condidit. Ita hanc ſuccinctam
concludimus narrationem.

---

cincta narratio de rebus geſtis Thorvalldi
Kodranis filii & Friderici Epiſcopi. B.

Index

Chronologicus in *Hungrvakam*, Vitam Pauli Episcopi, & Thorvalldi *Peregrinatoris.*

Anno Chr.

981. *Thorvalldus* Peregrinator, & *Fridricus* Episcopus in Islandiam venere, Christianæ religionis annunciandæ causa. 273. Sed *Vita Thorvalldi* sub finem, annum sequentem ponit.

982. Nuptiæ Thorvalldi Peregrinatoris, & miraculum a *Fridrico* Episcopo ibi editum. 293. 297.

984. *Thorvardus Spakbödvaris filius* in prædio suo templum condidit. 339.

1020. *Biarnhardus* Episcopus Anglus, cognomento *doctus*, in Islandia fuit pag. 30. cfr. Hist. Eccles. Isl. T. I. p. 86.

1026. *Thorkell Egiolfi filius* periit 36.

1027. *Thorsteinn Kuggii filius* occisus. 36.

1030. Rex *Olaus Sanctus* occubuit 34.

1031. *Snorrius Pontifex* decessit 36.

1042. *Gissur Isleifi filius* nascitur 36.

1047. Rex *Magnus Bonus* decessit. 34.

A. Ch.

1054. *Leo Nonus* Pontifex Romanus obiit. (Hiſt. Eccl. Isl. T. I. p. 264. n. a.)

1055. *Isleifus Giſſuris filius* ad Epiſcopatum electus, inaugurationis cauſa peregre proficiſcitur. 14.

Henricus Conradi (qvibusd. Exemplar. Hungrvakæ, *Henrici filius)*, Imperator Germaniæ 14. Johannes Hiſt. Eccl. Isl. T. I. 267. *Henricus Niger.* Chronolog. ad calcem Chriſtniſagæ *Henricus IVtus.*

Johannes Epiſcopus *Hybernus* in Islandiam venit. 30. Hiſt. Eccl. Isl. T. I. p. 88.

1056. *Isleifus* primus Epiſcopus Islandiæ inauguratur ab Adalberto Archiepiſcopo Bremenſi. 14. 16.

1066. *Haralldus Severus* Norvegiæ, & *Haralldus Godvini filius* Angliæ, Reges prælio cecidere. 34.

1069. Rex *Magnus Haralldi Severi* filius obiit. 34.

1073. *Gregorius Septimus*, antea Hilldebrandus, Pontifex Romanus creatur. 42, 43. n. 26.

1076. *Sveinn Ulfi*, ſive *Eſtrithæ filius*, Daniæ Rex obiit. 36.

1080. *Isleifus* Epiſcopus obiit. 24.

1081. *Giſſur Isleifi filius* in Epiſcopum eligitur, ſtipulatusqve ſibi a proceribus Islandis Le-

A. Ch.

gum divinarum obedientiam, inauguratio-
nis cauſa in Saxoniam atqve inde ad Gre-
gorium VII. Pontificem R. proficiſcitur. 40.

1082. *Giſſur* Epiſcopus ordinatur ab Hardevico
Archiepiſcopo Magdeburgenſi. 42.

1087. Obiere, *Canutus Sanctus* Daniæ, & *Wil-
helmus Conqveſtor* Angliæ, Reges. 66.

1093. Obiit *Olaus Qvietus*, Norvegiæ Rex. 66.

1094. Obiit *Hacon Magni* filius (alias *Thoreris
alumnus* vocatus) Rex Norvegiæ. 66.

1097. *Decimæ* in Islandiam introductæ auſpiciis
Giſſuris Epiſcopi, *Sæmundo Polyhiſtore*,
& *Mario Skeggii filio* Nomophylace, ad-
jutoribus. 46. 48.

1102. *Cenſus* colonorum in Islandia habitus juſſu
Giſſuris Epiſcopi. 5. 2. eb. n. 34.
De *altero Epiſcopatu*, in Islandia Septen-
trionali erigendo, agi cœptum. 50.
Cædes Magni Nudipedis Norvegiæ Regis.
66.

1104. Ignis ſubterranei ex *Hecla* monte eruptio.
68.

1106. *Johannes Ögmundi filius* primus Epiſco-
pus Holanus inauguratur. 52.
Paſcalis Pontifex R.
Öſſur Archiepiſcopus Lundenſis in Scania.

A. Ch.

1108. *Philippus Primus* Galliæ moritur. 60. 61. n. 38.

1116. Obitus *Olai Magni* (Nudipedis) *filii*, Norvegiæ Regis. 66.

Cædes *Magni Sancti* Orcadum Comitis. 68.

Anni emortuales (pag. 68.) *Marci Skeggii filii* & *Ulfhedinis*, Legiferorum, incerti sunt.

1117. Giſſur Epiſcopus morbum ſibi capitalem nactus eſt, Thorlakum Runolfi filium cepit adjutorem ac ſucceſſorem in munere, peregreqve miſit inaugurandum. 54.

1118. Obiere:

Giſſur Epiſcopus, 58.

Paſcalis Pontifex R. 60.

Balldvinus Rex Hieroſolymitanus, 60.

Arnhallus Patriarcha Hieroſolymitanus, 60.

Alexius Græcorum Imperator, ibid.

Philippus Svecorum Rex, 61. n. 38.

Sævæ *procellæ*, & *annonæ caritas* in Islandia, 62.

Thorlacus Runolfi filius Epiſcopus inauguratur, 72.

A. Ch.

Eysteinn, & *Sigurdus Hierosolymipeta*, Reges Norvegiæ. 83.

1119. *Gelasius* Pontifex R. obiit. 82. n. 50.

1120. *Hastidius Maris* filius in comitiis vulneratur. 64.

1121. *Johannes Ögmundi filius* Episcopus Holanus extinguitur. 74.

1122. *Ketell Thorsteinis filius* huic in Episcopatu succesit. 76.
Bergthor Legifer moritur. 36.
Eysteinn Magni filius, Norvegiæ Rex moritur. 84.

1123. *Jus Ecclesiasticum Thorlaco-Ketillianum* promulgatur. 76.

1130. *Anacletus Secundus*, Antipapa creatur. 108. n. 75.

1133. Obiere:
Thorlacus Episcopus *Runolfi filius*, 82.
Sæmundus Polystiistor. ibid.
Magnus Eynaris filius Episcopus eligitur. 88.

1134. *Magnus Einaris filius* peregre proficiscitur, & inauguratur. 90.
Prælium Fyrisleifense inter *Magnum Sigurdi Hierosolymipetæ filium*, & *Haralldum Gillium*, qvô victus *Haralldus* in Daniam effugit, atqve ibi à *Magno* Episcopo donis colitur. 90.

1135.

A. Ch.

1135. *Haralldus Gillius* ad regnum revertitur.

Magnus Epiſcopus, donis honorificis ab *Haralldo Gillio* ornatus, in Islandiam redit. 92.

Henricus Primus Angliæ Rex deceſsit. 110. n. 82.

1136. *Haralldus Gillius* Rex, fraude civium (Bergenſium) interfectus. 108.

Thorer Steinmodi filius ſacerdos, occiſus. 110.

1138. Obiere:

Öſſur ſive *Aſſer*, Archiepiſcopus Lundenſis, 110.

Anacletus Secundus Antipapa. 108.

1139. Cædes Regis *Magni Sigurdi filii*, & *Sigurdi Slembidiákn* d. Diaconi transfugæ. 110.

1145. Obitus *Finni Halli filii*, Legiferi & ſacerdotis. 110. n. 81.

Eugenius Tertius Pontificatum init. 132.

Ketillis Epiſcopi Holani, apud balneas *Lögaráſenſes* mors ſubita. 98.

1146. *Biörn Gilſis* filius, in locum Ketillis Epiſcopus ſurrogatur. 100.

1147. Idem Epiſcopus inauguratur, ibid.

Aſkell Archiepiſcopus, ibid.

A. Ch.

1148. *Conflagratio* villæ *Hytardali* (de cœlo tactæ) qvâ *Magnus Einaris filius* Episcopus, cum hominibus LXXXII. interiit. 102.

1149. *Hallus Teiti filius*, Isleifi Episcopi nepos, ad Episcopatum eligitur. 112.

1150. Idem Roma rediens *Trajecti ad Rhenum* moritur. ibid.

1151. *Klængus Thorsteinis filius*, eligitur Episcopus, ibid.
Gudmundus Brandi filius, sacerdos Hiardarholltensis obiit 106. 107. n. 74.

1152. *Klængus* in Episcopum ordinatus revertitur in Islandiam, adducens secum *Gissurem Halli filium*, *Româ* & *Bario* usqve reducem. 114.

1153. *Klængus* Episcopus templi Skalholtini ædificationem aggreditur. 116.

1155. Rex Norvegiæ *Sigurdus* (cognomento *Munnr*, facundus) Haralldi Gillii filius, occiditur. 134.

1157. *Eysteinn Haralldi Gillii filius* Rex Norvegiæ occiditur. 134.
Johannes primus Norvegiæ Archiepiscopus obiit. 134.

1158. *Eyiolfus Sæmundi* Polyhistoris *filius*, vir sapientissimus, extinctus est. 106. n. 173.
Secunda ignis subterranei ex Hecla monte eruptio. 136.

1161.

A. Ch.

1161. Cædes *Ingii*, *Haralldi Gillii filii*, Regis Norvegiæ. 134.

1162. *Hacon Humeroſus* Norvegiæ Rex interficitur. 136.

Biörn Gilſis filius Epiſcopus Holanus obiit. 136. 126. n. 88.

1163. *Brandus Sæmundi filius* in locum Biörnis Epiſcopus ſurrogatur, & in Norvegia inauguratur. 120.

Eyſtein Archiepiſcopus Norvegiæ.

Joannes Lopti filius Bergis hyemat. 128.

1164. *Brandus* Epiſcopus in Islandiam redux, ſedem Holanam occupat. 128.

Johannes Sigmundi filius obiit 1137. n. 97.

1170. Martyrium *Sancti Thomæ* Archiepiſcopi. 136. n. 95.

1171. *Hreinn*, ſive *Reiner*, tertius Abbas *Thingeyrenſis*, & primus *Hytárdalenſis*, obiit. 136 & 137. n. 98.

1173. *Klængus* Epiſcopus ſenecta & valetudine feſſus, per literas veniam petit ab Eyſteine Archiepiſcopo, pluscula officii ſui munera deponendi, & alium Epiſcopum ſurrogandi 128.

Biarnhedinn Sigurdi filius, ſacerdos obiit. 138.

A. Ch.

1174. *Klængus* Epiſcopus, venia Archiepiſcopi impetrata, in Comitiis Epiſcopum elegit *Thorlacum Thorballi filium*, Abbatem *Thykvabaienſem*. 130.

1175. Cædes *Helgii Skaptii filii* in Comitiis perpetrata. 138.

Klængus adminiſtrationem ſedis Epiſcopalis deponit, & Thorlaco Abbati tradit. 132.

1176. *Klængus* Epiſcopus extinctus eſt. 132.

Nicolaus Sigurdi filius occiſus. 138.

1185. *Paulus Sölvii filius*, ſacerdos *Reykiahollenſis* obiit. 104. n. 70.

1186. *Runolfus Ketillis Epiſcopi filius* obiit. 121. n. 86.

1191. *Cæleſtinus Tertius* Papa R. ſedere cœpit. 162. n. 5.

1194. *Paulus Jonæ filius*, Epiſcopus eligitur. 150.

1195. *Canutus* Sveciæ Rex moritur. 248.

Paulus Jonæ filius ad ſacerdotium, & deinde ad epiſcopatum, inauguratur. 158 & 160.

Sverrer Magnus Rex Norvegiæ. 156.

Abſalon Archiepiſcopus Daniæ. 158.

Cnutus Valdemari filius Rex Daniæ. 160.

Petrus Epiſcopus Roſkilldenſis. ibid.

Eiricus Norvegiæ Archiepiſcopus in Dania agit. 156.

Concilium

A. Ch.

Concilium Epiſcoporum Bergis habitum, in qvo Crimen feloniæ *Haralldo* Orcadum Comiti a Rege *Sverrere* intentatum pertractabatur. 163. n. 7.

Paulus Epiſcopus in Islandiam redit. 162.

1196. *Einar Maris filius* Abbas decesſit. 248.

Arius Biörnis filius decesſit. 250.

1197. Sanctitas Divi *Thorlaci* clareſcere cœpit. 176.

Obiere:

Johannes Lopti filius, Pauli Epiſcopi parens, 174.

Hermundus Conradi filius. 250.

& *Gudmundus Bialfi* filius Abbas. 250.

Önundi Thorkelis filii incendium & mors. 250. n. 50.

1198. Translatio (ſ. exhumatio) Sancti *Thorlaci* Epiſcopi. 178.

Obiere:

Sigmundus Orrni filius, 250.

Kalfus Snorrii filius. ibid.

Cœleſtinus Papa R. 248. 162. n. 5.

1199. Feſtum Divi *Thorlaci* per totam Islandiam lege ſancitum. 180.

Richardus Aegliæ Rex obiit. 250.

1200. *Joannis* Epiſcopi Holani ſanctitas publice recepta. 131. n. 89.

Philippus Comes odiit. 248.

Thor-

A. Ch.

Thorleifus Thorlaci filius obiit. 250.

1201. Obiere:

Abſalon Archiepiſcopus Daniæ, 248. 190.

Brandus Epiſcopus Holanus, ibid.

Thordus Snorrii filius, 250.

Haſlidius Thovralldi filius Abbas, ibid.

1202. *Gudmundus Arii filius* ab incolis provinciæ ſeptentrionalis epiſcopus eligitur. 192.

Sverrer Magnus Norv. Rex decesſit. 248.

Joannes Grænlandiæ Epiſcopus in Islandiam venit, & incolas docuit rationem *vini conficiendi ex baccis empetri nigris*. 186. & 88.

1203. *Gudmundus Arii filius* Epiſcopus conſecratur. 192.

Hacon Sverreris filius Rex Norvegiæ. ib.

Einar Archiepiſcopus Norvegiæ. ibid.

Joannes Grænlandiæ Epiſcopus in Norvegiam, & deinde Romam, abiit. 188.

Gudmundus & Paulus Epiſcopi in *Öſtfiordis* conveniunt. 192.

Vinum e baccis empetri in Islandia. 188.

Giſſur Halli filius Legifer. ibid.

Thorkell Skumi filius obiit. 250.

1204. Obiere:

Hacon Sverreris filius, &

Guttor-

A. Ch.

Guttormus, Norvegiæ Reges, 248.
Berſius Hallthoris filius ſacerdos. 252.

1206. Obiere:
Haralldus Orcadum Comes, 248.
Giſſur Halli filius. 196.
Tertia ignis ſubterranei ex Hecla *eruptio.* ibid.

1207. *Náll* Epiſcopus obiit. 248.
Herdiſa uxor Pauli Epiſcopi, & *Halla* filia, in amne *Thiórſá* aqvarum ſubmerſione perierunt. 206.
Initia turbarum inter *Gudmundum* Epiſcopum, & *Kolbeinem Tumii filium*, 216.

1208. *Prælium Videneſenſe*, in qvo *Kolbeinn Tumii*, & multi viri præſtantes, occubuere. 220.
Graſſationes *Gudmundi* Epiſcopi & aſſeclarum in Kolbeinis neceſſarios ſuperſtites. 222.

1209. Proceres Cathedram Holenſem invadunt, & *Gudmundum* Epiſcopum inde deturbant. 226.
Loptus Pauli Epiſcopi *filius* peregre proficiſcitur. 226.
Ingius (Bárdi filius) Norvegiæ Rex. ibid.
Hacon Comes (cognomento *Morus*) frater Ingii. ibid.

Biar-

A. Ch.

Biarnius Orcadenſium Epiſcopus, auctor *Poëmatis de Prælio Jomsvicenſium.* ibid.

Joannes Epiſcopus Grænlandiæ (de qvo pag. 186.) obiit. 248. & 186. n. 11.

1210. *Loptus Pauli* Epiſcopi *filius* in patriam redit 228.

Munera ſplendidisſima *Paulo* Epiſcopo a *Thorere* Archiepiſcopo Norvegiæ mittuntur. ibid.

Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, decesſit. 252.

1211. *Nicolaus* Epiſcopus Oſloenſis dona pretioſa mittit *Paulo* Epiſcopo. 228.

Paulus Epiſcopus *Thoreri* Archiepiſcopo dono mittit *Lituum ex dente ceti unicornis factum.* 230.

Ingens *Terræmotus* in Islandia. 232.

Luna *ſangvinis inſtar rubra* apparuit. 238.

Sörkuer Svecorum Rex obiit. 248.

Paulus Epiſcopus obiit. 238.

Index

rerum memorabilium & nominum propriorum hoc Libro & Notis ad eum contentorum.

A.

Abbatissa urbis Erfurdæ, Isleifi Episcopi magistra. pag. 13.
Absalon Danorum Archiepiscopus 257. Paulum Joannis filium, Episcopatus candidatum, ad hospitium invitat 159. Eundem ad Episcopatum initiat 161. Fatis fungitur 190.
Adagia 9. 182. 210. 222.
Adalbertus Archiepiscopus Bremensis, Isleifum Episcopum consecrat 15. Extraneorum Episcoporum ministerio uti vetat Islandos 19.
Adflictiones corporis voluntariæ, Klængi & Pauli Episcoporum 127. 185.
Agger ante fores templi Thingvallensis, inde ad populum verba fecere Episcopi 41. 93.
Alexius Græcorum Imperator, obiit. pag. 61.
Amundius Arnæ filius, faber lignarius, & Poëta. 171. Ejus, ut viri sapientis & veracis, carmina in testimonium allegantur 202. 224.
Anacletus Secundus, Antipapa 108. n.
Annonæ caritas in Islandia 323. 65.

Arius Biörnis filius mortem obiit 151. n.
Arius Polyhiſtor, laudatur ut ſapiens Hiſtoriographus 239. Ejus teſtimonium adducitur, de obitu Giſſuris Epiſcopi, Islandiæ luctuoſo 241.
Arnas, cognomento Architectorum princeps 119.
Arnas Biörnis filius ſacerdos; Viſio qvæ illi evenit hora emortuali Thorlaci Epiſcopi 83.
Arnes, prædium, Cathedræ Skalholtenſis poſſeſſio 97.
Arngeirr, frater Thorvalldi Spakbödvaris filii, templum a fratre ædificatum cremare fruſtra aggreditur. 309.
Arnhallus Patriarcha Hieroſolymitanus, moritur. 61.
Arnorr Arndiſæ filius, teſtis allegatur ſuper Fridrici Epiſcopi per medios ignes proceſſione. 299.
Artes, *pingendi & celandi*, Islandis notæ. 173. 231.
As, 13. (prædium Vatzdali, unde oriunda fuit Dalla, uxor Isleifi Epiſcopi, teſte *Grettis-Saga*, Cap. XXVII. & XCI.)
Asgeirr, filius Giſſuris Epiſcopi 65.
Aſkell Archiepiſcopus, Klængum Epiſcopum inaugurat. 115. 133.
Aſſer Archiepiſcopus, vide *Öſſur*.
Atlius Robuſtus, patruus Thorvalldi *peregrinatoris*, cum familia ſua baptizatur. 317.

Atlius

Atlius ſacerdos, pictor. 173.
Auſtr-vegr. 336. 337.

B.

Bærr, prædium in Borgarfiördo. 31.
Balldvinus Rex Hieroſolymitanus, obiit. 61.
Bár (Barium) 66. 114. 115. & n. 85.
Bard, in tractu *Fliötum*, prædium 303.
Bardus Jarli filius, ſive qvod rectius cenſetur, *Bárdus de Al.* 255.
Beiner Sigurdi filius, obiit. 139.
Benedictus, frater *Kanuti Sancti* Danorum regis, in Fionia occubuit. 67.
Bergthor Legifer, obiit 87.
Berſerki (athletæ furentes), eorum artes, & geſtus immanes. 295. 297.
Berſius Halldoris filius ſacerdos, obiit 253.
Biarnhedinn Sigurdi filius ſacerdos, obiit 139.
Biarnius Orcadum Epiſcopus, auctor Poëmatis *Jomsvikinga-drápa*, 226. n. 24. 227.
Biarnvardus (Bernhardus) Vilradi filius Epiſcopus Anglus, cognomento *Eruditus*, Olai Sancti conſilio Islandiam petit 31.
Biarnvardus, natione Saxo, Epiſcopus, habitat in Islandia 31. 33. Ejus mirificæ conſecrationes & ſanctitas 33. Cum Rege Haralldo Sigurdi filio non concordat, *ibid.* Regis Olai *placidi* rogatu Romam petit, pacem mortuis impetratum, *ibid.* Epiſcopus in

Selia conſtituitur, *ibid.* Bergis moritur, *ib.* Summa ejus elogii, *ibid.*

Biörn Gilſis filius, Epiſcopus Holanus inauguratur. 101. Klængum Epiſcopum deſignatum literis ad Aſkelem Archiepiſcopum commendatitiis munit 115. moritur 126. & n. 88.

Biörn ſacerdos, Pauli Epiſcopi Capellanus, & miniſter. 205. 215. Brandi Epiſcopi alumnus 215. laudatur a doctrina, *ibid.*

Biörn hinn hagi architectus. 118. 119. 121.

Blöndu-ós (Oſtium amnis Blandæ) portus. 19.

Bödvar, filius Giſſuris Epiſcopi, & fratribus patri ſolus ſuperſtes 59. 65.

Brandus Dálki filius, ſacerdos, Pauli & aliorum Epiſcoporum miniſter, 215. & n. 22.

Brandus Sæmundi filius, Epiſcopus Holenſis inauguratur 127. Ut reliqviæ Sancti Thorlaci de ſepulcro tollerentur, auctor fuit, 179. Mors & ſumma annorum Epiſcopatus ejus, 191. 193. Elogium ejus, 193.

Bremen. 14.

Bretlandia, ibi Sveinn *furcatæ barbæ* prædatur, 267.

Breviaria ſacra, Klængi Epiſcopi auſpiciis exſcripta, 125 ſeq.

C.

Calices templi Skalholtenſis pretioſi. 93. 125.
Calamitates Islandiæ, poſt mortem Giſſuris Epiſcopi 65. tempore Pauli Epiſcopi, 253. n. 55.
Cenſus colonorum, a Giſſure Epiſcopo habitus, 53. 55.
Coeleſtinus Pontifex Romanus, 163. 249.
Concilium Eplſcoporum, Bergis celebratum, 163. n. 7.
Convivium DCC. convivarum apud Klængum Epiſcopum: & Auctoris ſuper eo ſententia, 125.
Corona auro acupicta, Paulo Epiſcopo muneri miſſa, 229.
Cura Paſtoralis, liber, qvas res complectatur, 81.

D.

Dalla Thorvalldi filia, uxor Isleifi Epiſcopi. 13. 45. Rem familiarem ſedis Epiſcopalis intra parietes curat. 51.
Decimæ, earum penſio in Islandiam introducta, qvibus auctoribus, & qvando 47 & 48. n. Decimæ qvomodo diſtributæ 49.
Dens, ſive *Dentes ceti*, lituus (epiſcopalis) inde factus 231.

Dröfn, petræ nomen in Gardarikia, 336.
Dróttſeti, nomen dignitatis antiqvum, 270.

E.

Einar Archiepiſcopus, 193.
Einar Máris filius, Abbas, obit. 249.
Eiricus Norvegorum Archiepiſcopus in Dania agit 157. a viſu laborat. 161.
Eiricus in Snorraſtadis, vinum e baccis empetri facit. 189.
Empetrum, ex ejus baccis vinum factum in Islandia 189.
Epiſcopos duos in una ſede ſedere alienum viſum eſt Öſſuri Archiepiſcopo; & qvo pacto hunc ſcrupulum idem removerit. 73.
Epiſcopi peregrini in Islandia tempore Isleifi Epiſcopi enumerantnr 29 ſeqq. Gratioſi apud malos fuere ob lenitatem præceptorum 19. Qvidam eorum excommunicati erant. *ibid.*
Erfurda, urbs. 13.
Eruditio puerorum, illi vacabant Epiſcopi. 19. 75. 127.
Ethnici, Fridricum Epiſcopum & Thorvalldum odiis perſeqvuntur, & probroſum in eos poëma condi faciunt. 313. Prohibent eos adire conventum in Hegraneſo 327. Coacta multitudine, Epiſcopum domi ſuæ vivum comburere conſtituunt; ſed ea res, eventu

eventu mirabili, in irritum & proprium iis malum cadit. 329. 331.
Eugenius Pontifex Romanus 132. n. 90.
Eyiolfus Sæmundi (Polyhiſtoris) filius 106 & n.
Eyiolfus Valgerdæ filius 313.
Eylifus Örn (aqvila) 255. inde derivatur ſeqvens.
Eylifs-fiall, nomen montis, & prædii 317. 319.
Eyſteinn (Magni filius) cum Sigurdo Hieroſolymipeta Rex Norvegiæ 83. obiit 85.
Eyſteinn Haralldi Gillii filius, Rex Norvegiæ, cæſus. 135.
Eyſteinn Archiepiſcopus, falſo appellatur in *Johannis Sancti Vita* primus Archiepiſcopus Norvegiæ 135. n. 92. Klængus Epiſcopus per literas ab eo veniam petit officii deponendi 129 ſeqq. Brandum Sæmundi filium Epiſcopum inaugurat 127.
Eyverſk, nomen mulieris patronymicum, ductum, ut videtur, ex Inſulis Breidafiördenſibus, niſi qvis malit ex Inſulis Veſtmannorum duci. 10.

F.

Falcones, dono miſſi amicis exoticis a Paulo Epiſcopo 231.
Finnus Halli filius Legifer & ſacerdos, obiit 110 & 111. n. 81. cum hoc non confundendus eſt.

Finnus Halli filius, ſacerdos tantum, & Ormi Thordi filii ſacerdotis occiſor. III. n. 81.

Fridgerda, matrona Hvammenſis, Deos ſuos adorat, Thorvalldo de Chriſtiana religione verba faciente 301. Thorvalldus in carmine ſuo divinam illi Nemeſin imprecatur. 303.

Fridricus Epiſcopus, natione Saxo, Thorvalldum peregrinatorem baptizat, & ejus rogatu Islandiam petit. 273. Pro vate a Kodrane Thorvalldi patre habetur 277. Genium Kodranis tutelarem piis precationibus & aliis cærimoniis pellit 283. 285 ſeqq. Per mediam ignium longitudinem illæſus ambulat 297. Auctoritates hujus *miraculi* recenſentur 299. Contumelias modeſte fert 315. Pia ejus ſententia de vindicta propria homine Chriſtiano indigna 317. Perſecutiones Ethnicorum in eum. Vide, *Ethnici*. Se a Thorvalldo ſejungit, ob cædem Hedinis de Svalbardo, atqve nimiam inclinationem Thorvalldi ad homicidia, 333. In Saxoniam reverſus mira cum ſanctimonia ætatem ibi exegit. *ibid.*

Fyrisleif ſ. *Fyrisleifus* (proprium nomen loci in Norvegia) prælium ibi conſertum inter Magnum Sigurdi filium & Haralldum *Gillium*. 91.

G.

Gardarikia, diverſa eſt ab Ruſsia 337. Dominium qvoddam in eam habuit Græcorum Imperator. *ibid.*

Gautland, prædii nomen 10. rectius *Geitland*. Conf. Landn. b. pag. 48.

Gelaſius Pontifex Romanus 81. 83.

Geller Bölverki filius, Legifer 36.

Genius ſaxicola, a Kodrane de Giliá religioſe cultus 277. 279. Commoda enumerantur, qvæ Kodrann eum in ſe conferre putabat. *ibid.* Offertur per ſomnum Kodrani, deterrens eum a Chriſtiana fide amplectenda, &c. 283. 287. 289. Kodrann illi per ſomnum cultum ſuum renuntiat 291.

Gilia, prædium 33. 257.

Giſſur albus, Chriſtianam Religionem in Islandiam introduxit 11. Ejus matrimonia, & liberi 11. 13. Ipſe filium ſuum Isleifum peregre duxit, & Abbatiſſæ Erfurdenſi literis inſtituendum dedit 13. Primum in Skalholto templum ædificavit, ibid.

Giſſur Epiſcopus, Isleifi filius, literas diſcit & ſacerdotio inauguratur in Saxonia 37. Ejus forma, ſtatura, indoles 39. Matrimonium 37. Liberi 65. 67. Peregrinationes in juventa 39. Electo ad Epiſcopatum proceres Islandi ſpondent obedientiam in omnibus qvæ ex parte Dei mandaret 41. Epiſcopus

inauguratur 43. Auctoritas ejus in Episcopatu 45. Templum eximiæ magnitudinis in Skalholto ædificat, & sanctionem facit, ut Skalholtum sit sedes Episcopalis perpetua. 45. 47. Decimas in Islandiam facit introduci 47 & 49. Colonorum censum fieri curat 53. Incidit in morbum sibi lethalem 55. Eligit successorem. *ibid.* Patientia ejus in morbo, & responsum memorabile super voto pro salute sua 57. Modestum ejus & pium responsum de loco sepulturæ suæ 57 & 59. Disqvisitio de anno ejus emortuali 58. n. Mors ejus luctuosa 61. 241. Hæc portendebat calamitates Islandiæ subsecutas 65. Jactura Gissuris Episcopi omnium consensu irreparabilis habita est 61. Elogium ejus generale ibid. & 241.

Gissur Halli de Haukadalo filius, alumnus Thorlaci Episcopi Runolfi filii 77. Thorlaci de eo vaticinium 79. Romam & Bárium usqve peregrinatur 115. Nomophylacis officium gesit 189. Ejus relationibus fundata est *Hungurvaka* 2. Ejus mors 197. Ejus laudes 2. 79. 115. 197.

Glumus Thorgilsis filius, refert miraculum Fridrici Episcopi in nuptiis Haukagilensibus editum 299.

Gregorius Pontifex Romanus (*Septimus*, antea dictus Hildebrandus) 42. 43. n. 26.

Gregorius Pontifex R. auctor libri, *Cura Pastoralis*, dicti 81.

Groa, Gissuris Episcopi filia, Ketilli Thorsteinis filio (postmodum Episcopo Holensi) nupta 59. Sacrarum virginum ordini adscribitur 67.

Guddalir (Deorum valles) nomen prædii 318.

Gudmundus Amundii filius, cognomento *Gris*, obiit 252. n. 53.

Gudmundus Arii filius, sacerdos 179. In locum Brandi Episcopi defuncti a Nordlandis subrogitur, & ab Einare Archiepiscopo inauguratur 193. notatur ob immodicas impensas in re modica, & præcepto nimis vigida; *ibid.* Item ob hominum, & legum civilium contemtum 219. Turbæ inter eum & Kolbeinem Tumii filium exortæ 217. Excommunicat omnes suæ voluntati adversantes 219. Prælium inter eum & Kolbeinem, funestum Kolbeini & multis viris præclaris 221. Grassatur in necessarios Kobeinis 223. Pauli Episcopi consilium de turbis componendis & damnis resarciendis, auxiliumqve pecuniarium hanc ad rem oblatum, respuit 223. 225. Expellitur a proceribus de sede Cathedrali 227. Invitationem (ad domicilium) Pauli Episcopi spernit, & congressum ejus vitat, *ibid.* Ejus satellitium vocatur ab auctore *Maleficorum congregatio*, ibid.

Gudmundus Bialfii filius, Abbas, obiit 250. n.
Gudmundus Brandi filius, ſacerdos 107. Ejus laus, & obitus, *ibid.* n. 74.
Gudmundus Ketillis filius, obiit 139.
Gudmundus Conradi filius, 105.
Gudmundus Riki (Potens) 255. & 257.
Gudmundus Sölmundi filius, pater Viga-bardii, 255.
Gudruna Thoroddi filia, Herdiſæ Pauli Epiſcopi uxoris ex ſorore neptis, & fatalis interitus ſocia 205. 207.
Gunnlögus Monachus, laudat auctores de Miraculo Fridrici Epiſcopi 299. Teſtis laudatur de jure piſcationis Templi *Holtenſis* 323.
Guthormus Finnolfi filius, ſacerdos, ab Isleifo ſucceſſor in Epiſcopatu proponitur 21. Noluit id officium ſuſcipere, cum præſto eſſet Giſſur Isleifi filius 41.
Guttormus Norvegiæ Rex, obiit 248. & n. 32.

H.

Hácon Herdibreidr (humeroſus) Norvegiæ Rex, occiſus 235.
Hácon Magni filius (Haralldi Severi nepos vulgo *Þoris-fóſtri* ɔ: Thoreris alumnus cognominatus) Norvegiæ Rex, decesſit 67.
Hácon Sverreris filius, Norvegiæ Rex 193. obiit 249.

Hâcon (Galinn, morus) Regis Ingii frater, Comes Norvegiæ 227.
Haflidius Maris filius, in comitiis vulneratur 65. Ejus lis cum Thorgilſe Oddii filio 87.
Haflidius Thorvalldi filius, Abbas, obiit 250. n. 43.
Hafur in *Guddölum* 319.
Hafur-biörn 87.
Halla, Pauli Epiſcopi filia, ejus artes eximiæ 201. 203. Interiit cum matre in amne Thiórſá 207.
Halldora Eyiolfi filia, mater Klængi Epiſcopi 113.
Halldora Hrolfi filia, Giſſuris Albi uxor 11.
Hallfrida Snorrii filia, mater Thorlaci Epiſcopi 69.
Hallus Giſſuris filius, 151. & n. 3.
Hallus de Sida 87.
Hallus Teiti filius, 77. 105 & n. 72. Epiſcopus electus, Trajecti ad Rhenum moritur 113. Lingvarum in eo ſcientia *ibid.*
Hamar-Kaupángur, Emporium Hamarenſe 158.
Haralldus Gillius Norvegiæ Rex, pugnat in Fyriſleifo, unde in Daniam profugus donis a Magno Einaris filio, Epiſcopo deſignato, colitur 91. In regnum revertitur *ibid.* Laudatur a devotione, & in amicos largitate 93. Proditur a civibus (Bergenſibus) 109.

Haralldus Gormſonius (Gormi filius) Daniæ Rex, paternitatem Sveinis *Furcatæ barbæ* inficiatur 263.

Haralldus Gudinæ (Godvini) filius, Angliæ Rex, prælio cecidit 35.

Haralldus Sigurdi filius, Norvegiæ Rex, Materiem ſuppeditavit Templo Thingvallenſi 63. Ejus judicium de Giſſure Isleifi filio 39. In Anglia cecidit 35.

Haralldus, Comes Orcadenſis, cum eo verſatus eſt Paulus Johannis filius (poſtea Epiſcopus) 145. Feloniæ ab Rege Sverrere accuſatur 163. n. Moritur 249. & n. 39.

Hardvigus Archiepiſcopus Magdeburgenſis, Giſſurem Epiſcopum ordinat 43.

Haukadalus, prædium 13. 77.

Haukagil, prædium 293.

Hauki Berſerki, Chriſtianæ religioni adverſantur 295. Fridricum Epiſcopum, ut artibus Berſerkicis ſecum experiatur, provocant, *ibid.* Certaminis hujus exitus 297.

Hecla (mons Islandiæ notisſimus), ignis ex ea eruptiones 69. 137. 197.

Hedinn de Sualbardo, ejus character, ſtirps, matrimonium 311. 313. Orationem in comitiis habet adverſus Thorvalldum *peregrinatorem* publice ibi verbum Dei prædicantem, qva omnes a fide illi tribuenda avertit 313. Eum Thorvalldus in Norvegia fecit interfici 333.

Hegranes, conventus ibi habitus 327.
Hellgius Skaptii filius, occisus 139.
Henricus (Primus) Angliæ Rex, obiit 111.
Henricus Episcopus in Islandiam venit tempore Isleifi Episcopi 31.
Henricus Conradi filius, Imperator, urso albo, ab Isleifo Gissuris filio Episcopo electo, donatur, & Isleifum literis commeatus per regnum suum munit 15.
Herads-vad, Cœnobium in Dania 160.
Herdisa Ketillis filia, uxor Pauli Episcopi 145. Ejus laudes *ibid.* & 155. 169. 201. 211. In amne Thiórsá periit 207.
Herdisa, Thordi de Höfdio gnata, uxor Atlii Robusti 255.
Herfurda 12. vid. *Erfurda.*
Hermundus Kodranis filius, obiit. 251.
Hialltius Skeggii filius, Gissuris Albi gener. 11.
Hlennius Grandævus, sacra Christiana amplectitur 303.
Hof in Vopnafiördo, prima habitatio Gissuris Episcopi 39.
Hólar in *Hiallta-dal*, Cathedra Episcopalis ibi constituta 55.
Hollt in *Kólgo-myra*, Mannii *Christiani* sedes. 321. 323.
Homiliæ sacræ, ad sola festa majora a Paulo Episcopo reductæ; & qva mente hoc fecerit 213.

Hreinn

Hreinn Abbas, obiit 137 & n. 98.
Hraungerdi (ſepes ſaxea) prædium 13.
Húngrvaka, Liber, cur ita dictus, 3. Cur conſcriptus 3. 5. Qvando ſcriptus 139. n. 89. Comparatur ab Auctore materiæ corneæ cochlearium 7. Et cur hoc 9. Chronologia ejus examinatur, & erroris arguitur 24 ſeqq. n. 14.

J.

Járngerda, uxor Kodranis in Gilia, baptizatur, 299.
Ignes per mediam cœnaculi longitudinem more antiqvo facti 295.
Illugius Leifi filius, faber lignarius 121.
Incendium villæ Hytardali 103. *Incendium* Önundi Thorkelis filii 251. n. 50. *Incendium* maris ante litora, prodigium 241.
Inceſtæ nuptiæ 17.
Ingimundus Hafuris filius, qvinqvennis parvulus Fridricum Epiſcopum adiens, ultro baptismum petit impetratqve 319. 321.
Ingius Haralldi filius, Rex Norvegiæ, cæſus 134. & n.
Ingius (Bárdi filius) Rex Norvegiæ 227.
Initiationes plures ſacerdotalem anteceſſere 89.
Inundatio maris, ei celer opum proventus comparatur 147.

Johannes,

Johannes, primus Norvegiæ Archiepiſcopus, ob. 135. n.

Johannes Epiſcopus Grænlandiæ, in Islandiam venit 187. Chriſma una cum Paulo Epiſcopo conſecrat, *ib.* Islandis monſtrat rationem vinum è baccis empetri faciendi 189. Romam proficiſcitur *ibid.* Ejus obitus 186. n. 11.

Johannes Hybernus, Epiſcopus, in Islandiam venit 31. Fertur a qvibusdam in Vandaliam profectus, multos ibi ad Deum convertiſſe, & martyrium paſſus eſſe 31.

Johannes Lopti filius, Pauli Epiſcopi pater 143. Klængi Epiſcopi amicus fidisſimus 123. Bergis hyemat 127. 129. Deceſit 175.

Johannes, frater Herdiſæ, uxoris Pauli Epiſcopi 205.

Johannes Ögmundi filius, Isleifi Epiſcopi diſcipulus 21. Primus Epiſcopus Holenſis initiatur 53. Obiit 85. Sanctitas ejus qvando publice fuerit recepta 131. n.

Johannes Sigurdi (& in nota, ex conjectura, *Sigmundi*) filius, obiit 137.

Isleifus Giſſuris filius, peregre literas diſcit, & ad ſacerdotium initiatur 13. Ejus forma & mores, *ibid.* Primus totius Islandiæ Epiſcopus creatur 15. Ærumnæ ejus in Epiſcopatu 17. Et jugis opum penuria 19. Miracula ejus 23. Multos in literis erudiit 19. Deceſit 25.

Jus Ecclesiasticum, a Thorlaco & Ketille Episcopis sancitum 77.

K.

Kálfus Snorrii filius, obiit 251. n. 49.
Kanutus Sanctus, Daniæ Rex, occubuit 67.
Kanutus, Sveciæ Rex, obiit 248. n. 33.
Kanutus Valldemari filius, Daniæ Rex, suam auctoritatem interponit de maturanda inauguratione Pauli Episcopi 161.
Ketilbiörn Grandævus 11.
Ketell Hamundi filius, sacerdos, & famulus Pauli Episcopi 217.
Ketell, socer Pauli Episcopi 145. 179.
Ketell, filius Pauli Episcopi 149. Ejus artes 201. Obitus *ibid.* n. 18.
Ketell Thorsteinis filius, Episcopus Holensis inauguratur 77. Res ab eo gestæ *ibid.* Septuagenarius comitia adiens, omnium clericorum precibus se commendat 97. 99. Inde Skalholtum ad encaenia invitatus, in balneis Laugaráfensibus mortem obiit 99.
Kiartans-giá, nomen proprium viæ montanæ. 319.
Klængus Thorsteinis filius, Episcopus 113. Ejus forma, statura, indoles & mores, *ibid.* & 117. artes *ibid.* & 115. 121. Gratia apud populares & exteros 123. Inauguratur in Episco-

Episcopum 115. Templum in Skalhollto ædificat 117. Sumtus ejus ingentes in hanc ædificationem, in hospitalitates in convivia, in munerationes amicorum 119. Auctoritas ejus in foro, & legum patriarum peritia 121. In Templi Skalholtensis initiatione convivium freqvans & sumtuosum celebrat, in qva re notatur ob magnificentiæ studium, justa præmeditatione destitutum. 123. 125. Munera cum principibus exterarum regionum alternat 123. Simul instruit pueros, libros exscribit, & loqvitur ea qvæ ulus fert. 127. Vexat corpus suum variis afflictionibus religiosis, ultra qvam priores Episcopi, *ibid.* In senecta a pedibus laborat 129. Episcopum eligit Thorlacum Thorhalli filium 131. Lecto hæret toto fere ultimo anno ætatis suæ 133. Moritur, *ibid.* Summa ejus elogii 139.

Klængus Thorvalldi filius, peregre moritur 235. In eo laudatur spes viri primarii *ibid.*

Klaufius Thorvalldi filius 305. Nefariæ ejus adversus ritus Christianos molitiones 307. & seqv.

Kodrann in Giliá 255. notatur a duritia & defectu paternæ caritatis erga filium Thorvalldum puerum 257. Arguitur avaritiæ

& iniqvitatis in mulctis & mercedibus fundorum ac pecudum (pecumarum) extorqvendis 259. 261. Religionis ejus genus ſingulare 277. 279. Deum ſuum, ut fallacem & infirmum, (per qvietem) repudiat 291. Baptizatur *ibid.*

Kolbeinn Tumii filius, turbas cum Gudmundo Epiſcopo exercet 217. Prælio cum eodem conſerto morte occubuit 221.

Kólgumyri 322. & not. l.

Kolus, Epiſcopus peregrinus, in Islandiam venit tempore Isleifi Epiſcopi, & ibi diem ſuum obiit 19.

Kolus, Epiſcopus in Vikia (Norvegiæ) Isleifi Epiſcopi diſcipulus 21.

L.

Lækia-mot, prædium, ſedes Frideri Epiſcopi, & Thorvalldi 291.

Lamberti Epiſcopi cantileaa, in aëre cantari viſa 85.

Laugar-ás (prædium) balneæ apud iſtud (ſive lavacrum. calidum ipſius naturæ in produ-Etum) 99.

Laxárdalus, territorium 317.

Leggus ſacerdos, Pauli Epiſcopi miniſter. 215. & 214. n.

Lema-

Lemarus, Archiepiſcopus, officio motus 43.
Leo, (Nonus) Pontifex Maximus 14. n. 7. & 15.
Lingua Islandica, homini Germano ignota 275.
Lituus, (ſcipio Epiſcopalis) ex dente (dentibus) ceti factus, dono miſſus Thoreri Archiepiſcopo, a Paulo Epiſcopo Johannis filio 231.
Loptus, Pauli Epiſcopi filius, ejus artes 201. peregrinatio 227. Vitam religioſam amplexus decesſit 200. n. 17.
Lunæ, facies ſangvinis inſtar, ejusqve defectus ſudo aëre 239.

M.

Magadaborg (Magdaborg, Magdeburgum) urbs Saxoniæ 42. 43.
Magni Bóni, Regis Norvegiæ obitus 34.
Magnus Einari filius, Epiſcopus Skalholtenſis 87. Ejus genus *ibid.* Forma, indoles, mores, artes 89. Cooptatur in Epiſcopum *ibid.* Venit in amicitiam Regis Haralldi Gillii 91. Ab Öſſure Archiepiſcopo initiatur ad Epiſcopatum *ibid.* Eximia ab Haralldo Rege munera accipit 93. Laudatur ſpeciatim ab ſtudio reconciliandarum discordiarum, & in hanc rem liberalitate 95. Templum Skalholtenſe a ſe auctum conſecrat *ibid.* Ditat Cathedram Skalholtenſem

ſem 97. Incendio Hytardalenſi perit 103. 109. Qvid mortes genus ſibi a Deo exoptaverit 103.

Magnus Giſſuris Halli f. filius 179. 237.

Magnus Rex Haralldi (*Severi*) filius obiit 35.

Magnus Nudipes, Rex Norvegiæ cecidit 67. Proavus fuit Pauli Epiſcopi Johannis filii 143.

Magnus Sanctus, Comes, ejus cædes 69.

Magnus Sigurdi filius (Coecus) Rex Norvegiæ 109. Ejus cædes 111.

Magnus Thordi filius, ſacerdos Reykiahollten-ſis 89.

Mána-foſſ, locus piſcaturæ 323.

Mána-gardr 325. Utrumqve ex ſeqventi.

Mánius Chriſtianus 321. A Fridrico Epiſcopo baptizatur *ibid.* Ejus vitæ ſanctitas *ibid.* Devotio, & in pauperes liberalitas 327. Templum in Holto (prædio ſuo) condit *ibid.* Gravi annonâ incubante ſalmonum captura abunde utitur *ibid.* Ejus capturæ jus templo Holltenſi legat *ibid.* Anachoreta fit, gentilium, oſorum ſui, convictum fugiens, eam vitam amplexus æſtatibus opus foenarium facit, vaccæ ſuæ, cujus lacte victitabat, hybernum alimentum proviſurus 325.

Marcus Skeggii filius, Legifer, Laudatur a ſapientia, & arte poëtica 47. obiit 69.
Margareta Artificioſa, laudatur ab arte cælandi, & dentes (balænarum) ſculpendi 231. 233.
Menſuræ ulnarum, qvomodo in Islandia auctoritate Pauli Epiſcopi fuerint determinatæ 189. 191.
Mikligardr 334.
Mollda-gnupus 87.
Mors violenta, peccatorum remiſſionem promereri credita 102. n. 66.

N.

Niáll Epiſcopus, obiit 249.
Nicolaus, Abbas monaſterii Thveráënſis, orationem habet in Templi Skalholltini conſecratione 123.
Nicolaus, Abbas Nidroſienſis *ibid.* n. 87.
Sanctus *Nicolaus*, Epiſcopus Myrenſis 67. 115. n. 85.
Nicolaus, Epiſcopus Oſloënſis, Paulum Epiſcopum muneribus ornat 229.
Nicolaus Sigurdi filius, cæſus 139.
Novitates, exoticæ in comitiis Islandicis publicè narratæ 93.

Nordlandi, (Islandiæ ſeptentrionalis incolæ) preces admovent Giſſuri Epiſcopo, de venia ſuum ſibi proprium Epiſcopum habendi 51. Hujus petitionis fundamentum ſ. prætextus *ibid.*

Numerus Templorum, & ſacerdotum, a Paulo Epiſcopo in ſua dioeceſi initus, & qva de cauſa 195.

O.

Oddnya Magni filia, Magni Epiſcopi noverca 87.

Olaus in Hauka-gilo, ſocer Thorvalldi *peregrinatoris* 293. Templum in villa ſua condit 299.

Olaus Kyrre (opietus) Rex Norvegiæ, Romam mittit pacem oratum defunctis 33. Deceſſit 67.

Olaus Magni f. Rex Norvegiæ, obiit 67.

Olaus Sanctus, Norv. R. Eo auctore Biarnvardus *Eruditus* petiit 31. Cæſus 34. n. 17.

Öndolfus, unus ex primis occupatoribus Islandiæ 303. & var. lect. b.

Önundus in Reykiadalo, Chriſto nomen dat 303.

Önundus Thorkelis filius, moritur 251.

Ormus Pauli Epiſcopi frater 167. Ejus elogium 191.

Ormus,

Ormus, frater Thorvalldi *peregrinatoris*, patri in deliciis fuit 257. Baptizari detrectavit 291.

Öſſur Archiepiſcopus, Johannem Ögmundi, Thorlacum Runolfi, & Magnum Einaris filium, Epiſcopos ordinat 53. 73. 91. Ejus ſub auſpiciis conditum eſt *jus Eccleſiaſticum*. Thorlaci & Ketilli Epiſcoporum 77. Diem ſuum obiit 110. n. 80.

P.

Paſcalis, Pontif. R. decesſit 61.

Patientia erga contumaces & improbas, ad munus Apoſtoli pertinet 141.

Patricius (Sanctus,) Apoſtolus Hyberniæ 141.

Paulus Joannis filius, Epiſcopus Skalholltenſis 143. Ejus genus, forma, ingenium *ibid.* Artes 145. Mores 147. 149. Matrimonium 145. 149. Peregrinatio, & literarum in Anglia ſtudium 145. Prætura 149. Pietas erga Thorlacum Epiſcopum avunculum ſuum 151. Electus in locum Thorlaci Epiſcopi, primum detrectat id munus, ſed tandem ſuſcipit utilitatis publicæ gratia 153. Peregre proficiſcitur inaugurationis cauſâ 155. Apud Regem Sverrerem hoſpitatur 159. 163. Sacerdos conſecratur

159. Episcopus consecratur 161. Absalonem Archiepiscopum, & ceteros inaugurationis suæ promotores, donis remunerat 161. 163. Ejus jam Episcopi facti comitas & communitas erga subditos 167. 195. Lenitas præceptorum 195. Providentia circa rem familiarem 169. Hospitalitas *ibid.* Felicitas 197. Amor in eum populi universi 169. 195. 197. Ædificationes sumtuosæ ad templum Cathedrale pertinentes 171. seqv. Iniqvitati mensurarum qvæ ulnis exiguntur, invenit remedium 191. Luctuosam uxoris & filiæ jacturam qvomodo tulerit 209. 213. Et moderatio ejus circa sumtus in harum exseqviis 209. 211. Institutum ejus circa homilias (seu sacras conciones) 213. Qvoties ipse qvotannis concionatus fuerit *ibid.* Cur diversis usus fuerit ministris, cum priores Episcopi semper eodem usi sint 217. Implicatur turbis inter Gudmundum Episcopum & Nordlandos, & qvomodo se in hisce gesserit 219. 223. 225. Qvod temperamentum secutus fuerit circa suæ dioeceseos incolas a Gudmundo excommunicatos 221. Suspectus fit Gudmundo, qvasi procerum partibus studeat 125. Muneribus honoratur a Thorere Archie-

Archiepiſcopo, & Nicolao Epiſcopo, Norvegis 229. Amicos exteros donis colit; nominatim Thorerem Archiepiſcopum 231. Morbum nanciſcitur ſibi capitalem 235. Ante extremam unctionem longum ſermonem habet, atqve ibi ſedulò confitetur univerſa, qvæ ſe in Epiſcopatu admiſiſſe arbitrabatur, aliis cavenda: Condonationem offenſarum omnes orat, & ipſe vicisſim dat 237. Placidè decedit 239. Epilogus Auctoris ſuper ejus obitu conſolatorius 243. Portenta ejus obitûs 239. Qvot annos Epiſcopatum geſſerit 245. 247. Et ejus encomium ab Amundio Arnæ filio, poëta *ibid.*

Paulus Sölvii filius, ſacerdos 105. & n. 70.

Paulus Thordi filius, obiit 137.

Peſtilentia, in Islandia 65.

Petrus, Epiſcopus Roſkilldenſis 161.

Philippus, Francorum Rex, obiit 61. n. 38.

Philippus, Svecorum Rex, obiit *ibid.* n. 38.

Philippus, Comes, obiit 249.

Piratica, exercetur a nonnullis in Islandia, ſedente Isleifo Epiſcopo 17.

Piſcatura, ejus in amnibus exercendæ jus peculiare 323.

Prærо-

Prærogativa, ſ. primatus præſumtionis, de qvalibet præda indiviſa, commilitonum fortiſſimo, ex lege piratica, conceſſa 265. 267.
Procellæ vehementes, in Islandia 63.
Prodigia 83. 239. 241. 315.
Pſalterium (Davidis,) Ejus tertia pars qvotidie cantata 79.
Purpura candida 47.

R.

Ragnheida, uxor Hedinis de Svalbardo 313.
Ragneida Thorhalli filia, mater Pauli Epiſcopi 143.
Rangár-ós, portus 39.
Reges, ita appellati duces piratarum 263.
Reſponſa memorabilia 57. 73.
Reykia-ſtrönd, territorium in Skagafiördo 255.
Reykia-hollt, prædium, inde Thorlacus Runolfi filius Epiſcopi titulum accepit 73. 75.
Richardus, Angliæ Rex, moritur 249.
Rivus, per transverſum cadens coenaculum 293.
Roïskellda (Roſkillda) 160.
Rúda á Englandi (Rothomagus Nordmanniæ) 30. 31. n.
Rudolphus, Epiſcopus, in Islandiam venit, & qvamdiu ibi manſerit 31.

Runolfus, Episcop' (Ketilli) filius, templum Skalholtense carmine laudat 121. obiit *ibid.* n.

Runolfus Thorlaci filius, pater Thorlaci prioris, Episcopi 69.

Russia, multos habuit Reges Imperatori Græco subjectos 337. Diversa fuit à *Gardarikia ibid.*

S.

Sacerdotes, numerati à Paulo Episcopo, vide *Numerus.*

Sacerdotium, & munus Legiferi, penes eandem personam m. n. 81.

Sæmundus Hæbudensis 225.

Sæmundar-hlida, territorium Skagafiördi *ibid.*

Sæmundus (Polyhistor) sacerdos Oddensis, ejus laudes 47. Opera navata Gissuri Episcopo in Decimis introducendis *ibid.* & seqv. Obitus 85. & n.

Sæmundus, frater Pauli Episcopi, ejus encomium 191.

Salmonum piscatus 223.

Sandár-tunga, prædium 97.

Saum-æsa 262. lect. var.

Saxum, habitaculum Genii, qvem Kodrann in Gilia pro Deo coluit 279.

Scrinium, reliqviis D. Thorlaci Episcopi à Paulo Episcopo concinnatum 185. Summa impensarum in id *ibid.* magnitudo ejus 187. & aliorum eâ ætate in Islandia *ibid.*

Selia, Norvegiæ, (Insula) Sedes Episcopalis 33.

Sententiæ moralis 7. 125. 211. *Memorabiles.* vide *Responsa.*

Sententiæ Biblicæ 203. & 207.

Sigfusus Grimi filius, sacerdos, submersionis periculum evadit 207.

Sigmundus Ormi filius, obiit 250. n. 47.

Sigurdus Hierosolymipeta, Rex Norvegiæ cum fratre Eysteine 83.

Sigurdus Haralldii Gillii filius (cognomento *Munnur* (Labeo, aut Facundus) 9. Rex Norvegiæ, interfectus 135.

Sigurdus Slembi-diákn, cæsus 110. & n. 79.

Skalholltum, a qvo conditum 11. Sedes Episcopalis perpetua ex Gissuris Episcopi sanctione 47.

Skarbendingur, nomen proprium pallii sacri in Skalholto 97.

Skeggius, Fridgerdæ Hvammensis filius, verba Thorvalldi *peregrinatoris* pro religione Christiana, in ludibrium vertit 301.

Skiádak, qvid sit 23. n. Cerevisiam isthoc mixtam, sua benedictione innoxiam reddit Isleifus Episcopus 23.

Skidius, Grandævus 255.
Skriódr, nomen proprium calicis Templi Skalholltini 92. lect. var.
Snorrius Karlis (Caroli) filius, Thorlaci Episcopi, prioris, avus maternus 69.
Snorrius, pontifex (Helgafellensis) obiit 37.
Snorrius Svertingi filius 107.
Snorra-stader, villa 188.
Sölmundus Eylifi filius 155.
Somnia, Kodranis in Gilia 283. seqv. *Somnium* matris Fridrici Episcopi 327.
Sörkver, Svecorum Rex, obiit 248.
Sponsa spiritualis, Episcopi recens inaugurati, vocatur ædes sacra cathedralis, per allegoriam 165.
Steinunna, Thorgrimi (cognomento *proceri*, Landn. b. p. 277.) filia, uxor Gissuris Episcopi 37. Cum viro Romam proficiscitur 39. Oeconomiam regit intra parietes Skalholltinos 49. seqv. Maritum de voto pro salute ejus nuncupando consulit 57.
Steinstader, prædium in Vatzdalo 33.
Sveinn fissobarbus (seu, ut vocari solet, *barbæ furcatæ*) Daniæ Rex, ejus parentes 263. Piraticæ incumbit *ibid.* & qvidem ultra mare occidentale *ibid.* Belligerans in Britannia vivus capitur, & in carcerem conji-

citur

citur 267. Inde merito Thorvalldi Kodranis filii liberatur 269. Teſtimonium ejus de Thorvalldo 271. & 273.

Sveinn Ulfi filius, Daniæ Rex, obiit 36. n. 21.

Sverrer Magnus, Rex Norvegiæ 157. Laudatur ab excellenti ſapientia *ibid.* Paulum Johannis filium Epiſcopatus candidatum perhonorificè accepit *ibid.* Docuit modum vini ex baccis empetri faciendi 189. Excesſit e vivis 248.

T.

Teitus in Haukadalo, filius Isleifi Epiſcopi 13.

Teitus, Giſſuris Epiſcopi filius 65. De hoc plura notatu digna legere eſt in Vita Magni Nudipedis Norv. R.

Teitus, Ketilbiörni *Grandævi* filius, primus Skalhollti conditor 11.

Templa in dioeceſi Skalholltenſi numerata 195.

Templum iu Aſo apud Hialltadalum conditum (qvod primum in Islandia fuiſſe credibile eſt) 305. & fin. Hiſt. Miraculoſe ab incendio ſervatur 307. 309.

Templum Cathedrale, Skalholltenſe XXX. ulnarum 45. Intrinſecus & extrinſecus inauguratum 123.

Terræ motus funeſtus in Islandia 137. 233.

Thiors-á, amnis nobilis 205.
Thomas (Sanctus) Archiepiſcopus Anglorum, ejus pasſio 137.
Thora Pauli Epiſcopi filia, laudatur ab obſeqvio & amabilitate indolis 203. Annos nata XIV. oeconomiam Skalholtenſem intra parietes regit cum omnium approbatione 211. 213.
Thorarinn, colonus Hvammenſis 301.
Thorarinn Ivaris filius, occiſus 87.
Thordiſa mulier Inſulana (Vide *Eyversk*) uxor ſecunda Giſſuris Albi 11.
Thordiſa, Thoroddi pontificis filia, uxor tertia Giſſuris Albi, & mater Isleifi Epiſcopi 13.
Thordiſa hariola (vates) 257. Ejus de Thorvalldo Kodranis filio vaticinium 259. Scrupulus ejus de argento, qvod Thorvalldo abs ſe dimiſſo præbebat pater 259. ſeqv. Thorvalldum educavit 263.
Thordus, frater Thorvardi Spakbödvaris filii, abhorret a nefario conſilio fratris Arngeirris 303. 307.
Thordus de Höfdio 255. 301.
Thordus Snorrii filius, obiit 251.
Thorer, Epiſcopus 159. idem ut videtur cum ſeqventi.

Thorer, Archiepiſcopus Norvegorum, Paulo Epiſcopo ſplendida munera mittit 229. Paulus ei vicem munerum reddit 231.

Thorer Broddii filius (*Viga-biarnii* nepos) prior maritus Steinunnæ uxoris Giſſuris Epiſcopi 37.

Thorer Steinmodi filius, ſacerdos, cæſus 110. n. 79.

Thorer (aliis *Thorſteinn*) maritus Margaretæ Artificioſæ, procurator bonorum Cathedræ Skalholltenſis 231.

Thorgils Oddii filius, ejus lites cum Haflidio Máris filio, & harum compoſitio 87. n. 57.

Thorkatla Skaptii (Legiferi, ut videtur) filia, uxor Ketilli Giſſuris Albi filii 11.

Thorkell Eyiolfi filius, periit 36. n. 22.

Thorkell Grenjadi filius 302.

Thorkell Halli filius, Pauli Epiſcopi famulus, laudatur a donis docendi (concionandi) & morum integritate 215. In Canonicorum coenobium ſe confert, *ibid.* & 155.

Thorkell Skotakollus (Landn. b. 306. *Skotakarl*) 69.

Thorkell Skumi filius, obiit 250. n. 44.

Thorlacus Ketilli filius, levir Pauli Epiſcopi 179. 211. moritur 210. n.

Thorlacus Runolfi filius 69. Ejus genus, ingenium, mores 69. 71. Statura, forma 71. Literis imbuitur in Hauka-dalo 69. Cooptatur Episcopus 55. 71. Ea dignitate minus dignus videtur exteris, at mox ob responsum suum piæ modestiæ plenum, dignissimus. 73. Scrupulus super ejus initiatione, qvomodo remotus 73. Inauguratur in Daniâ 75. Multos in literis instruit, & Christianismum in Islandia multimodis promovet, *ibid.* Jus Ecclesiasticum componendum curat 77. Episcopatu utitur incommodo 87. Ejus exercitia qvotidiana, secundum unum Hungurvakæ Codicem 78. n. h. Piè moritur 81.

Thorlacus Thorarini filius 69.

Thorlacus Thorhalli filius, Abbas Thyckvabæensis 131. Klængo Episcopus cooptatur 131. Ejus elogium 141. Vita ejus ab auctore *Hungurvakæ* scripta 139. Ejus reliqviæ exhumantur, & decenter suo loco componuntur 181. Festum illi lege sancitur, votaqve & donaria fiunt, *ibid.* Primus fuit Sanctorum Islandiæ 131.

Thorleifus Thorlaci filius, de Hytar-dal 179. obiit 251.

Thorlöga, Sæmundi Hæbudensis filia 255.

Thoroddus in Hiallo, pontifex, avus maternus Isleifi Episcopi 13.

Thorsteinn Aurifaber, & scrinii (Thorlaciani) artifex 185. n. & 231.

Thorsteinn, Halli de Sida filius 87.

Thorsteinn Hávardi filius (rectius *Hallvardi*, ex *Landn. b.* qvæ & auctorem cædis nominat Einarem Hialltlandensem 372.) cæsus 85. 87.

Thorsteinn Diaconus, in amne Thiorsá perit 267.

Thorsteinn Kuggii filius, cæsus 37.

Tharvalldus, *Gissuris Halli* filii filius 179. 199. 237. 241.

Thorvalldus Kodranis filius, *Peregrinator* 257. In pueritia obseqviosus erga iniqvum & immitem patrem, *ibid.* A Thordisa *Vate* educandus suscipitur 261. Peregre proficiscitur 263. Sveini *Fissobarbo* tum archipiratæ militat, & ab eo omnibus aliis anteponitur 263. Ejus virtutes recensentur 265. Sveinem Regem & plures commilitonum in carcerem conjectos, suo merito inde liberat 269. Multas terras perlustrat 273. Baptizatur, *ibid.* Fridricum Episcopum persvadet ut secum in Islandiam eat, parentum & cognatorum convertendorum gratia,

gratia, *ibid.* In Islandiam veniens apud patrem hyemat, *ibid.* Ista hyeme parentes & eorum familiam ad Deum convertit 291. Qvo pacto hoc perfecerit fusè memoratur 275. seqv. Ipse & Episcopus domicilium sibi constituunt *Lækiamoti* in Vididalo, ibiqve IV. annos habitant 291. Thorvalldus matrimonium init 293. Qvid in istis nuptiis evenerit memorabile 295. seqv. (Vide &, *Fridricus Episcopus*, & *Hauki.*) Cum Episcopo in Provinciam occidentalem proficiscitur divini præconii causa, sed nihil ibi proficit 303. Speciatim *Hvammi* in Breidafiardar-dalis concionatus contemnitur & deridetur qvod ipse carmine significat 301. In Provincia Septentrionali aliqvot viros nobiles Christo acqvirit 303. Divinum in comitiis universalibus faciens præconium, a Hedine Svalbardensi maledictis laceratur & neminem sibi credentem invenit 313. duos occidit, qvi se & Episcopum carmine diffamaverant, qvod factum a Fridrico Episcopo improbatur 315. Qvarta (*septima*, vitiosè) hyeme Lækiamoti exacta cum Episcopo in Norvegiam proficiscitur, ibi incidens in Hedinem Svalbardensem hunc facit interfici 331. 333.

Hanc ob rem ab Episcopo relictus Islandiam repetere non vult piis rationibus inductus 333. 335. Iter suscipit in regiones exteriores Hierosolymam usqve 335. Ab ipso Imperatore (Græco) perhonorifice accipitur, & donis, ceu amicus, ornatur, *ibid.* Per istas regiones qvasi columen qvoddam Religionis Christianæ celebratur, *ibid.* Ab Imperatore constituitur præses Rusiæ & totius Gardarikiæ, potestate in multos harum regionum reges instructus 337. Ibi monasterium condidit, & in hoc monasterio vitam finiit, *ibid.* Annus æræ Christianæ, qvo in Islandiam cum Episcopo venit, determinatur, *ibid.* seqv.

Thorvalldus Refsonius 305.

Thorvalldus Thorkilli filius, obiit 251

Thorvardus (qvibusdam *Thorvalldus*) Spakbödvaris filius, fidem Christianam amplectitur 303. Templum condit in Aso villa sua 305. 339. Et qvando hoc factum, *ibid.* Atrox injuriarum vindex perhibetur 307.

Torva-stadir, (in *Biskupstungis*) villa sacerdotalis, notabilis super ea observatio Bryniolfi Episcopi 104. n.

Torvius Bödvaris filius, sacerdos, & famulus Thorlaci Episcopi, ejus character, & stu-

dia

dia qvotidiana 79. Perit incendio Hytardalenſi 105.
Trect (Trajectum) urbs 112.
Tropus, Allegoria 164. 242.
Turris lignea (ſive propylæum, porticus) templo Skalholtenſi a Paulo Epiſcopo addita 271. ſq.

V.

Velum, inter Chriſtianos & Ethnicos in una domo coenantes, expanſum 293.
Ver, territorium in orientali provincia (hodie *Alfta-ver*) 154.
Veſtmanneyiæ (*Inſulæ Weſtmannorum* ɔ: *Scotorum*, *Hybernorum* &c.) has omnes fere Magnus Einaris filius Epiſcopus ſuo ære emit, & donavit cathedræ Skalholltenſi 97.
Videneſenſe prælium 220. n.
Vidvika, prædium in Skagafiördo 303.
Viga-bardius 255.
Vilborga Giſſuris Albi filia, Hialltii Skeggii filii conjux 11.
Vilhelmus (conqveſtor) Angliæ Rex, obiit 66. n. 40.
Vinum, e baccis empetri factum 189.
Viſiones, vid. *prodigia*.
Ulaſtin (*Uladzſtir* Snorrio) Hyberniæ provincia 66. lit. p.

Ulfus, Episcopus Anglus, aliis *Rudolfus*, in Islandia fuit 31.

Ulnæ, earum nova mensura lege determinata 191. Vid. *Mensura*.

Votum pro restitutione annonæ in Islandia factum, auctoribus nominatim Paulo Episcopo, & Thorvalldo Gissuris filio 199. 201.

Ursus albus e Grænlandia, dono datus Henrico Imperatori ab Isleifo Episcopo 15.

Index

Index Vocum.

A.

Abúd, inhabitatio (*hy*, habito) 44.

Afbera, *bere af*, excellere, ſuperare. *Afbar ſaungr hans af ödrum mönnum*, cantus ejus alios (aliorum cantum) ſuperabat 144.

Aftektir, reditus, cenſus 50.

Aftekit, decretum, deciſum 176. (Particip. verbi *ek tek af*, pronuncio, decerno.)

Afvendſlur, (Cod. S. *afvinnur*, Cod. T. *Afveitſlur* ex correctione A. Magnæi) expenſæ, ſumtus 192. (*Vendi*, verto, qvaſi *averſiones*.)

Afvinna, res vel negotium qvalescunqve impenſas requirens 130. Qvandoqve ipſas impenſas ſignificat. Oppoſitum *Atvinna* ſuo loco vide.

Agæti, præſtantia, interdum adverbialeſcit: *agæta vel*, perbene 174. (ab *á* in adverſus, & *get* adipiſcor. qvaſi res valde expetenda.)

Ahyggia, ſollicititudo 6. alias *Ahugi*, idem (ab *á*, & *hugr*, animus.)

Akafi, *akefd*, vehementia 296. (*Kaf*, profundum aqvæ, vel *kapp*, certamen, ſtudium vehemens. Sed vide *Ind. Gunnlögs. S.* in hac voce.)

Akafligr, vehemens, de calore 306.

Akenning, ſpecimen, majoris in minori ſimilitudo 182. (Ab *á* in, & *kenni*, ſentio, eſtqve proprie ſenſus levis, guſtus. Haud abſimiliter Martialis, Lib. V. 6. 6. Sic Burrus cito *ſenciat parentem*.)

Alfa, genus, pars, *Af guds álfo*, divinitus 178. (ſcribitur *bálfa*, in I. Eccl. Arnæano, cujus Indicem vide hac voce.)

Algerr, perfectus 38. (*gerr*, factus, *allr*, omnis.)

Alhyſi, totum ædificium, omnes ædes, ſimul 232. (*allr*, & *húſ*, domus.)

Alit, facies, aſpectus (*lít*, conſpicio) 142. Alias *Andlit*, idem.

Alldinn, ſenex, ſeneſcens 302. (Participium ſine verbo, ab *Alldr*, ætas.)

Allgöfigr, pervenerabilis 10. (*All*, partic. inſeparab. valde, & *giöf*, donum.)

All-ſkörugr, valde gravis 70. *Skörugr*, gravis, ſtrenuus. (*Skör* caput, qvod à Gr. Κόρβη idem.)

Almælltr, neut. *Almællt*, qvod in ore eſt omnibus, in communem conſenſum venit 154. (Participium ſine verbo, *allr*, & *mæli* dico, cenſeo.)

Ana, concitato impetu ferri 54. *var. lect.*

Andſtreymr, adverſus, arduus, difficilis 150. (de perſona) 232. q. d. adverſo amne, (*and*, partic. inſeparab. contra, & *ſtraumr* torrens.)

Anetiaz, irretiri, implicari 220. (*Net*, retè.)

Anna á hendr einum, moleſtiam cui faceſſere, aut premere qvem violentius de morbo, *var. lect.* 54. (*Önn*, cura, labor, moleſtia.)

Ann-marki, vitium, defectus 72. Affine videtur *tũ annmerki*, terminus, limes.

Aptr-reka, (adv. pro adject.) repulſus 90.

Aptr-ſiár, deſiderium rei perditæ 266. (Ubi *aptrſiá* mendoſe expreſſum eſt, *aptr*, retro, & *ſe*, video, qvaſi reſpectus ad amiſſum) Alias *Eptirſiar*, idem *ibid.*

Ar-bót,

Ar-bót, annonæ in melius mutatio 198. (*Ar*, annus, annona, *bót*, correctio, levamen.)

Ardr, aratrum 210. (à Lat. *aro*.)

Artíd, festum anniversarium (s. dies emortualis defuncti alicujus, a superstitibus qvotannis in memoriam revocandus. *Annale* simpliciter dicunt qvidam) 132.

A-sáttr, consentiens 92. (ab *á*, & *sætt*, *sátt*, consensus, compositio, qvod porro à *set* pono, compono, sedo)

A-siá, inspectio, auspicium 120. alias est *respectus*, *patrocinium* (*á*, & *se* specto.)

Astar-hygli, benevolentia, sedulus amoris affectus 330. (*Ast*, amor, vid. *Gunnl. S.* Indicem, & *Hygli*, cura, vid. *I. Eccl. Arn.* Indicem.)

Ast-gódi, munus s. beneficium amicitiæ & favoris ergo datum 196. (*ást*, & *gódi*, bonum- Sed Cod. *S.* hic legit; *hann Þótti öllum mönnum astgódr*, ɔ: erga omnes benignus judicabatur sive promtus ad amandum omnes, *Godr* sumitur interdum pro largo. *Bandamanna S.* Oddr er *godr af fenu* ɔ: Oddus pecuniæ largus est.)

Astsæll, amabilis 168. (qvasi gratiâ felix.)

Astúd, amor, benevolentia 164. (*Ast*, & *Ud* animus.)

Astúdligr, amabilis, gratus 76.

Atföng n. pl. apparatus 164. (*at*, ad, & *fæ*, capio, acqviro.)

Atför, invasio 222. & 330. ubi male impressum est *atferd*. (*at*, & *ferr*, eo, qvasi *aditio*: *Adire* pro *invadere* invenitur qvoqve apud Latinos.)

At-gervi, qvaliscunqve animi vel corporis elegantia, sive naturæ beneficio, sive studio & exercitio qvæsita 60. (*gerr at ser*, iis qvæ virum ornant plenè instructus; Urdu allir à eitt sattir — at einngi madr hefdi *gervari at ser* verit enn Sigurdr Slembir um alla hluti ɔ: inter omnes conveniebat neminem hominum *iis] qvæ virum ornant undiqvaqve instructiorem* fuisse Sigurdô Slembere. *Hryggiarstycki.*)

Atgervi-madr, homo bonis artibus imbutus 200. (rectius & svavius qvam *Atgervis-madr.*)

Atsókn, incursio, invasio (hostis). 2) advenarum frequentia 18. (*Sæki*, qværo, peto. Angl. a *Seek.* Lat. *Seqvor.*)

Attrædr, Octogenarius 54. (*rædr*, vel à *röd*, *qvasi* qvi decadem annorum ordine octavam implevit; aut est metathesis, pro, *ærdr*, qvasi octo *decades annorum gestans.*)

Atvinna, labor rusticus qvaliscunqve, qvo victus & opes parantur. 2) Latius vitæ sustentatio, victus, commeatus labore partus 324. 3) Operæ, servi. (*Vinn*, laboro: Dicitur & *ad vinna at einu*, conficere, consumere qvod, unde forsan *Atvinna* propriè, res ad vitam necessaria, qvæ usu consumitur.)

Avarp, allocutio. 2) sententia, judicium 70. Ubi, hann var kalladr — ecki — allskörugr *at ávarpi vel-flestra manna* ɔ: vultu aut gestibus haud satis gravis habebatur, *ex plerorumqve hominum sententia.* (Est autem *ávarp* vox elliptica, nam deest *ords*, diciturqve *at verpa ordi á* ɔ: adjicere verbum.

verbum, pro, *alloqvi qvem*, & ſententiam ferre de re qvadam. *Verp*, jacio.)

Audgætligr, vilis, parvi pretii, tenuis 278. Vi vocis, facile parabilis (*aud*, partic. inſeparab. facilitatem deſignans, *get*, nanciſcor.)

Audn, f. deſertum 288. (*audr*, vacuus. forte ab *o* particula privativa. vid. *audvandr.*)

Aud-ráð, *Audrædi*, qvæſtus. opum paratio, opes, fortunæ 48. 154. (*aud*, & *ráð*, conditio. Mirè convenit Latinum *Facultates*, *Facile agere* &c.)

Aud-ſærr, evidens. conſpicuus. 264. (*aud*, & *ſærr*, viſibilis, a *ſe* video.)

Aud-vandr, minus induſtrius, negligens (particula privativa *o au*, *aud*, formæ variabilis eſt) 214. Cum autem non ſit veri ſimile, Auctorem prædeceſſores Pauli Epiſcopi appellaſſe *Negligentiſſimos*, rejicienda prorſus videtur iſta Lectio *Audvandaſtir*, aut per *facile ſolertiſſimi* exponenda, qvanqvam vix hoc admittat analogia Lingvæ; reponendum igitur *Ráðvandaſtir*, vitæ integerrimæ, aut morum cenſores graviſſimi, ex Cod. *Svec.* & *S.* qvi & hoc loco habet *voro* fuerunt, pro *ero*, & *kunnu* potuerunt, noverunt, pro *kunna*; qvæ lectiones ceteris præferendæ.

Aud-æfi, *audhæfi*, opes, divitiæ 88. vid. *audrad.*

Averki, læſio 222. vid. Olavii Indicem ad *Landnáma-bok.*

B.

Bardagi, pugna, cædes 220. 2) correctio, caſtigatio 56. (*berja* ferire, & *dagi*, de qvo vide I. Olavii Gloſſar. Syntagm. v. *dagr.* Proprie *Bardagi* eſt ver-

verberatio. *Grágás* in *Vigſloda* 117. translate etiam calamitas, plaga een plage. Spec. Reg. 348. coll. 349. Literæ Eyſteinis Archiepiſc. in Hiſt. Eccl. Isl. T. 1. pag. 236. Literæ Eyrici Archiepiſc. ibidem pag. 253.)

Beckr, rivus 292. Germ. *Bach.*

Beini m. hoſpitalitas 166. (*beinn*, rectus, directus; *item* hoſpitalis, expediens & promovens alterius iter.

Bera, ferre, *bera fram*, gerere (negotium, officium) 210. *bar til*, accidit, contigit 134. 188. *Naud bar til*, neceſſe fuit. uſus tulit 126. *beraz at*, accidere 98.

Betr (adverb. comparatio) plus, magis. *betr enn álnar lángt*, unâ ulnâ longius 186. (*vel*, bene, multum.)

Bialla, nola 32. Angl. *Bell. bella*, ferire, feriri cum ſonitu.

Bid f. exſpectatio, mora. *gódr í bidam*, longanimus, in expectando facilis, moræ patiens 218.

Bida, morari, exſpectare 222.

Bída, pati 206.

Bífala, commendare 242.

Bila, deficere 198. (*bil*, intervallum, locus vacuus.)

Biórr, domûs frontiſpicium 172. Præterea de omniforma triangulari dicitur. Aliud *Bióf* caſtor, fiber.

Birti f. lumen 274.

Birtaz, apparere 286. (utrumqve horum a *biartr* lucidus, clarus.)

Biſkupsdomr, *biſkupsdæmi*, dioeceſis 244.

Biſkups-efni, vid. *Efni.*

Blendinn, *blandinn*, mixtus 98. (*blend*, & *blanda*, miſceo.)

Blídgedr, miti animo, comis ingenii, humanus 248. (*blídr*, & *ged*, animus.)

Blídlæti, comitas, hilaritas 212. (*blídlátr*, & *blídr*.)

Blódnætur, noctes ſangvinis, i. e. proximum a cæde tempus 222. (*blód*, & *nótt*, nox.)

Blód-æſir, (f. pl.) extrema ſangvinis 222. cædes recens & novisſima intelligitur; parte poſteriore petita ab *æſur* extremitates, limites (panni, corii, calceamenti.) Vel *Blód-æſir*, (m. ſing.) furor ſangvinis, animus cæde motus, ab *Æſa* incitare, concitare ad iram (*blód-æſir* non adeſt in Cod. S.)

Bók-víſ, doctus, literatus 30. (*bók*, liber, *Víſ* vel *Víſs*, ſapiens.)

Bolr, truncus (arboris, corporis, ſicut *Limar* utriusqve brachia dicimus) *bolvöxtr* medii corporis ſtatura 38.

Bordi, velum, aulæum 96. Edda Sæmundi ſæpius habet. Hodie *Bordi* fimbria, limbus veſtis ornamenti cauſa aſſutus (à *bord*, & *bard* ora, extremum rei.)

Bót f. emolumentum, lucrum 152.

Bóta-lauſſ, irreparabilis 288. (*bót*, & *lauſſ*, qvod in compoſitione privationem deſignat.)

Böl n. ſing. malum calamitas. 246. (Dativo antiqv. *bölvi*, genitivo plurali *bölva*.)

Bráð f. celeritas, raro uſurpatur, præterqvam *í* | *bráð* celeriter, primo ſ. præſenti tempore 232.

Bráðr celer, citus, præceps 222.

Bragd, motus, momentum, temporis articulus. *Skamms bragdſ* cito, brevi 146.

Bragd, vultus, compoſitio, *med döpru bragdi*, moeſto vultu, nubila fronte 282. conf. *yfirbragd.* (*bregd*, verto. muto.)

Brenna, ardere, *Siórinn brann*, mare æſtuavit 240.

Bríkur (f. pl. s ſingulari *brik.*) Tabulæ erectæ in templis ornamenti gratia 172. *var. lect.*

Brízl n. exprobratio 316. (*bregda* objicere, exprobrare.)

Brùgdinn, verſatus exercitatus 88. (conſtruitur cum accuſativo rei adjecta præpoſitione *vid.* ad. à *bragd.*)

Bú, hoſpitium 168. Hinc *gódr búþegn*, homo hoſpitalis, & inhoſpitalis. *Grettis S.* & *Olafs S. Tryggvaſ.* item *bui* alienus, extraneus, ut *búi-hundr*, nunc pravè *búa hundr* & *bu-hundr*, canis extrarius; *búi-gridúngr*, taurus extraneus. *Þórſteins S. Hvitá* ſub finem. Sed *Bú* proprie ſumitur eadem pagin. apud Noſtrum *var lect. Einſkis þurfti í bú at hidia* ɔ: nihil ad oeconomiam ſuſtentandam deerat.

Byiar-menn, cives, oppidani 108. (*byrr*, villa, oppidum.)

Bylióttr, turbidus, turbinibus inqvietus (aër, cælum) 206. *bylr* ſonitus, ſtrepitus, turbo.

Bæklíngr, libellus 2. 6.

Bækur, genitivus antiqv. à *Bók*, liber 88. *var. lect.* ex numeroſa auctoritate Codd. optimorum.

Bæna-halld, opera precibus data, precatio 98. (*bæn* precatio, *helld*, ago, exerceo.)

Bænahalldz-madr, crebrò precibus vacans. 70.

D.

Dádhittir, virtutis inventor, i. e. homo virtuosus poët. 246. (*Dád*, actio, virtus.)

Dags, diei, eleganter abundat 24.

Dapr, obscurus, decolor, moestus 282.

Daufr, *daufligr*, tristis, moestus 6. (Germ. *Taub.*)

Deilld, lis, disidium 94. (*Deili*, divido.)

Döckr, ater, obscurus 286.

Draga, trahere, *Draga undan*, differre, in aliud tempus transferre 222. *dragaz undan*, (Deponens intransitivum, pro, *draga sik*) subducere se, subterfugere, *ibid.*

Dreifa, spargere 282.

Drepa, ferire, cædere 296. *drepa yfir*, dissimulare 212. (inde *yfirdrepskapr*, hypocrisis.)

Driupa, stillare. 2) oculos demittere, pudoris vel moeroris causa 64.

Drúpna, vultum dejicere 240. *Drúpr*, qvi præ pudore vel tristitia vultum demittit. Affine Germ. *Trub*, turbidus.

Dymbil-dagar, hebdomas sancta, pascha proxime praecedens 62. Dan: *Dymmel-úge*, ob campanarum silentium, a *dum domm* mutus; hinc *septimana surda* medii ævi Latinis dicta conf. *Kristn. S.*

Dýrdar-madr, vir praestantissimus, glorioSus 78.

Dyr-gedr, praestantis indolis, excelsi animi 244. (poët. *dyr*, pretiosus, *ged*, animus, unde *gedr* contracte ex *gediadr.*)

Dyrligr, eximius, laudabilis 210.

Dægr, n. dies naturalis dimidia 12. horæ. *Tveggia dægra faſta* 24. horarum jejunium 180. Diminutivum a *dagr* dies.)

Dæmi, documentum, exemplum 244.

E.

Efni, res, materia 252. Hinc *Biſkups-efni*, candidatus episcopatus, Episcopus designatus 156.

Efri, ulterior, posterior 22. *Efſtr*, ultimus 204.

Eginligr, proprius 324. (*ek á* possideo.)

Einmællt, de qvo omnes idem dicunt & sentiunt 34. (Participium sine verbo, *einn*, unus, & *mál* sermo.)

Einna, adverb. inseparabile, unice, singulariter, præsertim. *Einna meſt*, qvam maxime 278. *Einna ſkylldaſt*, longe justissimum 320. (Tantum jungitur superlativo.)

Einræn, suum unius consilium, seqvens 234. pro *einrædn*, a *rád* ratio, consilium. (aut à *ræna*, sensus intellectus, ratio; ut sit *einrænn*, sui sensus & cerebri.)

Einſeto-madr, anachoreta 324. (*Einn*, *ſit* sedeo, maneo, & *madr*.)

Elldaz, *Ellaz*, senescere 128. (*Elli*, senectus, *aldr*, ætas.)

Elldſtockr, titio 296. (*Elldr*, ignis, *ſtockr*, fustis.)

Elna v. n. crescere 54. fere de morbis. (*El*, alo.)

Ellta, pellere, expellere 286.

Em, sum 308. Gr. Εἰμὶ. Angl. *Am*.

Endemi eindemi, res unius exempli, insolens & inauditum qvid 16. (*einn* unus, *dæmi* exemplum.)

Endaz, sufficere 96. (*Endir* & *Endi*, finis.)

En-

Endilángr, ſecundum longitudinem totus 294. (*Endi*, & *lángr* longus)

Eptir-gerd, exſeqviæ 198. (*eptir*, poſt, & *geri* facio. qvaſi *officium poſthumum* ɔ: defuncto præſtitum, parentalia.)

Eptir-liggia, relinqvi, omitti 198.

Ervidr, moleſtus 18. (*Ervidi*, labor.)

F.

Fáfrædi, f. inſcitia, ignorantia 198. (ubi genitivus, caſus eſt. *Fárr* paucus, *Frædi* f. notitia.)

Fagnadr, lætitia, gaudium. *Fagnadar erendi*, oblectans veniendi cauſa 166.

Fagr-eygr, ſerenis, claris oculis 142. (*auga*, oculus.)

Fagr-hárr, pulchricomus 142. (*Fagr*, pulcher, & *hárr*, pro *hærdr* coma præditus. *hár* coma.)

Falla cadere. *Falla í ſkap*, gratum eſſe 8. *Falla í ged*, idem 6. *Falla í hag*, feliciter cadere, contingere 223. *Falla or minni*, memoria excidere 2. *Falla nær*, tangere, commovere 60.

Fályndr, taciturnus 148. (*fárr*, & *lund lyndi*, ingenium.)

Fángelſi, carcer 268. (*fánga* capio.)

Farar-ſkioti m. jumentum 204. q. d. itineris accelerator. Alias *Skióti* idem.

Fárr, paucus. *margs fátt*, rerum multarum defectus 146.

Faraz, perire 106. (ab activo *Fara* cum Dativo, e medio tollere, uti *at fara ſer*, ſeipſum interficere.)

Far-madr, qvi navicularíam facit 38. (*för* pl. *farar*, navigatio, *far* navis,)

Faſteygr, fixis oculis 142. (*Faſtr* firmus, *eygr eygdr* oculis præditus, ab *Auga* oculus.)

Fá-tídindi, res novæ raro auditæ 252. (*fárr*, & *tídindi*.)

Fe-faſtr, pecuniæ tenax, non largus 78. (*fe*, pecunia, *faſtr*.)

Feginſamliga, lubenter, cum gaudio 44. (*Feginn* vid. in Gloſſ. Syntagm.)

Fegin-ſögur, grata nuntia, fama exoptata 182.

Fegr, fato vicinus, cui mors imminet 206.

Fella, dejicere, *Fella nidr*, negligere, omittere 6. *Fella hæn at einum*, orare 50. (qvaſi *preces admovere*.)

Fertugr, qvadragenarius 57. (*fiórir*, qvatuor, *tugr*, decas.)

Feſta, figere, *feſta í minni*, memoriæ mandare 2.)

Fiall-hrapi, *Fiall-drapi*, frutex 308. conf. *Kriſtni S.* in v.

Fiár-leiga, uſura, foenus 260. (ita melius capitur, qvam pro mercede pecudum. *Fe*, pecus, pecunia, *Leiga*, locatio & ejus merces.)

Fiar-lægr, remotus 324. (*fiarri*, procul, & *liggia* jacere, poſitum eſſe.)

Fimtugr, qvinqvagenarius 80. (*fimm*, qvinqve, *Tugr*.)

Fingr-gull, digitale aureum 126.

Finna, invenire. *Finna at*, corrigere, caſtigare, vituperare 176.

Fiölld f. *Fiölldi* m. 292. a *fiöllda bæjum* in villis pluſculis 232. (cognat. Germ. *Viel* multum.)

Fiölſkyllda, officiorum multiplex occupatio 232.

Firra, privare. *Firra háſka*, periculo liberare 224. (*fiarri*, procul.)

Flyta, accelerare 160. (*fliótr*, citus.)

Flytia, vehere, ferre, referre narrare 282.

Foríngi dux, ante ſignanus 336. (*for*, præ, ante, *íngi* eſt mera formatio nominis.)

Forlag n. vitæ ſuſtentatio, victus 198. (*at leggia for*, ad alimentum deſtinare.)

Forlög n. pl. fata. 2) vitæ ratio, conditio 226.

Formæli n. præloqvium 122.

Forrád, adminiſtratio 132. (*fór* & *rád* poteſtas, imperium, regimen.)

Forvitri, homo perſpicax, prudens 38. 46. (*fór*, & *viturr*.)

Fóſtrjörd, ſolum natale; patria 334. (*fóſtr* nutritio, & *jörd*.)

Frackar, Franci 60.

Fráfall, deceſſus, mors 134.

Fram-kvæma, producere, proferre, promovere 178. (*fram*, foras, prorſum, *kem*, activè, venire facio, duco.)

Frekliga, plene, ſatis ſuperqve, affatim 236. (*frekr*, avidus it. magnus.)

Fremia, agere 140. (*fram*.)

Frida, pacare, pacem facere. *fyrir einum*, pacem impetrare cui 32.

Fródleikr, ſcientia, notitia 4.

Frumtekia, prærogativa, primæ optionis jus 266. (*frum*, inſeparabilis, partic. primum, *tek*, capio.)

Frædi f. fama, notitia 316. (Gr. φβάδη, cognitio.)

Frægd, fama, rumor 334. laus 270. (*freg*, rogo, fando audio.)

Frænd-ækinn, pius, in cognatos, officioſus 88. (*ræki*, colo.)

Fullræda-ſamr, reddendæ vicis ſtudioſus, jus talionis amans 88. *fullrædi*, talio. (*fullr*, plenus, juſtus, *ráð*, conditio. niſi malis arceſſere ab *reidi*, pendo, ſolvo)

Fulltrúi, amicus, fidelis 150. (*trúi*, credo.)

Fyrirhyggia, providentia 230. (*fyrir*, ante, *hugr*, animus.)

Fyrirláta, deſerere; relinqvere 280. (qvaſi omittere, *prætermittere.*)

Fædaz, ali, victitare, vitam ſuſtentare 324. (*fædi*, alo.)

Fælaz, conſternari, de eqvis 328. (*fæla*, terrere.)

Færi, inſtrumentum, it. facultas 156. (*ferr*, eo.)

G.

Gagnſtædligr (pro *Gagnſtædiligr*, qvod mendum eſt) contrarius, oppoſitus 284. (*gagn*, *gegn*, contra, *ſtanda*, ſtare.)

Gánga, ire, *Gánga af ſer*, in pejus mutari 220. *Gánga undan*, deſerere, ſubducere ſe 150. *Gánga at ſólo*, ex voto cedere 196. *Gánga vid* (qvod & dicitur, *Gánga gegn*, *Gánga med*, *medgánga*) fateri 262.

Gard-hverfa, f. area, locus circumſeptus 324. (*Gardr*, ſepes, *hverf*, circumeo, circumdo, cingo.)

Gefa, dare, *gefa upp*, de jure cujusqvam rei cedere, miſſum facere 226. *Sva mun mörgum gefit vera*, ita cum multis comparatum eſſe credo. 2.

Gegna, occurrere, reſpondere, *Gegna Þingfararkaupi*, itineris comitialis cenſum ſolvere 52. *Sem beſt gegndi*, prout optime convenit 160.

Ger-

Gerſemi f. res pretioſa 14. homo præſtans & eximius 114. (*giörſamr*, perfectus.(

Gerviligr, honeſtis artibus (probe) inſtructus 164. de templo (*gervi*, f. habitus.)

Geſtriſni f. liberalitas in hoſpites, hoſpitalitas 118. (*geſt-riſinn*, hoſpitalis. *geſtr*, hoſpes, *ríſa*, ſurgere, ſublimem eſſe.)

Geta, accipere, conſeqvi 300. Imperſonaliter, *gat nær hvergi ber á Islandi*, nusqvam fere baccas in Islandia habere erat 9. nullus earum dabatur proventus 188. divinare 306

Geyminn curans, obſervans tenax 332. (*Geymi* ſervo, curo.)

Gift, *gipt*, donum, munus 14. 60. fortuna, felicitas 174. (*gef*, do.)

Gifta (rectius, *giptu*) fortuna 202.

Gim-ſteinn, gemma 124. olim *gimr* idem. (*Gim* ignis, Edda in ignis vocabulis. qvaſi lapes igneus ɔ: fulgens. ita ut non ſit neceſſe à *Gemma*, derivare.)

Giöfull, largus, muneroſus 12. (*gef.*)

Glíkia-líkia, aſſimilare, *glíkia eptir* 214. (Germ. *Gleichen*. *Lík*, facies, corpus.)

Glófi, chirotheca, pl. *glófar* 228.

Glæpr, imprudens factum, delictum 290. (Vid. Olav. Gloſſar. Syntagm.)

Gnotra, *notra*, *nötra*, crepare 56.

Gódháttadr, humanus, bonis pulchrisqve moribus 272. (*gódr*, bonus, *hættir*, mores, unde *háttadr*, moratus.)

Godi, antiſtes, curio, qvi tam ſacris, qvam civilibus præfuit 12. (ſcribitur & *Gudi*, *Gud*, *God.*) Aliud *Gódi*, bonum, lucrum commodum.

Godords madr, toparcha, præfectus 148. Chriſtianum officii nomen; ſub ethnicismo fere dicebatur, *gódi.*

Gódr, bonus, facilis, *ölmuſu-gódr*, in pauperes beneficus 116. *gódr í bídum*, occaſionem ſive opportunitatem æqvo animo exſpectans, vid. *Bid*, & *áſtgódi.*

Grafa, ſculpere 230. (Germ. *Graben*, cælare.)

Gramr, rex poët. 244. (ubi *Sólar-gramr*, rex ſolis, Deus.)

Greida, expedire 272.

Greidir, qvi expedit, tradit, dat 244.

Greipa, prehendere 302.

Grenia, rugire 296. (forte à *Grâd*, *grâdr*, *grâdi*, ventus vehemens)

Gæda, augere 196. *Þat gæddi i mick metord hans*, id ejus honores multum ad auxit 182. (*godr* bonus, magnus.)

Gæſka, *gædſka*, bonitas (innocentia ſanctitas) 32. Aliis intelligitur poteſtas virtus, ac ſi ſcribendum eſſet.

Gætſka, a *Geta* poſſe, valere.

Gæfa, fortuna felicitas 6. (*gef*, dono.)

Gæfo-madr, homo fortunatus 10.

H.

Hábiarg, petra, rupes alta 336. (*bárr*, altus, *biarg*, rupes.)

Hafa,

Hafa, habere. *hafa illa*, male agere, actiones male instituere 218. Cui oppositum videtur, *hafa beſt* 156. *hafa* (menn) *fyri ſer um eitt*, præeuntes habere ɔ: auctores, qvos ſeqvamur 176.

Hágr, dexter, artifex 142.

Hall-æri, annona gravior 322. (*hallr*, inclinatus, vergens, *æri*, v. potius *ár*, annona.)

Hardlífi, vitæ asperius institutum, victus spinosus 184. (*hardr*, durus, *líf* vita in compositis *lífi*.)

Há-reyſti, vociferatio 326. *hárr* altus, *rauſt* vox.)

Hark, strepitus 326. (*hardr*.)

Háttr, modus, *Þeſſháttar* ejusmodi 288.

Heid-vidri, coelum serenum 238. (*heidr*, sudus, serenus, *vedr*, in compositis *vidri*, aër, tempestas.)

Heil-hugadr, integer, candidus 70. (*heill*, solidus, integer, *hugr*, animus.)

Heil rædi, salubre consilium 20.

Heill, adj integer, sanus incolumus. *ſitia of heillt*, re salva esse 202.

Heima-madr, domesticus 272. (*heima*, indeclinab. domicilium.)

Heim-bod, convivium 256. q d. invitatio domum.

Heim-kynni, domicilium 330.

Heita, vocare, vota facere 56.

Helmíngr, pars dimidia 44. *var lect.* (*hálfr. helfíngr*, invenitur in rhythmo Thiodolfi Islandi.)

Henda, capere. *henda gaman at*, voluptatem ex aliqva re capere 6. (*hönd*, manus.)

Herſligr, torvus, deformis 282. (*harmr*, calamitas, tristitia. *f.* & *m.* libenter alternant.)

Híngat-burdr, nativitas huc, i. e. in hanc lucem, in hunc mundum 82. De Chriſti nativitate ſemper dicitur.

Hión, domeſtici, familia 8.

Hiú pl. idem 230.

Hiúkólfr, taberna, cella. hic latius area campus 196. Interdum ſcribitur, *Hinkólfr*.

Hlaup-ár, annus intercalaris 132. (*hlaup*, ſaltus.)

Hníga, inclinare. *hníga til*, pertinere ad, ditionis eſſe 194. (Gr. *χευώ* innuo.)

Höfdíngi, vir primarius 174. (*höfud*, caput.)

Hógliga, leniter 218. (*hægr*, commodus, placidus.)

Hógværd, f. patientia, manſvetudo. (*hægr*, & *vera*, eſſe.)

Hökull, ſcapulare 46. affine *Hekla*, epomis. inde nomen montis Isl. *Hekla*, cujus perpetua nix hoc veſtis genus refert.

Holdgan, incarnatio Chriſti 336. (*holld*, caro.)

Hönd, manus. *hann var á hendi tígnum mönnum*, vivebat cum principibus viris, ſeu, in eorum erat familia 38. Þær *fálu ſik gudi á hendi*, *illæ Deo ſe commendabant* 206. (ubi *á hendi*, eſt notabile, pro eo qvod freqventatur a recentioribus, *á hendr*, *í hendr*, *í hönd*) *A hendr*, in, adverſus 54. *Hann gaf í hönd*, demandavit (aliis) 232. *hann ſelldi af hendi ſtadarins forrád*, depoſuit ſ. transtulit in alium adminiſtrationem ſedis cathedralis 132.

Horfa, ſpectare, *horfa vid*, adverſari 116. (*hverf*, verto.)

Hörmúng, ærumna, calamitas 208. (*Harmr*, damnum, dolor.)

Horn-ſpórn (*ſpónn*, genit. *ſpónar* & *ſpónſ* 6. 8.) cochleare cornerum 6. 8.

Hornvngr,

Hornvngr, qvi posthabetur & despicitur 256. (*Horn*, angulus. aliud *Hornvngr* in *Gra-gás*, *Erfda-Þætti* cap. 4. nempe genitus ex matrimonio servi manumissi, & dominæ qvæ hunc manu misit.)

Hörund, cutis corpus 56. (*hár*, pilus, & *und undir*, sub.)

Hrauſtr, fortis, firmus; de domo 120. (qvasi *reyſtr*, elatus arduus.)

Hreytir, substantiv. verbale, qvi spargit. *brings hreytir*, viri appellatio poëtica 300.

Hríd, impetus, turbo, procella 62. (*ríd*, rúo.)

Hródr, laus, poëma 300.

Hrokkinn-hárr, crispo capillo præditus 142. (*bröckva*, in orbem se contorqvere, seu colligere.)

Hrókr, homo procerus, vir præcipuus 196.

Hryggleikr, moeror, tristitia 98. (*Indic. Gunnl. S.* v. *hryggi.*)

Hvargi, ubicunqve 196.

Hvelfa, invertere 62. de rebus concavis dicitur, qvando terram spectat cavitas (*holr*, cavus.)

Hufu-vidr, ligna, materies 232. forsan a nomine proprie sylvæ; non enim credibile est Librarios ita depravasse vocem notam *Húſa-vidr*, qvæ exstat p. 330.

Hugadr, animosus 264.

Hug-ſkot, animus 324. (*ſkot*, recessus, angulus.)

Hugr, animus. *Hann pryddi kyrkium í hvivetna Þvi er hugum* (*högum S. mátti hyggia*, templum omnimodis, qvæ animo (ad commoditatem l. decus) excogitari poterant, ornamentis decoravit 172.

Hvítr, albus, *hvitr drottinsdagr*, dominica Pentecostes 14.

Húngr-

Húngr-vaka, famis incitamentum 2. Auctor ſuum *ita* nuncupat opus, fore ſperans, ut hoc inſpecto amplius ſciendi deſiderium in lectoribus excitetur. (*vek*, excito.)

Hybyli (rectius, *híbyli*) domus, ſedes 15. (*biá*, apud. qvaſi plurium habitaculum.)

Hyrta, caſtigare 218. (Gall. *beurter*, *hurter*, agitare impellere. conf. Indic. *I. Eccl. Arnæani* v. *hirtíng*.)

Hyſi, ædes ædificium 232. (vix dicitur niſi in compoſitione.)

Hyſki, familia 288. (*Hús*, domus.)

Hægendi, facilitas, commodum 194. Alud *Hægendi*, cervical.

Hætta f. periculum: unde verbum *Hætta tel*, tentare, periclitari 6.

I. J.

I, præpoſitio cauſæ vel inſtrumenti. *hann gladdi vini ſína í veizlum virduligum*, — per convivia opipara 164.

Jafna, conferre, comparare 8. (*jafn*, par.)

Jafnlikr, ſimilis 6. (qvaſi *formâ ſimili.*)

Jafnlyndr, animo æqvabili, conſtans 78. (*jafn*, & *lynd* animus.)

Jafnlyndi, æqvabilitas ingenii 216.

Jardſkiálfti, terræ motus 178. (*jörd*, & *ſkelf*, tremo.)

Jatari, confeſſor 334. (*játa* confiteor, affirmo. *já*, imo.)

Idgiölld, damni reparatio 60. (*inni* promo, præſto, *gialld* ſolutio.)

Ihuga,

Ihuga, considerare 152. (qvasi *in animo volvere.*)
Illgiarn, malevolus 286. (*illr*, malus, *giarn*, inseparab. cupidus.)
Ill-girnd, malitia 312.
Illíngr, maleficus, nebulo 226. (at ibi *S.* legit *Illíngar* sc. in genit sing.)
Ill-menni, idem 156. (*menni* inseparab. homo.)
Ill-þydi, maleficorum colluvies 126. (*þiód*, populus.)
Ilmr, fragrantia 274.
Imbrodagar Ymbrodagar, qvatuor stata anni jejunia, qvæ vetus ecclesia celebravit 158. A. Sax. *ymbren vuca*, *ymbren festen* vi vocis, ut qvidam volunt, hebdomas vel jejunium qvotannis sæpius recurrens, ab *ymbe* circum & *ryni* cursus. rectius tamen alii per aphæresin dici malunt a *hvatember*, *qvarempora*, qvomodo Latini hæc jejunia vocarunt.
Itar, *ytar*, viri, poët. 246.
Itr, præstans, excellens 120.
Júgtanni, ursus, poët. 120. (*ygr*, terribilis, qvasi *terribiliter dentatus.*)

K.

Kasta, jacere, mittere. *kastadi skipino* navis submersa est 206. (ubi *kastadi* est impersonale. potest tamen subaudiri, *straumr*, torrens.)
Kátr, hilaris 116. (unde Dan. *kaad* lascivus.)
Kaup, præmium, merces 312.
Kaupa, contrahere pacisci 184.
Kaupángr, m. emporium 156. (*kaup*, mercatura & *Vángr*, qvod vide in *Ind. Gunnl. S.* At forsitan

apud

apud Noſtrum *Kaupángr* eſt nomen proprium certæ partis urbis Nidaroſienſis.)

Kaup-eyrir merx 258. (*eyrir*, uńcia, item in compoſitis major pecuniæ ſumma indefinita.)

Kenna, ſentire 306.

Kerti n. candela 274. (Germ. *kertze*.)

Keſkiſimr, lepidus 116. (*keſki* f. jocus à *kátr*, alias eſt vigor, valetudo, qvomodo apud Hárekum de Thiótta in *Ol. helga S. Kann* Þiód *keſki minni* ↄ: *novit populus meam valetudinem*.)

Kiör, electio, optio 112.

Kirkiodagr, encoenia 92. 212.

Klauſtra-færſla, translatio monaſterii 66. (*Klauſtri*, genitivo *klauſtra*, monaſterium, cella monaſtica, in genere maſculino invenitur.)

Králeikr, alacritas 206. *knárr*, alacer.

Koma, venire, *koma fram* evenire 326. *honum kom* Þat *til*, id eum impulit, ea mente id fecit 176. *Komaz at*, pervenire ad qvid ↄ: adipiſci 260.

Koſtgæfa, conari, operam dare 294. (*koſtr* copia, facultas, *gefa* dare.)

Koſtgæfi n. ſtudium 272.

Koſtgæfni f. idem *var* lect. ibid.

Koſtgripr, res qvæ ex præda adhuc indiviſa eligitur 264.

Koſtr, conditio. *hann baud* Þeim *koſt á*, optionem illis dedit 306. copia facultas, *hann lyſti* Því, at *eingi koſtr væri á hans utanferd*, ſidan *Gitzurar var vid koſtr*, prædicavit nullam copiam dari peregrinationis ſuæ, cum Giſſuris præſentis eſſet copia ↄ: *negavit ullo pacto abs ſe obtentum iri, ut peregrinaretur, cum præſto eſſet Giſſur, peregrinatione dignior* 40.

Kraptr vis, virtus, *kraptar* virtutes ſupernaturales, dona miraculoſa 22.

Krismi m. ungventum ſacrum 186. *var. lect.* vid. ſupra *Klauſtrafærſla*. Ita & *Balſám* in gen. maſc. dixit Noſter, p. 228.

Krækiber, empetri baccæ nigræ 188. (Dan. corrupte *kragebær*. Ipſa planta videtur dicta *Kræki* in neutro, ob uncam figuram.)

Kueda dicere, kueda a deſtinare 46. *kvedaz* verb. intranſitivum, pro *kvada ſik; Þeir kváduzt undir Þat mál*, rem approbarunt 190. *Honum kvadz ſvo ſynaz til*, pro, *hann kvad er* &c. ita ſibi videri dixit 38.

Kvein n. lamentum 288.

Kvídi, moeror (præmoleſtia) *Kvídbiódr*, venturæ triſtitiæ ſive moeroris ſignum (res præmoleſtiam offerens) 240. pro qvo *Kvídbogi* eſt in *S.* i. e. formido mali imminentis, at *Kuídbiódr* multum præſtat.

Kvikligr, vegetus 112. (*kvikr*, vivus.)

Kunna, noſcere, ſapere, abſolute uſurpatur 156. *hann kunni hann giör*, melius eum novit 162.

Kunnr, cognitus, notus 120. active invenitur (qvomodo & *Notus* Latinorum) 70. & 212. ubi tamen pro *bættum*, in *S.* rectius legitur *bættir*, nec obſtat præcedens *virdiz* in Num. ſingul. nam iſta anomalia freqvens eſt apud antiqvos.

Kurtæis, urbanus, elegans 142. (Gall. *Courtois.*)

Kyniadr, genus ducens 30. (Participium ſine verbo, à *kyn*, genus.)

Kynligr, mirus 116. *kyn*, res mira.

Kynſtórr, generoſus 310.

Kyr-fodr, unius vaccæ pabulum hybernum 220. (*kyr*, vacca, *fódr* alimentum à *fædi* alo.)

Kann, peritus, gnavus (Dei epithetum) 202. (*kann*, noſco.)

L.

Lag n. ſitus, poſitus, ordo, *i mörgo lagi*, multis modis 114. (*legg*, loco colloco.)

Laga-brot, legis transgreſſio 86. (*lög*, lex, bryt frango.)

Land, prædium, fundus 44.

Landfiölſkylldir f. pl. plures officii publici occupationes 128. (*Land* terra, *Fiolſkyllda* qvod vide.

Landſkiálfti, terræ motus 136.

Láng-gædr, diuturnus, durabilis 14. (*längr*, *longus*, *gædi* bonum, *gæddr* bono auctus, beatus. *Láng-gædr* fortunatus, *var. lect.* ibid.)

Langleitr, oblongo vultu 70. *Lit* forma viſus, vocabul. obſolet. à *Lít* aſpicio.)

Láta, amittere perdere 220. *Látaz*, occumbere, mori 104

Látgædi, geſtus 88. Interdum *Látædi* (*Láta*, pra ſe ferre, *gædi*, *ged*, indoles, *ædi* idem, item mores.)

Laugar-píning, dolor ablutionis, i. e. qvi vitæ maculus ablnit & purgat 102. (*laug* lavacrum, *píni* punio.)

Leggia, ponere. *Leggia undir*, alterins arbitrio aliqvid dijudicandum permittere 150. *Leggia ſik í áhyrgd*, periculo ſe objicere 152. *lagdr til kennimanns-ſkapar*, ad ſacerdotium a natura formatus, accommodatus 70.

Leidi,

Leidi, ſepulcrum 24. (*Ind.* ad *Landn. b.* v. *leiddr.* Al. *Leidi* m. tædium.)

Leidretti f. correctio, emendatio, reparatio 224. (*leid*, iter, modus, *retti* corrigo.) *Leidretting* idem. *var. lect.* ibid. *Leidretta S.* idem.

Leit f. qvæſitio, item conatus 224.

Leita, qværere, tentare 310.

Leitord n. idem ac *leit* 224. *var. lect.* (*ord* nihil hic per ſe ſignificat, eſtqve mera productio nominis, ut in *Eginord* poſſeſſio in *Egils S.* *leidi ord* ductus, deductio in *Laxdæla*, *Vitord* notitia.)

Letia, *afletia*, diſſvadere 278.

Letord, diſſvaſio 224. (vid. *Leitord.*)

Leyſa, ſolvere. *voro allir virdíngamenn med ſtórgiöfum á burt leyſtir*, omnes honoratiores amplisſimis auctí xeniis dimisſi ſunt 124.

Liá, commodare, præbere, cum genitivo rei 202. (prima Indicativi, *ek liæ.*)

Lid n. familia 290. 328.

Lída, labi. *er jol leid*, poſt feſtum natalitium 166.

Líf-lát, mors 252. (*líf*, vita *lát* amisſio.)

Limar, f. pl. membra 220. (cf. *bol-klædi.*)

Limadr vel, qvi pulchris & concinnis membris eſt. (brachiis, manibus, pedibus.) 88.

Lit-biartr, ſerena & candida facie 142. (*litr*, color, vultus, facies, *biartr*, clarus, lucidus.)

Lítilátr, humanus, non ſuperbus 8. (*lítill*, parvus, & *láta* præ ſe ferre, ſe gerere.)

Liúfr, acceptus, comis 88. (Germ. *lieb.*)

Liós-jarpr, ex fuſco albicans 70. *lióſſ* lucidus, *jarpr* fuſcus.)

Lok n. pl. exitus, finis 48. *færa til loka*, ad finem ducere 170. (non invenitur hæc vox in singulari, præterqvam in genitivo *leks*, qvi adverbialiter usurpatur, & *tandem* significat, *lyk* & *loka*, claudo.)

Lög, leges, pacta 262. *leggia lög á*, leges de aliqva re sancire 190. (*legg*, pono, constituo.)

Lög-ávöxtr, *lögvoxtr*, lege definitum fortunarum incrementum 40. (*lög*, *avöxtr* fructus, *vöxtr*, incrementum.)

Lögdeila, actio, sive lis judicialis 86. (*Lög*, jus, judicium, *deila*, lis.)

Lög-leysur, legum contemtus 64. (*lauss* carens, in comp. positis, & *leysa* carentia, absentia in iisdem.)

Lögsögu-madr, legifer, nomophylax 64. (qvasi *jus dicens*, *de jure respondens*. *segi* dico.)

Lögspakr, legis peritus 190.

Lúka, claudere, finire 338.

Læring, institutio 12. 18. 74. (*læri*, erudio, unde *lærdr* in literis institutus 68.)

M.

Magnaz, vires sumere, augeri 4. (*magn*, vis potentia, *má* possum. *valeo*.)

Málafylgis-madr, patronus, qvi coram judice alterius agit causam 120. (*mál*, causa, *ek fylgi* comitor, studeo, opitulor, *fylgi* studium. Nec minus recte se habet *Málafylgio-madr* sensu eodem. (cf. *Niáls S.* pag. 1. & 35.)

Mála-lok, causæ forensis vel cujusqve negotii exitus 48. (vid. *lok*.)

Málan,

Málan, pictura 184. (ubi tamen præferendum ex *Svec.* & *S. málmi*, ut sit sensus, *dexterrimo artifice in qvovis metallo*)

Máldagi, pactum 278. Alias *Máli*. (conf. *bar-dagi*.)

Mál-snilli f. eloqventia 92 *sniallr* elegans, alacer. (cf. *Indic. Kristni S.* & *Olav. Gloss.* Syntagm. v. *sniallr*. *Snellt* adv. citò, *Ol. h. S. í Þætti Asbiarnar Selsbana*)

Manndygd, virtus 320. idem qvod simplex *dygd*.

Mannfrædi, doctrina, scientia 4. *frædi* idem.

Mann-gersemi, vir eximius 114.

Mannhafnir, mercenariorum conductiones 118. (*hefi* habeo, adhibeo, utor.)

Mann-val, virorum præstantissimorum copia 70. (*val* n. electio.)

Margfródr, multiscius 88.

Matleysi, inedia 234. (*matr*, cibus, *leysi*, inseparab. postpositivum, carentia.)

Matrád, penoris administratio 210. (*matr*, *rád*, regimen, directio.)

Medferd, modus agendi 176. (*ek ferr med*, gero, tracto, fungor, administro 300 & 208. qvod verbum construitur & cum accusativo & cum ablativo rei, at hoc est elegantius.)

Meidr, sudes lignum, *standa á öndverdan meid*, in sudis ultimo stare, i. e. maximo periculo sese exponere 218.

Mein-bönnudr, damna cohibens, poët. 244. (*mein*, damnum, incommodum, *bönnudr*, qvi prohibet, avertit; *banna* prohibere.)

Meingiörd, injuria, damnum 314.

Meinlæta-ſamr, incommoda ſponte ferens 282. (*meinlæti*, incommoda.)

Mein-ſtaddr, ad anguſtias redactus 264. (*ſtaddr* conſtitutus, item deprehenſus, hoc tamen ſenſu uſitatius eſt *ſtadinn*.)

Merki n. pl. miracula 32. Ita σημεῖα Græcis, & *Signa* Latinis.

Merkis-madr, vir inſignis, præſtans 2. Aliud *Merkismadr* vexillarius.

Merkr, notabilis, obſervatione dignus, fide dignus 202.

Mikill, magnus, ingens, procerus 38.

Mis-gera, peccare, delinqvere 236. (*mis* partic. privativ. inſeperabilis plerumqve.)

Miſlíka, diſplicere 318. (*líka* convenire.)

Mis-ſmídi fabricatio ſine ſucceſſu; item *infortunium*, *rerum* in pejus converſio 222.

Misþóknaz, non placere 278.

Mítr, mitra 294.

Miúk-látr, mitis, clemens 70. (*miúkr* mollis, lenis, *látr* in compoſitis, moratus.)

Módr-kyn, genus maternum 262.

Múgr, multitudo 326.

Mund-ángr, examen libræ, item mediocritas 176. (Vid. *Gunnl. S. Indic.*)

Múnklífi coenobium 96.

Munn-gát, cereviſia 22. (Vid. *Indic. I, Eccleſ. Arnæani.*)

Myrkva-ſtofa, carcer, domus tenebroſa 268. (*myrkva* genit. ſingul. a *myrkvi* caligo, aut eſt adjectiv. gen. foem. a *myrkr* obſcurus.)

N.

Náinn f. *náin*, n. *náit*, propinqvus — a — um 220. (*ná*, prope, qvod tamen ſolum vix invenitur.)

Nákvæmr, circumſpectus, circumſtantiarum obſervans, ſedulus induſtrius 200. (ubi *S.* legit, *í allri umſyſlu nákvæmuzt*, & *T. allra umſyſlu nákvæmſt*, id qvod in verſione expreſſum eſt.) 2) præſens, propitius, favens 334. (*ná* & *koma* venire.)

Nálgaz, accedere 102. contractum a *nálægiaz* 316.

Náliga, propemodum 132.

Nám n. doctrina 144. (*Nem*, capio, tranſlatè diſco.)

Nánd, vicinia, *í nánd* prope 56.

Naudſkeria in extremis anguſtiis conſtituti, qvaſi ad ſcopulos ultimæ neceſſitatis adacti 106. *var. naud*, & *ſker*, ſcopulus.)

Naudſkilia, adverb. pro adject. qvi inviti ſeparantur 106. (*naud* neceſſitas, & *ſkilia* ſeparare, ſeparari. dicitur & *naudſkila*.)

Náttar Þel, vid. Þel.

Nátt-mál, noctis acceſſus 102. certum diei ad noctem vergentis tempus, in horam ſeptimam & dimidiam incidit.

Nema, occupare 254. diſcere 144.

Nenna, a ſe ipſo impetrare (ut aliqvid faciat 218. Dan. *nenne*.)

Nidrfall, jactura clades 154

Nidrſetníng, ſepultura 172.

Nióta frui, *nióta eins at*, meritis alicujus frui 228.

Niót-rád n. pl. adminiſtratio (oeconomiæ) multis utilis & fructuoſa 210. *lect. var.* ex *Svec.* & *S.* (*nióta*, frui,

frui, participem fieri, unde *nyt* fructus, *rád* in plurali, poteſtas, regimen, ſpeciatim oeconomia.)

Niſta, premere 308.

Nunna, monacha 66. *Nonnus* & *Nonna* invenitur apud Latinos ſeqviores, pro, monachus, monacha: deducunt à Gr. *μόχος*.

Nyrr, novus. *af nyio*, de integro, denuo 246.

O.

O-afſkiptaſamr, qvi alienis negotiis ſe raro immiſcet 70. (*ſkipta* dividere, *ſkipta ſer* ſibi partem deſtinare, *ſkipta ſer af*, curare, curandum ſuſcipere.)

O-áran, annona gravior 64. 198. (poteſt eſſe & gen. foem. uti loco cit. priore, & gen. neut. ſi *hoc*, facit in genitivo *ó-árans*, dativo *ó-árani*. *o* negatio inſeparab. & *ár* annus.)

Odd bagr, dexter mucrone, i. e. coelandi artis peritus 230. (*oddr*, mucro.)

Odr, præceps, furens, mente captus 22.

Ofar, ſuperius, poſterius, fini propius 196. *uppi* ſupra, *efri* ſuperior, *efſtr* ſupremus, ultimus 204.

Ofan, deorſum 328.

Ofan-verdr, ſuperior, poſterior, ad finem vergens 186.

Ofimligr, ſegnis, inelegans, inconcinnus, rudis 6.

Ofríki, violentia, tyrannis 258. (*of*, nimium, *ríki* vis, potentia.)

Ofródr, imperitus, indoctus 2.

Offókn, perſecutio 326. (q. violenta petitio.)

Ofvegr, *ofvægr*, nimium gravis 224. (*veg*, pondero.)

O-gá, negligentia 198. *gá* cura.

Ogrynni n. propriè abyſſus, translate abundantia, vis immenſa 184. (*grunnr* vadoſus, non altus.)

O-haminga, infortunium 100. *haminga*, genius comes, item fortuna.

Oheill, non integer, ɔ: infidus 16. *var.* l. (*heill* integer, ſolidus.)

Ohægendi, difficultates, incommoda 192.

O-hægiaz, magis incommodum fieri, ingraveſcere.

O-hægr, incommodus, non officioſus 130. 86. (*hægr*, commodus, ab *hagr* conditio.)

O-hættir, mali mores 222. (*hattr* modus, mos.)

Ohættr, tutus, ſine periculo 102. (*hætta*, periculum.)

Omeginn, *omegn*, debilis 290. (*magn*, vis, robur. *megn*, fortis.)

O-ordinn, futurus, qvi nondum exſtitit 276. (*verda*, fieri, exiſtere.)

Op, clamor 328.

Opin-eygr, *opineygdr*, patulis & eminulis oculis 38. (*opinn* apertus, *eygdr*, *augdr*, oculis præditus.)

O-rádvendni, *óradvendi*, juſti & honeſti negligentia 86. *rádvandr* juſti & honeſti obſervans.

Ords-qvidr, proverbium 8. (*qvidr*, effatum, à *qveda* eloqvi.)

Oſala, jactura, q. d. damnoſa venditio. *gánga at óſölo*, male ſuccedere 56. vid. *Söl.*

Oſenn, non viſus 160. (contractum ab *Oſéinn*, participium ſine verbo.)

Otti, timor, *otta-ífi*, metus ex dubio ſeu incertudine natus 240. (*ífi* hic ſtat, pro, *efi* dubitatio. at *var. lect. ótta-yfi* foret timoris excitatio. Totus locus, ut multa in *Páls-ſaga*, perplexus & erroris ſuſpectus eſt.

Ovandt, adverb. inornate, ſimpliciter, perfunctorie, ſine apparatu & cura 166. (*vandr* difficilis exqviſitus, accuratus.)

Ovedrâtta, turbida tempeſtas 62.

Ovitr, inſipiens, imperitus 2.

Oumrædiligr, inenarrabilis 280. (*ræda* ſermo.)

O-yndi, tædium, moeror 106.

Önn, cura 246. (ann curo, amo.)

Örlyndr, liberalis 264. (*lyndr* ingenio præditus hoc vel illo.)

Örr, pronus alacer 148. liberalis 78. 92.

Ör-ſæti, (q. *arar-ſæti*, vel *örvarſæti*, ſedes ſagittæ) arcus, ſeu in ſpecie nervus arcûs, aut etiam clypeus, qvoniam ſagittæ in hoc hærent; *Ör ſætio eydir*, qvi abſumit clypeum, aut qvi clypeo utitur, poët. vir. 246.

Örſætr, var. l. idem, ibid. *ſætr* villula. in prima autem hujus verſus ſtropha ex *S.* corrigendum eſt, *Lydr á allr* & erit ſenſus: *Populus omnis debet apud Deum bona precari viro beato*, qvi pactum &c.

P.

Pell, ſerici genus 96. medii ævi ſcriptoribus *pallium* dicitur.

Penta, pingere 172.

Pipra, tremere 240.

Preſtlíngr, puer artes humaniores diſcens, ſacerdotibus tenendas 126. (terminatio *lingr* eſt diminutiva, ut in *unglíngr* adoleſcentulus.)

Prófa, examinare 86. (à Lat. *probo*.)

Prúdliga, animoſe 146. *prúdr* animoſus, impiger.
Purpuri, purpura 46. ubi *purpura candida* nominatur.

R.

Rád, vitæ ratio, conditio 320.
Ráda-leitan, conſultatio, deliberatio 48. ubi *rádleitni* ſagacitas inveniendi conſilia, ſolertia. *var. lect.*
Radd-madr, homo clara & liqvida voce, canorus 144.
Rádinn, deſtinatus, decretus 158. Activè, certus faciendi, qvi aliqvid ſibi propoſuit 308.
Rád-vandr, inculpatæ vitæ ſtudioſus 12.
Ragr, meticuloſus, mollis, effoeminatus, item generis vel ſexus foeminini 314
Ramr, fortis, robuſtus 38. 254. (Gr. *βῶμη* robur.)
Ránglátr, injuſtus 140.
Rannr, domus longior 120.
Raſkaz, turbari, diſturbari, collabefieri, corrumpi, de commeatu 198. *var. lect.* (*raſa* labor, ruo, *raſka* labefacio, collabe facio.)
Raun f. experientia, periculum 314. *Raunir* indicia, experimenta 164. 182.
Rausn f. magnanimitas, liberalitas 182. (*rís* ſurgo, emineo, *reyſi* elevo, extollo.)
Reida f. apparatus 16. *reida* parare.
Reidingr, ephippium, jumenti apparatus 204. Hodie clitellæ, ſagma, ſive ſtratum ceſpititium clitellis ſubjectum.
Rekinn, expulſus 328. (particip. verbi *rek*, pello, agito.)
Ren n. *renan* f. remiſſio, ceſſatio 236. (vid. *Gloſſar. Syntagm.* in voce.)

Retta, porrigere attollere, levare. *hann retti eigi or reckio*, e lecto non levabatur, seu, levari poterat 54. *var. lect.* ubi *rò retti* videtur impersonale, & *hann* accusativ. casus.

Reyfari, *raufari*, latro 226. (Germ. *Rauber*, Dan. *Röver*.)

Rid n. scala, gradus 170. Aliud *rid* f. impetus (a *rída* extolli; sublimem ferri, eqvitare. (conf. *Gloss. Syntagm.*)

Rit n. scriptum, scriptura 4. 200. *Ritari* scriba 112.

Ró f. & *rói* m. remissio, levamentum 236. *var. lect. Svec.* & *S.* Dan. *Roe*. Germ. *Rube*.

Ródra f. cruor, sangvis 238. (*rodi* rubor. Gr. ῥόδος rosa.)

Roskinn, adultus 320. (Vid. *Gloss. Syntagm.*)

Rostaz, rubiginem contrahere, depravari, corrumpi 198.

Rödd f. vox, sonus 268. affine est *raúst* idem.

Rydia, evellere, loco movere, *rydia til* viam aperire, glaciem scindere 76. *rydia á braut*, abigere 226.

Rygur, *rígur*, mulier 302.

Ræfr, *ríáfr* n. laqvear, tectum 172. (*reifa* involvere.)

Rækiligr, cordatus, observans 224.

Rækinn, observans, colens 182. *rækia* curare, colere.

Rækta, purgare, emendare 78. *var. l.*

Rækr, profligatus, rejectaneus 328. *reka* pellere, rejicere.

S.

Sakeyrir, pecunia multatitia 258. (*sök* culpa, crimen.)

Sambríngiur pl. campanæ consonæ 172.

Sam-

Sam-landi, conterraneus 334. (*ſam.* partic. inſeparab. unæ, junctim, & *landi*, qvod & ſeparatim idem ſignificat.)

Samlendr, qvi in eadem adeſt regione. *Giſſor var eigi ſamlendr Þá fadir hans andadiz*, *Giſſur* in patria non aderat, cum pater ſuus moriebatur 38. Ambiguitate hujus vocabuli deceptus eſt Thorgils Hallæ filius, nam ſumſit id pro *conterraneo*, at Snorrius Pontifex, & Gudruna Oſvifi filia, qvi eum ludificabant, intellexerunt id, qvod Author h. l. (*Laxdæla* brevior, cap. 41. collat. cum cap. 44.)

Sam-neyta, convivere 292. (*neyti* conſortium, *nautr* conſors particeps, *neyta*, uti, frui.)

Samtída, adverb. pro adject. ſynchronus 144.

Sann-ordr, verax 298. (*ſannr* verus, *ord.*)

Sárleikr, dolor 224.

Saudr, ovis, *ſauda-nyt* f. lac ovillum 198.

Semia, componere, concinnare 232. (*ſam* partic. congruentiæ.)

Sendíngar f. pl. miſſus, fercula 268.

Seſſ, m. ſedes 218. ubi *kominn í vandan ſeſſ*, difficultatibus implicitus, loco difficili conſtitutus.

Settr, conſtitutus, habitus cultus. *lítt ſættr at klædum*, de veſtitu maligne habitus 256. (particip. verbi *ek ſet* colloco. *Liósvetn. S. Gudmundr (inn ríki) let vera med ſer göfgra manna ſono, ok* ſetti Þá ſvo ágætliga, *at* Þeir *ſkylldu öngan lut eiga idea*, ɔ: Gudmundus (potens) habuit ſecum virorum nobilium filios, *& habuit eos tam egregie*, ut nihil operis facere neceſſe haberent.)

Sid-bót,

Sid-bót, morum reformatio 76.
Sid-ferdi, conſvetudo, ritus 274.
Sid-látr, bene moratus 68.
Sidr, mos, religio 304.
Sidugr, urbanus, bonis moribus 270.
Sifella, compago, plurium contiguorum ſeries, *á ſífello* jugiter perpetuò, ſine interruptione 168. 242.
Síga, labi, lente ſerpere 210.
Sinna f. ratio, it. attentio 302. *var. l.*
Siódr, crumena 258.
Sitia, ſedere. *Sitia fyri vandanum*, diſcrimini eſſe expoſitum 218. *Sitia á ſvikom*, inſidiari, dolos ſtruere 282.
Siötugr, ſeptuagenarius 98.
Skap, forma, rei conſtitutio', *hellt Þat vel ſkapi*, eadem ratione perſeveravit, eodem inſtituto fere conſtitit 154.
Skap, animus 216. *vera í ſkap*, ad animum eſſe, placere 220.
Skarbendíngr, fimbria crenata 96. humeralis ſacri nomen (*ſker* ſeco, *ſkar*, *ſkard*, *ſkör*, inciſio, crena. *band* faſcia. Neqve tamen abſurdum eſt deducere a *Skar-band* vitta, diadema.)
Skemta, tempus fallere, oblectare 6. (*ſkammr*, brevis.)
Skiadak, lolium 22. vid. not. 12.
Skiálfti, tremor motus 286. *ſkiálfa* tremere.
Skilia vid, mori 230. (per euphemismum.)
Skilníng f. ſenſus, opinio 280.
Skilſkapr, reditus, ſeu redituum præſtatio 48. *var. lect.* (*ſkila* expedire, ſolvere, *Skil* præſtatio.)
Skiól n. latebra it. protectio 290.

Skiótr,

Skiótr, expeditus, celer. *ſkiótr í ſkilningum*, ingenioſus, acutus 70.

Skipa-tión, naufragium 252. (*tyni* amitto, qvod non confundendum cum *tíni* colligo.)

Skörúng ſkapr, gravitas, gnavitas, ſtrenuitus 48. *Skörúngr*, homo gravis & imperioſus (de viro ac foemina)

Skrá-ſetia & ſimpliciter *ſkrá*, in literas referre, literis mandare 4.

Skrautligr, ornatus, cultus 88. *ſkraut* n. ornatus.

Skriódr, calicis ſacri nomen proprium 92. *l. var.* propriè vas, aut poculum, magnæ capacitatis.

Skutull, menſa 270. A. S. *ſcuttel.* Ger. *ſchüſſel.* Lat. *ſcutula*, vas qvo cibus apponitur. (Thiodolfus de Hvini) neutraliter hac voce uſus eſt in *Höſtlöng:*

hlaut af helgo ſkutli ɔ: partem de ſacra menſa. qvando nominativus eſiet *Skutl* l. *ſkutil.*)

Skynding, feſtinatio 252. (*ſkunda* feſtinare.)

Skædr, noxius 328. (*ſkadi* damnum, noxa.)

Slá, ferire. *ſlá vid*, adhibere 2. 156. 158. alio ſenſu *ſlá vid*, prætexere, cauſari.

Smádr, contemtus 316. (qvaſi parvi factus, a *ſmárr*, parvus.)

Smala-madr, opilio 318. *ſmali* pecudes, grex, nunc etiam Islandis opilio, qvo ſenſu & invenitur in Fragm. Memor. Niáls S. cap. 54. (*ſmárr. í ſmálka* minutim, legitur in *Spec Reg. ſmælki* qvisqviliæ lignorum. convenit Germ. *ſchmal* tenuis, Dan. *ſmal.*)

Smíd f. fabricatio 120. alias *ſmídi* in g. neutro 116. 170.
Snarpr, acer 264.
Snilld f. elegantia 310. (*ſniallr.*)
Snokta, ſingultire 288. *ſnokt* n. ſingultus (vocabulum fictum videtur a ſonitu ſingultientium, potius qvam à *ſnöggr* celer.)
Snotr, elegans 244.
Snæda, cibum ſumere 270. *ſnad* opſonium cibus. *Sverris S.*
Sofna, obdormiſcere mori 238.
Sól, gánga at ſólo, ſolem ſeqvi, i. e. recte & bene ſuccedere 196. *Raudúlfs Þattr* in *Cod. Flatey.* *at draumr Þinn* gengi at ſólo, *ok allt athæfi Þitt ok forvitni* ɔ: ut ſomnium tuum feliciter eveniret, & omnia geſta tua, cogitataqve. *contra gánga andſælis*, adverſo ſole ire; dicimus ubi inepte & imperite geritur negotium, adeoqve minus ſuccedit. Alibi ſcribitur, *at ſólo*, ac ſi locutio petenda ſit a *ſala* venditio 56. *var. lect.*
Spekíngr, vir ſapiens 46. 272.
Spónn, cochleare 6. 8. (Angl. *ſpoon.*)
Stadfaſtr, conſtans 88. (*faſtr*, fixus, *ſtadr*, locus.)
Stadfeſti, f. conſtantia 216. (*feſti* f. firmitas a præcedenti.)
Stafn, extremum eminens, de navi puppis & prora 242.
Steinn, gemma 226.
Stein-Þró, loculus lapideus 172.
Steypa, præcipitare, peſſum dare 326.
Stika f. ulna 190. (*ſtiki, ſtiaki* palus, ſtipes: unde *ſtika* proprie bacillum menſurando accommodatum.)

Stilling,

Stilling, moderatio 192. (*ſtilli*, ſedo, compono moderor.)

Stiúpmódir, noverca 192. Alias *ſtiupa* idem.

Stockr, trabs, *fyrir inman ſtock*, intus, intra trabes, i. e. in domo 50.

Stod f. adminiculum, columen 168. (à *ſtend* ſto.)

Stofna, inſtituere, fundamentum ponere 242.

Stóll, ſedes epiſcopalis 116.

Stólpi, columna 334.

Stórlyndr, magnanimus, munificus 92. (*lund* ingenium.)

Stór-menni, magnas, vir dives & potens 186.

Stór-menſka, magnificentia 124. (*menſka* in compoſitis, humanitas, humana indoles, aut affectio.)

Stór-tákn, ſummum miraculum 298. (*tákn*, *teikn*, ſignum.)

Stór-tídendi, res novæ inſignes 66.

Stöckva, activè, expellere ejicere 222. paſſive expelli, fugere 90.

Stöpull, turris minor 170. qvaſi *ſtöfull*, à *ſtafr* columna (cf. *Ind. Rerum.* v. *Turris.*)

Stund, tempus. *á ſtundu*, tantulo tempore 144. 2) ſtudium, Þeir *lögdu mikla ſtund á*, multum ſtudium adhibuerunt 298

Stunda, *ſtunda á*, ſtudere, conari 286.

Stydia, ſtabilire, confirmare 170. (*ſtod.*)

Stygd, ſ. auſteritas, offenſio 290. *ſtyggr* auſterus. (Gr. *στύγος* odium.)

Svarta-ſvipr, lugubris facies 232. (*ſvarta*, pro *ſvartr*, niger, *ſvipr*, motus ſubitus, item vultus.)

Svefn-leyſi, inſomnia 224.

Sveit f. territorium 148. (proprie caterva comitatus, Gall. *ſuite.*)

Svíſa,

Svífa, lente cadere, *ſvífa at landi* ad terram appelli 206. (ubi verbum eſt impersonale, & cum dativo conſtruitur.)

Sultr, fames 322.

Sundr-lauſſ, diſſolutus, diverſus 276. (*ſundr*, ſeparationis vocula, *lauſſ*, ſolutus.)

Sundr-leitr, diverſus 280.

Sundr lyndr, diſcors 94. *var. l.* (*lund*, *lyndi*, ingenium.)

Sundr-þyckr, idem *ibid.* (*þocki*, *þockr*, *þykkia*, mens.)

Svinna f. decus, honeſtas 302. *ſvinnr*, honeſtus.

Svipta, auferre, privare 286.

Syn, *ſión* f. viſus 160.

Synaz, apparere 284. 288.

Syſla, dioeceſis 168. (*ek ſyſli*, negotium gero, operor.)

Sæ föng, maris proventus i. e. captorum *piſcium copia* 198. (*ſærr*, mare, *fáng* captura, *fæ* capio.)

Sækia, petere, — *at rádi*, conſulere 46. (Lat. *ſequi.*)

Sæla, beatitudo 280. (a *ſöl.*) *Sæll*, fortunatus, dives 44. beatus, beate mortuus 180.

Sætr, fragrans 274.

T.

Taka, capere. *taka biónom*, domeſticos conducere, ad ſciſcere 204.

Tala f. ſermo 186. alias numerus. (*Tel* loqvor it. numero.)

Tegia, trahere, ducere, allicere 4. (Lat. *ducere.* Germ. *ziehen*, niſi potius ſit à *Tega* jungere, *Grettis S.* & *Ol. h. S.* ſæpius.)

Tekia f. rapina, præda 266.

Telgia, dolare 120. (Gr. πέλγω delinio.)

Telia, referre, recenſere. *Teliaz*, dicere ſe, verb. intransitiv. 72. idem ſignificant, *kvedaz*, *kallaz*, *látaz*, *ſegiaz*. *teliaz undan* tergiverſari, excuſare ſe 40.

Tengdir f. pl. affinitas, *tengdamenn* affines 218. (*teg*, *tengi*, jungo.)

Tídir f. pl. ſacra, officium divinum 62.

Tídr, uſitatus. *ſem títt er* ut fieri ſolet 294. (*tíd* tempus. & hic eſt participium ſine verbo.)

Tíginn, honoratus 174. 2) ſtrictius prænobilis, perillu-ſtris, de regibus, jarlis, & qvandoqve epiſcopis dicitur 18. 38. 226. (Lat. *dignus*. Gr. *τίω* honoro.)

Tign f. dignitas, gloria, majeſtas 32.

Tignar-nafn, regis, jarli, epiſcopi titulus 38. ordinibus inferioribus non convenit.

Tigna, honorare 216. officiis honorificis colere, ſeu ea cuiqvam exhibere 166. & 168.

Tíguligr, heroicus, auguſtus 38.

Til, ad. eleganter abundat pag. 20. lin. 4. a fine pag. *til færr*, |*færr til*, par, potis, idoneus ad aliqvid 8.

Tillög n. pl. additamenta, contributiones 118. ſumtus, apparatus 124. (*legg til*, attribuo, præbeo, ſuppedito.)

Tiltaka, incipere 230.

Tilætlan deſtinatio, decretum, *henti tilætlan um óhægindi*, deſtinata incommoda portendebat 64. vid. *ætt*.

Tor-gætr, non facile parabilis 226. (ubi *S.* recte legit *Tor-gætt*. *Tor* partic. inſeparab. difficultatem notans, *get*, adipiſcor.)

Traudr, invitus. *traudt* vix, ægre 78. *var eigi traudt* (*trútt. S.*) parum abfuit 176.

Trauſt n. confidentia, fiducia 278

Trefiur f. pl. filamenta 278.

Tregda, mora, impedimentum 72. (*tregr*, tardus, invitus.)

Tuítugr, viginti ulnarum 170. (*tuí* in compoſit. binio, *tugr* decas.)

U.

Ukæn-ſka, ignorantia 252. (*kænn* ſciens, *kann* ſcio.)

Um, circum. *ſkal ek Þadan at um vera*, circa eam rem verſabor, in eo ero occupatus, id allaborabo 8. *vandrædi Þau ſem um voro at vera*, difficultates, cum qvibus erat conflictandum 42.

Umbuna, rependere 288. (ſcribitur & *aumbuna*, forte à Gr. ἀμείβω commuto, vices reddo.)

Umfram præter, ſuper 164. (ubi per tmeſin uſurpatur) 262.

Ummæli, dicta, juſſa, vota 220.

Umſát f. inſidiæ 330.

Umſyſla procuratio 168.

Una, acqviefcere 164. 212. ſed hoc loco ex *S.* reponendum eſt *virdi* cenſebat.

Undan, præ, ante; it. abs. *gánga undan*, præire, 2) deſerere, elabi 150.

Undir, ſub. *Þeir er meſt var undir*, qvi plurimum potuere, potentiſſimi fuere 122.

Undirſtada, fulcimen 202. (*ek ſtend undir*, ſuſtineo, ne cadat.)

Unna, favere 88. (prima Indicativi *ann*, præterit. *unni*.)

Uns,

Uns, donec 156.
Uppi, ſuper. *vera uppi*, ſupereſſe, durare 138.
Uppi-halldſmadr, qvi ſuffulcit, ſuſtentat 334. (*hallda upp* & *uppi*, ſuſtentare, conſervare.)
Upprás, origo 2. (*rás* curſus.)
Upptekinn, inceptus 284. (*ek tek upp*, tollo, incipio.)
Urlauſn, opitulatio, auxilium 116. (*leyſa úr*, expedire.)
Utan, peregre 92.
Uti, foris, *verda úti*, frigoris vel tempeſtatis vehementia in via perire 62. Qvod montes & tesqva transeuntibus ſæpe accidit.

V.

Vad, vadum 32.
Vada, pedibus transire (ignem, aqvam) 294. (a prima Indicativi *ek ved.*)
Vallds-madr, præfectus, præſes, rector, magiſtratus 336. (*valld* poteſtas, *velld* poſſum, in poteſtate habeo.)
Valr, accipiter, falco 233. (qvaſi lectisſimum avis genus.)
Vandadr, accuratus, exqviſitus, cum cura & ſtudio factus 170. (particip. pasſiv. verbi *ek vanda.*)
Vanda-menn, neceſſarii 164. à *vandi* diſcrimen, periculum, translatè obligatio, necesſitudo, ſ. jus & vinculum necesſitudinis. Þeirra *manna er honum* Þótti *meſtr vandiá*, hominum, qvibus plurimum deberi (præſtandum eſſe officii) cenſebat 174. *Hryggiar-ſtycki* í Rafns Þætti; hverr *vandi* er mer á vid Þig, qvæ mihi necesſitudo tecum intercedit *S.* (vide infra *vandr.*)
Vand-hæfi n. pl. caſus dubius & difficilis 216.

Vandliga, obſervanter, caute 176.
Vanfært, per euphoniam pro *vandfært*, & hoc pro *vandfardi*.
Þótti honum vanfært med vera, cenſebat negotium difficile tractatu eſſe, ſ. cautionibus ſubjectum 176. (*ferr med* gero, tracto.)
Vandr, difficilis, periculi plenus 218. 2) aliqvid magna cura faciens 154. 3) difficilis, malus 316. (hoc ultimo ſenſu ſcribitur ab antiqvis cum virgato *à vándr*.)
Vandrædi, difficultas 42. defectus 228.
Vangiörr, rudis, inconditus 6. (*van* defectus, *giörr* factus.)
Van-máttr, infirmitas 132. (*máttr* vires.)
Van-rækt, incuria 8. (*rækt* f. obſervantia, cura.)
Vargr, lupus 326.
Varir, imperſ. cum accuſativo, animus præmonet, præſagit 6. 296.
Varliga, *varla*, vix 300.
Varr, obſervans, cujusqvam rei certus 332.
Varúd, cautio, præcautio, cura 220. 236. ubi ſenſus eſſe videtur, *confitebatur affatim omnia, qvæ ſe in epiſcopatu admiſiſſe judicabat, aliis cavenda.* (*úd*, animus.)
Vatn, aqva. *Vatna-vöxtr*, aqvarum inundatio 208.
Vegligr, venerabilis 297.
Vegr, via. *á marga vego*, multis modis 40. Þann veg, ita 218.
Vegr, honor, gloria 224. (*veg*, elevo, pondero.)
Vegſama, honorare 334.
Veidi, captura (avium, animalium, piſcium 324.)

Veidi-ſtöd, locus piſcaturæ 322. (*ſtöd*, *ſtabulum*, *ſtatio*. *ſtend* ſto, *ſtadr*, locus.)

Veita, dare, it. facere. *veita tídir*, ſacrum officium facere 62.

Velldi, ditio, regnum 14. (ek *velld* valeo, potior, in poteſtate habeo.)

Verda, manere, verſari, conſtitutum eſſe; *ſem hvertveggi Þeirra vard í raun margri* &c. ſicuti uterqve in ærumnis multis erat conſtitutus, aut, in multas incidit ærumnas 184. ubi conjectura textui ſubdita parum plauſibilis eſt.

Vidbúnadr, apparaeus, *vetrar vidbúnadr*, apparatus in hyemem proviſus (præcipuè in alimentum pecorum) 198. (*vid* adverſus, *by* paro.)

Vidrkenníng, confeſſio, ſ. agnitio ſc. delictorum, aut imperfectionis propriæ 56. (*vidr* cum, *kenna* noſcere. *medkenníng* idem.)

Vidr-viſt, præſentia, converſatio, *hægendi vidrviſtar*, humanitas in converſatione 194. (*vidr*, & *viſt* manſio, qvod a *vera*, antiqvè, *veſa*, eſſe.)

Vid-ſiá f. cautio, *gera at vidſiám* cavendum judicare 226. (*vid* contra, *ſiá* in compoſitis, viſio.)

Vidſæmíng, acqvieſcentia, conſenſus, approbatio 278. (*vid*, & *ſæmi*, congruo, convenio, me accommodo 212.)

Vidtaka, reſiſtentia 266. (*tek vid* excipio, qvod & *tek í moti*.)

Vígkænn, dimicandi peritus 268. (*víg*, pugna, *veg* pugno, ſc. elevo gladium.)

Villdr, gratus, amicus, carus 38. (eſt qvaſi particip. paſſiv. a *vil* volo. Dan. *villd* idem.)

Vin fengi n. amicitia 90. (forte posterior pars sit a *fáng* amplexus, ut sit *vin-fengi* copulatio amicitiæ, mutua amicitia.)

Vinna, facere, exhibere, præstare. *vinna beina*, hospitalitatem præstare 166.

Virdi, præt. *virdi*, æstimo, judico, existimo 236. vid. & *una*. (*verd* pretium.)

Virdíng, æstimatio, sententia, judicium. *sú virdíng er á*, ita judicatur 166. 2) honor, qvo sensu dicitur, *ad giöra virdíng eins*, & *virdíng til eins* 156. 164.

Virduligr, opiparus, pretiosus 164. 228.

Virdr, æstimatus, in honore habitus 38. 268. (particip. verbi *ek virdi.*)

Vitran, revelatio 178.

Vitund, f. notitia 318. (*vitandi* sciens, *veit* scio. Dan. *vidende.*)

Vixli, permutatio. *giafa vixli*, mutua donorum collatio 122. (Germ. *wechsel.*)

Votta, testari 208. (vid. Gloss. Syntagm. v. *vættr, vottr.*)

Voveifliga, repente, subito 208. 328. (*vâ*, *vo*, ma um, *veifi* vibro, ventilo. neqve absurde scribitur *vof-veifliga*, à *vofa* spectrum: spectra subito oculis objiciuntur.)

Völld, pl. (à singulari *valld*) potestas, regimen, it. actus, opera (fere in malo sensu) *af mínum völldum*, mea operâ, mea culpâ 8.

Vöndull, manipulus 200. (*vind* vincio, torqveo; complico.)

Vöxtr, incrementum, statura 38. *gánga í vöxt* incrementum capere 200. *mála vöxtr* status causæ, ratio rei gestæ 42.

Vætt f. pondus octuaginta librarum 200. (derivant à *veg* pondero.)

Y.

Yckur, veſtra 280. (*yckarr*, *yckur*, *yckat*, veſter-, -ra, -um.)

Yfirbodi, præfectus, dominus 194. (*yfir* ſupra, *byd* impero.)

Yfir-bót, emendatio 222.

Yfir-bragd, mores externi, geſtus 88. 2) vultus 38. Alias *bragd* idem.

Yfir-ferd, *yfir-för*, tranſitus 130. (*yfir* per, trans, *ferr* eo.)

Yfirſyn, vultus, facies 286. *ſyn*, *ſión*, id. (qvaſi *ſuperficies*, *forma exterior*.)

Yndi-fall, lætitiæ detrimentum 242. (*yndi* voluptas, *fall* caſus.)

Yrkia, facere carmen 312. (*verk* opus.)

Þ.

Þadan at, ex ea parte, pro *Þar* ibi 8.

Þarfligr, utilis 80. (*Þörf*, opus, uſus, utilitas. Dan. *Tarv*.)

Þeckiligr, amabilis 88. (Dan. *Tækkelig*. *Þigg*, accipio, admitto.)

Þekia, tectum 202. (*Þek*, tego.)

Þel, cujusqvam rei intimum. *náttar-Þel* conticinium 208.

Þeſſ, ob eam rem, aut, in ea re 88. eſt genitivus ellipticus pronominis demonſtrativi *ſá*, nam plene foret *til Þeſſ*, aut *Þeſſ vegna*; poteſt tamen eſſe

Enallage pro dativo Því, vel *í* Því. aut accuſativo, *fyri* Þat.

Þíakadr, defatigatus, vexatus 206. *var. lect.* Þiaka vexo, Þiái, ſervitute premo, in ſervitute habeo, Þí, mancipium.)

Þíngfór, iter ad comitia generalia. Þíngfarar-kaup, tributum pro itinere ad comitia ſolvenduu 52.

Þocka-gódr, vultu amabili 70.

Þolraun, patientiæ probatio, caſus qvo patientia probatur 314. (Þol, patientia, vid. Gloſſ. Syntagm. v. Þola. *raun* examen, experimentum, periculum.)

Þoran f. audacia 294. (vid. Gloſſ. Syntagm. v. Þora.)

Þrekadr, labore fatigatus 206. (Þrek labor.)

Þridiúngr, tertia pars, triens 78.

Þrí-tugr, triginta annorum, it. triginta ulnarum 44.

Þró f. loculus 174.

Þrotinn, defeſſus 152. (Þryt, deficio, deſino.)

Því at eins, eo pacto 212. (Því revera eſt dativus neutr. gen. pronominis demonſtrativi *ſá*, & hic ſtat pro *med* Þvi, qvod latini ſimili ſenſu efferunt *cum eo* ɔ: eâ conditione. *at eins* ſolummodo.)

Þydr, blandus, comis 88. (à Þióð populus q. d. *humanus, popularis, civilis.*) aliud, & alius originis eſt Þydr liqvidus, tepidus, Gall. *Tiede*, & poteſt dubitari, anne hoc potius ſcribendum ſit per *í*, Þídr.

Þyngd, morbus 54. (Þúngr gravis.)

Þyrft f. commodum, utilitas 152. (Þarfr. vid. ſupra.)

Þyſſ, tumultus 324. (forte a θίασος coetus tripudiantium.)

Þytr,

Þytr, ululatus 284. (Dan. *Túden*. *Þióta* ſonitare. *Þiótr*, ventus ſonorus.)

Æ.

Æia, *ægia*, qvietem jumentis dare 328. (ubi vitioſe in textu eſt *æa*. a prima indicativi ek *áï*. Gr. ἄω, ἀΰω, ſpiro. ſed vide tamen Indic. *Kriſtni S.* v. *áï*.)

Æpa, clamare, lamentari, plorare 284. *óp*, clamor, ploratus.

Ærinn, qvantus ſatis eſt 146. *ærnir* ſatis multi 194. *ærit*, *ærit nóg*, ſatis 168. (*ár* annus, annona.)

Æſkia, optare 194. (Dan. *æſke*, *önſke*. *óſk* votum.)

Ætt, genus. 2) plaga, regio. *fráfall Giſſurar biſkups benti til ættar um öll óhægindi* &c. deceſſus Giſſuris Epiſc. qvaſi digitum intendebat in regionem omnium incommodorum &c. ɔ: ea evidenter præmonſtrabat 64. *var. lect.*

Corrigenda.

Pag. 4. Lin. 14. lege. hverir, pro hvorir.
— 5. — 20. l. duco, pro dico.
— 18. — 14. pro *enn*, l. forte *er*.
— 25. — 2. l. meridiana.
— 50. — — biſkupslauſt, una voce.
— 52. — 1. valinn, pro valin.
— 56. — — lect. var. lit. q. alltiafnt, pro *ávallt*. & lit. r. ſòlu &c.
— 61. not. l. *ita*. & lin. ſeqv. *posſit*.
— 68. — 10. ſonr, pro ſonar.
— 76. — — lect. var. b. Kriſtinn laga &c.
— 84. lin. ult. vetrinn. pro vetrin.
— 92. — — lit. b. præponenda eſt voci *dómum*.
— 100. lin. ult. poſt *mannſkada*, puncto diſtingue.
— 131. — 17. rectius, *conſtat*.
— 148. — 4. poſt *illmenni*, commate diſtingue.
— 163. — 15. pro *Islandia*, reponendum eſſe *Norvegia*, ſvadent circumſtantiæ.

Pag.

Pag 165. Lin. 8. gauiſum. pro viſum.
— 167. — 5. poſt *miſſæ epiſcopi*, adde: *vulgari*, ɔ:
tritæ & notæ.
— 184. — 9. ſídan, prò fídan.
— 200. — 14. giörníngi, pro giöníngi.
— 204. — 12. margt, pro magt.
— 207. — 10. pro *divinæ*, lege *Dei*.
— 208. — 12. voveifliga, pro vofeifliga.
— 212. — 3. cap. virdi, pro yndi. & conf. **Ind. voc.**
uni & virdi.
— 245. — 7. lydr á allr, pro lídr á allt; de cujus emendationis auctoritate & ſenſu conſule Ind. vocum v. *örſæti*.
— 247. — 10. expuge punctum poſt *miti*.
— 256. — 6. unni, pro kunni.
— 259. — 7. poſt *exſtiturum*, colo diſtingue.
— 266. — 5. meſtr, pro meſtar.
— ibid. — 11. dele punctum poſt (r). & iſti præpone, nam illa varians lectio pertinet ad periodum feqventem. Qvi correxit *Thorvalldsſagam*, mirè illam corrupit, peruerſa hac interpunctatione, qvod ſtudione an inſcitia fecerit, incertum eſt. Ubi autem, qvod ſæpè fit in ſeqventibus, ſimilis error occurrit, relegabitur lector ad hanc emendationem hujus pag.
— 274. (l). (p), & (q), corrige, ut monitum eſt modò ad pag. 266.
— 275. — 13. decreuiſſet, pro decreuerat.

Pag.

Pag. 276. Lin. 16. bodar, pro boder.
— ibid. — — (y), (z), corrige, ut ſupra.
— 288. — 16. hverninn, pro hverinn.
— 294. — — (m). (p), corrige, ut ſupra.
— 295. — 16. poſt *coenaculi*, adde: *medii.*
— 297. — 2. poſt conſecrauerat, commate diſtingue.
— ibid. — 7. dele, *ignem:* & *ingrederentur* ibi ponitur abſolutè loco, *progrederentur.*
— ibid. — 8. dele, *atqve truncis.*
— 302. var. lect. t. lege Veſtfirdínga, pro Veſtfirdi.
— 303. — 11. poſt *Thermarum valle*, adde: *filius Thorkilli, filii Grenjadi.*
— 304. — — (g), corrige, ut ſupra.
— 308. — — (d). (f), corrige, ut ſupra.
— 310. — — (m), (n). corrige, *ut ſupra.*
— 312. — 5. gudlaſtadi, pro gudlaftadi.
— 314. — — (g), (h), corrige, ut ſupra.
— 315. — 15. neqviſſet, pro neqvibat.
— 316. — — (o), corrige, ut ſupra.
— 318. — — (r), corrige, ut ſupra.
— 320. — — (e), corrige, ut ſupra.
— 322. — — (o), (s), & (u), corrige, ut ſupra.
— 324. — ult. var. lege, GARDHVERFA.
— 326. — — (c). (d), corrige, ut ſupra.
— 328. — — (k), &(l), corrige, ut ſupra.
— ibid. — 14. æia, pro æa.
— 330. — — (u), corrige, ut ſupra.
— ibid. — 13. legendum ſine dubio IVda ɔ: qvarta, pro VIIda, conf. cap. IV. ſub initio.
— 332. — — (z). corrige, ut ſupra.
— 334. — — (g), corrige, ut ſupra.

Pag.

Pag. 335. Lin. 3. qvasqve, pro qvas.

— 336. — 1. höfdíngium, pro hödíngium.

— ibid. — 9. reyſti, pro reiſti.

— ibid. — 11. pone, S. ɔ: Sancti, ante, Johanni baptiſta.

— ibid. — — (k), (m). corrige, ut ſupra.

Corrigenda.

Pag. 61. not. 38. pro, it, lege: ita.
— 77. Lin. 4. — ante, lege: poſt.
— 97. — 9. — cimbria, lege: fimbria.
— 131. — ult. — qvam hodie, deleatur.
— 157. — 18. — ſtipatum, lege: ſtipatus.
— 165. — 8. — viſum, lege: gaviſum.
— 200. — 14. — giöningi, lege: giöringi.
— 204. — 12. — magt, lege: margt.
— 246. — 11. — Skyni, lege: Skini.
— 256. — 6. — kunni, lege: unni.
— 266. — 5. — meſtar, lege: meſtr.
— 258. — hic littera (h), ſignum diverſitatis lectionis, errore qvodam interpunctionis, relata eſt ad vocem & periodum præcedentem, cum ad ſeqventem pertineat; qvi idem error, pluribus in locis, in *Thorvalldi* hiſtoria occurrit, dicto modo corrigendus.
— 280. — ult. — yckur, lege: yckar.
— 302. — 5. — peſſ, lege: Þeſs.
— 303. — 11. — poſt *valle*, adde: filius *Thorkelli Grenjadi* filii.

In Indice Chronologico.

Pag. 341. Lin. 9. pro *Johannes*, lege: *Johannæi.*
— 349. — 26. — Aegliæ, lege: Angliæ, & lin. ult. pro odiit, obiit.
— 351. — 9. — *Náll*, lege: *Niáll.*

In Indice Rerum & Nominum.

— 363. — 14. — præcepto, lege: præcepta, & pro vigida, rigida.
— 371. — 7. — freqvans, lege: freqvens.
— 372. — 19. — cantileaa, lege: cantilena, & lin. 22. pro in, vi.
— 376. — 14. — opietus, lege: qvietus, & lin. 19. poſt eruditus, ponatur: Islandiam.
— 382. — 6. — moralis, lege: morales.

In Indice Vocum.

— 393. — 4. — bere, lege: bera.
— 394. — 14. — Κοϱϱη, lege: Καϱα, v. Καϱη.
— 405. — 26. — φβαδη, lege: φϱάδη.
— 410. — 10. — ϱενω, lege: νεννω, & lin. ult. cor-neum, pro, cornerum.
— 411. — 26. — kyrkium, lege: kyrkiuna.
— 412. — 15. — tel, lege: til.
— 413. — 16. — hvatember, lege: qvatember.
— 414. — 12. — encoenia, lege: encænia.
— 415. — 10. — kvada, lege: kveda.
— 416. — 23. — maculus, lege: maculas.
— 423. — 7. — μοϱος, lege: μονος.
— 425. — 13. — βωμη, lege: ϱωμη.
— 426. — 13. — βοδοϱ, lege: ϱοδον.
— 434. — 7. — binio, lege: bini.
— 437. — 12. — apparaeus, lege: apparatus.

Tab. I.

Genealogia *Thorlaci Runolfi* filii Episcopi Scalholtensis ad p. 69.

Landn. P. V. Cap. 9. p. 366.

Naddoddus Pirata, uxor *Forunna* fil. *Olvis Barnakalls*

|

Bröndolphus

|

Thorlefus

|

Bröndolphus

|

Thorkel Skatakarl

|

Thorarinus —— uxor —— *Thorunna*

|

Hallus de *Haukadal* — *Thorlakus*

|

Runolfus —— uxor —— *Hallfrida*

|

Thorlakus Episcopus Skalholtensis.

ibid. Pars I. Cap. 20. p. 44.

Oleifus Hialti

|

Ragius de *Laugardalo*

|

Guthormus

|

Gunvöra

|

Thorunna

ibid. P. III. p. 218. & 19.

Thordus de *Höfda* qvinto gradu a Ragnare Lodbrog Rege Daniæ Descendens. Uxor *Fridgerda Kiarvali*, Irlandiæ Regis ex filia neptis.

|

Snorrius, uxor *Thorhilda Riupa* filia *Thoreris Gelleris*. Vid. *Gunnlögi Ormstungæ Saga*

|

Thordus Hesthöfdi

|

Thorfinnus Karlsefni Vinlandiæ Inventor

|

Snorrius

|

Hallfrida

Tab. II.

Genealogia *Pauli Jonæ* Epiſc. Skalh. ad pag. 143.

Tabula Genealogica ex Landnama, Sturlungorum Hiſtoria & Annnalibus deſumta, confer. Tabb. Geneal. Hiſtoriæ Chriſtianismi in Isl. introd. ſuffixas.

Sæmundus Polyhiſtor.
uxor *Gudruna Kolbani*

Ejulfus † 1158. uxor *Valgerda*
Gudlogus

Loptus. u. *Thora Magni Nudipedis Norveg. Reg.* filia † 1175.

Thoreja. m. *Thorvardus Olai*
Olaus

Lodmundus, uxor *Thorunna Forni*
Jon, uxor *Alfdys Halsthori*, filia

Ragnheida Thorhallis filia 1 conjux — *Jon* 2 conjux *Halsthora Skeggiabrandi* filia.

Walgerda de *Keldis*
Ejolfus, uxor *Valgerda Gamli* fil.
Gudlogus *Ingebiörg* *Alfheida*

Thorſteinus
Andreas *Amundus* *Gunnarus*

Paulus Eps † 1211. ux. *Herdyſa* † 1207.
Loptus † 1261. uxor *Thorbiörg*
Paulus, *Ketillus* † 1273.

Ormus de *Breiddalis* † 1218.
Thurida, m. *Thume Sighvati* † 1244.
Sighvatus
Gudrun, m. *Holmſten*
Grimr Pr. † 1298.
Hallveig, m *Biörn Thorvaldi*
Ormus † 1250. *Klængus* † 1241.
Ormus † 1270.

1) *Sæmundus* † 1222. 2) *Solveiga*

Margareta, m. *Kolbanus Kaldalios* † 1246.
Brandus † 1246. *Paulus* † 1216. *Walgerda*

Andreas
Aſta, m. *Klangus Thorvaldi* *Agnar*

Haraldus
Sæmundus
Sturla

Biorn.

Philippus.
Randalin, m. *Oddus Thorarini* † 1255.
Gudmundus Grys, alter eonomine. *Rikitza*

Páll.

Wilhialmus † 1272.

Solveiga, m. *Sturla Sighvati* † 1238.
Jon † 1254. *Thurida*, m. *Rafn Ottonis* Eqves & Satrapa † 1289. *Gudnius*

2) *Solveiga*, m. *Gudmundus Grys*

Thora, mar. *Jonas Sigismundi* † 1212.
Ormus Svinfellingus † 1241. uxor *Alfheida Niáli*
Sæmundus *Ormus* *Thora*, m. *Krákus Thumæ* fil.

Steinunna † 1252. m. *Ogmundus Helgii*
Solvega

Thorlacus, u. *Halsthora* Ormi de Holtis
Asbiörga, m. *Helgius Lopti*
Loptus *Gudnya*, m. *Thordus Halli* de Mödruwallis
Arnas Eps † 1320. *Agatha* *Abbadiſſa*
Arnas Eps ſchal.

Magnus electus 1240.

Thora, m. *Klangus Titi*
Aſta, m. *Ivarus Holm* miles & Satrapa Islandiæ.
Vigfus Holm
Margareta, m. *Thorvardus Lopti* de Mödruwallis † 1433.

Ormus

Magnus, uxor *Elliſif*
Andreas pāſtor *Gudfinna*, m. *Thorſtanus Hafurbiörni*

Thora, m. *Thorvaldus* † 1235.
Kólfinna

Halsthora m. *Ketillus Thorlaci*
Ketillus

Giſſurus Comes † 1268. ux. *Gróa*
Isleifus *Hallus* *Ketilbiörnus* omnes mortui 1253.

Gudrida, m. *Erlandus Erlendi*
Vigfus legifer & Satrapa † 1509. uxor *Gudruna Pauli* de *Skarde*
Gudrida, m. *Sæmundus* ex Oddenſium illuſtri familia
Gudruna, m.

Ingebiörg, m. *Paulus Brandi* de *Mödruvallis*
Grimus, u. *Helga*
Ingebiörg, m. *Giſlaus Haconis*
Arnas de *Hlydarenda*, v. *Ann. Biornonis* de *Skardſá* T. I. p. 247.

Hacon, uxor *Thorbiörga*
Gislaus Nomophylax, uxor *Margareta Jonæ*

Vigfus, uxor *Katarina Erlandi*
Jonas, Epiſcop. Hol. uxor *Gudrida Theodori*
Gislaus de *Mafahlid*, uxor *Margareta Magni*

Magnus, Præfectus Isl. † 1766. u. *Thorunna*
Sigrida, m. *Olaus*, Præfectus Isl. Bor.
Magnus

Gudrida, m. *Finnus Johannæus*, Epiſc. Schalholt.
1) *Johannes Eps* Schalh. 2) *Halsthor*, Paſtor Hytardal. 3) *Johannes*, pr. 4) *Steindorus*, judex Pedaneus. 5) *Margareta*, m. *Jonas Titii* Præpoſitus Arneſenſis Præfecturæ. 6) *Ragnheida*.

Chriſtina, m. *Thorlacus Skulonis* Epiſcop. Holenſis.
Theodorus Thorlacius, Epiſc. Skalh. uxor *Gudrida Gislavi* de *Hlydarenda*
Brynjolfus Thorlacius de *Hlydarenda*, uxor *Jorunna Skulonis*.
Theodorus, uxor *Chriſtina Sigurdi*
Skulo, Magiſter, & Rector Scholæ Metropolitanæ, uxor *Agatha Riisbricht*.
Chriſtianus. *Petrus.* *Theodorus.* *Birgerus.*

Holmfrida, m. *Arne Gislonis*, pr.
Gudrida, m. *Ormus Wigfuſi*
Ingebiörg, m. *Biörn Gislonis*
Sigurdus Nomophylax, ux. *Ragnheida*
Sigurdus, Judex ped. ux. *Malfrida*
Brynjolfus, Jud. ped. ux. *Ingeborga Enari*
1) *Enar, major.* 2) *Enar, minor.* 3) *Thorunna* 4) *Helga* 5) *Ingebiörg*

Ingebiörga, m. *Gislaus Theodori* legifer.
Aſtfrida, m. *Jonas Magni* de *Haga*
Magnus, uxor *Thorunna Thorleſi*
Thorlefus, uxor *Sigrida Eggerti*
Aſtrida, marit.

Haldora, m. *Gudbrandus Thorlaci* Epiſcop. Holenſis.
Chriſtina, m. *Arius Magni* de *Ogri*.

Haldora, m. *Gudmundus Haconis* de *Thingöris*
Thorkel, u. *Solvega* Magni de Munkathveraa
Arius, Præfectus Bardaſtrandenſis.

Magnus, u. *Thorunna Joannis*, v. *Dives* dicta.
Jon, u. *Jorunna Magni*, Nomoph. filia.
Ragnheida, m. *Enarus Torfi*, Paſtor.
Thorunna, m. *Magnus Biornonis*, Jud. ped.
Enarus, Jud. ped. ux. *Helena Johannis*

Thorlefus, Præpoſitus Toparchiæ Rangarvall. † 1729.

Tirus, Præfectus Bardaſtrandenſis uxor *Margareta*
Ejus nonnulli liberi adhuc ſuperſunt.

Magnus, inter architectos militares centurio † 1728.

Magnus Paſtor.

Thorunna, m. *Brynjolfus Johannis* de *Liá-Skogis*

Helena, m. *Johannes*, liberi aliqvot adhuc in vivis ſunt.

TAB. III.

Genealogiam sistens *Herdisæ*, qvæ uxor erat *Paulo* Episcopo Schalholtensi. ex Landnama pag. 231. & 366. desumta.

Helgi Magri,
uxor *Thorunna Hyrna*
|
Ingialdus
|
Eiolfus,
uxor *Astrida*, *Vigfusi*
Wikingakaridis filia.
|
Glumus, vulgo *Vigaglumus*
|
Vigfus
|
Bergus
|
Steinunna
|
Thorstanus Ranglátur
|
Ketillus —— uxor

Thorbiorn Farlakappe
|
Thormodus
|
Finna
|
Alfgerda
|
Gestus
|
Valgerda
|
Thorlefus Beyskaldz
|
Alfgerda —— uxor

Thorlakus
|
Herdisa

Tab. IV.

Genealogia ad *Hungurvakam* pag. 151. ex *Sturlunga* & Annalibus nec non Origg. Island.

Hacon Griotgardi

Æſa, m. *Ketillus*

Ketilbiörnus, ux. *Helga*

Thordi

Titus

Giſſurus Albus, legifer.

Jorunna

Sigfus

Thorgerda de *Odda*

Grimus *Sigfus*

Sæmundus Multiſcius

Islefus, Epiſc.

Thorvaldus *Titus* *Giſſurus Eps*

Hallus, ux. *Thurida*

Giſſurus, Stallari Regis Sigurdi & Legifer Isl. 1206. uxor *Alfheida*

Walgerda, m. *Titus*

Thorvaldus † 1235. 1) u. *Jora Klangi*. 2) *Thora Gudm.* v. Tab. II.

Thordyſa.

Thurida.

Hallus, Nomophylax, poſt abbas † 1230. u. *Herdyſa Sveinbiörnonis*

Magnus Eps † 1237. ux. *Haldora Hialtonis*

Kolfinna, m. *Arius Robuſtus* † 1188.

Haldora † 1224. m. *Berſius Haldori* † 1204.

Gudmundus.

Klangus. † 1210.

Biörno.

Enarus. † 1240.

Titus legifer † 1259.

Magnus *Hallfrida*

Samus

Hialto † 1248.

Giſſurus † 1255.

Titus, electus † 1214.

Thorgerda

Klangus. *Ormus*

BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Hungurvaka sive historia primorum quinque Skalholtensium in Islandia Episcoporum

Hafnia 1778

H.eccl. 531
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10025337-3